NBA-VOORBEELDTEKSTEN

Nederlandse NBA-voorbeeldteksten nieuwe generator - versie eind september 2026

NBA-VOORBEELDTEKSTEN

Voorbeeldteksten geldend vanaf 15 december 2022

TEN GELEIDE BIJ NBA-VOORBEELDTEKSTEN 5

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR CONTROLEVERKLARING 13

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR BEOORDELINGSVERKLARING 25

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR SAMENSTELLINGSVERKLARING 29

SECTIE I VOORBEELDBRIEVEN 31

SECTIE II VOORBEELDRAPPORTAGES 207

TEN GELEIDE BIJ NBA-VOORBEELDTEKSTEN

Eind juli 2026

Nieuwe NBA-verklaringengenerator
Aan de nieuwe NBA-verklaringengenerator zijn ontbrekende voorbeeldrapportages toegevoegd (Nederlands en Engels):

- Sectie II Voorbeeldrapportages (Nederlands en Engels):
    - Beoordelingsverklaringen in hoofdstuk 2;
    - Controleverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening in paragrafen 1.3, 1.4, 1.6 tot en met 1.9.

Bestanden uit de eerdere en nieuwe NBA-verklaringengenerator zijn niet uitwisselbaar
De NBA heeft het mogelijk gemaakt om bestanden met de nieuwe extensie **.nba2** te genereren in de nieuwe NBA-verklaringengenerator en deze .nba2-bestanden daarin weer te uploaden.
Let op: oude **.nba**-bestanden die zijn aangemaakt met de eerdere NBA-verklaringengenerator, kunnen niet worden hergebruikt in de nieuwe NBA-verklaringengenerator.

Juni 2026

De NBA neemt een nieuwe applicatie in gebruik voor de NBA-verklaringengenerator. Deze nieuwe versie is qua invulschema anders van opzet dan de voorgaande. Reden voor de aanpassing is dat deze versie inzichtelijker is en efficiënter kan worden onderhouden.

De nieuwe applicatie is nog niet compleet. Zo ontbreken bijvoorbeeld nog de beoordelingsverklaringen. Op dit moment kun je alleen nog de volgende NBA-voorbeeldteksten maken:

- Sectie I Voorbeeldbrieven (Nederlands en Engels);
- Sectie II Voorbeeldrapportages (Nederlands en Engels, tenzij anders vermeld):
    - controleverklaringen bij jaarrekening in paragrafen 1.1, 1.2;
    - onderwijscontroleverklaring in paragraaf 1.10.5 (alleen Nederlands);
    - controleverklaringen bij staten in paragrafen 1.11, 1.12 en 1.14;
    - verklaringen bij samengevatte financiële overzichten in paragraaf 1.20;

- samenstellingsverklaringen in hoofdstuk 5.

Let op!
Bestanden met extensie -.nba gegenereerd via de eerdere NBA-verklaringengenerator zijn niet te laden in de nieuwe NBA-verlaringengenerator!

Nieuwe vragenopzet en techniek
De techniek om een controleverklaring en een samenstellingsverklaring bij een jaarrekening te genereren is vernieuwd.

Op basis van een paar selectievragen in het navigatiescherm kom je meteen bij (een ruwe versie van) de voorbeeldtekst uit, met links op het scherm een menu met aanvullende vragen (parameters) om de voorbeeldtekst verder aan te passen en rechts de voorbeeldtekst op basis van de tot dan ingevulde parameters. Elke keer wanneer je een vraag invult, past de voorbeeldtekst rechts op het scherm zich vanzelf aan.

Het vragenmenu in het linker scherm bevat vier soorten parameters:

- Ja-/nee-parameter: een vraag met als antwoordmogelijkheden ja en nee.

- Keuzelijstparameter: een vraag met als antwoordmogelijkheden verschillende keuzen, bijvoorbeeld verschillende stelsels inzake financiële verslaggeving, of verschillende redenen voor een aangepast oordeel.

- Meerkeuzelijstparameter: een vraag met meerdere tegelijk te selecteren antwoordmogelijkheden, zoals wel of niet een sectie materialiteit of reikwijdte groepscontrole, wel of niet een sectie controleaanpak frauderisico's of continuïteit, of wel of niet benadrukkingsparagrafen of overige-aangelegenhedenparagrafen.

- Tekstparameter: dit is geen vraag maar een aanpasbare tekstpassage. Bijvoorbeeld om de reden van een aangepast oordeel te duiden.

De 'echte' vraagparameters zijn dus de ja-/nee- en (meer)keuzelijstparameters.
Deze vraagparameters hebben invloed op de samenstelling en het al dan niet opnemen van paragrafen in de rapportage. Tekstparameters hebben te maken met tekstvelden die kunnen worden toegevoegd, zoals naam organisatie, verslagjaar, onderzoeksobject etc. In tegenstelling tot de huidige versie van de NBA-verklaringengenerator staan deze tekstparameters nu door elkaar in het menu.

Let op!
Via 'Inhoudsopgave Word-versies' en 'Inhoudsopgave XBRL-instances' heb je toegang tot de bibliotheek aan ready made voorbeeldrapportages volgens de inhoudsopgave. Zo kun je een voorbeeldrapportage kiezen die al heel erg lijkt op de gewenste voorbeeldrapportage.

Hierna vind je oudere 'Ten geleide'-teksten.

Juli 2024

Alleen NBA Taxonomie 2.1 in gebruik

Na een overgangsperiode tot en met 2023 is NBA Taxonomie 2.0 voor verslagperioden tot en met 2021 buiten gebruik gesteld.
De NBA-verklaringengenerator ondersteunt niet langer het genereren van Word-versies en XBRL-instances van oud-format-beoordelingsverklaringen.
De NBA-verklaringengenerator op basis van de NBA Taxonomie 2.1 is bedoeld voor Word-versies en XBRL-instances van de volgende rapportages (Nederlands en Engels) over verslagperioden vanaf 2022:

- Controleverklaringen die de volgende secties bevatten:
    - Informatie ter ondersteuning van ons oordeel;
    - Controleaanpak frauderisico's; en
    - Controleaanpak continuïteit.
- Nieuw-format-beoordelingsverklaringen; en
- Samenstellingsverklaringen.

De rapportage op basis van Standaard 4400, een stramien voor een rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden, is opgenomen in hoofdstuk 4 van de Word-documenten (Nederlands en Engels) in aanvulling op de NBA-voorbeeldteksten gegenereerd via de NBA-verklaringengenerator.

December 2022

NBA Taxonomie 2.1

Om de wijzigingen in Standaard 700 ook toepasbaar te laten zijn in de XBRL-instance (digitale versie) van de controleverklaring heeft de NBA de Verklaringengenerator aangepast. Met deze update maakt de NBA het mogelijk XBRL-instances van controle- en beoordelingsverklaringen in het nieuw-format te genereren op basis van de nieuwe NBA Taxonomie 2.1.

Maart 2022

Secties controleaanpak frauderisico's en controleaanpak continuïteit
Voor verslagperioden beginnend op of na 15 december 2021 zijn de secties controleaanpak frauderisico's en controleaanpak continuïteit verplicht bij wettelijke controles. NBA Taxonomie 2.1 ondersteunt deze secties, evenals de sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

Net als bij de kernpunten zijn ook in de secties controleaanpak frauderisico's en controleaanpak continuïteit de vereisten opgenomen waaraan deze secties moeten voldoen volgens Standaard 700. De NBA ontwikkelt momenteel handreikingen met voorbeelden en bijbehorende voorbeeldteksten voor de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Met deze sectie wordt voldaan aan het vereiste in Standaard 700 dat geen deeloordelen of deelconclusies worden gegeven. Deze sectie voorkomt dat telkens afzonderlijk in de secties controleaanpak frauderisico's, controleaanpak continuïteit en bij de inhoud van de kernpunten van de controle een dergelijke passage moet worden opgenomen. In een voetnoot staat dat andere manieren mogelijk zijn om te voldoen aan dit vereiste in de standaard.

Word-documenten oob-versie en niet-oob-versie
Met deze update is het mogelijk word-documenten te genereren van zowel de niet-oob-versie als de oob-versie (oob: organisatie van openbaar belang), inclusief de secties controleaanpak frauderisico's en controleaanpak continuïteit.

Rangletters vervallen
De letters A., B., C., enz. in de koppen zijn vervallen. Op grond van Standaard 700 zijn ze niet nodig en in veel oob-controleverklaringen blijven ze achterwege.

ESEF
Bij een jaarrekening van een beursgenoteerde organisatie van openbaar belang (oob) is het mogelijk een passage op te nemen over het voldoen aan ESEF-vereisten (ESEF: European Single Electronic Format).

Eind 2020

Vervallen: controleverklaringen bij jaarrekening van beleggingsentiteit, sectie II, paragraaf 1.13
Uit het pdf-bestand gegenereerd via de NBA-verklaringengenerator vervallen de controleverklaringen bij een jaarrekening van een beleggingsentiteit, sectie II, paragraaf 1.13. Dit komt doordat verwijzing naar de Wet op het financieel toezicht (Wft) uit het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving is vervallen. Voor een jaarrekening van een beleggingsentiteit volstaan de controleverklaringen in paragrafen 1.1 en 1.2.

Vervallen controleverklaring bij financiële overzichten op basis van fiscale grondslagen, sectie II, paragraaf 1.3
Gezien de regelgeving voor micro-entiteiten heeft deze controleverklaring aan bestaansrecht verloren. De controleverklaringen in de paragrafen 1.1 en 1.2 volstaan voor de geldende situatie.

Vervallen: controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek, balans in volledige jaarrekening, sectie II, paragraaf 1.5
Om fouten te vermijden is de controleverklaring vervallen bij een volledige jaarrekening met alleen de balans met toelichting als object van onderzoek, in het kader van de eerste uitvoering van een controleopdracht. Bij een wettelijke controle is alleen de volledige jaarrekening object van onderzoek.

Taalkeuze
Vanaf 2019 bevat de verklaringengenerator de mogelijkheid Engelse vertalingen te genereren van de overeenkomstige Nederlandse voorbeeldteksten. De werking van de Engelstalige verklaringengenerator is gelijk aan de Nederlandstalige. Ook de vragen en de antwoorden aan u als gebruiker om de voorbeeldteksten te genereren luiden in het Nederlands.

Vervallen: assurance- en onderzoeksrapporten in oud format
Om vergissingen te voorkomen is hoofdstuk 3 komen te vervallen in sectie II. Dit hoofdstuk bevatte de assurance- en onderzoeksrapporten in het oude format. De actuele voorbeeldteksten in het nieuwe format kunt u vinden op de NBA-website in de Word-documenten in aanvulling op de NBA-voorbeeldteksten gegenereerd via de NBA-verklaringengenerator.

Vanaf hier staat uitleg over de NBA-verklaringengenerator vanaf 2017.

TEN GELEIDE BIJ NBA-VOORBEELDTEKSTEN

Inleiding
Vanaf 15 december 2016 gelden nieuwe voorbeeldteksten voor controleverklaringen. Belangrijkste verschil met de oude teksten is dat het oordeel en andere zaken die de accountant relevant vindt voor de gebruiker van de verklaring bovenaan staan in het nieuwe format.
De NBA beveelt het gebruik van de NBA-voorbeeldteksten van harte aan. Dit ter bevordering van de consistentie en de herkenbaarheid, de kwaliteit van accountantsuitingen en het imago van en vertrouwen in het accountantsberoep.

Relatie NBA-verklaringengenerator en pdf-bestand met NBA-voorbeeldteksten
Het pdf-bestand met voorbeeldteksten komt tot stand via de NBA-verklaringengenerator. De NBA-verklaringengenerator kent een 'bibliotheek' wordversies van alle voorbeeldbrieven en -rapportages van de NBA-voorbeeldteksten, en XBRL-instances vancontrole-, beoordelings- en samenstellingsverklaringen. Vanaf 2017 'krimpt' het aantal opgenomen voorbeeldteksten in het

pdf-bestand, maar in de NBA-verklaringengenerator blijven wel meer ready made voorbeeldrapportages beschikbaar.
Zo blijft de NBA-verklaringengenerator alle 'varianten' van verschijningsvormen van een jaarrekening bevatten: van de ene (enkelvoudige) jaarrekening zonder consolidatie, op basis van Titel 9 Boek 2 BW (variant '1' voor niet-oob) tot de variant met de enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en de geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, beide in één boekwerk (variant 'G' voor oob).

Werking NBA-verklaringengenerator

Aan de hand van een invulmenu zijn de voorbeeldteksten eenvoudig samen te stellen en na omzetting in kantoorlay-out af te drukken. Voor het gebruik van XBRL-instances bij controle-, beoordelings- en samenstellingsverklaringen verwijzen wij naar de Quick Reference Chart en het begeleidende NBA-nieuwsbericht (januari 2018).

Door slim gebruik te maken van combinaties van teksten is het aantal te vervaardigen rapportages aanmerkelijk groter dan de voorbeelden uit het pdf-bestand.

De NBA-verklaringengenerator is ontwikkeld om het genereren van brieven en rapportages eenvoudiger, toegankelijker en flexibeler te maken. De tool bepaalt aan de hand van een aantal vragen welke tekstblokken in de tekst worden opgenomen. Ook kunt u aanvullende gegevens kwijt als naam van de cliënt, ondertekenend accountant en verslagjaar. Deze gegevens worden automatisch opgenomen in de gegenereerde voorbeeldtekst.

In het pdf-bestand zijn telkens na de verschillende voorbeeldteksten de daarbij behorende vragen en antwoorden van de NBA-verklaringengenerator opgenomen. Dit maakt het mogelijk om de desbetreffende tekst uit de NBA-verklaringengenerator te halen. In de NBA-voorbeeldteksten staat de Handleiding bij de NBA-verklaringengenerator met een uiteenzetting van de verschillende vragen.

Vooralsnog is daarbij de nadruk gelegd op de controle-, beoordelings-, en de samenstellingsverklaring, naargelang de uitgevoerde opdracht. Deze verklaringen hebben als verzamelnaam de oude term accountantsverklaring, die 'verklaring van een accountant' betekent.
Let op! Nadat u een brief of rapportage hebt gegenereerd dient u deze goed te controleren en eventueel aan te passen.

De NBA-verklaringengenerator is te benaderen via generator.nba.nl (voorheen www.nba.nl/generator). Daar vindt u ook meer informatie.

Update voorbeeldteksten

Updates van voorbeeldteksten worden via de website van de NBA bekend gemaakt. Op de website treft u de meest actuele teksten aan. Getracht wordt de NBA-verklaringengenerator gelijktijdig te updaten met de gepubliceerde teksten op de website.

Disclaimer

De NBA is niet aansprakelijk voor schade die voortvloeit uit onjuiste of onvolledige weergave van informatie in deze uitgave.

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR CONTROLEVERKLARING

Aantal met de NBA-verklaringengenerator te genereren controleverklaringen versus de voorbeelden in het pdf-bestand

Net als in de oude versie kunnen met de nieuwe NBA-verklaringengenerator meer verklaringen worden gemaakt dan er in het pdf-bestand met NBA-voorbeeldteksten staan.
Het pdf-bestand met NBA-voorbeeldteksten bevat nog wel de 'gewone' goedkeurende controleverklaringen (subhoofdstuk 1.1.1) voor alle 'varianten' van verschijningsvormen van een jaarrekening. Van de ene (enkelvoudige) jaarrekening zonder consolidatie, op basis van Titel 9 Boek 2 BW ('variant 1' voor niet-oob) tot de variant met de enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en de geconsolideerde jaarrekening op basis van EU-IFRS, beide in één boekwerk ('variant G' voor oob).
Van de daaropvolgende paragrafen, zoals controleverklaringen met een paragraaf om een aangelegenheid te benadrukken tot en met een afkeurend oordeel (subhoofdstukken 1.1.2 t/m 1.1.18) en eerste controle (subhoofdstukken 1.2 en 1.2.20) zijn alleen nog de varianten 1 en G opgenomen in het pdf-bestand. De Word-versies in de Verklaringengenerator bevatten nog wel de tussenliggende varianten 2 en A t/m F (uitgaande van niet-oob).

Let op!

Via het overzicht in 'Inhoudsopgave XBRL-instances' in de NBA-verklaringengenerator vind je deze verschijningsvorm van controleverklaringen, waarvan ook de *ready made* Word-versie beschikbaar is. Dit geldt ook voor beoordelings- en samenstellingsverklaringen. Zo kun je een voorbeeldrapportage kiezen die al heel erg lijkt op de gewenste voorbeeldrapportage.

Hoe je een controleverklaring genereert via het menu lees je hieronder.

Hoe genereer je de passende controleverklaring?

De controleverklaring bevat afhankelijk van de situatie verschillende elementen en dit maakt het opstellen van de verklaring complex:

- wel of geen oordeelonthouding?
- wel of geen rol voor de continuïteitsveronderstelling in het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving?
- wel of geen rapporteringsplicht op grond van Standaard 720?

- wel of geen raad van commissarissen of soortgelijk toezichthoudend orgaan?
- wel of geen uitgebreide oob-controleverklaring verplicht?
- wel of geen groepscontrole in overeenstemming met Standaard 600, en wel of geen passages over kernpunten, materialiteit, reikwijdte groepscontrole, benoeming, al dan niet verplicht?
- wel of geen verwijzing naar een bijlage of naar de NBA-website voor de 'standaardpassages' in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?

Soorten vragen
Het vragenmenu in het linkerscherm bevat vier soorten parameters:

- Ja-/nee-parameter: een vraag met als antwoordmogelijkheden ja en nee.
- Keuzelijstparameter: een vraag met als antwoordmogelijkheden verschillende keuzen, bijvoorbeeld verschillende stelsels inzake financiële verslaggeving, of verschillende redenen voor een aangepast oordeel. Er kan één antwoordmogelijkheid worden gekozen.
- Meerkeuzelijstparameter: een vraag met meerdere tegelijk te selecteren antwoordmogelijkheden.
- Tekstparameter: dit is geen vraag maar een aanpasbare tekstpassage. Bijvoorbeeld om de reden van een aangepast oordeel te duiden.

De 'echte' vraagparameters zijn dus de ja-/nee- en (meer)keuzelijstparameters.
Deze vraagparameters hebben invloed op de samenstelling en het al dan niet opnemen van paragrafen in de controleverklaring. Tekstparameters hebben te maken met tekstvelden die kunnen worden toegevoegd, zoals naam organisatie, verslagjaar, onderzoeksobject etc. In tegenstelling tot de oude versie van de NBA-verklaringengenerator staan deze tekstparameters nu door elkaar in het menu, afhankelijk van de plek waar ze verschijnen in de controleverklaring.

Stappen controleverklaring vervaardigen met de NBA-verklaringengenerator
Nadat je voorbeeldrapportages NL hebt geselecteerd kom je in het menu van de NBA-verklaringengenerator.
Kies je vervolgens voor 'Controleverklaring' dan opent een menu naar soort object:

- oob-jaarrekening;
- niet-oob-jaarrekening;

- ander object dan jaarrekening;
- onderwijscontroleverklaring (alleen Nederlands);
- samengevatte financiële overzichten.

Afhankelijk van je keuze krijg je andere vervolgmenu's. Zowel bij oob- als niet-oob-jaarrekening kun je kiezen tussen een oordeelonthouding of anders dan oordeelonthouding.

Let op! Het kan zijn dat de gegenereerde verklaring nog aanpassing behoeft. Wij raden je aan om de gegenereerde verklaring goed na te lopen.

Voorbeelduitwerking goedkeurend oordeel bij een niet-oob

Als voorbeeld hebben wij een goedkeurende verklaring niet-oob uitgewerkt waarbij we een nadere uitleg geven bij de onderliggende vragen en antwoorden. De uiteindelijke verklaring is gebaseerd op een verzameling vervolgvragen bestaande uit ja-/nee-parameters, (meer)keuzelijstparameters) en tekstparameters.

De 'echte' vraagparameters zijn dus de ja-/nee- en (meer)keuzelijstparameters.

Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G (keuzelijstparameter)

Je kunt kiezen uit de volgende stelsels:

- EU-IFRS;
- Titel 9 Boek 2 BW;
- Gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW;
- RJ-Richtlijn ...
- Overig getrouw-beeld-stelsel;
- Compliance-stelsel voor algemene doeleinden;
- De door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in punt .. van de toelichting op de jaarrekening.

Achter het antwoord staat onder het vraagteken als aanvullende informatie:

'*Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.*'

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 geldt: *Titel 9 Boek 2 BW*.

Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? (keuzelijstparameter)

Deze vraag is nieuw. U kunt kiezen uit:

- Bestuur;
- Directie;
- Raad van bestuur;
- Beheerder (bij een beleggingsentiteit)
- Anders, nl ..

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je '*bestuur*'.

Anders dan in de huidige applicatie verschijnen de tekstparameters tegelijk met de 'echte' vraagparameters bij de onderdelen van de voorbeeldrapportage waarop de vragen en de tekstparameters betrekking hebben.

Kies je '*bestuur*' dan verschijnt een tekstparameter met als tekstpassage 'bestuur'.

Achter de tekstpassage staat een vraagteken voor uitleg.

Deze uitleg is bedoeld om als voetnoot met dezelfde uitleg bij de term 'bestuur' te laten verschijnen in de NBA-voorbeeldtekst in het pdf-bestand.

Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject? (niet-oob) (ja-/nee-parameter)

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je: '*nee*'.

Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan (keuzelijstparameter)

Deze vraag is nieuw.

- Bij controleverklaring 1.1.1.1 is verondersteld dat een intern toezichthoudend orgaan ontbreekt; voor de voorbeeldrapportage kies je: '*met governance belaste personen*'.

Hoe heet het controleobject? (Deze vraag dient voor het genereren van XBRL-instances) (keuzelijstparameter)

Hier kun je kiezen uit:

- Jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ);
- Enkelvoudige jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) die deel uitmaakt van de jaarrekening;
- Geconsolideerde jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) die deel uitmaakt van de jaarrekening.

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je '*jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)*'.

De keuzemogelijkheden enkelvoudige respectievelijk geconsolideerde jaarrekening zien op de zeldzame situaties dat deze in een afzonderlijk boekwerk verschijnen naast de geconsolideerde respectievelijk enkelvoudige jaarrekening in een ander afzonderlijk boekwerk.

Wat is de strekking van de verklaring? (keuzelijstparameter)

Je kunt kiezen uit de andere oordelen dan oordeelonthouding:

- Goedkeurend oordeel;
- Oordeel met beperking;
- Afkeurend oordeel.

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je: '*goedkeurend oordeel*'.

Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)? (ja-/nee-parameter)

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je: '*nee*'.

Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening? (keuzelijstparameter)

Je kunt kiezen uit:

- Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
- Geen consolidatie, één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van IFRS
- Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW (naast de geconsolideerde jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
- Wel consolidatie, enkelvoudige jaarrekening op basis van IFRS (naast de geconsolideerde jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
- Wel consolidatie: geconsolideerde jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW (naast de enkelvoudige jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
- Wel consolidatie, geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS (naast de enkelvoudige jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
- Wel consolidatie: enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, beide op basis van Titel 9 Boek 2 BW, in één boekwerk
- Wel consolidatie, enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, beide op basis van IFRS, in één boekwerk
- Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 kies je: *geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening zonder consolidatie op basis van Titel 9 Boek 2 BW ('variant 1')*.

Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening? (keuzelijstparameter)

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 is deze vraag niet aan de orde.

Voor de jaarrekeningen van oob's en niet-oob's zijn diverse stelsels beschikbaar. Afhankelijk van een stelsel zijn verschillende verschijningsvormen voorzien in de NBA-verklaringengenerator.
Zoals hierboven vermeld bestaat in de NBA-verklaringengenerator geen verband tussen een vervolgvraag en een antwoord op een eerdere vraag.

Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van ANDERE stelsels dan EU-IFRS, Titel 9 Boek 2 BW of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening? (keuzelijstparameter)

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 is deze vraag niet aan de orde.

Voor de jaarrekeningen van oob's en niet-oob's zijn diverse stelsels beschikbaar. Afhankelijk van een stelsel zijn verschillende verschijningsvormen voorzien in de applicatie.
Zoals hierboven vermeld bestaat in de NBA-verklaringengenerator geen verband tussen een vervolgvraag en een antwoord op een eerdere vraag.

Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel? (keuzelijstparameter)

- In controleverklaring 1.1.1.1 met een goedkeurend oordeel is een antwoord op deze vraag niet aan de orde.

Zoals hierboven vermeld bestaat in de applicatie geen verband tussen een vervolgvraag en een antwoord op een eerdere vraag.

Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking? (keuzelijstparameter)

- In controleverklaring 1.1.1.1 met een goedkeurend oordeel is een antwoord op deze vraag niet aan de orde.

Zoals hierboven vermeld bestaat in de applicatie geen verband tussen een vervolgvraag en een antwoord op een eerdere vraag.

Is het een wettelijke controle? (ja-/nee-parameter)

In de sectie 'Basis voor ons oordeel' kun je dit vermelden.

- In controleverklaring 1.1.1.1 kies je '*ja*'.

Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? (keuzelijstparameter)

Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege

Antwoordmogelijkheden:

- Nee
- Ja, geïntegreerd met controleaanpak continuïteit.
- Ja, met separaat controleaanpak continuïteit onder Informatie ter ondersteuning van ons oordeel.
- Ja, zonder controleaanpak continuïteit.
- In controleverklaring 1.1.1.1 blijft de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit achterwege en is 'nee' het bijpassende antwoord. De controleaanpak continuïteit komt bij de daarvoor geldende vraag aan de orde.

Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring? (meerkeuzelijstparameter)

Je kunt meer dan één antwoord kiezen uit:

- materialiteit (wanneer kernpunten van de controle achterwege blijven)
- reikwijdte groepscontrole (wanneer kernpunten van de controle achterwege blijven bij een groepscontrole)
- controleaanpak frauderisico's
- controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
- een benadrukkingsparagraaf die ik naar believen kan aanpassen
- nog een andere benadrukkingsparagraaf naast de vorige benadrukkingsparagraaf
- een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)

- een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd

- een andere overige-aangelegenhedenparagraaf, die ik naar believen kan aanpassen, dan die over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd

- nog een andere overige-aangelegenhedenparagraaf naast de vorige overige-aangelegenhedenparagraaf

- een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de enkelvoudige jaarrekening (alleen voor de varianten C en D bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject geconsolideerde jaarrekening naast een enkelvoudige jaarrekening in een apart boekwerk)

- een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de geconsolideerde jaarrekening (alleen voor de varianten A en B bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject enkelvoudige jaarrekening naast een geconsolideerde jaarrekening in een apart boekwerk)

- een overige-aangelegenhedenparagraaf dat naleving van vereisten RTS van SBR, inclusief XBRL-markering, niet in gecontroleerd

- een paragraaf over openbaarmaking verslag inzake winstbelasting in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

- een SBR-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

- een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)

- Controleverklaring 1.1.1.1 bevat de secties controleaanpak frauderisico's en controleaanpak continuïteit.

Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? (keuzelijstparameter)
2 communicatie aan de raad van toezicht over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften;
3 communicatie aan de met governance belaste personen over kernpunten van de controle
4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).

Antwoordmogelijkheden:

- Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring;
- 2 en 3. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten zijn de 'oob-passages' kernpunten en materialiteit onderdeel van de controleverklaring;
- 2 en 4;
- 3 en 4. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring;
- Alleen 2;
- Alleen 3. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten zijn de 'oob-passages' kernpunten en materialiteit onderdeel van de controleverklaring;
- Alleen 4
- Geen van de passages 2, 3 en 4
- In controleverklaring 1.1.1.1 komt alleen standaardpassage 4 voor.

Wat de andere informatie betreft is de situatie bij mijn cliënt als volgt: (keuzelijstparameter)

Antwoordmogelijkheden:

- De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
- Het bestuursverslag ontbreekt. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag. Verder bevatten de overige gegevens geen materiële afwijkingen en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW

- De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. Het bestuursverslag bevat een materiële afwijking. In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt in het bestuursverslag een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de de entiteit wordt geconfronteerd. Verder bevatten de overige gegevens geen materiële afwijkingen en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW

- De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. Het bestuursverslag en de overige gegevens bevatten geen materiële afwijkingen, en bevatten alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW, uitgezonderd het niet voldoen aan de verplichting om de statutaire regeling voor de bestemming van het resultaat weer te geven.

- Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat

- Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking

- Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat ten aanzien van punt 1, naast de materiële afwijking ten aanzien van punt 2

- Om dezelfde reden(en) als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed

- Anders dan Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: de andere informatie bevat geen materiële afwijkingen

- Anders ... (Zelf in te vullen, naargelang de situatie)

- Voor controleverklaring 1.1.1.1 geldt:

  De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW

Om wat voor soort entiteit gaat het? (keuzelijstparameter)

Deze vraag is nieuw. Antwoordmogelijkheden:

- De entiteit
- Het fonds
- De kredietinstelling
- Het pensioenfonds;
- De trust;
- De vennootschap;
- De vereniging
- De verzekeraar;
- Anders, nl...

- In controleverklaring 1.1.1.1 komt de vennootschap het meest voor, zoals in de sectie over de verantwoordelijkheden van het bestuur.

Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle? (keuzelijstparameter)

Antwoordmogelijkheden:

- De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
- Voor de standaardpassages verwijs ik in mijn controleverklaring naar een bijlage of, in voorkomend geval, naar de NBA-website

- In controleverklaring 1.1.1.1 is verondersteld dat controleverklaring de standaardpassages bevat.

Tekstparameters
Dit zijn in feite 'invoervelden'. Deze velden helpen je om de tekst van de controleverklaring op maat te maken (bijvoorbeeld de naam van de controlecliënt en de verslagperiode). Ook kun je hier de onderbouwing van de controleverklaring nader invullen voor bijvoorbeeld een verklaring met beperking. Via (tijdelijk zichtbare) tracked changes zie je je wijzigingen van de ingevoerde tekst in de verklaring verschijnen.

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR BEOORDELINGSVERKLARING

Uitwerking beoordelingsverklaring (nieuw format)
Wanneer je hebt gekozen voor een voorbeeldrapportage van het type beoordelingsverklaring (nieuw format) bevat de generator de volgende vragen:

Ingeval van het object tussentijdse financiële informatie: welke veranderingen wilt u?
(keuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- Ik neem een conclusie met beperking op
- Ik neem een afkeurende conclusie op
- Ik neem een onthouding van een conclusie op.

Wanneer je een goedkeurende conclusie over tussentijdse financiële informatie uitbrengt, sla je deze vraag over.

Ingeval van een ander object dan jaarrekening of tussentijdse financiële informatie: Welke veranderingen wilt u? (keuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- Ik neem een conclusie met beperking op
- Ik neem een afkeurende conclusie op
- Ik neem een onthouding van een conclusie op.

Wanneer je een goedkeurende conclusie over een ander object dan jaarrekening of tussentijdse financiële informatie uitbrengt, sla je deze vraag over.

Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.
(keuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- 2.1.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening;
- 2.1.2 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een onverplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden;
- 2.1.3 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid over de continuïteit;
- 2.1.4 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, conclusie met beperking bij een jaarrekening wegens een afwijking van materieel belang;
- 2.1.5 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, afkeurende conclusie bij een jaarrekening;
- 2.1.6 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, onthouding van een conclusie bij een jaarrekening;
- 2.2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een paragraaf betreffende overige aangelegenheden over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd of beoordeeld;
- 2.3.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een ander object dan jaarrekening, met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden: basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring;
- 2.4.1.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 394 voor tussentijdse berichten;
- 2.4.1.2 Nieuw format-beoordelingsverklaring, goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met IAS 34 zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Bij een jaarrekening kies je welke conclusie - goedkeurend, met beperking, enz. - in jouw geval geldt. Wanneer het opdrachtobject anders is dan een jaarrekening dan beantwoord je deze vraag alleen wanneer je een goedkeurende conclusie uitbrengt.
Bij een aangepaste conclusie over een ander object dan jaarrekening sla je deze vraag over; de eerdere vragen ondervangen in dat geval jouw situatie.

Ingeval van een onthouding van een conclusie: wat is de reden voor de onthouding van een conclusie? (keuzelijstparameter)

Je kunt kiezen uit twee antwoordmogelijkheden waarvan je de default-tekst naar believen kunt aanpassen.

- Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen t.a.v. één post, wat van diepgaande invloed is;

- Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen t.a.v. de beginbalans, wat van diepgaande invloed is.

Ingeval van een conclusie met beperking: Wat is de reden voor de conclusie met beperking? (keuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- Wegens een materiële afwijking

- Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is;

- Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, in combinatie met een materiële afwijking.

Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing? (keuzelijstparameter)

Hier kun je kiezen uit:

- Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportage 2.1.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels);

- Polisvoorwaarden (als in voorbeeldrapportage 2.3.1);

- RJ 394 (als in voorbeeldrapportage 2.4.1.1);

- IAS 34 (als in voorbeeldrapportage 2.4.1.2).

Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw beoordelingsverklaring? (meerkeuzelijstparameter)

Je kunt meer dan één antwoord kiezen uit:

- materialiteit
- reikwijdte beoordeling van de groep
- kernpunten
- een benadrukkingsparagraaf die ik naar believen kan aanpassen
- nog een andere benadrukkingsparagraaf naast de vorige benadrukkingsparagraaf
- een benadrukkingsparagraaf onzekerheid over de continuïteit
- een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
- een overige-aangelegenheden-paragraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd of beoordeeld
- een andere overige-aangelegenhedenparagraaf, die ik naar believen kan aanpassen, dan die over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd of beoordeeld
- nog een andere overige-aangelegenhedenparagraaf naast de vorige overige-aangelegenhedenparagraaf

In de nieuwe NBA Taxonomie 2.1 zijn materialiteit, reikwijdte beoordeling van de groep en kernpunten van de beoordeling ingebouwd.

Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? (keuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- bestuur
- directie
- raad van bestuur

Tekstparameters
Deze velden helpen om de tekst van de beoordelingsverklaring op maat te maken (bijvoorbeeld de naam van de cliënt en de verslagperiode). Sommigen velden zijn al ingevuld. Dit kun je overschrijven. Via tracked changes zie je jouw wijzigingen van de ingevoerde tekst in de verklaring verschijnen.

HANDLEIDING NBA-VERKLARINGENGENERATOR SAMENSTELLINGSVERKLARING

Wanneer je hebt gekozen voor een voorbeeldrapportage van het type samenstellingsverklaring kun je de volgende vragen verwachten:

Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren? (keuzelijstparameter)

Je kunt kiezen uit diverse mogelijkheden.
De optie 'opdrachtgever' leidt tot een tekstparameter die naar believen aanpasbaar is.

Welk opdrachtobject wilt u samenstellen? (keuzelijstparameter)

Je kunt bij deze vraag kiezen uit vier opdrachtobjecten:

- jaarrekening
- opgave verzekerd belang
- liquiditeitsprognose voor een uitkeringstoets
- kredietrapportage

Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?? (meerkeuzelijstparameter)

De antwoordmogelijkheden zijn:

- een passage om onzekerheid over de continuïteit te benadrukken
- een passage om een andere aangelegenheid dan onzekerheid over de continuïteit te benadrukken
- een passage om de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring te benadrukken
- een passage over beperking in gebruik en verspreidingskring van de samenstellingsverklaring
- een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject
- een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring

Je kunt meer dan één keuze maken.

Tekstparameters
Deze velden helpen om de tekst van de samenstellingsverklaring op maat te maken (bijvoorbeeld de naam van de cliënt en de verslagperiode). Sommigen velden zijn al ingevuld. Dit kun je overschrijven. Via tracked changes zie je jouw wijzigingen van de ingevoerde tekst in de verklaring verschijnen.

SECTIE I VOORBEELDBRIEVEN

Inhoudsopgave SECTIE I VOORBEELDBRIEVEN

1 Opdrachtbevestiging

1.1.1	Voorbeeld van een uitgebreide opdrachtbevestiging voor een controle (Nederlandse Standaard 210, par. 6 t/m 12)	35
1.1.2	Voorbeeld van een (beperkte) opdrachtbevestiging voor een controle (Nederlandse Standaard 210, par. 6 t/m 12)	54
1.2	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een beoordeling van een jaarrekening	68
1.3.1	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden	75
1.3.2	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden ten aanzien van de naleving van financiële convenanten (kengetallen)	81
1.4.1	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht	89
1.4.2	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht voor een liquiditeitsprognose (ten behoeve van een uitkeringstoets)	98
1.5	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een assurance-opdracht	107
1.6	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het onderzoeken van toekomstgerichte financiële informatie	117

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

2.1	Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (controleopdracht)	126
2.2	Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (beoordelingsopdracht)	133
2.3	Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (samenstellingsopdracht)	139

3 Zie NBA-website onder 'Nieuwe voorbeeldteksten' - Toestemming openbaarmaking controleverklaring

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

4.1	Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een controleopdracht	142
4.2	Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een controleopdracht	144
4.3	Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een controleopdracht	147

4.4 Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een beoordelingsopdracht 150
4.5 Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een beoordelingsopdracht 152
4.6 Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een beoordelingsopdracht 155
4.7 Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een samenstellingsopdracht 158
4.8 Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een samenstellingsopdracht 160
4.9 Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een samenstellingsopdracht 163
4.10 Brief accountant uitgevende entiteit aan zijn cliënt, uitgevende entiteit, bij controleopdracht 166
4.11 Brief accountant uitgevende entiteit aan accountant bank bij controleopdracht 168
4.12 Brief accountant uitgevende entiteit aan bank uitgevende entiteit bij controleopdracht 172

6 Betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties

6.1.1 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties 176
6.1.2 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij Nachgründung 182
6.2.1 Bevestigingsbrief van de oprichters/bestuurders bij inbrengtransacties 188
6.2.2 Bevestigingsbrief van de bestuurders bij Nachgründung 190

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

7.0 Collegiaal overleg opdrachtaanvaarding 192
7.1 Verzoek van opvolgende accountant om toegang te verlenen tot relevante informatie 195
7.2 Verzoek om bevestiging benoeming tot opvolgend accountant 200
7.3 Toestemming aan opvolgende accountant inzake toegang tot gevraagde relevante informatie 202

9 Aanbiedingsbrief OR

9.1 Aanbiedingsbrief OR 205

1.1.1 Voorbeeld van een uitgebreide opdrachtbevestiging voor een controle (Nederlandse Standaard 210, par. 6 t/m 12)

NB: De NBA raadt aan kennis te nemen van NBA Alert 50 met daarin uitleg over de rol van de externe accountant bij deponering met een SBR Report Package.

Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een controle is gebaseerd op de tekst van de Nederlandse Standaard 210, 'Overeenkomen van de voorwaarden van controleopdrachten' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Op basis van wet- en regelgeving, waaronder EU-Verordeningen en -Richtlijnen en Titel 9 Boek 2 BW, spelen de raad van commissarissen en de algemene vergadering een belangrijke rol bij het proces van toezicht resp. autorisatie rond het voorstel van het bestuur over verlening van de controleopdracht.

De formele afronding van de opdrachtbevestiging zullen deze organen hebben gedelegeerd aan de directie. In deze voorbeeldbrief is daarom het bestuur de geadresseerde. Uitgangspunt is dat het bestuur de rechtspersoon vertegenwoordigt en bevoegd is namens de rechtspersoon rechtshandelingen te verrichten, zoals de overeenkomst van opdracht aan te gaan met een controlerende accountant.

Voor de interne governance binnen de rechtspersoon is het dan wel wenselijk dat de opdrachtbevestiging ter kennisneming van de raad van commissarissen wordt gebracht. Daartoe zou aan het eind van de brief bijvoorbeeld deze zin kunnen worden opgenomen: 'Wij verzoeken u een afschrift van deze brief ter kennisneming te overleggen aan de raad van commissarissen' of 'Overeenkomstig uw verzoek hebben wij een afschrift van deze brief verstuurd naar ...'.

In onderstaande voorbeeldbrief wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat deponering op digitale wijze gebeurt via SBR (verplicht voor ondernemingen vanaf boekjaar 2017, met uitzondering van beursgenoteerde ondernemingen die bij de AFM in ESEF deponeren).

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.

1 Opdrachtbevestiging

In overeenstemming met het besluit van de algemene vergadering/de raad van commissarissen/het bestuur van ... (naam entiteit) ('de vennootschap[2]') tijdens de vergadering van ... (datum) heeft u ons verzocht de jaarrekening te controleren van ... (naam entiteit) [***optioneel**: en haar dochterondernemingen, zoals genoemd in bijlage XX*] over het boekjaar eindigend op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ).

[***Optioneel: Bij entiteiten die moeten deponeren conform Besluit Elektronische Deponering Handelsregister**: Met ingang van boekjaar 2025 dient u de jaarstukken digitaal aan te leveren bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel (via Standard Business Reporting, SBR, een gestandaardiseerde wijze om gegevens aan te leveren). Voordat u dit doet gaan wij na dat het getrouwe beeld van de digitaal te deponeren jaarrekening overeenkomt met de gecontroleerde jaarrekening en de relevante wettelijke vereisten.*]

Het doet ons genoegen met deze brief de aanvaarding van deze opdracht te bevestigen.

Opdracht

Jaarrekening
Als accountant van de vennootschap onderzoeken wij of de jaarrekening(en) van ... (naam entiteit) [***optioneel**: en haar dochterondernemingen*] het door de wet vereiste inzicht geeft/geven.

De jaarrekening(en) omvat(ten) zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening van ... (naam entiteit). De uitslag van ons onderzoek geven wij weer in een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening.[3]

Andere informatie
Wij rapporteren in de controleverklaring ook over de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, de overige gegevens en eventueel aanvullende informatie. Daartoe lezen wij de andere informatie en overwegen daarbij, op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, of de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Dit om met deze werkzaamheden te voldoen aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

---

[2] Aan te passen naargelang de rechtsvorm van de entiteit.
[3] Indien van toepassing financiële rechtmatigheid toevoegen.

Onze verantwoordelijkheden met betrekking tot andere informatie op basis van de Nederlandse Standaard 720 gelden ongeacht of de andere informatie is verkregen voor of na de datum van de controleverklaring. In overeenstemming met Standaard 720 strekt deze verantwoordelijkheid zich niet uit tot de gehanteerde digitale markeringen in de digitaal te deponeren jaarrekening. Als de accountant concludeert dat er een afwijking van materieel belang bestaat in de andere informatie die verkregen is na de datum van de controleverklaring, dient de accountant:

a. als de andere informatie (adequaat) is gecorrigeerd, de werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn in de omstandigheden (afhankelijk van de vraag of de andere informatie voor de correctie al was gepubliceerd); of

b. als de andere informatie niet (adequaat) gecorrigeerd is na communicatie met de personen belast met governance, passende maatregelen te nemen rekening houdend met de wettelijke rechten en verplichtingen van de accountant en te streven naar het op passende wijze onder de aandacht brengen van de ongecorrigeerde materiële afwijking bij de gebruikers voor wie de controleverklaring is opgesteld.

Verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening
Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[4]

[***Bij cliënten die als rechtspersoon in 2025 voor het eerst digitaal deponeren***:
Wijzigingen in wet- en regelgeving betreffende de digitaal te deponeren jaarrekening kunnen van invloed zijn op onze werkzaamheden.]

[***Optioneel****: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat andere wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Wij zijn gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, inclusief de inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij deze risico-inschattingen betrekken wij ook de interne beheersing die relevant is voor het door de vennootschap opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarvan.

---

[4] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden, niet op een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing. Een controle omvat daarnaast het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van de schattingen van het bestuur van de vennootschap, en ook een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij wijzen u erop dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

[Optioneel: Controle voor consolidatiedoeleinden
Het is uw verantwoordelijkheid om financiële informatie voor consolidatiedoeleinden op te stellen. Naast onze controle van de jaarrekening controleren wij in opdracht van de groepsaccountant ook deze financiële informatie.

De aard, timing en omvang van deze controlewerkzaamheden worden bepaald door de groepsaccountant. Wij zullen deze controlewerkzaamheden uitvoeren in overeenstemming met de instructies van de groepsaccountant [***optioneel:*** *en de daarbij opgegeven controletolerantie, die veelal groter is dan die voor de jaarrekening van de vennootschap*. In overeenstemming met de instructies van de groepsaccountant doen wij de groepsaccountant een schriftelijke rapportage van onze bevindingen toekomen.

Wij zullen u verzoeken om mededelingen die zijn gedaan in het kader van onze controle van de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden schriftelijk te bevestigen.][5]

[Optioneel: Groepscontrole
Wij zullen risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening en de belangrijke transactiestromen, rekeningsaldi en toelichtingen identificeren en inschatten. Op basis van deze risico-inschatting bepalen we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden, inclusief de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep (groepsonderdelen) waar controlewerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Daarbij zullen wij rekening houden met de aard van de relevante omstandigheden die aanleiding geven tot de geïdentificeerde risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening, het verband dat deze risico's hebben met groepsonderdelen alsmede de materialiteit en de financiële omvang van groepsonderdelen ten opzichte van de groep.

[*Als de groepsaccountant de controlewerkzaamheden WEL voor alle (buitenlandse) entiteiten of bedrijfsonderdelen uitvoert*: Wij zullen de controlewerkzaamheden zelf uitvoeren.]

---

5 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over consolidatiedoeleinden is opdrachtafhankelijk.

[*Als de groepsaccountant de controlewerkzaamheden NIET voor alle (buitenlandse) entiteiten of bedrijfsonderdelen zelf uit zal voeren*: Wij zullen de uit te voeren controlewerkzaamheden en geïdentificeerde risico's communiceren via instructies aan accountants van groepsonderdelen. Wij zullen de accountants van groepsonderdelen verzoeken om aan ons aangelegenheden te communiceren met betrekking tot de financiële informatie van het groepsonderdeel die relevant zijn voor het identificeren en inschatten van risico's.]

Wij zullen de groepscontrole plannen en uitvoeren om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening van de groep. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die worden uitgevoerd voor het doel van de groepscontrole. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Uitgangspunt hierbij is Nederlandse Standaard 600, '*Bijzondere overwegingen - controles van financiële overzichten van een groep (inclusief de werkzaamheden van accountants van groepsonderdelen)*'.][6]

[Optioneel: Diverse controleverklaringen
Op grond van specifieke (wettelijke) regelingen of overeenkomsten ... (benoemen specifieke (wettelijke) regelingen/overeenkomsten) heeft u ons verzocht een controleverklaring af te geven bij ... (benoemen soort verklaring via object van onderzoek, bijvoorbeeld bij een subsidieoverzicht, overzicht omzet projecten, opgave verzekerd belang, opgave ziekteverzuim, etc.). Deze opgaven worden opgesteld onder uw verantwoordelijkheid. Wij wijzen u erop dat op basis van de regeling ... (benoemen specifieke (wettelijke) regelingen/overeenkomsten) onze controlewerkzaamheden doorgaans met een grotere diepgang moeten worden uitgevoerd dan voor een reguliere jaarrekeningcontrole.

Wij zullen u verzoeken om mededelingen die zijn gedaan in het kader van onze controle van ... (object van onderzoek) schriftelijk te bevestigen.][7]

[Optioneel: Beoordeling tussentijdse cijfers
In samenhang met de controle van de jaarrekening beoordelen wij niet-gecontroleerde [geconsolideerde] tussentijdse/kwartaalcijfers en de daarbij behorende gegevens van de vennootschap over de periode eindigend ... (datum) voordat deze zullen worden gepubliceerd.

Deze beoordelingsopdracht zal worden uitgevoerd overeenkomstig de Nederlandse Standaard 2410, '*Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit*'. De aard en omvang van

---

6 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de groepscontrole is opdrachtafhankelijk en kan specifiek worden gemaakt.

7 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over diverse verklaringen is opdrachtafhankelijk rekening houdend met eventuele beperkingen vanuit de onafhankelijkheidsvoorschriften.

de te verrichten werkzaamheden zijn aanzienlijk minder dan die welke worden verricht in het kader van een controle. Door de beperkte omvang van de werkzaamheden bestaat de kans dat materiële aanpassingen niet aan het licht komen die wij noodzakelijk vinden om de tussentijdse cijfers in overeenstemming te brengen met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving/International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Naast de beoordelingsverklaring brengen wij u verslag uit over alle zaken die ons ter kennis zijn gekomen op grond waarvan wij menen dat in de tussentijdse cijfers materiële aanpassingen moeten worden aangebracht om deze in overeenstemming te brengen met de van toepassing zijnde richtlijnen.

Ons verslag over de tussentijdse cijfers is uitsluitend bedoeld voor de vennootschap.][8]

[***Optioneel, op verzoek van de cliënt bij deponering in iXBRL-formaat: Assurance bij de digitaal te deponeren jaarrekening***
In samenhang met de controle van de jaarrekening onderzoeken wij in hoeverre het digitale formaat van het jaarrverslag in overeenstemming is met de Regelgevende Technische Standaard (RTS) van het SBR-domein 'Handelsregister'.
Deze assurance-opdracht zal worden uitgevoerd overeenkomstig de Nederlandse Standaard 3950N, '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal te deponeren jaarrekening*'. Het jaarverslag wordt opgesteld onder uw verantwoordelijkheid. Wij zullen hierover een separaat assurance-rapport opstellen dat bij het jaarverslag gevoegd kan worden.][9]

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder *de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang*[10]*, de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)*[11] en de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) [***Optioneel****: alsmede de van toepassing zijnde regelgeving van toezichthouders op de binnenlandse en buitenlandse effectenbeurzen, zoals SEC-voorschriften*], is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[12]

---

8 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de beoordeling van tussentijdse cijfers is opdrachtafhankelijk.

9 De term jaarverslag is aan te passen aan de term die de cliënt hanteert, bijvoorbeeld jaarrapportage, jaarstukken, jaarrapport, jaarbericht enz.

10 Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van openbaar belang (PB L 158/77 van 27 mei.2014, p. 77). De verwijzing naar de Verordening laten vervallen wanneer de EU-verordening niet geldt.

11 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

12 De onderstaande vindplaatsen zijn opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikelen 19 en 25a Wta: onafhankelijkheid ten opzichte van de controlecliënt.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.[13]

Op grond van de Wta in samenhang met de ViO geldt dat een accountantsorganisatie die een wettelijke controleopdracht bij een organisatie van openbaar belang (oob) uitvoert, naast controlediensten geen andere werkzaamheden voor die oob of daaraan gelieerde entiteiten verricht.[14]
Artikel 16 ViO bepaalt welke diensten als controlediensten worden aangemerkt. Diensten verleend door andere in Nederland gevestigde onderdelen van het netwerk van de accountantsorganisatie vallen ook onder de werkingssfeer.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. Daarbij dient u ook aan te geven van welke (groeps)maatschappijen of vennootschappen die (indirect) aandelen houden in uw vennootschap, aandelen of andere effecten worden verhandeld op een gereglementeerde markt of multilaterale handelsfaciliteit. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. Daarbij dient u ook aan te geven van welke (groeps)maatschappijen of*

---

13 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.
14 Artikel 24b Wta en artikel 16 ViO.

vennootschappen die (indirect) aandelen houden in uw vennootschap, aandelen of andere effecten worden verhandeld op een gereglementeerde markt of multilaterale handelsfaciliteit. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij controlecliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[15]

[Alleen bij oob's: Meldplicht op grond van artikel 12 van de EU-verordening
Wij hebben als externe accountant op grond van artikel 12 van de EU verordening betreffende wettelijke controles van organisaties van openbaar belang, de plicht om de bevoegde autoriteiten onmiddellijk alle informatie te melden die betrekking heeft op die organisatie van openbaar belang waarvan wij kennis hebben gekregen bij de uitvoering van de wettelijke controle en dat één van de volgende zaken tot gevolg kan hebben:

- een materiële inbreuk op de wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die, in voorkomend geval, de voorwaarden voor toelating regelen of die specifiek de activiteiten van de organisatie van openbaar belang regelen;
- een materiële bedreiging voor of twijfel over de continue werking van de organisatie van openbaar belang;een weigering om een auditoordeel uit te brengen over de financiële overzichten of het afgeven van een afkeurende verklaring of een verklaring met beperking.]

[Alleen bij oob's: Meldplicht op grond van artikel 7 van de EU-verordening
Indien wij bij uitvoering van de opdracht vermoeden of redelijke gronden hebben om te vermoeden dat onregelmatigheden, waaronder fraude met betrekking tot de jaarrekening van de vennootschap, kunnen

[15] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

plaatsvinden of hebben plaatsgevonden, dan stellen wij u daarvan in kennis en verzoeken u de zaak te onderzoeken en passende maatregelen te nemen om deze onregelmatigheden aan te pakken en herhaling ervan te voorkomen. Indien u de zaak niet onderzoekt, dienen wij op grond van artikel 7 van de EU-verordening betreffende de wettelijke controles van organisaties van openbaar belang, deze onregelmatigheden aan de daartoe bevoegde autoriteiten te melden.]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[16]

[Optioneel: Nederlandse Corporate Governance Code
Bij onze opdracht laten wij ons leiden door de principes en de 'best practice'-bepalingen die over het functioneren van de accountant zijn opgenomen in de Nederlandse Corporate Governance Code. Deze schrijven onder meer voor dat wij met het auditcomité het controleplan, de managementletter en het accountantsverslag bespreken en dat wij de vergadering van de raad van commissarissen bijwonen waarin het accountantsverslag wordt besproken.

Onze benoeming, onze onafhankelijkheid, het samenwerken met de interne accountants en onze relaties met de verschillende organen van de vennootschap zijn belangrijke elementen voor overleg.

Volgens de Code zullen wij de voorzitter van het auditcomité onverwijld informeren wanneer wij bij de uitvoering van onze opdracht een misstand of onregelmatigheid constateren of vermoeden. Wanneer (het vermoeden van) een misstand of onregelmatigheid het functioneren van een bestuurder betreft, melden wij dit aan voorzitter van de raad van commissarissen.][17]

[Optioneel: Gebruikmaken van werkzaamheden van interne accountants
Bij de uitvoering van onze werkzaamheden voor deze opdracht maken wij gebruik van de werkzaamheden van uw interne accountantsdienst. Met deze dienst maken wij afspraken over

[16] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.
[17] Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de Nederlandse Corporate Governance code is opdrachtafhankelijk.

gezamenlijke afstemming van de controleplanning, de aard en diepgang van uit te voeren werkzaamheden, de rapportage en over de dossiervorming.

Bij het gebruikmaken van deze werkzaamheden geldt de Nederlandse Standaard 610, '*Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors*'. De standaard schrijft voor dat wij de voor ons relevante, door de interne accountantsdienst uitgevoerde werkzaamheden evalueren en testen om na te gaan of de werkzaamheden toereikend zijn voor onze doelstellingen en om vast te stellen welke eigen werkzaamheden onze professionals moeten uitvoeren.

Dossiers van de interne accountantsdienst met voor de jaarrekeningcontrole relevante vastgelegde werkzaamheden moeten voor ons te allen tijde toegankelijk zijn, ook na beëindiging van onze werkzaamheden. Dit ongeacht de reden en/of wijze van beëindiging. De dossiers van de interne accountantsdienst moeten minimaal zeven jaar na beëindiging van een bepaald controlejaar worden bewaard, of langer indien dit naar onze mening noodzakelijk is (bijvoorbeeld in geval van (dreiging van) een civiele, straf- of tuchtrechtelijke procedure). Afspraken over dossiervorming worden jaarlijks geëvalueerd en zo nodig herzien.

[*Optioneel, alleen bij wettelijke controle*: Wij benadrukken dat het inschakelen van interne auditors als leden van ons controleteam om directe ondersteuning te verlenen onder onze aansturing en supervisie op basis van artikel 24a van de *Verordening Accountantsorganisaties* ('VAO') niet toegestaan is voor wettelijke controleopdrachten.][18]

Verantwoordelijkheid van het bestuur [indien van toepassing: en de raad van commissarissen]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor:

- het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [***Optioneel**: Indien de verantwoordelijkheid voor de jaarrekening in overeenstemming met IFRS is, dient de tekst als volgt te luiden: het opmaken van de jaarrekening die het vermogen, het resultaat en de kasstromen getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW*];

- *de tijdige en volledige (digitale) deponering bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel van de deponeringsjaarrekening die overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is afgeleid van de gecontroleerde jaarrekening en die voldoet aan de standaarden en specificaties van het SBR-afsprakenstelsel.* [***Bij ondernemingen die in XBRL-formaat deponeren***: Indien u uw jaarrekening deponeert in XBRL formaat, en dit XBRL formaat beperkingen stelt aan de rubricering, naamgeving en volgorde bij

[18] Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het gebruikmaken van de werkzaamheden van interne accountants is opdrachtafhankelijk.

het opstellen van een deponeringsjaarrekening, is het van belang eventuele verschillen tijdig te onderkennen en daarop passende actie te ondernemen;][19]

- een zodanige interne beheersing als u noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten; en voor

- het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW;

- het afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd(e) verslaggevingsstelsel(s) moet u de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij u het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. U moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening;[20]

en verder voor het aan ons:

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;

- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de controle;

- onbeperkt toegang verlenen tot personen binnen de onderneming noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie;

- [Als sommige documenten die de jaarlijkse financiële verslaggeving vormen, beschikbaar komen na de datum van onze controleverklaring, het aan ons verschaffen van deze documenten wanneer deze beschikbaar zijn voorafgaand aan de publicatie, zodat wij onze werkzaamheden kunnen voltooien.]

U moet erop toezien dat de rechten en verplichtingen van de vennootschap en van de geconsolideerde vennootschappen op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van die rechten en verplichtingen die al bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt.

---

19 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over deponeren in SBR formaat is opdrachtafhankelijk.
20 Terminologie - onderneming, vennootschap, bedrijfsactiviteiten, enz. - aan te passen aan de cliënt.

Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee zullen wij u verzoeken om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder zullen wij u vragen schriftelijk te bevestigen dat u van oordeel bent dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, afzonderlijk en in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten wordt in de schriftelijke mededeling opgenomen of eraan gehecht.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.[21]

[Optioneel: Publicatie van persberichten
Volgens artikel 2:395 lid 2 BW moet het bestuur van de vennootschap bij het openbaar maken van persberichten met jaarcijfers vermelden hoe de strekking luidt van de bij de jaarrekening afgegeven controleverklaring, dan wel informatie geven over het nog niet beschikbaar zijn van de controleverklaring. Gelet op de raakvlakken tussen de verantwoordelijkheid van het bestuur en onze werkzaamheden als controlerend accountant moet u voorafgaand aan de openbaarmaking van persberichten over de jaarcijfers ons de gelegenheid geven hiervan kennis te nemen en waar nodig te voorzien van op- en/of aanmerkingen.][22]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het bestuur, onder toezicht van de raad van commissarissen. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

In dat kader zijn het bestuur en de raad van commissarissen verantwoordelijk voor (het toezicht op) de interne beheersingsomgeving die toereikend is opgezet en effectief werkt om het risico van materiële afwijkingen als gevolg van fraude te adresseren.

[***Optioneel***: *Uw proces voor het identificeren van risico's met inbegrip van risico's van fraude en corruptie die relevant zijn voor de doelstellingen van de financiële verslaggeving, het inschatten van de significantie van deze risico's en het inschatten van de waarschijnlijkheid dat deze risico's zich voor zullen doen alsmede het nemen*

---

21 Eventueel vermeldt de accountant, bijvoorbeeld in een bijlage, een overzicht van omstandigheden die het honorarium en de nagestreefde data van completering significant kunnen beïnvloeden.

22 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de publicatie van persberichten is opdrachtafhankelijk.

van beslissingen over te ondernemen acties om op deze risico's in te spelen ("uw (fraude-)risicoanalyse") dient uitgevoerd te zijn op een wijze die passend is in de gegeven omstandigheden.]

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een controle, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet ontdekt. Vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de controle aanwijzingen voor fraude blijken, verrichten wij ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor of een redelijk vermoeden van fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het bestuur en/of de raad van commissarissen.

In het kader van de Nederlandse Standaard 240, '*De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten*', zullen wij u vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

1. het bestuur erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude;

2. het bestuur heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het bestuur van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude;

3. het bestuur heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

    - het bestuur;
    - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of
    - anderen in het geval dat de fraude een materieel effect zou kunnen hebben op de financiële overzichten; en

4. het bestuur heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de entiteit van invloed zijn en waarvan het kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

Naleving specifieke wet- en regelgeving
U [onder toezicht van de raad van commissarissen] bent verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften. Een controleonderzoeksopdracht leidt in het algemeen niet tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het bestuur of de werknemers en het mogelijke effect hiervan op onze controle.

Wij zullen u verzoeken schriftelijk te bevestigen dat u alle inlichtingen heeft verstrekt over alle u bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij ons onderzoek van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening [***optioneel***: *twee afzonderlijke controleverklaringen, één bij de enkelvoudige jaarrekening, en één bij de geconsolideerde jaarrekening*]. Een [tweetal] specimen-exemplaar/[-exemplaren] treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen. [***Indien van toepassing*** *(benoem de relevante elementen op basis van Standaard 700)*: *Onze controleverklaring bevat onder andere informatie ter ondersteuning van ons oordeel, waaronder informatie over de gehanteerde materialiteit, de reikwijdte van onze (groeps)controle, de controleaanpak frauderisico's, de controleaanpak continuïteit en de kernpunten van onze controle*.]

Onze controleverklaring bij de opgemaakte jaarrekening is bestemd voor de algemene vergadering en moet worden opgenomen in de openbaar te maken stukken, bestaande uit: de jaarrekening, het bestuursverslag en de overige gegevens en eventuele andere informatie. U verstrekt ons daartoe de concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag pas openbaar worden gemaakt na onze schriftelijke toestemming.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van onze controleverklaring in een ander stuk. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag, deel van de jaarrekening of verkorte jaarrekening waarin een referentie naar onze verklaring wordt opgenomen of onze naam wordt genoemd. Ook geldt dit voor het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen moet u ons tijdig een concept verstrekken voordat dit wordt verspreid.

Het verslag aan de raad van commissarissen (of toezichthoudend orgaan) en het bestuur heeft betrekking op de hoofdlijnen van de bevindingen uit ons onderzoek die wij voor hen noodzakelijk achten. Tussentijds brengen wij de raad van commissarissen en het bestuur mondeling op de hoogte van belangrijke zaken die om onmiddellijke aandacht vragen.

Indien van toepassing sturen wij u een brief (management letter) met bevindingen en aanbevelingen. Hierin geven wij de eventueel geconstateerde tekortkomingen en mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie van uw vennootschap aan. Dit geldt vooral voor de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen.

[***Optioneel**:* Communicatie met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen/de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur over onze onderlinge relatie is ook een belangrijke waarborg voor onze onafhankelijkheid.

In dat kader rapporteren wij jaarlijks aan u over de volgende aspecten:[23]

- bevestiging van onze onafhankelijke positie ten opzichte van uw vennootschap;
- in rekening gebrachte en te brengen honoraria, gesplitst in controle en categorieën overige dienstverlening door onze organisatie;
- bijzonderheden over relaties tussen uw vennootschap en onze organisatie die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid;
- geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid, die zijn ontvangen of verstrekt, voor zover deze een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben;
- overige maatregelen ter waarborging van de onafhankelijkheid.][24]

[Optioneel: Optreden accountant in de algemene vergadering
Op grond van de Nederlandse Corporate Governance code kunnen wij worden verzocht aanwezig te zijn in de algemene vergadering en daarin het woord te voeren over onze controlewerkzaamheden en onze controleverklaring. In dat geval bespreken wij graag voorafgaand aan de algemene vergadering met de voorzitter van deze vergadering [en met de voorzitter van de auditcommissie en de CFO] een aantal zaken met als doel inzicht te krijgen in:

- de wijze waarop de vergadering wordt voorbereid;
- de mogelijke inhoud van te verwachten vragen;
- de procedure die de voorzitter van de vergadering hanteert omtrent de wijze waarop vragen aan de accountant ter behandeling aan ons worden doorverwezen.

---

23 Bij een oob zijn de vereisten opgenomen in artikel 11 van de EU-verordening.
24 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de communicatie met het governanceorgaan is opdrachtafhankelijk.

Wij benadrukken dat wij alleen vragen met betrekking tot de controle en de controleverklaring kunnen beantwoorden. Deze kunnen betrekking hebben op de doelstelling en reikwijdte van de controle, de controleaanpak, het toetsen van het stelsel van interne beheersingsmaatregelen, voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening, de uitvoering van de controlewerkzaamheden en de inhoud van de controleverklaring. Alle overige vragen met betrekking tot het jaarverslag, waaronder de jaarrekening en het bestuursverslag, of met betrekking tot de relatie tussen de vennootschap en de accountant moeten in beginsel door de voorzitter van de vergadering worden beantwoord, dan wel worden doorverwezen naar een lid van het bestuur of de voorzitter van het auditcomité.

Voor ons optreden in de algemene vergadering ontslaat u ons voor de duur van deze vergadering van onze geheimhoudingsplicht.

Wij verzoeken u ons de conceptnotulen van de vergadering, voor zover wij daarin geciteerd worden, tijdig te doen toekomen. Dit om voldoende gelegenheid te hebben om de juiste weergave van onze antwoorden op de gestelde vragen te kunnen nagaan.][25]

[Optioneel: Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties
Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn ons eigendom.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij hierover zo spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan.

Ook de Belastingdienst kan voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde controlewerkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.

---

[25] Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het optreden als accountant in de algemene vergadering is opdrachtafhankelijk.

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan gaan wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels de redenen na waarom u uw instemming niet geeft.][26]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[27]

Honorarium
[***Optioneel****: Voor het boekjaar JJJJ kwamen wij met u een controlebudget overeen van totaal € ....*] [28]
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons controleteam, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen. [***Optioneel****: Indien tijdens de controle bevindingen worden gedaan die nader onderzoek vergen, zullen de kosten hiervan separaat in rekening worden gebracht.*]

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

---

[26] Zie NBA-handreiking 1113. Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het verstrekken van inzage in de dossiers is opdrachtafhankelijk.

[27] De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

[28] Eventueel zet de accountant het controlebudget hier nader uiteen; in lijn met de specifieke situatie bij de accountantspraktijk (functienamen, tarieven, personele inzet, overhead, algemene kosten, enz.). Dit kan in de opdrachtbevestiging of in een afzonderlijk schrijven. Zie maatregel 5.2 in de maatregelen Publiek Belang (niet-oob): De accountant overlegt zowel vooraf als achteraf met zijn cliënt over de in het kader van de wettelijke controle uit te voeren/ uitgevoerde werkzaamheden en te besteden/bestede uren (voor- en nacalculatie).

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Wij verzoeken u een afschrift van deze brief ter kennisneming te overleggen aan de raad van commissarissen.[29]

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Specimen-exemplaar/[-exemplaren] van verwachte controleverklaring;

- [*Optioneel: Bijlage XX met een overzicht van dochterondernemingen van wie wij ook de jaarrekening JJJJ controleren*;]

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, wilt u de paragraaf over publicatie van persberichten opnemen?	Ja

[29] Of 'Overeenkomstig uw verzoek hebben wij een afschrift van deze brief verstuurd naar ...'

1 Opdrachtbevestiging

Vraag	Antwoord
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, welke optionele paragrafen met betrekking tot het rapporteren wilt u opnemen? 1 Communicatie met toezichthouder. 2 Optreden accountant in de algemene vergadering. 3 Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties.	1, 2 en 3
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, welke optionele paragrafen wilt u opnemen? De nummers in de antwoorden corresponderen met de keuzemogelijkheden hieronder. 1. Controle voor consolidatiedoeleinden. 2. Controle van dochtermaatschappijen indien de vennootschap optreedt als houdstermaatschappij. 3. Diverse controleverklaringen. 4. Beoordeling tussentijdse cijfers.	1, 2, 3 en 4
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, welke van de onderstaande optionele paragrafen wilt u opnemen? De nummers in de antwoorden corresponderen met de keuzemogelijkheden hieronder. 1. De Nederlandse Corporate Governance Code. 2. Het gebruikmaken van werkzaamheden van interne accountants.	1 en 2
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een controle van een jaarrekening (210, par. 6 t/m 12)
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, is het een wettelijke controle?	Ja, bij een cliënt die een organisatie van openbaar belang (oob) is of die behoort tot een groep waarvan een oob deel uitmaakt. De oob-meldplichten op grond van artikelen 12 en 7 van de EU-verordening voor wettelijke jaarrekeningcontroles bij een oob maken deel uit van de opdrachtbevestiging

1.1.2 Voorbeeld van een (beperkte) opdrachtbevestiging voor een controle (Nederlandse Standaard 210, par. 6 t/m 12)

NB: De NBA raadt aan kennis te nemen van NBA Alert 50 met daarin uitleg over de rol van de externe accountant bij deponering met een SBR Report Package.

Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een controle is gebaseerd op de tekst van de Nederlandse Standaard 210, 'Overeenkomen van de voorwaarden van controleopdrachten' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Op basis van wet- en regelgeving, waaronder EU-Verordeningen en -Richtlijnen en Titel 9 Boek 2 BW, spelen de raad van commissarissen en de algemene vergadering een belangrijke rol bij het proces van toezicht resp. autorisatie rond het voorstel van het bestuur over verlening van de controleopdracht.

De formele afronding van de opdrachtbevestiging zullen deze organen hebben gedelegeerd aan de directie. In deze voorbeeldbrief is daarom het bestuur de geadresseerde. Uitgangspunt is dat het bestuur de rechtspersoon vertegenwoordigt en bevoegd is namens de rechtspersoon rechtshandelingen te verrichten, zoals de overeenkomst van opdracht aan te gaan met een controlerende accountant.

Voor de interne governance binnen de rechtspersoon is het dan wel wenselijk dat de opdrachtbevestiging ter kennisneming van de raad van commissarissen wordt gebracht. Daartoe zou aan het eind van de brief bijvoorbeeld deze zin kunnen worden opgenomen: 'Wij verzoeken u een afschrift van deze brief ter kennisneming te overleggen aan de raad van commissarissen' of 'Overeenkomstig uw verzoek hebben wij een afschrift van deze brief verstuurd naar ...'.

In onderstaande voorbeeldbrief wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat deponering op digitale wijze gebeurt via SBR (verplicht voor ondernemingen vanaf boekjaar 2017, met uitzondering van beursgenoteerde ondernemingen die bij de AFM in ESEF deponeren).

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.

1 Opdrachtbevestiging

In overeenstemming met het besluit van de algemene vergadering/de raad van commissarissen/het bestuur van ... (naam entiteit) ('de vennootschap[2]') tijdens de vergadering van ... (datum) heeft u ons verzocht de jaarrekening te controleren van ... (naam entiteit) [***optioneel**: en haar dochterondernemingen, zoals genoemd in bijlage XX*] over het boekjaar eindigend op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ).

[***Optioneel: Bij entiteiten die moeten deponeren conform Besluit Elektronische Deponering Handelsregister**: Met ingang van boekjaar 2025 dient u de jaarstukken digitaal aan te leveren bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel (via Standard Business Reporting, SBR, een gestandaardiseerde wijze om gegevens aan te leveren). Voordat u dit doet gaan wij na dat het getrouwe beeld van de digitaal te deponeren jaarrekening overeenkomt met de gecontroleerde jaarrekening en de relevante wettelijke vereisten.*]

Het doet ons genoegen met deze brief de aanvaarding van deze opdracht te bevestigen.

Opdracht

Jaarrekening
Als accountant van de vennootschap onderzoeken wij of de jaarrekening(en) van ... (naam entiteit) [***optioneel**: en haar dochterondernemingen*] het door de wet vereiste inzicht geeft/geven.

De jaarrekening(en) omvat(ten) zowel de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening van ... (naam entiteit). De uitslag van ons onderzoek geven wij weer in een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening.[3]

Andere informatie
Wij rapporteren in de controleverklaring ook over de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, de overige gegevens en eventueel aanvullende informatie. Daartoe lezen wij de andere informatie en overwegen daarbij, op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, of de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Dit om met deze werkzaamheden te voldoen aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

---

[2] Aan te passen naargelang de rechtsvorm van de entiteit.
[3] Indien van toepassing financiële rechtmatigheid toevoegen.

Verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening
Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[4]

[***Bij cliënten die als rechtspersoon in 2025 voor het eerst digitaal deponeren***:
Wijzigingen in wet- en regelgeving betreffende de digitaal te deponeren jaarrekening kunnen van invloed zijn op onze werkzaamheden.]

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat andere wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Wij zijn gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, inclusief de inschatting van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij deze risico-inschattingen betrekken wij ook de interne beheersing die relevant is voor het door de vennootschap opmaken van de jaarrekening en het getrouwe beeld daarvan.

Deze risico-inschattingen zijn gericht op het opzetten van passende controlewerkzaamheden, niet op een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing. Een controle omvat daarnaast het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van de schattingen van het bestuur van de vennootschap, en ook een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij wijzen u erop dat als gevolg van het toepassen van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een controle, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een controle naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

[Optioneel: Diverse controleverklaringen
Op grond van specifieke (wettelijke) regelingen of overeenkomsten ... (benoemen specifieke (wettelijke) regelingen/overeenkomsten) heeft u ons verzocht een controleverklaring af te geven bij ... (benoemen

[4] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

soort verklaring via object van onderzoek, bijvoorbeeld bij een subsidieoverzicht, overzicht omzet projecten, opgave verzekerd belang, opgave ziekteverzuim, etc.). Deze opgaven worden opgesteld onder uw verantwoordelijkheid. Wij wijzen u erop dat op basis van de regeling ... (benoemen specifieke (wettelijke) regelingen/overeenkomsten) onze controlewerkzaamheden doorgaans met een grotere diepgang moeten worden uitgevoerd dan voor een reguliere jaarrekeningcontrole.

Wij zullen u verzoeken om mededelingen die zijn gedaan in het kader van onze controle van ... (object van onderzoek) schriftelijk te bevestigen.][5]

[Optioneel, alleen bij niet-oob's: Overige dienstverlening
Wij verrichten ook de volgende werkzaamheden:[6]

- het uitleg geven over waarderingsgrondslagen en de toepassing daarvan;
- het behulpzaam zijn bij de totstandkoming van de jaarrekening zodat deze voldoet aan de in Nederland van toepassing zijnde grondslagen voor financiële verslaggeving en met de wettelijke bepalingen zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW;
- het verzorgen van de publicatiestukken;
- ... .[7]

[***Optioneel, op verzoek van de cliënt bij deponering in iXBRL-formaat: Assurance bij de digitaal te deponeren jaarrekening***
In samenhang met de controle van de jaarrekening onderzoeken wij in hoeverre het digitale formaat van het jaarrverslag in overeenstemming is met de Regelgevende Technische Standaard (RTS) van het SBR-domein 'Handelsregister'.
Deze assurance-opdracht zal worden uitgevoerd overeenkomstig de Nederlandse Standaard 3950N, '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal te deponeren jaarrekening*'. Het jaarverslag wordt opgesteld onder uw verantwoordelijkheid. Wij zullen hierover een separaat assurance-rapport opstellen dat bij het jaarverslag gevoegd kan worden.][8]

---

5 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over diverse verklaringen is opdrachtafhankelijk rekening houdend met eventuele beperkingen vanuit de onafhankelijkheidsvoorschriften.

6 Alleen toegestaan bij niet-oob's.

7 Voor deze werkzaamheden dienen de onafhankelijkheidsregels in acht te worden genomen (art 18 t/m 20 ViO).

8 De term jaarverslag is aan te passen aan de term die de cliënt hanteert, bijvoorbeeld jaarrapportage, jaarstukken, jaarrapport, jaarbericht enz.

Onafhankelijkheid

Op grond van Nederlands recht, waaronder *de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)*[9] en de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[10]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.[11]

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

---

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 De onderstaande vindplaatsen zijn opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikelen 19 en 25a Wta: onafhankelijkheid ten opzichte van de controlecliënt.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

11 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij controlecliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[12]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

[Alleen bij een wettelijke controle bij een niet-oob: Meldplicht op grond van artikel 26 Wta
Indien sprake is van een redelijk vermoeden van fraude van materieel belang handelen wij ook in overeenstemming met artikel 26 lid 2 Wta.][13]

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een

---

[12] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

[13] Het al dan niet opnemen van een paragraaf over de fraudemelding is afhankelijk van de vraag of het een wettelijke controle niet-oob betreft.

bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[14]

Verantwoordelijkheid van het bestuur [indien van toepassing: en de raad van commissarissen]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor:

- het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [***Optioneel**: Indien de verantwoordelijkheid voor de jaarrekening in overeenstemming met IFRS is, dient de tekst als volgt te luiden: het opmaken van de jaarrekening die het vermogen, het resultaat en de kasstromen getrouw dient weer te geven in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie en met Titel 9 Boek 2 BW*];

- *de tijdige en volledige (digitale) deponering bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel van de deponeringsjaarrekening die overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is afgeleid van de gecontroleerde jaarrekening en die voldoet aan de standaarden en specificaties van het SBR-afsprakenstelsel.* [***Bij ondernemingen die in XBRL-formaat deponeren***: Indien u uw jaarrekening deponeert in XBRL formaat, en dit XBRL formaat beperkingen stelt aan de rubricering, naamgeving en volgorde bij het opstellen van een deponeringsjaarrekening, is het van belang eventuele verschillen tijdig te onderkennen en daarop passende actie te ondernemen;][15]

- een zodanige interne beheersing als u noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten; en voor

- het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW;

- het afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd(e) verslaggevingsstelsel(s) moet u de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij u het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. U moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening;[16]

en verder voor het aan ons:

---

[14] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.
[15] Het al dan niet opnemen van een paragraaf over deponeren in SBR formaat is opdrachtafhankelijk.
[16] Terminologie - onderneming, vennootschap, bedrijfsactiviteiten, enz. - aan te passen aan de cliënt.

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;

- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de controle;

- onbeperkt toegang verlenen tot personen binnen de onderneming noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie;

U moet erop toezien dat de rechten en verplichtingen van de vennootschap en van de geconsolideerde vennootschappen op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van die rechten en verplichtingen die al bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door accountantscontrole worden ontdekt.

Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee zullen wij u verzoeken om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder zullen wij u vragen schriftelijk te bevestigen dat u van oordeel bent dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, afzonderlijk en in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten wordt in de schriftelijke mededeling opgenomen of eraan gehecht.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.[17]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het bestuur, onder toezicht van de raad van commissarissen. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

In dat kader zijn het bestuur en de raad van commissarissen verantwoordelijk voor (het toezicht op) de interne beheersingsomgeving die toereikend is opgezet en effectief werkt om het risico van materiële afwijkingen als gevolg van fraude te adresseren.

---

[17] Eventueel vermeldt de accountant, bijvoorbeeld in een bijlage, een overzicht van omstandigheden die het honorarium en de nagestreefde data van completering significant kunnen beïnvloeden.

1 Opdrachtbevestiging

[***Optioneel***: *Uw proces voor het identificeren van risico's met inbegrip van risico's van fraude en corruptie die relevant zijn voor de doelstellingen van de financiële verslaggeving, het inschatten van de significantie van deze risico's en het inschatten van de waarschijnlijkheid dat deze risico's zich voor zullen doen alsmede het nemen van beslissingen over te ondernemen acties om op deze risico's in te spelen ("uw (fraude-)risicoanalyse") dient uitgevoerd te zijn op een wijze die passend is in de gegeven omstandigheden.*]

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een controle, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden, een fraude van materieel belang niet ontdekt. Vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze controle is opgezet om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de controle aanwijzingen voor fraude blijken, verrichten wij ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor of een redelijk vermoeden van fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het bestuur en/of de raad van commissarissen.

In het kader van de Nederlandse Standaard 240, '*De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten*', zullen wij u vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:

1. het bestuur erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude;

2. het bestuur heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het bestuur van het risico dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude;

3. het bestuur heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

    - het bestuur;

    - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of

    - anderen in het geval dat de fraude een materieel effect zou kunnen hebben op de financiële overzichten; en

4. het bestuur heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de entiteit van invloed zijn en waarvan het kennis

heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

Naleving specifieke wet- en regelgeving
U [onder toezicht van de raad van commissarissen] bent verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften. Een controleonderzoeksopdracht leidt in het algemeen niet tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het bestuur of de werknemers en het mogelijke effect hiervan op onze controle.

Wij zullen u verzoeken schriftelijk te bevestigen dat u alle inlichtingen heeft verstrekt over alle u bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij ons onderzoek van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij in de vorm van een controleverklaring bij de jaarrekening [***optioneel***: *twee afzonderlijke controleverklaringen, één bij de enkelvoudige jaarrekening, en één bij de geconsolideerde jaarrekening*]. Een [tweetal] specimen-exemplaar/[-exemplaren] treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen. [***Indien van toepassing*** *(benoem de relevante elementen op basis van Standaard 700)*: *Onze controleverklaring bevat onder andere informatie ter ondersteuning van ons oordeel, waaronder de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit.*]

Onze controleverklaring bij de opgemaakte jaarrekening is bestemd voor de algemene vergadering en moet worden opgenomen in de openbaar te maken stukken, bestaande uit: de jaarrekening, het bestuursverslag en de overige gegevens en eventuele andere informatie. U verstrekt ons daartoe de concepten van de openbaar te maken stukken. Onze controleverklaring mag pas openbaar worden gemaakt na onze schriftelijke toestemming.

Onze voorafgaande schriftelijke toestemming is vereist voor elke nieuwe openbaarmaking van onze controleverklaring in een ander stuk. Dit geldt ook voor publicatie op internet, het openbaar maken of verzenden aan derden van een ander financieel verslag, deel van de jaarrekening of verkorte jaarrekening waarin een referentie naar onze verklaring wordt opgenomen of onze naam wordt genoemd. Ook geldt dit voor het gebruik van onze naam in elk ander document dat openbaar wordt gemaakt of ter beschikking wordt gesteld aan derden. In al deze gevallen moet u ons tijdig een concept verstrekken voordat dit wordt verspreid.

Het verslag aan de raad van commissarissen (of toezichthoudend orgaan) en het bestuur heeft betrekking op de hoofdlijnen van de bevindingen uit ons onderzoek die wij voor hen noodzakelijk achten. Tussentijds brengen wij de raad van commissarissen en het bestuur mondeling op de hoogte van belangrijke zaken die om onmiddellijke aandacht vragen.

Indien van toepassing sturen wij u een brief (management letter) met bevindingen en aanbevelingen. Hierin geven wij de eventueel geconstateerde tekortkomingen en mogelijke verbeteringen in de administratieve organisatie van uw vennootschap aan. Dit geldt vooral voor de daarin besloten interne beheersingsmaatregelen.

[Optioneel: Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties
Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn ons eigendom.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij hierover zo spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan.

Ook de Belastingdienst kan voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.

Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde controlewerkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan gaan wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels de redenen na waarom u uw instemming niet geeft.][18]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[19]

---

[18] Zie NBA-handreiking 1113. Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het verstrekken van inzage in de dossiers is opdrachtafhankelijk.

Honorarium

[***Optioneel****: Voor het boekjaar JJJJ kwamen wij met u een controlebudget overeen van totaal € ….*] [20]

Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons controleteam, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt … dagen. [***Optioneel****: Indien tijdens de controle bevindingen worden gedaan die nader onderzoek vergen, zullen de kosten hiervan separaat in rekening worden gebracht.*]

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden

De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden

Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte

Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

… (naam accountantskantoor)

---

[19] De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

[20] Eventueel zet de accountant het controlebudget hier nader uiteen; in lijn met de specifieke situatie bij de accountantspraktijk (functienamen, tarieven, personele inzet, overhead, algemene kosten, enz.). Dit kan in de opdrachtbevestiging of in een afzonderlijk schrijven. Zie maatregel 5.2 in de maatregelen Publiek Belang (niet-oob): De accountant overlegt zowel vooraf als achteraf met zijn cliënt over de in het kader van de wettelijke controle uit te voeren/ uitgevoerde werkzaamheden en te besteden/bestede uren (voor- en nacalculatie).

1 Opdrachtbevestiging

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Specimen-exemplaar/[-exemplaren] van verwachte controleverklaring;

- [*Optioneel: Bijlage XX met een overzicht van dochterondernemingen van wie wij ook de jaarrekening JJJJ controleren*;]

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht bij een niet-oob, wilt u de optionele paragraaf over overige dienstverlening opnemen?	Ja
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, wilt u de paragraaf over publicatie van persberichten opnemen?	Nee
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, welke optionele paragrafen met betrekking tot het rapporteren wilt u opnemen? 1 Communicatie met toezichthouder. 2 Optreden accountant in de algemene vergadering. 3 Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties.	3
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, welke optionele paragrafen wilt u opnemen? De nummers in de antwoorden corresponderen met de keuzemogelijkheden hieronder. 1. Controle voor consolidatiedoeleinden. 2. Controle van dochtermaatschappijen indien de	3

Vraag	Antwoord
vennootschap optreedt als houdstermaatschappij. 3. Diverse controleverklaringen. 4. Beoordeling tussentijdse cijfers.	
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een controle van een jaarrekening (210, par. 6 t/m 12)
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging
VRAAG: Ingeval van een controle-opdracht, is het een wettelijke controle?	Ja, zonder dat de cliënt een oob is of behoort tot een groep waarvan een oob deel uitmaakt

1.2 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een beoordeling van een jaarrekening

NB: Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een beoordeling is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 2400, 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

U heeft ons opdracht gegeven de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ)[2] van ... (naam entiteit) te beoordelen. Deze brief is bedoeld om de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

Opdracht
Wij zullen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ; zie ook vorige voetnoot over gebroken boekjaar) van ... (naam vennootschap) beoordelen. Wij wijzen u erop dat de beoordelingsopdracht niet in de plaats kan treden van een controleopdracht die vereist zou zijn op grond van wettelijke of contractuele bepalingen. Om deze reden mag de beoordelingsverklaring ook niet worden opgenomen in de 'Overige gegevens' bij de jaarrekening.

Verantwoordelijkheden van de accountant
Wij zullen deze beoordelingsopdracht uitvoeren in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400, '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[3]

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.
[2] Wanneer de accountant kiest voor een doorlopende opdracht is het mogelijk op te nemen: de jaarrekening met ingang van JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: met ingang van het jaar eindigend op 30 juni JJJJ).
[3] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

Wij zijn gehouden onze beoordeling zodanig te plannen en uit te voeren dat wij in staat zijn om te concluderen dat wij geen reden hebben om te veronderstellen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen en van het resultaat in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).[4]

Een beoordeling volgens Standaard 2400 resulteert in een beperkte mate van zekerheid. De hiervoor uit te voeren werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij het management en overige functionarissen van de entiteit, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens en het evalueren van de verkregen informatie.

Door de aard en de omvang van onze werkzaamheden kunnen deze slechts resulteren in een beperkte mate van zekerheid over de getrouwheid van de jaarrekening[5]. Deze mate van zekerheid is lager dan bij een controleopdracht. Voor alle duidelijkheid vermelden wij dat wij geen accountantscontrole uitvoeren op uw jaarrekening en dus geen controleverklaring afgeven.

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[6]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan assurance-cliënten kunnen verlenen.[7]

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de beoordelingsopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de beoordelingsopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de beoordelingsopdracht mogelijk met

---

4 Indien op basis van een compliance-stelsel wordt gerapporteerd: 'Verder zijn wij gehouden onze beoordeling zodanig te plannen en uit te voeren dat wij in staat zijn te concluderen dat wij geen reden hebben om te veronderstellen dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat.'

5 Aan te passen bij een compliance-stelsel: ... 'of de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat'.

6 De onderstaande vindplaats is opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

7 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de beoordelingsopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de beoordelingsopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de beoordelingsopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij assurance-cliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[8]

Verantwoordelijkheid van het bestuur [*indien van toepassing: en de raad van commissarissen*]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor:

- het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9];
- een zodanige interne beheersing als u noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten;
- [*Optioneel*: Het verspreiden van onze beoordelingsverklaring te beperken tot de beoogde gebruikers];

en verder voor het aan ons:

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening, zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;
- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de beoordelingsopdracht;
- onbeperkte toegang verlenen tot personen binnen de onderneming noodzakelijk voor het verkrijgen van assurance-informatie.

U moet erop toezien dat de rechten en verplichtingen van de vennootschap en van de geconsolideerde vennootschappen op toereikende wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. Dit is met inbegrip van die rechten en verplichtingen die al bestaan maar niet via de normale administratieve procedures zijn vastgelegd. In sommige gevallen kunnen deze rechten en verplichtingen niet door een beoordelingsopdracht worden ontdekt. Al bekende en/of te verwachten gebeurtenissen en omstandigheden moeten ook op adequate wijze in de jaarrekening tot uitdrukking worden gebracht. In verband hiermee zullen wij u verzoeken om mededelingen die in dat kader aan ons zijn gedaan schriftelijk te bevestigen.

Verder zullen wij u vragen schriftelijk te bevestigen dat u van oordeel bent dat het effect van eventuele ongecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening, afzonderlijk en in totaal, niet van materieel belang is voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van deze posten zal in de schriftelijke mededeling worden opgenomen of eraan worden gehecht.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

---

8 Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

9 Aan te passen bij een compliance-stelsel.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de beoordeling benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.[10]

Fraude en naleving specifieke wet- en regelgeving
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude, onjuistheden en onwettig handelen berust bij het bestuur [indien van toepassing: , onder toezicht van de raad van commissarissen]. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude, onjuistheden en onwettig handelen. Wij zullen u informeren indien wij dergelijke zaken constateren.

In het kader van de Nederlandse Standaard 2400, '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*', zullen wij u vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen en indien van toepassing toe te lichten:

1. het bestuur erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren, en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude;

2. het bestuur heeft aan ons alle significante feiten verstrekt met betrekking tot fraude of vermoede fraude die bij het bestuur bekend zijn en die de entiteit kunnen hebben beïnvloed;

3. het bestuur heeft inlichtingen verstrekt omtrent bekende actuele of mogelijke niet naleving van wet- en regelgeving waarvan de effecten van het niet-naleven de financiële overzichten van de entiteit beïnvloeden.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een beoordelingsverklaring bij de jaarrekening [***optioneel**: twee afzonderlijke beoordelingsverklaringen, één bij de enkelvoudige jaarrekening, en één bij de geconsolideerde jaarrekening*]. Een [tweetal] specimen-exemplaar/[-exemplaren] treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn die het noodzakelijk maken de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

[***Optioneel**: Wij zullen de beoordelingsverklaring en de door ons beoordeelde jaarrekening opnemen in een aan u uit te brengen rapport.*]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als

[10] Eventueel vermeldt de accountant, bijvoorbeeld in een bijlage, een overzicht van omstandigheden die het honorarium en de nagestreefde data van completering significant kunnen beïnvloeden.

verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[11]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[12]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

---

[11] De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

[12] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Specimen-exemplaar/[-exemplaren] van verwachte beoordelingsverklaring;

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 2400 in het kader van een beoordeling van een jaarrekening
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

1.3.1 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

Opdracht
U heeft ons verzocht een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden uit te voeren op ... (beschrijf onderzoeksobjec(ten), bijvoorbeeld: de inkoop van [xyz] producten).

De opdracht heeft als doel ... (doel omschrijven).
[*Variant 1, indien de opdrachtgever niet de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is*: Ons rapport is uitsluitend bedoeld voor ... (naam opdrachtgever) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) (hierna aan te duiden met: "de beoogde gebruiker(s)") en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.]
[*Variant 2, indien de opdrachtgever de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is*: Ons rapport is uitsluitend bedoeld voor ... (naam opdrachtgever) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.]

Ons rapport zal gericht zijn aan u [*indien de opdrachtvoorwaarden met de beoogde gebruiker(s) of de vertegenwoordiger(s) daarvan, naast de opdrachtgever zijn overeengekomen*: en de beoogde gebruiker(s)] en is mogelijk niet geschikt voor een ander doel.

Onze verantwoordelijkheden
Onze opdracht zal worden uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4400, '*Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden*'.

Bij het uitvoeren van de overeengekomen specifieke werkzaamheden zullen wij de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA) naleven ...[2]

[*Optie 1 – niet onafhankelijk*: ... hetgeen niet vereist dat wij onafhankelijk zijn].

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.
[2] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

1 Opdrachtbevestiging

[*Optie 2 – wel onafhankelijk*: Wij zullen de onafhankelijkheidsregels van de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) naleven.]

Een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden volgens Standaard 4400 houdt in dat wij de met u [*Variant 1, indien de opdrachtgever niet de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is*: en de andere beoogde gebruiker(s)] overeengekomen specifieke werkzaamheden uitvoeren en de bevindingen rapporteren in het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden.

Bevindingen zijn de feitelijke uitkomsten van de uitgevoerde overeengekomen specifieke werkzaamheden.

Wij doen geen uitspraak over de geschiktheid van de werkzaamheden.

Voorts is deze opdracht geen assurance-opdracht. Derhalve brengen wij geen oordeel of assurance-conclusie tot uitdrukking.

Verantwoordelijkheden van ... (naam opdrachtgever) [*Variant 1, indien de opdrachtgever niet de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is*: **en de beoogde gebruikers**]
[*Variant 1, indien de opdrachtgever niet de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is:*
U erkent en begrijpt, evenals de beoogde gebruiker(s), dat de overeengekomen specifieke werkzaamheden geschikt zijn voor het doel van de opdracht.][3]

[*Variant 2, indien de opdrachtgever de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is*:
U erkent en begrijpt dat de overeengekomen specifieke werkzaamheden geschikt zijn voor het doel van de opdracht.]

Indien van toepassing: Het uitgangspunt voor deze opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden is dat ... (naam verantwoordelijke partij) verantwoordelijk is voor het onderzoeksobject waarop de overeengekomen specifieke werkzaamheden worden uitgevoerd.

[*Optioneel:* Schriftelijke bevestiging

---

[3] Let op! Wat de beoogde gebruikers betreft, is het verkrijgen van hun erkenning dat de werkzaamheden van de accountant geschikt zijn voor het doel van de opdracht één van de mogelijkheden om te voldoen aan Standaard 4400, par. 22A (zie onderdeel a). In onderdelen b en c daarvan staan andere maatregelen die de accountant kan nemen.

1 Opdrachtbevestiging

Als onderdeel van onze werkzaamheden zullen wij u vragen te bevestigen dat u de verantwoordelijkheden zoals beschreven in deze brief bent nagekomen. Wij zullen [het bestuur] van ... (naam verantwoordelijke partij) verzoeken de mededelingen die in het kader van deze opdracht aan ons zijn gedaan, schriftelijk te bevestigen.]

Wij rekenen op volledige medewerking van de medewerkers van ... (naam verantwoordelijke partij) en vertrouwen erop dat zij alle voor de opdracht benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.

Werkzaamheden
We zijn overeengekomen om de volgende specifieke werkzaamheden uit te voeren en u de bevindingen te rapporteren die voortvloeien uit onze werkzaamheden:
(*Beschrijf de aard, timing en omvang van de werkzaamheden die verricht zullen worden in termen die duidelijk, niet misleidend en niet vatbaar zijn voor verschillende interpretaties en inclusief afgesproken aantallen e.d. Indien van toepassing, neem specifieke referenties op naar documentatie en vastleggingen die gelezen zullen worden;*
vermeld individuen die gesproken zullen worden; en partijen waarvan bevestigingen zullen worden verkregen.)

- ...
- ...
- ...

[*Indien van toepassing*: De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd tussen ... (datum) en ... (datum).]

[*OPTIONEEL: Indien relevant kunnen aanvullende zaken worden opgenomen in de opdrachtbevestiging:*

- *Afspraken met betrekking tot de betrokkenheid van een door de accountant ingeschakelde deskundige bij sommige aspecten van de opdracht;*
- *grenswaarden voor het bepalen van uitzonderingen.*]

Ons rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden
Als onderdeel van onze opdracht zullen wij ons rapport uitbrengen, waarin de overeengekomen specifieke werkzaamheden en de bevindingen van de uitgevoerde werkzaamheden zullen worden beschreven.
[*voeg een passende verwijzing in naar de verwachte vorm en inhoud van het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden. Bijvoorbeeld*: Voor de verwachte vorm en inhoud van het rapport verwijzen wij u naar de NBA-voorbeeldteksten:
https://www.nba.nl/tools-en-voorbeelden/voorbeeldteksten-en-verklaringen/]

[Variant 1, indien de opdrachtgever niet de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is:
Van ... (naam opdrachtgever) en de beoogde gebruiker(s) wordt verwacht dat zij een eigen afweging maken van de overeengekomen specifieke werkzaamheden en bevindingen die door ons zijn gerapporteerd en hun eigen conclusies trekken uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden.]
[Variant 2, indien de opdrachtgever de enige beoogde gebruiker of de vertegenwoordiger van de beoogde gebruiker(s) is:
Van ... (naam opdrachtgever) wordt verwacht dat deze een eigen afweging maakt van de overeengekomen specifieke werkzaamheden en de bevindingen die door ons zijn gerapporteerd en zelf conclusies trekt uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden.]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om schriftelijk (of in een andere gelijkwaardige vorm) afspraken te maken met zijn verwerker(s) over de omgang met persoonsgegevens.
Of wij als accountant(s) voor deze opdracht een verwerker zijn in de zin van de AVG moeten wij met elkaar bekijken. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[4]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[5]

---

4 De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of de accountant verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of de accountant verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

5 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Algemene Voorwaarden
Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat u het doel en de voorwaarden van de opdracht erkent en hiermee akkoord gaat, met inbegrip van de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren en dat deze geschikt zijn voor het doel van de opdracht.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend en overeengekomen namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Indien van toepassing: meetekenende beoogde gebruiker(s):
Voor akkoord met de in deze brief overeengekomen specifieke werkzaamheden en de geschiktheid voor het doel van de opdracht, getekend namens ... (naam beoogde gebruiker(s))

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Indien van toepassing: Als opdrachtgever niet de verantwoordelijke partij is:
Voor akkoord met de in deze brief vermelde verantwoordelijkheden en de medewerking van ... (naam verantwoordelijke partij), getekend namens ... (naam verantwoordelijke partij)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- [Optioneel: Specimen-exemplaar van verwacht rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden]

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 4400 inzake een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging
VRAAG: Ingeval van een opdrachtbevestiging op basis van de nieuwe Standaard 4400, welke voorbeeldbrief wilt u?	1.3.1 Opdrachtbevestiging op basis van de nieuwe Standaard 4400

1.3.2 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden ten aanzien van de naleving van financiële convenanten (kengetallen)

NB1: Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden gericht op kengetallen toegepast in de situatie van de naleving van financiële convenanten is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 4400 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

NB2: Het uitbrengen van een rapport inzake het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden in verband met het naleven van financiële convenanten kan een geschikte invulling geven aan de informatiebehoefte van (een) kredietverstrekker(s) in dat kader. Dit voorbeeld doet in niets af aan de eis dat de accountant in overleg met (de aangewezen vertegenwoordiger van) de beoogde gebruikers, waaronder de kredietverstrekker(s), dient te komen tot specifieke werkzaamheden en de uitgangspunten die voor de opdracht gelden. Bij het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden hoeft de onderliggende historische financiële informatie niet (opnieuw) gecontroleerd te worden. De materialiteit zoals gehanteerd bij de controle van de [geconsolideerde] jaarrekening kan, mede op basis van Standaard 320.2, immers hoger zijn dan wat noodzakelijk is om invulling te geven aan de informatiebehoefte van een individuele gebruiker, zoals (een) kredietverstrekker(s) in het kader van de beoordeling van de naleving van financiële convenanten. Bovendien heeft de accountant doorgaans na de datum van de controleverklaring geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening.

NB3: Dit voorbeeld gaat uit van een [compliance certificaat] (ter invulling van het object van onderzoek) dat is opgesteld door de opdrachtgever op basis van (de onderliggende) historische financiële informatie die is opgenomen in de (geconsolideerde) jaarrekening en/of de daaraan ten grondslag liggende financiële administratie. De beoogde gebruiker is ingevuld als [leningverstrekker(s)]. De leningverstrekker zal doorgaans niet optreden als (andere) opdrachtgever.

NB4: In de subsectie 'Onze verantwoordelijkheden' wijzen wij de gebruiker erop dat wij in het kader van deze opdracht geen controle of beoordeling zullen uitvoeren van de historische financiële informatie die onderliggend is aan de berekende financiële kengetallen. Deze toevoeging is specifiek voor deze voorbeeldtekst. Onderliggende historische financiële informatie is veelal gecontroleerd in het kader van

de controle van de [geconsolideerde] jaarrekening (zie ook NB2), maar niet in het kader van deze opdracht.

NB5: Omdat de verwachting is dat bij het uitvoeren van deze soort opdracht de accountant niet te maken krijgt met persoonsgegevens, is in deze voorbeeldtekst de standaard paragraaf inzake Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) achterwege gelaten. In het geval dat de accountant toch te maken krijgt met persoonsgegevens bij het uitvoeren van de opdracht dient de accountant per geval te kijken of de accountant verwerker of verantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

Geacht bestuur,[1]

Opdracht
U heeft ons verzocht een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden uit te voeren op het door u opgestelde ... (compliance certificaat) ... (datum of periode) van ... (naam opdrachtgever) (hierna: compliance certificaat) en aan u de bevindingen die resulteren uit deze werkzaamheden te rapporteren. Deze brief is bedoeld om het doel en de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

De opdracht wordt overeengekomen in het kader van de afspraken gemaakt in ... (beschrijf specifieke bepalingen met betrekking tot financiële kengetallen op een datum of over een periode). De overeengekomen specifieke werkzaamheden zijn overlegd met de beoogde gebruiker(s), zijnde ...(leningverstrekker(s).

Ons rapport is uitsluitend bedoeld voor ... (naam opdrachtgever) en de beoogde gebruiker(s) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Ons rapport zal gericht zijn aan u en de beoogde gebruiker(s) en is mogelijk niet geschikt voor een ander doel.

Onze verantwoordelijkheden
Onze opdracht zal worden uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4400, '*Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden*'.

Bij het uitvoeren van de overeengekomen specifieke werkzaamheden zullen wij de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA) naleven ...[2]

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.

[*Optie 1 – niet onafhankelijk*: ... hetgeen niet vereist dat wij onafhankelijk zijn].

[*Optie 2 – wel onafhankelijk*: Wij zullen de onafhankelijkheidsregels van de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) naleven.]

Een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden volgens Standaard 4400 houdt in dat wij de met u en de andere beoogde gebruiker(s) overeengekomen specifieke werkzaamheden uitvoeren en de bevindingen rapporteren in het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden.

Bevindingen zijn de feitelijke uitkomsten van de uitgevoerde overeengekomen specifieke werkzaamheden.

Wij doen geen uitspraak over de geschiktheid van de werkzaamheden.

Voorts is deze opdracht geen assurance-opdracht. Derhalve brengen wij geen oordeel of assurance-conclusie tot uitdrukking.

Verantwoordelijkheden van ... (naam opdrachtgever) en de beoogde gebruiker(s)
Het bestuur is verantwoordelijk voor de naleving van de afspraken gemaakt ... (beschrijf specifieke bepalingen met betrekking tot financiële kengetallen op een datum of over een periode) door de entiteit. Volgens deze afspraken bent u verantwoordelijk voor het opstellen van het compliance certificaat.

U erkent en begrijpt, evenals de beoogde gebruiker(s), dat de overeengekomen specifieke werkzaamheden geschikt zijn voor het doel van de opdracht.[3]

Indien van toepassing: Het uitgangspunt voor deze opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden is dat ... (naam verantwoordelijke partij) verantwoordelijk is voor het compliance certificaat waarop de overeengekomen specifieke werkzaamheden worden uitgevoerd.

[*Optioneel:* Schriftelijke bevestiging
Als onderdeel van onze werkzaamheden zullen wij u vragen te bevestigen dat u de verantwoordelijkheden zoals beschreven in deze brief bent nagekomen. Wij zullen het bestuur van ...

---

[2] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

[3] Let op! Wat de beoogde gebruikers betreft, is het verkrijgen van hun erkenning dat de werkzaamheden van de accountant geschikt zijn voor het doel van de opdracht één van de mogelijkheden om te voldoen aan Standaard 4400, par. 22A (zie onderdeel a). In onderdelen b en c daarvan staan andere maatregelen die de accountant kan nemen.

(naam verantwoordelijke partij) verzoeken de mededelingen die in het kader van deze opdracht aan ons zijn gedaan, schriftelijk te bevestigen.]

Wij rekenen op volledige medewerking van de medewerkers van ... (naam verantwoordelijke partij) en vertrouwen erop dat zij alle voor de opdracht benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.

Werkzaamheden
We zijn overeengekomen om de volgende specifieke werkzaamheden uit te voeren en u de bevindingen te rapporteren die voortvloeien uit onze werkzaamheden:
Wij zullen van u het compliance certificaat ... (datum of periode) verkrijgen en nagaan of:

1. de wijze van de berekening van de volgende financiële kengetallen aansluit met de voorgeschreven methodiek, zoals vastgelegd in ... (beschrijf specifieke bepalingen met betrekking tot financiële kengetallen op een datum of over een periode);

- [kengetal 1];

- [kengetal 2, etc.].

2. de door u berekende financiële kengetallen aansluiten op de historische financiële informatie in de gecontroleerde [geconsolideerde] jaarrekening ...(boekjaar) van ... (naam opdrachtgever) en/of de financiële administratie die daaraan ten basis ligt;

3. de berekening rekenkundig juist is door deze te herberekenen.

Ten slotte zullen wij u een schriftelijke bevestiging vragen, waarin het bestuur (of andere aanduiding) van ... (naam opdrachtgever):

- de verantwoordelijkheid erkent voor het opstellen van het compliance certificaat in overeenstemming met ... (beschrijf specifieke bepalingen met betrekking tot financiële kengetallen op een datum of over een periode);

- bevestigt dat het compliance certificaat volledig en juist is en alle significante zaken weergeeft die van belang zijn voor de beoordeling door ...(leningverstrekker(s) van de naleving van de ... (beschrijf specifieke bepalingen met betrekking tot financiële kengetallen op een datum of over een periode) per ... (datum) / over ...(periode); en

- bevestigt dat na ... (datum laatste [gecontroleerde] jaarrekening) zich geen gebeurtenissen of ontwikkelingen hebben voorgedaan die aanpassing vereisen van het compliance certificaat of van

de gehanteerde historische financiële informatie, indien de vaststelling van de [geconsolideerde] jaarrekening zou zijn uitgesteld tot de datum van dit rapport.[4]

[*Indien van toepassing*: De door ons te verrichten werkzaamheden zijn beperkt tot de hierboven opgesomde financiële kengetallen. Het compliance certificaat als geheel valt daarom niet onder de reikwijdte van de door ons te verrichten werkzaamheden.[5]

[Optioneel: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.]

[*Indien van toepassing*: De werkzaamheden moeten worden uitgevoerd tussen ... (datum) en ... (datum).]

[*Optioneel: Indien relevant kunnen aanvullende zaken worden opgenomen in de opdrachtbevestiging*:

- *Afspraken met betrekking tot de betrokkenheid van een door de accountant ingeschakelde deskundige bij sommige aspecten van de opdracht;*

- *grenswaarden voor het bepalen van uitzonderingen.*]

Ons rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden
Als onderdeel van onze opdracht zullen wij ons rapport uitbrengen, waarin de overeengekomen specifieke werkzaamheden en de bevindingen van de uitgevoerde werkzaamheden zullen worden beschreven.

[*Voeg een passende verwijzing in naar de verwachte vorm en inhoud van het rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden. Bijvoorbeeld*: Voor de verwachte vorm en inhoud van het rapport verwijzen wij u naar de NBA-voorbeeldteksten:
https://www.nba.nl/tools-en-voorbeelden/voorbeeldteksten-en-verklaringen/]

Van ... (naam opdrachtgever) en de beoogde gebruiker(s) wordt verwacht dat zij een eigen afweging maken van de overeengekomen specifieke werkzaamheden en bevindingen die door ons zijn gerapporteerd en hun eigen conclusies trekken uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden.

---

4 Ingeval aanvullende werkzaamheden beschreven moeten worden, zorg dan dat de aard, timing en omvang van die werkzaamheden in voldoende detail en inclusief afgesproken aantallen e.d. worden beschreven. Indien van toepassing: neem specifieke referenties naar documentatie en vastleggingen die gelezen zullen worden op; vermeld personen die gesproken zullen worden; en partijen waarvan bevestigingen zullen worden verkregen.

5 Indien niet uitsluitend de kengetallen zijn opgenomen in het [compliance certificaat] maar ook andere informatie, dient de accountant duidelijk te maken dat deze andere informatie niet binnen de reikwijdte van de werkzaamheden valt.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[6]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Algemene Voorwaarden
Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat u het doel en de voorwaarden van de opdracht erkent en hiermee akkoord gaat, met inbegrip van de specifieke werkzaamheden die wij hebben afgesproken te zullen uitvoeren en dat deze geschikt zijn voor het doel van de opdracht.

Hoogachtend,

---

[6] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

1 Opdrachtbevestiging

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend en overeengekomen namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Indien van toepassing: meetekenende beoogde gebruiker(s):
Voor akkoord met de in deze brief overeengekomen specifieke werkzaamheden en de geschiktheid voor het doel van de opdracht, getekend namens ... (naam beoogde gebruiker(s))

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- [Optioneel: Specimen-exemplaar van verwacht rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden]

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 4400 inzake een opdracht tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

1 Opdrachtbevestiging

Vraag	Antwoord
VRAAG: Ingeval van een opdrachtbevestiging op basis van de nieuwe Standaard 4400, welke voorbeeldbrief wilt u?	1.3.2 Opdrachtbevestiging voor het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden ten aanzien van de naleving van financiële convenanten (kengetallen)

1.4.1 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht

NB: Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 4410, 'Samenstellingsopdrachten' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd. Zie onder meer paragraaf 4410.A38 voor voorbeelden over andere aangelegenheden.

Het kan dat de samenstellende accountant ook optreedt als fiscaal dienstverlener. Indien in de opdrachtbevestiging voor de samenstellingsopdracht ook fiscale dienstverlening aan de orde komt, kan het zijn dat een meldplicht geldt inzake Leidraad meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (Besluit van 24 juni 2020, nr. 2020, 11382, Staatscourant 2020, 34991). Het is de verantwoordelijkheid van de accountant/fiscale dienstverlener om deze meldplicht op te nemen in de opdrachtbevestiging.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

U heeft ons opdracht gegeven de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ)[2] van ... (naam entiteit) samen te stellen. Deze brief is bedoeld om de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

Opdracht
Wij zullen op basis van de door u te verstrekken gegevens de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ; zie ook vorige voetnoot over gebroken boekjaar) van ... (naam vennootschap(pen)) samenstellen. Voor een nadere uitleg over de aard, doelstelling en reikwijdte van deze opdracht verwijzen wij u naar de aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!'.[3]

Verantwoordelijkheid van de accountant
Wij zullen deze samenstellingsopdracht uitvoeren in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*' . Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[4]

---

1 Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.
2 Wanneer de accountant kiest voor een doorlopende opdracht is het mogelijk op te nemen: de jaarrekening met ingang van JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: met ingang van het jaar eindigend op 30 juni JJJJ).

Dit houdt in dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief uitvoeren en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Bij een samenstellingsopdracht ondersteunen wij u bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met ... (de van toepassing zijnde grondslagen voor financiële verslaggeving). Wij passen daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toe. Als slotstuk van onze werkzaamheden gaan wij door het lezen van de jaarrekening globaal na dat het beeld van de jaarrekening overeenkomt met onze kennis van ... (naam entiteit).

Verantwoordelijkheid van het bestuur [*indien van toepassing: en de raad van commissarissen*]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor:

- De jaarrekening, inclusief het opstellen en presenteren daarvan;
- De nauwkeurigheid en de volledigheid van de aan ons ter beschikking gestelde informatie;
- De inrichting van een toereikende administratie, maatregelen van interne beheersing en de keuze en het toepassen van grondslagen voor financiële verslaggeving die in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik van de jaarrekening;
- De oordeelsvormingen die nodig zijn bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening, inclusief oordeelsvormingen waarvoor wij u in de loop van de samenstellingsopdracht ondersteuning kunnen bieden.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

---

[3] Deze verwijzing naar de bijlage is een voorbeeld van overeenstemming met de opdrachtgever over de doelstelling en de reikwijdte van de samenstellingsopdracht zoals vereist in Standaard 4410. De bijlage is in dit opzicht essentieel. De opdrachtgever stuurt de bijlage mee terug om aan te geven dat hij het eens is met de bijlage. Andere manieren om overeenstemming met de cliënt te hebben over de doelstelling en reikwijdte van de samenstellingsopdracht zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld door in deze brief zelf een volzin op te nemen met als inhoud dat een samenstellingsopdracht geen assurance-opdracht is en dat de accountant daarom geen assurance-werkzaamheden zal uitvoeren en geen controleoordeel of beoordelingsconclusie tot uitdrukking zal brengen.

[4] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

U draagt verder verantwoordelijkheid voor de volledige medewerking van uw medewerkers en het aan ons beschikbaar stellen van alle voor de opdracht benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie.

Fraude en naleving specifieke wet- en regelgeving
Onze opdracht is niet gericht op het ontdekken van fraude of onjuistheden of onwettig handelen. Niettemin zullen wij u informeren indien wij dergelijke zaken constateren. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude, onjuistheden en onwettig handelen berust bij het bestuur [indien van toepassing: onder toezicht van de raad van commissarissen]. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude, onjuistheden en onwettig handelen.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een samenstellingsverklaring bij de jaarrekening [***optioneel***: twee afzonderlijke samenstellingsverklaringen, één bij de enkelvoudige jaarrekening, en één bij de geconsolideerde jaarrekening]. Een [tweetal] specimen-exemplaar/[exemplaren] treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het, op basis van onze bevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

*[**Indien van toepassing:** Beoogde gebruik en verspreidingskring van de jaarrekening*
U heeft ons geïnformeerd dat het verwachte gebruik en de verspreiding van de door ons samengestelde informatie bedoeld is voor … (specificeren). Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.

Een eventuele beperking in het gebruik wordt uiteengezet in de uitgangspunten bij de jaarrekening en opgenomen in de samenstellingsverklaring. Wij verzoeken u om de samenstellingsverklaring niet te verspreiden zonder onze voorafgaande uitdrukkelijke toestemming.]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[5]

---

[5] De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[6]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren, inclusief de aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!'. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

---

6 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

1 Opdrachtbevestiging

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- 'De accountant verklaart!' met uitleg van de samenstellingsopdracht (vastgehecht aan deze brief);
- Algemene Voorwaarden;
- Specimen-exemplaar/[exemplaren] van verwachte samenstellingsverklaring;
- Tweede exemplaar van deze brief en aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!' met uitleg van de samenstellingsopdracht.

Bijlage: De accountant verklaart!
Uitleg voor gebruikers van de samenstellingsverklaring van een accountant

Een accountant kan bij historische financiële informatie verschillende soorten opdrachten uitvoeren, afhankelijk van de vraagstelling van de opdrachtgever (hierna: de organisatie of het bestuur daarvan) en de informatiebehoefte van de gebruikers. De accountant rapporteert over de opdracht via een accountantsverklaring. In de praktijk komt een verklaring bij de jaarrekening het meeste voor. Dit kan dan zijn:

- een samenstellingsverklaring - de accountant ondersteunt de organisatie bij het opstellen van de jaarrekening;
- een controleverklaring - de accountant geeft een oordeel over de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid; of
- een beoordelingsverklaring - de accountant geeft een conclusie met een beperkte mate van zekerheid.

Wat de opdracht ook is, een accountant moet altijd professioneel, integer, objectief, vakbekwaam en zorgvuldig zijn en informatie vertrouwelijk behandelen.

Uitleg samenstellingsverklaring
Wanneer een accountant het bestuur van de organisatie (of: de ondernemer) helpt bij het maken van de jaarrekening, geeft de accountant hierbij een samenstellingsverklaring af. Hierin staat de volgende informatie:

- de inhoud van de opdracht;
- de verantwoordelijkheden van het bestuur;
- de verantwoordelijkheden van de accountant.

Omdat de accountant het bestuur helpt met het maken van de jaarrekening, gaat de accountant uit van de informatie die de accountant ontvangt van het bestuur. De accountant onderzoekt in principe niet of deze informatie correct is.

Soms helpt de accountant het bestuur bij het maken van schattingen of bij de keuze van passende grondslagen voor financiële verslaggeving. De accountant zal hierover altijd overleggen met het bestuur en ervoor zorgen dat het bestuur de gemaakte keuzes begrijpt. Dit om ervoor te zorgen dat het bestuur zijn verantwoordelijkheid voor de jaarrekening kan nemen.

Wanneer de jaarrekening is opgesteld zal de accountant globaal nagaan of het beeld van de jaarrekening aansluit met de kennis van de accountant over de organisatie. Als de accountant denkt dat de informatie van het bestuur niet compleet of onnauwkeurig is, dan zal de accountant het bestuur om aanvullende informatie vragen. Zo nodig zal de accountant zelf aanpassingen voorstellen.

Als de accountant de opdracht niet kan afmaken omdat het bestuur geen informatie geeft of weigert om bepaalde aanpassingen te laten maken in de jaarrekening, dan geeft de accountant de opdracht terug. In dat geval informeert de accountant ook eventuele toezichthouders, zoals een raad van commissarissen.

Omdat de accountant het bestuur helpt bij het maken van de jaarrekening geeft de accountant geen oordeel of conclusie over de jaarrekening. Als de gebruikers van de jaarrekening een oordeel of conclusie willen, moet een accountant een controle- of beoordelingsopdracht uitvoeren.

Uitleg controleverklaring
Bij een controleopdracht controleert de accountant of de jaarrekening die het bestuur heeft opgesteld een goede weergave is van de financiële situatie van de onderneming. In de controleverklaring geeft de accountant zijn onafhankelijke mening hierover in de vorm van een oordeel. Dit doet de accountant voor

gebruikers van de jaarrekening, zoals aandeelhouders, leveranciers en banken, die op basis hiervan beslissingen nemen.

Een jaarrekening moet een getrouw beeld geven van het vermogen en het resultaat van de organisatie. Maar dit betekent niet dat de jaarrekening tot op de laatste euro nauwkeurig hoeft te zijn. De jaarrekening moet wel zo nauwkeurig zijn dat de gemiddelde gebruiker zijn beslissingen hierop kan nemen. In andere woorden er mogen geen materiële afwijkingen in de jaarrekening zitten.

Het doel van de controleopdracht is dat de accountant met een hoge mate van zekerheid zegt dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat. De accountant geeft geen absolute zekerheid dat de jaarrekening goed is omdat de accountant bewust misleid kan worden door een organisatie, de gemaakte schattingen in de jaarrekening vaak subjectief zijn en omdat het economisch niet verantwoord is om alle individuele transacties te onderzoeken. Vandaar dat de accountant spreekt over een redelijke mate van zekerheid.

De accountant voert uitgebreide werkzaamheden uit om het oordeel te onderbouwen. Zo zal de accountant bijvoorbeeld:

- nadenken over wat fout kan gaan en op basis hiervan zijn controle inrichten;
- inkoop- en verkooptransacties onderzoeken;
- een voorraadtelling bijwonen;
- een rekeningsaldo laten bevestigen door een afnemer;
- cijferanalyses maken;
- inlichtingen vragen aan mensen in en buiten de gecontroleerde organisatie.

Het overgrote deel van de afgegeven controleverklaringen is goedkeurend. Dit komt doordat eventuele materiële afwijkingen die uit de controle blijken al voor het afgeven van de verklaring door de organisatie in overleg met de accountant worden gecorrigeerd.

Het kan ook voorkomen dat er wel materiële afwijkingen in de jaarrekening zitten. Afhankelijk van de ernst van de afwijkingen geeft de accountant een afkeurend oordeel of een oordeel met beperking. Soms heeft de accountant onvoldoende informatie om het oordeel over de jaarrekening te onderbouwen. Afhankelijk van de ernst daarvan geeft de accountant een oordeelonthouding of een oordeel met beperking.

De reden voor het aanpassen van het oordeel zal de accountant altijd uitleggen in de verklaring. Hierbij vermeldt de accountant alle relevante (= materiële) zaken die aanleiding geven het oordeel aan te passen. Dit kan soms ook een combinatie van oorzaken zijn. Bijvoorbeeld wanneer de accountant op één of meerdere punten onvoldoende controle-informatie heeft en daarnaast heeft vastgesteld dat de jaarrekening een of meerdere afwijkingen bevat.

Omdat de accountant een mening geeft in de verklaring en gebruikers hierop af moeten kunnen gaan is het belangrijk dat de accountant onafhankelijk is. De accountant moet zich daarom houden aan onafhankelijkheidsregels.

Uitleg beoordelingsverklaring
Ook bij een beoordelingsopdracht gaat de onafhankelijke accountant na of de jaarrekening een goede weergave is van de financiële situatie van de organisatie. De accountant voert alleen in principe minder werkzaamheden uit. Deze zullen vooral bestaan uit:

- nadenken over wat fout kan gaan en op basis hiervan zijn beoordeling inrichten;
- inlichtingen vragen aan mensen in de organisatie; en
- cijferanalyses maken.

Omdat minder werkzaamheden worden uitgevoerd door de accountant, zal deze ook minder zekerheid kunnen geven over de jaarrekening. De conclusie van de accountant geeft een beperkte mate van zekerheid. De keuze hiervoor is afhankelijk van de behoefte aan zekerheid bij de gebruikers in verhouding tot de kosten.

Als de accountant denkt dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, dan doet de accountant nader onderzoek.

In de beoordelingsverklaring stelt de accountant '*Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden veronderstellen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van het vermogen en het resultaat van de onderneming*'. Daarmee zegt de accountant eigenlijk dat de jaarrekening plausibel lijkt.

Net als bij de controleverklaring kan het ook hier voorkomen dat de accountant van mening is dat de jaarrekening fout is of dat de accountant onvoldoende zekerheid kan verkrijgen over de jaarrekening. De accountant brengt dit dan tot uitdrukking in de conclusie.

Vragen en antwoorden

1 Opdrachtbevestiging

Vraag	Antwoord
VRAAG: Ingeval van een samenstellingsopdracht, wat is het object van de samenstellingsopdracht?	Jaarrekening. Deze brief kan als voorbeeld dienen bij andere historische (financiële) informatie als object van de samenstellingsopdracht
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 4410 in het kader van een samenstellingsopdracht
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

1.4.2 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht voor een liquiditeitsprognose (ten behoeve van een uitkeringstoets)

NB: Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een samenstellingsopdracht is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 4410, 'Samenstellingsopdrachten' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in de brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd. Zie onder meer paragraaf 4410.A38 voor voorbeelden over andere aangelegenheden.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

U heeft ons opdracht gegeven een liquiditeitsprognose van ... (naam entiteit) samen te stellen. De liquiditeitsprognose zal bestaan uit een overzicht van geschatte uitgaven en ontvangsten per .... (periode, bijvoorbeeld per maand) met een toelichting op de veronderstellingen die daaraan ten grondslag liggen. Deze brief is bedoeld om de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

Opdracht
Wij zullen op basis van de door u te verstrekken gegevens de liquiditeitsprognose samenstellen. De liquiditeitsprognose wordt samengesteld door het bestuur met als doel een besluit te nemen over een uitkering van vermogen conform artikel 2:216 BW. Voor een nadere uitleg over de aard, doelstelling en reikwijdte van deze opdracht verwijzen wij u naar de aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!'.[2]

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.

[2] Deze verwijzing naar de bijlage is een voorbeeld van overeenstemming met de opdrachtgever over de doelstelling en de reikwijdte van de samenstellingsopdracht zoals vereist in Standaard 4410. De bijlage is in dit opzicht essentieel. De opdrachtgever stuurt de bijlage mee terug om aan te geven dat hij het eens is met de bijlage. Andere manieren om overeenstemming met de cliënt te hebben over de doelstelling en reikwijdte van de samenstellingsopdracht zijn ook mogelijk, bijvoorbeeld door in deze brief zelf een volzin op te nemen met als inhoud dat een samenstellingsopdracht geen assurance-opdracht is en dat de accountant daarom geen assurance-werkzaamheden zal uitvoeren en geen controleoordeel of beoordelingsconclusie tot uitdrukking zal brengen.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Wij zullen deze samenstellingsopdracht uitvoeren in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*' . Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[3]
Dit houdt in dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief uitvoeren en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Bij een samenstellingsopdracht ondersteunen wij u bij het opstellen en presenteren van de liquiditeitsprognose in overeenstemming met ... (de van toepassing zijnde grondslagen voor financiële verslaggeving). Wij passen daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toe. Als slotstuk van onze werkzaamheden gaan wij door het lezen van de liquiditeitsprognose globaal na dat het beeld van de liquiditeitsprognose overeenkomt met onze kennis van ... (naam entiteit).

Verantwoordelijkheid van het bestuur [*indien van toepassing: en de raad van commissarissen*]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor:

- De veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de liquiditeitsprognose;
- De liquiditeitsprognose, inclusief het opstellen en presenteren daarvan;
- De nauwkeurigheid en de volledigheid van de aan ons ter beschikking gestelde informatie;
- De inrichting van een toereikende administratie, maatregelen van interne beheersing en de keuze en het toepassen van grondslagen voor financiële verslaggeving die in overeenstemming zijn met het beoogde gebruik van de liquiditeitsprognose;
- De oordeelsvormingen die nodig zijn bij het opstellen en presenteren van de liquiditeitsprognose, inclusief oordeelsvormingen waarvoor wij u in de loop van de samenstellingsopdracht ondersteuning kunnen bieden.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

[3] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

U draagt verder verantwoordelijkheid voor de volledige medewerking van uw medewerkers en het aan ons beschikbaar stellen van alle voor de opdracht benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie.

Fraude en naleving specifieke wet- en regelgeving
Onze opdracht is niet gericht op het ontdekken van fraude of onjuistheden of onwettig handelen. Niettemin zullen wij u informeren indien wij dergelijke zaken constateren. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude, onjuistheden en onwettig handelen berust bij het bestuur [indien van toepassing: onder toezicht van de raad van commissarissen]. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude, onjuistheden en onwettig handelen.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een samenstellingsverklaring bij de liquiditeitsprognose voor de uitkeringstoets. Een specimen-exemplaar treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het, op basis van onze bevindingen, noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

Beoogde gebruik en verspreidingskring van de liquiditeitsprognose
U heeft ons geïnformeerd dat de liquiditeitsprognose bedoeld is voor het bestuur om een besluit te kunnen nemen over een uitkering van vermogen conform artikel 2:216 BW. Hierdoor is de liquiditeitsprognose mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.[4]

Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat voor de uitkeringstoets uitgegaan wordt van door het bestuur noodzakelijke geachte investeringen en de gewenste investeringen buiten beschouwing worden gelaten.[5]

Een eventuele beperking in het gebruik wordt uiteengezet in de uitgangspunten bij de liquiditeitsprognose en opgenomen in de samenstellingsverklaring. Wij verzoeken u om de samenstellingsverklaring niet te verspreiden zonder onze voorafgaande uitdrukkelijke toestemming.[6]

Realiseerbaarheid van de uitkomsten
Toekomstgerichte financiële informatie heeft betrekking op gebeurtenissen en acties die zich nog niet hebben voorgedaan en zich wellicht ook nooit zullen voordoen. In onze samenstellingsverklaring zullen

---

4 Een passage met beperking in het gebruik en die in dit geval wordt weergegeven met de volzinnen 'U heeft ons geïnformeerd dat de liquiditeitsprognose ... artikel 2:216 BW.' en 'Hierdoor ... doeleinden.', zal opgenomen worden als in het kader van de uitkeringstoets gebruik wordt gemaakt van specifieke uitgangspunten of afwijkende grondslagen bij het opstellen van de liquiditeitsprognose.

5 Een dergelijk onderscheid is niet relevant in de situatie van een directeur-grootaandeelhouder (dga) of meerdere aandeelhouders die ook het bestuur vormen.

6 Als sprake is van een beperking van het gebruik is de NBA van mening dat het vaak ook verstandig is een beperking in de verspreidingskring op te nemen (zie in dit kader paragraaf 4.6 van NBA-handreiking 1133). Uiteraard is het aan de accountant om de beslissing te nemen dit al dan niet te doen.

wij dit daarom uitdrukkelijk vermelden. Desalniettemin kan een liquiditeitsprognose, mits passend opgesteld, een goede basis vormen voor het beoordelen of de onderneming na een uitkering aan aandeelhouders kan blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[7]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[8]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en

---

7 De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

8 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren, inclusief de aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!'. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- 'De accountant verklaart!' met uitleg van de samenstellingsopdracht (vastgehecht aan deze brief);
- Algemene Voorwaarden;
- Specimen-exemplaar van verwachte samenstellingsverklaring;
- Tweede exemplaar van deze brief en aangehechte bijlage 'De accountant verklaart!' met uitleg van de samenstellingsopdracht.

Bijlage: De accountant verklaart!
Uitleg voor gebruikers van de samenstellingsverklaring van een accountant

1 Opdrachtbevestiging

Een accountant kan bij historische financiële informatie verschillende soorten opdrachten uitvoeren, afhankelijk van de vraagstelling van de opdrachtgever (hierna: de organisatie of het bestuur daarvan) en de informatiebehoefte van de gebruikers. De accountant rapporteert over de opdracht via een accountantsverklaring. In de praktijk komt een verklaring bij de jaarrekening het meeste voor. Dit kan dan zijn:

- een samenstellingsverklaring - de accountant ondersteunt de organisatie bij het opstellen van de jaarrekening;
- een controleverklaring - de accountant geeft een oordeel over de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid; of
- een beoordelingsverklaring - de accountant geeft een conclusie met een beperkte mate van zekerheid.

Wat de opdracht ook is, een accountant moet altijd professioneel, integer, objectief, vakbekwaam en zorgvuldig zijn en informatie vertrouwelijk behandelen.

Uitleg samenstellingsverklaring
Wanneer een accountant het bestuur van de organisatie (of: de ondernemer) helpt bij het maken van de jaarrekening, geeft de accountant hierbij een samenstellingsverklaring af. Hierin staat de volgende informatie:

- de inhoud van de opdracht;
- de verantwoordelijkheden van het bestuur;
- de verantwoordelijkheden van de accountant.

Omdat de accountant het bestuur helpt met het maken van de jaarrekening, gaat de accountant uit van de informatie die de accountant ontvangt van het bestuur. De accountant onderzoekt in principe niet of deze informatie correct is.

Soms helpt de accountant het bestuur bij het maken van schattingen of bij de keuze van passende grondslagen voor financiële verslaggeving. De accountant zal hierover altijd overleggen met het bestuur en ervoor zorgen dat het bestuur de gemaakte keuzes begrijpt. Dit om ervoor te zorgen dat het bestuur zijn verantwoordelijkheid voor de jaarrekening kan nemen.

Wanneer de jaarrekening is opgesteld zal de accountant globaal nagaan of het beeld van de jaarrekening aansluit met de kennis van de accountant over de organisatie. Als de accountant denkt dat de informatie

van het bestuur niet compleet of onnauwkeurig is, dan zal de accountant het bestuur om aanvullende informatie vragen. Zo nodig zal de accountant zelf aanpassingen voorstellen.

Als de accountant de opdracht niet kan afmaken omdat het bestuur geen informatie geeft of weigert om bepaalde aanpassingen te laten maken in de jaarrekening, dan geeft de accountant de opdracht terug. In dat geval informeert de accountant ook eventuele toezichthouders, zoals een raad van commissarissen.

Omdat de accountant het bestuur helpt bij het maken van de jaarrekening geeft de accountant geen oordeel of conclusie over de jaarrekening. Als de gebruikers van de jaarrekening een oordeel of conclusie willen, moet een accountant een controle- of beoordelingsopdracht uitvoeren.

Uitleg controleverklaring
Bij een controleopdracht controleert de accountant of de jaarrekening die het bestuur heeft opgesteld een goede weergave is van de financiële situatie van de onderneming. In de controleverklaring geeft de accountant zijn onafhankelijke mening hierover in de vorm van een oordeel. Dit doet de accountant voor gebruikers van de jaarrekening, zoals aandeelhouders, leveranciers en banken, die op basis hiervan beslissingen nemen.

Een jaarrekening moet een getrouw beeld geven van het vermogen en het resultaat van de organisatie. Maar dit betekent niet dat de jaarrekening tot op de laatste euro nauwkeurig hoeft te zijn. De jaarrekening moet wel zo nauwkeurig zijn dat de gemiddelde gebruiker zijn beslissingen hierop kan nemen. In andere woorden er mogen geen materiële afwijkingen in de jaarrekening zitten.

Het doel van de controleopdracht is dat de accountant met een hoge mate van zekerheid zegt dat de jaarrekening geen materiële afwijkingen bevat. De accountant geeft geen absolute zekerheid dat de jaarrekening goed is omdat de accountant bewust misleid kan worden door een organisatie, de gemaakte schattingen in de jaarrekening vaak subjectief zijn en omdat het economisch niet verantwoord is om alle individuele transacties te onderzoeken. Vandaar dat de accountant spreekt over een redelijke mate van zekerheid.

De accountant voert uitgebreide werkzaamheden uit om het oordeel te onderbouwen. Zo zal de accountant bijvoorbeeld:

- nadenken over wat fout kan gaan en op basis hiervan zijn controle inrichten;
- inkoop- en verkooptransacties onderzoeken;
- een voorraadtelling bijwonen;
- een rekeningsaldo laten bevestigen door een afnemer;

- cijferanalyses maken;
- inlichtingen vragen aan mensen in en buiten de gecontroleerde organisatie.

Het overgrote deel van de afgegeven controleverklaringen is goedkeurend. Dit komt doordat eventuele materiële afwijkingen die uit de controle blijken al voor het afgeven van de verklaring door de organisatie in overleg met de accountant worden gecorrigeerd.

Het kan ook voorkomen dat er wel materiële afwijkingen in de jaarrekening zitten. Afhankelijk van de ernst van de afwijkingen geeft de accountant een afkeurend oordeel of een oordeel met beperking. Soms heeft de accountant onvoldoende informatie om het oordeel over de jaarrekening te onderbouwen. Afhankelijk van de ernst daarvan geeft de accountant een oordeelonthouding of een oordeel met beperking.

De reden voor het aanpassen van het oordeel zal de accountant altijd uitleggen in de verklaring. Hierbij vermeldt de accountant alle relevante (= materiële) zaken die aanleiding geven het oordeel aan te passen. Dit kan soms ook een combinatie van oorzaken zijn. Bijvoorbeeld wanneer de accountant op één of meerdere punten onvoldoende controle-informatie heeft en daarnaast heeft vastgesteld dat de jaarrekening een of meerdere afwijkingen bevat.

Omdat de accountant een mening geeft in de verklaring en gebruikers hierop af moeten kunnen gaan is het belangrijk dat de accountant onafhankelijk is. De accountant moet zich daarom houden aan onafhankelijkheidsregels.

Uitleg beoordelingsverklaring
Ook bij een beoordelingsopdracht gaat de onafhankelijke accountant na of de jaarrekening een goede weergave is van de financiële situatie van de organisatie. De accountant voert alleen in principe minder werkzaamheden uit. Deze zullen vooral bestaan uit:

- nadenken over wat fout kan gaan en op basis hiervan zijn beoordeling inrichten;
- inlichtingen vragen aan mensen in de organisatie; en
- cijferanalyses maken.

Omdat minder werkzaamheden worden uitgevoerd door de accountant, zal deze ook minder zekerheid kunnen geven over de jaarrekening. De conclusie van de accountant geeft een beperkte mate van zekerheid. De keuze hiervoor is afhankelijk van de behoefte aan zekerheid bij de gebruikers in verhouding tot de kosten.

Als de accountant denkt dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat, dan doet de accountant nader onderzoek.

In de beoordelingsverklaring stelt de accountant '*Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden veronderstellen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van het vermogen en het resultaat van de onderneming*'. Daarmee zegt de accountant eigenlijk dat de jaarrekening plausibel lijkt.

Net als bij de controleverklaring kan het ook hier voorkomen dat de accountant van mening is dat de jaarrekening fout is of dat de accountant onvoldoende zekerheid kan verkrijgen over de jaarrekening. De accountant brengt dit dan tot uitdrukking in de conclusie.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Ingeval van een samenstellingsopdracht, wat is het object van de samenstellingsopdracht?	Een liquiditeitsprognose (ten behoeve van een uitkeringstoets). Deze brief kan als voorbeeld dienen bij andere toekomstgerichte (financiële) informatie als object van de samenstellingsopdracht
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 4410 in het kader van een samenstellingsopdracht
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

1.5 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een assurance-opdracht

NB:

Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor een assurance-opdracht is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 3000A, 'Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie (attest-opdrachten)' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in deze brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

U heeft ons opdracht gegeven tot het onderzoeken van en rapporteren over ... (benaming onderzoeksobject) van ... (naam entiteit) betreffende ... (de elementen van het opdrachtobject waarop de assurance-opdracht zich richt). Deze brief is bedoeld om de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

Opdracht
Wij zullen onderzoeken of ... (benaming onderzoeksobject) van ... (naam entiteit) [*in overeenstemming met ... (de van toepassing zijnde criteria) is weergegeven / voldoet aan ... (de van toepassing zijnde criteria)*]. Onze werkzaamheden zijn erop gericht toereikende informatie te verkrijgen om vast te stellen dat:

- ... ;
- ... (omschrijf de relevante kenmerken van het onderzoeksobject).

Ons onderzoek resulteert in een [*oordeel dat een redelijke mate van zekerheid geeft/conclusie die een beperkte mate van zekerheid geeft*].

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt. Zo kunnen andere geschikte vertegenwoordigers van de cliënt opdrachtgever zijn.

Verantwoordelijkheid van de accountant [Optioneel: en reikwijdte[2] van de assurance-opdracht]
Wij zullen deze opdracht uitvoeren in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3000A, 'Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie (attest-opdrachten)'[3] [***optioneel:*** *en de voorwaarden in overeenstemming met … (aanvullende wet- of regelgeving)*]. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Derhalve dienen wij te voldoen aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).[4]

[***Optioneel****: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Wij passen de '*Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement*' (NVKM) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsmanagement inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving.[5]

[*Optioneel bij een beperkte mate van zekerheid*: De in dit kader uit te voeren werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij functionarissen van de entiteit en het vaststellen van de plausibiliteit van de informatie opgenomen in … (benaming onderzoeksobject).

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij assurance-opdrachten gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij assurance-opdrachten gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid.]

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[6]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan assurance-cliënten kunnen verlenen.[7]

---

[2] Opnemen indien aanvullende wet- of regelgeving geldt (bijvoorbeeld ingeval van een richtlijn of protocol).

[3] Indien Standaard 3000D: (…) waaronder de Nederlandse Standaard 3000D, 'Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie (directe-opdrachten)'

[4] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

[5] Accountantskantoren die de Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM) toepassen, waaronder accountantsorganisaties met een oob-vergunning, passen de verwijzing naar de NVKS aan in Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM).

[6] De onderstaande vindplaats is opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.

- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de assurance-opdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de assurance-opdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de assurance-opdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de assurance-opdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de assurance-opdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de assurance-opdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

---

[7] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij assurance-cliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[8]

Verantwoordelijkheid van het bestuur [*indien van toepassing: en de raad van commissarissen*]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor de opstelling en de presentatie van ... (benaming onderzoeksobject) in overeenstemming met ... (van toepassing zijnde criteria).

En verder voor het aan ons:

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor ons onderzoek van ... (benaming onderzoeksobject), zoals vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;
- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de assurance-opdracht;
- onbeperkte toegang verlenen tot personen binnen de onderneming noodzakelijk voor het verkrijgen van assurance-informatie.

Als onderdeel van onze werkzaamheden zullen wij u vragen de verantwoordelijkheid voor ... (benaming onderzoeksobject) te aanvaarden, en het beoogde gebruik van ons assurance-rapport bij ... (benaming onderzoeksobject) schriftelijk te bevestigen.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het bestuur [indien van toepassing:, onder toezicht van de raad van commissarissen]. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

---

[8] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

1 Opdrachtbevestiging

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een assurance-opdracht, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3000A (3000D) [***optioneel**: en de voorwaarden in overeenstemming met … (aanvullende wet- of regelgeving)*], een fraude van materieel belang niet ontdekt. Vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze assurance-opdracht is opgezet om een redelijke/beperkte mate van zekerheid te verkrijgen dat … (benaming onderzoeksobject) als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de assurance-opdracht aanwijzingen voor fraude blijken, verrichten wij ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het bestuur en/of de raad van commissarissen.

Wij zullen u vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:[9]

1. het bestuur erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude;

2. het bestuur heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het bestuur van het risico dat … (benaming onderzoeksobject) afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude;

3. het bestuur heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

    - het bestuur;
    - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of
    - anderen in het geval dat de fraude een materieel effect zou kunnen hebben op … (benaming onderzoeksobject); en

4. het bestuur heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op … (benaming onderzoeksobject) van de entiteit van invloed zijn en waarvan het kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

---

[9] Afhankelijk van de aard van de opdracht kan deze passage specifiek worden gemaakt of weggelaten worden.

Naleving specifieke wet- en regelgeving
U [*indien van toepassing*: onder toezicht van de raad van commissarissen] bent verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften. Een assurance-opdrachtonderzoeksopdracht leidt in het algemeen niet tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het bestuur of de werknemers en het mogelijke effect hiervan op onze assurance-opdracht.

Wij zullen u verzoeken schriftelijk te bevestigen dat u alle inlichtingen heeft verstrekt over alle u bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij ons onderzoek van ... (benaming onderzoeksobject) rekening moet worden gehouden.

Werkzaamheden
Wij dienen onze werkzaamheden zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke/beperkte mate van zekerheid wordt verkregen dat ... (benaming onderzoeksobject) geen afwijkingen van materieel belang bevat.

[Bij assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid: Door de aard van de uit te voeren werkzaamheden kan ons onderzoek of ... (benaming onderzoeksobject) in overeenstemming met ... (van toepassing zijnde criteria) is weergegeven slechts resulteren in het verstrekken van een conclusie die een beperkte mate van zekerheid geeft.]

De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van onze professionele oordeelsvorming.

[redelijke mate van zekerheid: Ons onderzoek bestaat onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat ... (benaming onderzoeksobject) afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van assurance-werkzaamheden en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor het onderzoek met als doel assurance-werkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing;

- ... zelf invullen *(Beschrijf de aard, timing en omvang van de werkzaamheden die verricht zullen worden. Indien van toepassing inclusief specifieke referenties naar documentatie en vastleggingen die*

gelezen zullen worden, individuen die gesproken zullen worden en partijen waarvan bevestigingen zullen worden verkregen.)]

Wij wijzen u erop dat als gevolg van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een assurance-opdracht, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een assurance-opdracht naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3000A (3000D) een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.]

[beperkte mate van zekerheid: Ons onderzoek bestaat onder andere uit:

- het identificeren van gebieden in ... (benaming onderzoeksobject) waar waarschijnlijk een afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude zich zal voordoen, het bepalen en uitvoeren van assurance-werkzaamheden om in te spelen op deze gebieden en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- het in overweging nemen van de interne beheersing die relevant is voor het onderzoek met als doel assurance-werkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze overweging heeft niet als doel om een conclusie uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;

- .... (zelf invullen) *(Beschrijf de aard, timing en omvang van de werkzaamheden die verricht zullen worden. Indien van toepassing inclusief specifieke referenties naar documentatie en vastleggingen die gelezen zullen worden, individuen die gesproken zullen worden en partijen waarvan bevestigingen zullen worden verkregen.)*

  Bij een opdracht gericht op een beperkte mate van zekerheid of een specifiekere opdracht, zijn de werkzaamheden nauwkeuriger te omschrijven.]

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een assurance-rapport. Wij zullen met een
[*redelijke mate van zekerheid een oordeel rapporteren over de vraag of ... (benaming onderzoeksobject) in alle van materieel belang zijnde aspecten juist is weergegeven in overeenstemming met ... (van toepassing zijnde criteria)/ redelijke mate van zekerheid een oordeel rapporteren over de vraag of ... (benaming onderzoeksobject) in alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming is met (of voldoet aan)... (van toepassing zijnde criteria)*.]

of:

[*beperkte mate van zekerheid een conclusie rapporteren over de vraag of ons niets is gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat ... (benaming onderzoeksobject) niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist is weergegeven in overeenstemming met ... (van toepassing zijnde criteria)/beperkte mate van zekerheid een conclusie rapporteren over de vraag of ons niets is gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat ... (benaming onderzoeksobject) niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, in overeenstemming is met (of voldoet aan) ... (van toepassing zijnde criteria)*.]

Beoogde gebruik en verspreidingskring van ... (benaming onderzoeksobject)
U heeft ons geïnformeerd dat ... (benaming onderzoeksobject) en ons assurance-rapport daarbij zijn bedoeld voor ... (doel omschrijven) en uitsluitend bestemd voor ... (gebruikersgroep definiëren)[10]. Wij zullen dit beoogde gebruik in ons assurance-rapport tot uitdrukking brengen en verzoeken u vriendelijk onze rapportage niet onder anderen dan de genoemde gebruikersgroep te verspreiden zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming.

[Optioneel: Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties
Alle werkpapieren en dossiers, andere materialen, rapporten en zaken die als onderdeel van ons onderzoek zijn gecreëerd, ontwikkeld of uitgevoerd, zijn ons eigendom.

Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.

Op grond van geheimhoudingsregels moeten wij in sommige gevallen hiervoor uw schriftelijke toestemming verkrijgen. Indien een dergelijk verzoek ons bereikt, nemen wij hierover zo spoedig mogelijk contact met u op over de voorwaarden waaronder aan dit verzoek kan worden voldaan.

[***Optioneel***: Ook de Belastingdienst kan voor een reguliere belastingcontrole aan ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te verlenen in onze werkpapieren en dossiers. Een dergelijk verzoek wordt in eerste instantie aan u en/of uw juridisch of fiscaal adviseur kenbaar gemaakt door de controlemedewerker van de Belastingdienst.]

[***Optioneel***: Wij zijn van mening dat het algemeen belang ermee gediend is dat de Belastingdienst bij belastingcontroles kan steunen op de uitgevoerde assurance-werkzaamheden. Wij zullen u vragen om uw instemming schriftelijk aan ons kenbaar te maken. Bij een dergelijk verzoek van de Belastingdienst nemen wij zo spoedig mogelijk contact met u op.]

Mocht u in een concrete situatie uw instemming onthouden, dan gaan wij op grond van onze gedrags- en beroepsregels de redenen na waarom u uw instemming niet geeft.][11]

---

[10] Waar mogelijk de gebruikersgroep specifiek benoemen.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[12]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[13]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

Algemene Voorwaarden
Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

---

11 Zie NBA-handreiking 1113. Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het verstrekken van inzage in de dossiers is opdrachtafhankelijk.

12 De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

13 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 3000A in het kader van een assurance-opdracht
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

1.6 Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het onderzoeken van toekomstgerichte financiële informatie

NB:

Dit voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor het onderzoeken van toekomstgerichte financiële informatie is gebaseerd op de tekst uit de Nederlandse Standaard 3400, 'Onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie' en verwijst naar de Algemene Voorwaarden. Afhankelijk van de concrete omstandigheden kunnen elementen in deze brief worden toegevoegd, weggelaten en/of anders worden geformuleerd.

Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Geacht bestuur,[1]

U heeft ons opdracht gegeven tot het onderzoeken van en rapporteren over ... (benaming opstelling) van ... (naam entiteit) betreffende de periode ... (periode van het onderzoek). Zoals overeengekomen zal de toekomstgerichte financiële informatie bestaan uit ... (elementen toekomstgerichte financiële informatie). Deze brief is bedoeld om de voorwaarden van de aan ons verstrekte opdracht vast te leggen, alsmede de aard en beperkingen van onze werkzaamheden.

Opdracht
Wij zullen ... (benaming opstelling) van ... (naam entiteit) over ... (periode van het onderzoek) onderzoeken. Onze werkzaamheden zijn erop gericht toereikende informatie te verkrijgen om vast te stellen dat:

- de aan ... (benaming opstelling) ten grondslag liggende veronderstellingen, naar beste schatting door het bestuur, niet onredelijk zijn [***Optioneel***: *en, ingeval van hypotheses, deze aansluiten op het doel van de informatieverstrekking*[2]];

- ... (benaming opstelling) op een juiste wijze is gebaseerd op de veronderstellingen;

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt. Zo kunnen andere geschikte vertegenwoordigers van de cliënt opdrachtgever zijn.

[2] Hypothetische veronderstellingen spelen een rol in geval van projecties (zie Standaard 3400, par. 5).

- ... (benaming opstelling) op een juiste wijze is gepresenteerd en alle veronderstellingen van materieel belang toereikend zijn toegelicht met inbegrip van een duidelijke vermelding of het schattingen of hypotheses betreft; en

- ... (benaming opstelling) is opgesteld op dezelfde basis als de jaarrekening, met toepassing van aanvaardbare grondslagen van waardering en resultaatbepaling.

Door de aard van de uit te voeren werkzaamheden kan ons onderzoek naar de gegevens waarop de veronderstellingen zijn gebaseerd, slechts resulteren in het verstrekken van een conclusie die een beperkte mate van zekerheid geeft. Ons onderzoek naar de presentatie van en de toelichting op ... (benaming opstelling) in overeenstemming met ... [grondslagen voor de financiële verslaggeving] resulteert in een oordeel dat een redelijke mate van zekerheid geeft.

Verantwoordelijkheid van de accountant
Wij zullen deze opdracht uitvoeren in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3400, '*Onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie*'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[3]

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Wij passen de '*Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement*' (NVKM) toe. Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsmanagement inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving.[4]

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[5]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan assurance-cliënten kunnen verlenen.[6]

---

3 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

4 Accountantskantoren die de Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM) toepassen, waaronder accountantsorganisaties met een oob-vergunning, passen de verwijzing naar de NVKS aan in Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM).

5 De onderstaande vindplaats is opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de assurance-opdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de assurance-opdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de assurance-opdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de assurance-opdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de assurance-opdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de assurance-opdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

---

[6] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij assurance-cliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[7]

Verantwoordelijkheid van het bestuur [*indien van toepassing: en de raad van commissarissen*]
Door deze opdrachtbevestiging te ondertekenen erkent en begrijpt u dat u verantwoordelijk bent voor de opstelling en de presentatie van inclusief de beschrijving en toelichting van de daaraan ten grondslag liggende veronderstellingen.

En verder voor het aan ons:

- toegang verschaffen tot alle informatie die relevant is voor ons onderzoek van ... (benaming opstelling), zoals vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden;
- verstrekken van aanvullende informatie die wij vragen voor het doel van de assurance-opdracht;
- onbeperkte toegang verlenen tot personen binnen de onderneming noodzakelijk voor het verkrijgen van assurance-informatie.

Als onderdeel van onze werkzaamheden zullen wij u vragen de verantwoordelijkheid voor ... (benaming opstelling) en de volledigheid van de belangrijkste veronderstellingen te aanvaarden, en het beoogde gebruik van ons onderzoeksrapport bij ... (benaming opstelling) schriftelijk te bevestigen.

[***Indien van toepassing***: De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur voor deze bovenstaande aspecten.]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het bestuur [indien van toepassing:, onder toezicht van de raad van commissarissen]. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

---

[7] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

1 Opdrachtbevestiging

Door de kenmerken van fraude is het mogelijk dat een onderzoeksopdracht, ook al is die opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3400, een fraude van materieel belang niet ontdekt. Vooral wanneer gebruik wordt gemaakt van verhulling door samenspanning en vervalste documentatie.

Omdat onze onderzoeksopdracht is opgezet om zekerheid te verkrijgen dat ... (benaming opstelling) als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, richt deze zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Indien tijdens de onderzoeksopdracht aanwijzingen voor fraude blijken, verrichten wij ongeacht de mogelijke omvang en de aard van de vermoedelijke fraude aanvullend onderzoek. Indien wij een aanwijzing voor fraude verkrijgen, communiceren wij hierover met het bestuur en/of de raad van commissarissen.

Wij zullen u vragen de volgende punten schriftelijk te bevestigen:[8]

1. het bestuur erkent zijn verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de interne beheersing gericht op het voorkomen en ontdekken van gevallen van fraude;

2. het bestuur heeft ons de resultaten gemeld van de inschatting door het bestuur van het risico dat ... (benaming opstelling) afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude;

3. het bestuur heeft aan ons zijn kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

    - het bestuur;
    - werknemers die een belangrijke rol spelen bij de werking van de interne beheersing; of
    - anderen in het geval dat de fraude een materieel effect zou kunnen hebben op ... (benaming opstelling); en

4. het bestuur heeft ons op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op ... (benaming opstelling) van de entiteit van invloed zijn en waarvan het kennis heeft verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

---

8 Afhankelijk van de aard van de opdracht kan deze passage specifiek worden gemaakt of weggelaten worden.

Naleving specifieke wet- en regelgeving
U [*indien van toepassing*: onder toezicht van de raad van commissarissen] bent verantwoordelijk voor de naleving van wettelijke en andere voorschriften. Een onderzoeksopdracht leidt in het algemeen niet tot ontdekking van overtredingen van alle wet- en regelgeving. Bij ontdekking van overtredingen, ongeacht de materialiteit, overwegen wij de implicaties ervan voor de integriteit van het bestuur of de werknemers en het mogelijke effect hiervan op onze onderzoeksopdracht.

Wij zullen u verzoeken schriftelijk te bevestigen dat u alle inlichtingen heeft verstrekt over alle u bekende werkelijke of mogelijke overtredingen van wet- en regelgeving, waarmee bij ons onderzoek van ... (benaming opstelling) rekening moet worden gehouden.

Werkzaamheden
De uit te voeren werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit het inwinnen van inlichtingen bij functionarissen van uw vennootschap, het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de financiële gegevens en het vaststellen dat de veronderstellingen op juiste wijze zijn verwerkt.

Wij wijzen u erop dat als gevolg van deelwaarnemingen en andere inherente beperkingen van een onderzoeksopdracht, plus de inherente beperkingen van elk systeem van interne beheersing, er een onvermijdbaar risico bestaat dat er zelfs indien een onderzoeksopdracht naar behoren is gepland en uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 3400 een afwijking van materieel belang onontdekt blijft.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij aan u in de vorm van een onderzoeksrapport, bestaande uit twee delen. Wij zullen met een beperkte mate van zekerheid een conclusie rapporteren over de vraag of de veronderstellingen een niet onredelijke basis vormen voor ... (benaming opstelling). Ook zullen wij met een redelijke mate van zekerheid een oordeel geven of ... (benaming opstelling) op een aanvaardbare wijze is gebaseerd op deze veronderstellingen en verder of de presentatie ervan in overeenstemming is met de van toepassing zijnde grondslagen voor financiële verslaggeving.

Beoogde gebruik en verspreidingskring van ... (benaming opstelling)
U heeft ons geïnformeerd dat ... (benaming opstelling) en ons onderzoeksrapport daarbij zijn bedoeld voor ... (doel omschrijven) en uitsluitend bestemd voor ... (gebruikersgroep definiëren)[9]. Wij zullen dit beoogde gebruik in ons onderzoeksrapport tot uitdrukking brengen en verzoeken u vriendelijk onze rapportage niet aan anderen dan de genoemde gebruikersgroep te verspreiden zonder onze voorafgaande schriftelijke toestemming.

Realiseerbaarheid van de uitkomsten

---

[9] Waar mogelijk de gebruikersgroep specifiek benoemen.

Toekomstgerichte financiële informatie heeft betrekking op gebeurtenissen en acties die zich nog niet hebben voorgedaan en zich wellicht ook nooit zullen voordoen. Hoewel er wel gegevens aanwezig kunnen zijn ter onderbouwing van de veronderstellingen waarop de toekomstgerichte financiële informatie is gebaseerd, zijn dergelijke gegevens in het algemeen eveneens toekomstgericht en derhalve onzeker van aard. Wij zijn daarom niet in staat een oordeel uit te spreken of de uitkomsten zoals weergegeven in de toekomstgerichte financiële informatie daadwerkelijk behaald zullen worden. In ons onderzoeksrapport zullen wij dit uitdrukkelijk vermelden.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[10]

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Nadere voorschriften NOCLAR
Voor ons gelden de *Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving wet- en regelgeving door eigen organisatie of cliënt* (NOn-Compliance with Laws And Regulations), hierna NV NOCLAR. Hierin staat hoe wij moeten handelen ingeval van niet-naleving van wet- en regelgeving door uw vennootschap. In voorkomend geval moeten wij mogelijk een relevante niet-naleving onmiddellijk melden aan een bevoegde instantie. Voor meer informatie over de NV NOCLAR verwijzen wij u graag naar de website van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (https://nba.nl).[11]

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Ons honorarium voor verrichte werkzaamheden zal maandelijks in rekening worden gebracht op basis van de voortgang daarvan. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

---

[10] De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

[11] Indien u prijs stelt op een exemplaar van de NV NOCLAR kunnen wij u die toesturen.

1 Opdrachtbevestiging

Algemene Voorwaarden
Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

[Optioneel: Arbeidsomstandigheden
Wij besteden veel aandacht aan goede arbeidsomstandigheden van onze medewerkers. De kwaliteit van een werkplek heeft een directe relatie met de gezondheid van medewerkers. Wij verzoeken u dan ook om onze medewerkers te voorzien van adequate werkruimte en overige faciliteiten.]

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam entiteit)

door ... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	Antwoord
Wilt u de paragraaf over arbeidsomstandigheden opnemen?	Ja

1 Opdrachtbevestiging

Vraag	Antwoord
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort opdrachtbevestiging zoekt u?	Voorbeeld van een opdrachtbevestiging voor Standaard 3400 in het kader van het onderzoeken van toekomstgerichte financiële informatie
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Opdrachtbevestiging

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

2.1 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (controleopdracht)

NB: Onderstaand voorbeeld van de schriftelijke bevestiging is niet bedoeld als een standaardbrief. Mededelingen van het bestuur zullen per entiteit en van jaar tot jaar verschillen.

Het vragen van mededelingen aangaande verschillende onderwerpen kan ertoe leiden dat het bestuur van de entiteit zijn aandacht meer op dergelijke zaken concentreert dan anders het geval zou zijn. De accountant zal zich echter bewust moeten zijn van de beperkingen van mededelingen van het bestuur als controle-informatie zoals in Nederlandse Standaard 580 is uiteengezet. Het opdrachtteam is verantwoordelijk voor het cliëntspecifiek maken van de voorbeeldbrief.

Bevestigingen die vereist zijn om schriftelijk te verkrijgen volgens de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden zijn in deze brief vetgedrukt weergegeven, om te benadrukken dat deze bevestigingen niet kunnen worden weggelaten bij het cliëntspecifiek maken, zonder dat het team op een andere wijze de schriftelijke bevestiging van het management verkrijgt.

Deze bevestigingsbrief dient zoveel mogelijk aan te sluiten bij de jaarrekening en de daar gehanteerde terminologie. Verder dient deze bevestigingsbrief zoveel mogelijk cliëntspecifiek te worden gemaakt. Overwogen kan worden om bijvoorbeeld van andere personen of organen een bevestiging te vragen en over specifieke onderwerpen.

(Briefhoofd van de entiteit)

Aan: Accountant...

... (datum)

Betreft: Bevestiging bij de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)

Geachte ... (geadresseerde),

Deze bevestiging bij de jaarrekening wordt afgegeven in samenhang met uw opdracht tot controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit) die gericht is op het geven van een oordeel over het getrouwe beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit) per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[1].

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

Wij hebben, voor zover wij dat noodzakelijk en relevant achten om ons adequaat te informeren, navraag gedaan bij leidinggevenden en medewerkers van de entiteit met relevante kennis en ervaring. Dienovereenkomstig, bevestigen wij het volgende [Nederlandse Standaard 580.9]:[2]

Jaarrekening

1. **Wij erkennen [*of Namens de Raad van Bestuur (of overeenkomstig orgaan) erkennen wij*] onze verantwoordelijkheid voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[3]. Wij zijn onze verantwoordelijkheden voor het opmaken van de jaarrekening nagekomen met inbegrip van de getrouwe weergave van deze jaarrekening, zoals omschreven in de voorwaarden van de controleopdracht[*optioneel*: *zie de opdrachtbevestiging d.d. ...*]. [Nederlandse Standaard 580.10]**

2. **Alle transacties zijn geboekt in de financiële administratie en zijn weergegeven in de jaarrekening. [Nederlandse Standaard 580.11(b)]**

3. **Wij zijn van mening dat de methoden, significante veronderstellingen en de gegevens die zijn gehanteerd bij het maken van schattingen en toelichtingen daarop ten aanzien van** ... (noemen onderdelen waar schattingen zijn gehanteerd) **geschikt zijn om opname, waardering of toelichting te bereiken die in overeenstemming zijn met** ... (het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving)**. [Nederlandse Standaard 540.37]**

4. **Alle gebeurtenissen, die zich hebben voorgedaan na de datum van de jaarrekening en waarvoor op grond van Titel 9 Boek 2 BW een aanpassing of toelichting is vereist, zijn aangepast of toegelicht. [Nederlandse Standaard 560.9]**

5. [***Optioneel, bij een besloten vennootschap en ingeval van een voorgestelde dividenduitkering***: *Met betrekking tot het voorstel voor de resultaatbestemming zoals vermeld in de toelichting op de jaarrekening bevestigen wij u dat de voorgestelde dividenduitkering, op basis van onze inzichten per heden en de ons per heden ter beschikking staande informatie[4], toelaatbaar is en niet tot gevolg zal hebben dat de vennootschap na het doen van de voorgestelde uitkering niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden en dat ook niet is te voorzien dat de vennootschap na de uitkering in die situatie zal komen te verkeren. Wij bevestigen dat het in de jaarrekening verwerkte*

---

1 Indien van toepassing toevoegen:
en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

2 Zoals opgenomen in Standaard 580.A8 blijft de bewoording 'naar ons beste weten en overtuiging' achterwege in de passages waarin het bestuur bevestigt zijn verantwoordelijkheden te erkennen en te begrijpen.

3 Indien van toepassing toevoegen: en de WNT

4 Het ligt voor de hand dat als het bestuur een voorstel tot uitkering doet in de jaarrekening dat het bestuur dan ook zal toetsen of dit mogelijk is. Bij de daadwerkelijke uitkeringstoets op het moment van uitbetaling zou het mogelijk kunnen zijn dat de situatie dan is gewijzigd.

dividendvoorstel een voorwaardelijk karakter heeft en dat de hoogte van het uiteindelijk uit te keren dividend afhankelijk is van een te zijner tijd uit te voeren balanstest en uitkeringstoets.]

6. **Wij zijn van mening dat de invloeden van niet-gecorrigeerde afwijkingen, afzonderlijk of geaggregeerd, niet van materieel belang zijn voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van de niet-gecorrigeerde afwijkingen is als bijlage bij deze brief opgenomen. [Nederlandse Standaard 450.14]**

7. **[*Bevestiging op te nemen indien een aanpassing is doorgevoerd om een afwijking van materieel belang te corrigeren in de financiële overzichten over een voorgaande verslagperiode die de ter vergelijking opgenomen informatie beïnvloedt - Nederlandse Standaard 710.9*]. De aanpassing als gevolg van een correctie van een afwijking van materieel belang in de voorgaande verslagperiode is op een juiste wijze verwerkt en toegelicht in overeenstemming met de vereisten van Titel 9 Boek 2 BW.**

8. **In de jaarrekening is alle bij ons bekende informatie opgenomen die relevant is voor onze inschatting met betrekking tot het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. [*Bevestiging op te nemen indien er gebeurtenissen of omstandigheden zijn onderkend die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven - Nederlandse Standaard 570.16(e)*]: Hierin zijn begrepen alle belangrijke gebeurtenissen en omstandigheden, mitigerende factoren en onze plannen. Wij hebben de intentie om deze plannen uit te voeren en achten deze plannen haalbaar. Wij bevestigen de volgende plannen waardoor wij van mening zijn dat de jaarrekening op basis van de continuïteitsveronderstelling kan worden opgemaakt: [overzicht van relevante plannen]].**

Andere informatie

9. **Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opstellen van de andere informatie in het jaarverslag[5], waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.**

10. **De andere informatie omvat voorts ... [*aanvullende informatie, bijvoorbeeld een MVO-verslag, corporate governance verslag, of specifieke bijlage die het bestuur wil toevoegen aan de jaarrekening, etc.*].**

11. **Wij bevestigen dat de andere informatie:**

- **met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;**

[5] Of andere term die de cliënt hanteert in plaats van het jaarverslag: de jaarstukken, het (jaar)rapport, het (jaar)bericht, enz.

- **alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.**

Aan u verstrekte informatie

12. **Wij hebben u alle relevante informatie en toegang verschaft zoals is overeengekomen in de voorwaarden van de controleopdracht [*Nederlandse Standaard 580.11(a)*].** Dit omvat (bijvoorbeeld):

- Alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening waaronder inzage in de gehele administratie, de daaraan ten grondslag liggende gegevens en alle notulen van de algemene vergaderingen en van de vergaderingen van de Raad van Commissarissen (of equivalent) en de Raad van Bestuur (namelijk die gehouden op 15 maart ... (jaartal(len)), 30 september ... (jaartal(len)), etc.) en voor zover van toepassing, samenvatting van acties van vergaderingen gehouden na het einde van de periode van welke de notulen nog niet zijn opgemaakt, namelijk gehouden op ... (datum);

- Alle tekortkomingen in de interne beheersing die voor uw opdracht relevant zijn en waarvan wij op de hoogte zijn;

- Aanvullende informatie die u heeft gevraagd, voor uw controlewerkzaamheden; en

- Onbeperkte toegang tot personen van onze organisatie die relevant zijn voor uw controle van onze jaarrekening.

Fraude en het voldoen aan wet- en regelgeving

13. **Onder de term fraude wordt verstaan een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel of derden, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Ook afwijkingen die voortkomen uit het onrechtmatig onttrekken en doen toevloeien van waarden aan de entiteit, waaronder het ongeautoriseerd bezwaren van activa, vallen hieronder. Frauduleuze financiële verslaggeving omvat opzettelijke afwijkingen of het weglaten van bedragen of toelichtingen in de jaarrekening om gebruikers te misleiden.**

14. **Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de maatregelen van interne beheersing gericht op het voorkomen en detecteren van fraude. [*Nederlandse Standaard 240.40(a)*]**

15. **Wij hebben de resultaten gemeld van onze inschatting van het risico dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude. [*Nederlandse Standaard 240.40(b)*]**

16. **Wij hebben onze kennis verstrekt over eventuele fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:**

- **het management;**
- **werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van de interne beheersing; of**
- **anderen als de fraude een materieel effect zou kunnen hebben op de jaarrekening. [*Nederlandse Standaard 240.40(c)*]**

17. **Wij hebben u op de hoogte gesteld van eventuele aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de entiteit van invloed zijn en waarvan wij kennis hebben verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevende of toezichthoudende instanties of via anderen. [*Nederlandse Standaard 240.40(d)*]**

18. **Wij hebben u inlichtingen verstrekt over alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, waarmee bij het opstellen van de jaarrekening rekening moet worden gehouden. [*Nederlandse Standaard 250.17*]**

Verbonden partijen

19. **Wij hebben de bij ons bekende informatie met betrekking tot de identificatie van verbonden partijen en aangaande transacties met deze partijen volledig aan u verstrekt. [*Nederlandse Standaard 550.26(a)*]**

20. **De relaties en transacties met verbonden partijen zijn op passende wijze in de jaarrekening verwerkt en toegelicht in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. [*Nederlandse Standaard 550.26(b)*]**

Verplichtingen en claims

21. **Wij hebben alle bekende actuele of mogelijke rechtszaken en claims waarvan de effecten moeten worden overwogen bij het opmaken van de jaarrekening aan u bekendgemaakt, alsmede verwerkt en toegelicht in de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. [*Andere bevestigingen die de accountant noodzakelijk acht - Nederlandse Standaard 501.12*]**

Aanvullende bevestigingen [indien relevant]

22. Presentatie en toelichting van actuele waarden zijn in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De toegelichte bedragen representeren onze best mogelijke schatting van de actuele waarde van activa en verplichtingen die moeten worden opgenomen volgens deze grondslagen. De

waarderingsmethoden en significante aannames die zijn gebruikt bij het bepalen van de actuele waarde zijn op een consistente wijze gehanteerd, zijn redelijk en geven op een juiste wijze onze voornemens en mogelijkheden weer om specifieke handelingen uit te voeren namens de entiteit, daar waar relevant voor de bepaling van de actuele waardewaardering of de toelichting daarop.

23. Wij hebben geen voornemens die een invloed van materieel belang zouden kunnen hebben op de huidige boekwaarde van de activa en passiva zoals opgenomen in de jaarrekening, dan wel op de rubricering daarvan.

24. Wij zijn van mening dat er geen bijzondere waardeverminderingen dienen te worden doorgevoerd met betrekking tot vaste activa die in de balans zijn opgenomen.

25. Informatie aangaande het financiële risicoprofiel, alsmede onze doelstellingen en ons beleid met betrekking tot het financiële risicobeheer, zijn adequaat opgenomen in de jaarrekening. *[zoals vereist is door de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 290, Financiële instrumenten.]*

26. Het economisch eigendom van de activa berust bij de vennootschap. Er zijn geen andere pand- of hypotheekrechten gevestigd op de activa van de vennootschap, dan die welke zijn vermeld in de toelichting van de jaarrekening [onder punt X].

27. Wij hebben de overeenkomsten inzake de inkoop en vervreemding van eigen aandelen, opties, warrants, conversies en andere rechten en verplichtingen ten aanzien van het eigen vermogen, op een juiste wijze in de jaarrekening verwerkt of toegelicht.

28. Wij hebben de juridische adviseurs die diensten voor ons verrichten verzocht u alle gewenste inlichtingen te verstrekken en hebben hen daarbij verzocht jegens u volledige openheid te betrachten.

Hoogachtend,

... (naam opdrachtgever)

Algemeen directeur

Financieel directeur

[Optioneel: cc: Auditcommissie]

[Zelf toe te voegen: overzicht van niet-gecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening.]

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

Vragen en antwoorden

Vraag	Antwoord
VRAAG: Van welke schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening zoekt u een voorbeeld?	2.1 Schriftelijke bevestiging bij de controle van een jaarrekening (Nederlandse Standaard 580, inclusief Bijlage 1) opgemaakt in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW

2.2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (beoordelingsopdracht)

NB: Onderstaand voorbeeld van de schriftelijke bevestiging is niet bedoeld als een standaardbrief. Mededelingen van het bestuur zullen per entiteit en van jaar tot jaar verschillen.

Het vragen van mededelingen aangaande verschillende onderwerpen kan ertoe leiden dat het bestuur van de entiteit zijn aandacht meer op dergelijke zaken concentreert dan anders het geval zou zijn. De accountant zal zich echter bewust moeten zijn van de beperkingen van mededelingen van het bestuur. Het opdrachtteam is verantwoordelijk voor het cliëntspecifiek maken van de voorbeeldbrief.

Deze bevestigingsbrief dient zoveel mogelijk aan te sluiten bij de jaarrekening en de daar gehanteerde terminologie. Verder dient deze bevestigingsbrief zoveel mogelijk cliëntspecifiek te worden gemaakt. Overwogen kan worden om bijvoorbeeld van andere personen of organen een bevestiging te vragen en over specifieke onderwerpen.

(Briefhoofd van de entiteit)

Aan: Accountant...

... (datum)

Betreft: Bevestiging bij de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)

Geachte ... (geadresseerde),

Deze bevestiging bij de jaarrekening wordt afgegeven in samenhang met uw opdracht tot beoordeling van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit) die gericht is op het afgeven van een beoordelingsverklaring dat u niets is gebleken op basis waarvan u zou moeten concluderen dat de jaarrekening geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit) per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[1]. Wij erkennen dat die opdracht gericht is op het afgeven van een beoordelingsverklaring en dat door u derhalve geen accountantscontrole is toegepast en geen controleverklaring wordt afgegeven.

---

[1] Indien van toepassing toevoegen:
en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

Wij hebben, voor zover wij dat noodzakelijk en relevant achten om ons adequaat te informeren, navraag gedaan bij leidinggevenden en medewerkers van de entiteit met relevante kennis en ervaring. Dienovereenkomstig, bevestigen wij naar ons beste weten en overtuiging het volgende [Nederlandse Standaard 2400.61]:

Jaarrekening

1. **Wij erkennen [*of Namens de Raad van Bestuur (of overeenkomstig orgaan) erkennen wij*] onze verantwoordelijkheid voor het opmaken van de jaarrekening** [***optioneel***: *met inachtneming van het beoogde gebruik en de verspreidingskring (alleen van toepassing indien geen sprake is van een statutaire jaarrekening)*] **in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. Wij zijn onze verantwoordelijkheden voor het opmaken van de jaarrekening nagekomen met inbegrip van de getrouwe weergave van deze jaarrekening, zoals omschreven in de voorwaarden van de beoordelingsopdracht** [***optioneel***: *zie de opdrachtbevestiging d.d. ...*]. **[*Nederlandse Standaard 2400.61(a)*]**

2. **Alle transacties zijn geboekt in de financiële administratie en zijn weergegeven in de jaarrekening. [*Nederlandse Standaard 2400.61(b)*]**

3. **Wij zijn van mening dat de significante veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het maken van schattingen ten aanzien van [noemen onderdelen waar schattingen zijn gehanteerd] redelijk zijn. [*Nederlandse Standaard 2400.48(a)*]**

4. **Alle gebeurtenissen, die zich hebben voorgedaan na de datum van de jaarrekening en waarvoor Titel 9 Boek 2 BW een aanpassing of toelichting vereist, zijn aangepast of toegelicht. [*Nederlandse Standaard 2400.62(e)*]**

5. [***Optioneel, bij een besloten vennootschap en ingeval van een voorgestelde dividenduitkering:****Met betrekking tot het voorstel voor de resultaatbestemming zoals vermeld in de toelichting op de jaarrekening bevestigen wij u dat de voorgestelde dividenduitkering, op basis van onze inzichten per heden en de ons per heden ter beschikking staande informatie*[2]*, toelaatbaar is en niet tot gevolg zal hebben dat de vennootschap na het doen van de voorgestelde uitkering niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden en dat ook niet is te voorzien dat de vennootschap na de uitkering in die situatie zal komen te verkeren. Wij bevestigen dat het in de jaarrekening verwerkte dividendvoorstel een voorwaardelijk karakter heeft en dat de hoogte van het uiteindelijk uit te keren dividend afhankelijk is van een te zijner tijd uit te voeren balanstest en uitkeringstoets.*]

6. **Wij zijn van mening dat de invloeden van niet-gecorrigeerde afwijkingen, afzonderlijk of geaggregeerd, niet van materieel belang zijn voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van de**

[2] Het ligt voor de hand dat als het bestuur een voorstel tot uitkering doet in de jaarrekening dat het bestuur dan ook zal toetsen of dit mogelijk is. Bij de daadwerkelijke uitkeringstoets op het moment van uitbetaling zou het mogelijk kunnen zijn dat de situatie dan is gewijzigd.

niet-gecorrigeerde afwijkingen is als bijlage bij deze brief opgenomen. [*Nederlandse Standaard 2400.70(a)*]

7. [*Bevestiging op te nemen indien een aanpassing is doorgevoerd om een afwijking van materieel belang te corrigeren in de financiële overzichten over een voorgaande verslagperiode die de ter vergelijking opgenomen informatie beïnvloedt - Nederlandse Standaard 710.9*]. De aanpassing als gevolg van een correctie van een afwijking van materieel belang in de voorgaande verslagperiode is op een juiste wijze verwerkt en toegelicht in overeenstemming met de vereisten van Titel 9 Boek 2 BW.

8. In de jaarrekening is alle bij ons bekende informatie opgenomen die relevant is voor onze inschatting met betrekking tot het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven. [*Bevestiging op te nemen indien er gebeurtenissen of omstandigheden zijn onderkend die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven - Nederlandse Standaard 2400.62(d) en 2400.48(g)*: Hierin zijn begrepen alle belangrijke gebeurtenissen en omstandigheden, mitigerende factoren en onze plannen. Wij hebben de intentie om deze plannen uit te voeren en achten deze plannen haalbaar. Wij bevestigen de volgende plannen waardoor wij van mening zijn dat de jaarrekening op basis van de continuïteitsveronderstelling kan worden opgemaakt: [*overzicht van relevante plannen*].]

Aan u verstrekte informatie

9. Wij hebben u:

- Alle informatie verschaft die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening waaronder inzage gegeven in de gehele administratie, de daaraan ten grondslag liggende gegevens en alle notulen van de algemene vergaderingen en van de vergaderingen van de Raad van Commissarissen (of equivalent) en de Raad van Bestuur (namelijk die gehouden op 15 maart ... (jaartal(len)), 30 september ... (jaartal(len)), etc.) en voor zover van toepassing, samenvatting van acties van vergaderingen gehouden na het einde van de periode van welke de notulen nog niet zijn opgemaakt, namelijk gehouden op ... (datum).

- Op uw verzoek, aanvullende informatie verstrekt, voor uw beoordelingswerkzaamheden.

- Onbeperkte toegang verschaft tot personen van onze organisatie die relevant zijn voor uw beoordeling van onze jaarrekening. [*Nederlandse Standaard 2400.30(b)(iii)(c)*]

Fraude en het voldoen aan wet- en regelgeving

10. Onder de term fraude wordt verstaan een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel of derden, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Ook afwijkingen

die voortkomen uit het onrechtmatig onttrekken en doen toevloeien van waarden aan de entiteit, waaronder het ongeautoriseerd bezwaren van activa, vallen hieronder. Frauduleuze financiële verslaggeving omvat opzettelijke afwijkingen of het weglaten van bedragen of toelichtingen in de jaarrekening om gebruikers te misleiden.

11. **Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor een zodanige interne beheersing die wij noodzakelijk achten om het opstellen van de financiële overzichten mogelijk te maken die geen afwijking van materieel belang bevatten die het gevolg is van fraude of van fouten. [*Nederlandse Standaard 2400.30(b)ii)*]**

12. **Wij hebben u op de hoogte gesteld van significante feiten met betrekking tot fraude of vermoede fraude die bij ons bekend zijn en die de entiteit kunnen hebben beïnvloed. [*Nederlandse Standaard 2400.62(b)*]**

13. **Wij hebben u inlichtingen verstrekt omtrent bekende actuele of mogelijke niet-naleving van wet- en regelgeving waarvan de effecten van het niet-naleven de financiële overzichten van de entiteit beïnvloeden. [*Nederlandse Standaard 2400.62(c)*]**

Verbonden partijen

14. **Wij hebben de bij ons bekende informatie met betrekking tot de identiteit van verbonden partijen en aangaande relaties en transacties met deze partijen volledig aan u verstrekt. [*Nederlandse Standaard 2400.62(a)*]**

Verbintenissen, verplichtingen, voorwaardelijke gebeurtenissen, niet-monetaire transacties en transacties zonder tegenprestatie

15. **Wij hebben u ingelicht over:**

- **verbintenissen, contractuele verplichtingen of voorwaardelijke gebeurtenissen die van materieel belang zijn die de financiële overzichten van de entiteit hebben beïnvloed of kunnen beïnvloeden, inclusief toelichtingen; [*Nederlandse Standaard 2400.62(f)*] en**

- **niet-monetaire transacties of transacties zonder tegenprestatie die van materieel belang zijn en die door de entiteit zijn aangegaan in de financiële verslaggevingsperiode die in aanmerking wordt genomen. [*Nederlandse Standaard 2400.62(g)*]**

Aanvullende bevestigingen [indien relevant]

16. Presentatie en toelichting van actuele waarden zijn in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. De toegelichte bedragen representeren onze best mogelijke schatting van de actuele waarde van

activa en verplichtingen die moeten worden opgenomen volgens deze grondslagen. De waarderingsmethoden en significante aannames die zijn gebruikt bij het bepalen van de actuele waarde zijn op een consistente wijze gehanteerd, zijn redelijk en geven op een juiste wijze onze voornemens en mogelijkheden weer om specifieke handelingen uit te voeren namens de entiteit, daar waar relevant voor de bepaling van de actuele waardewaardering of de toelichting daarop.

17. Wij hebben geen voornemens die een invloed van materieel belang zouden kunnen hebben op de huidige boekwaarde van de activa en passiva zoals opgenomen in de jaarrekening, dan wel op de rubricering daarvan.

18. Wij zijn van mening dat er geen bijzondere waardeverminderingen dienen te worden doorgevoerd met betrekking tot vaste activa die in de balans zijn opgenomen.

19. Informatie aangaande het financiële risicoprofiel, alsmede onze doelstellingen en ons beleid met betrekking tot het financiële risicobeheer, zijn adequaat opgenomen in de jaarrekening. *[zoals vereist is door de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 290, Financiële instrumenten.]*

20. Het economisch eigendom van de activa berust bij de vennootschap. Er zijn geen andere pand- of hypotheekrechten gevestigd op de activa van de vennootschap, dan die welke zijn vermeld in de toelichting van de jaarrekening [onder punt X].

21. Wij hebben de overeenkomsten inzake de inkoop en vervreemding van eigen aandelen, opties, warrants, conversies en andere rechten en verplichtingen ten aanzien van het eigen vermogen, op een juiste wijze in de jaarrekening verwerkt of toegelicht.

22. Wij hebben de juridische adviseurs die diensten voor ons verrichten verzocht u alle gewenste inlichtingen te verstrekken en hebben hen daarbij verzocht jegens u volledige openheid te betrachten.

Hoogachtend,

... (naam opdrachtgever)

Algemeen directeur

Financieel directeur

[Optioneel: cc: Auditcommissie]

[Zelf toe te voegen: overzicht van niet-gecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening.]

2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Van welke schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening zoekt u een voorbeeld?	2.2 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (beoordelingsopdracht)

2.3 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (samenstellingsopdracht)

NB: In NBA-handreiking 1136, hoofdstuk 6.6, staan verschillende manieren voor de accountant om ervoor te zorgen dat het bestuur erkent dat het verantwoordelijk is voor het samengestelde object, bijvoorbeeld de jaarrekening:

- mondeling tijdens de rapportbespreking met het bestuur en deze bespreking vastleggen;
- het bestuur ondertekent de concept-jaarrekening als uiting dat het bestuur het daarmee eens is; of
- op grond van Standaard 4410 op zich geen vereiste: een bevestiging bij de jaarrekening.

Dit is slechts een voorbeeld van een bevestiging bij de jaarrekening. Het voorbeeld is zo nodig aan te passen om de specifieke omstandigheden van de opdracht weer te geven.

(Briefhoofd van de entiteit)

Aan: Accountant...

... (datum)

Betreft: Bevestiging bij de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)

Geachte ... (geadresseerde),

In het kader van de aan u verleende opdracht tot het samenstellen van de (geconsolideerde) jaarrekening van ... (naam entiteit) (en groepsmaatschappijen) over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ), bevestigen wij naar ons beste weten en overtuiging het volgende:

1. Wij erkennen [of Namens de Raad van Bestuur (of overeenkomstig orgaan) erkennen wij] onze verantwoordelijkheid voor het opmaken van de jaarrekening [***optioneel***: *met inachtneming van het beoogde gebruik en de verspreidingskring* (*alleen van toepassing indien geen sprake is van een statutaire jaarrekening*)] alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[1]

2. Wij hebben u toegang verschaft tot de gehele financiële administratie, de daarbij behorende bescheiden en tot alle notulen van de algemene vergaderingen en van de vergaderingen van de raad van commissarissen en de directie.

3. Wij hebben u alle gegevens verschaft met betrekking tot:

- informatie over eventuele claims en rechtszaken;
- belangrijke schulden of mogelijke of voorwaardelijke activa of passiva die dienen te worden verantwoord of toegelicht;
- gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na jaareinde en die de huidige financiële positie in belangrijke mate doen afwijken van hetgeen uit de balans van die datum blijkt of die een verandering of toelichting noodzakelijk maken in de jaarrekening;
- verliezen die resulteren uit het al of niet nakomen van verkoopovereenkomsten;
- verliezen die resulteren uit koopverplichtingen van voorraden boven de normale behoefte of tegen prijzen die hoger zijn dan de gangbare marktprijzen;
- transacties met verbonden partijen en de daaruit voortvloeiende vorderingen of schulden, met inbegrip van verkopen, aankopen, leningen, betalingen, lease-overeenkomsten en garantieverplichtingen;
- opties of overeenkomsten met betrekking tot de inkoop en vervreemding van eigen aandelen of aandelenkapitaal dat gereserveerd is voor opties, warrants, conversies of andere verplichtingen;
- overeenkomsten met financiële instellingen betreffende compensatie van saldi of andere overeenkomsten met beperkende bepalingen betreffende kas- en banksaldi, kredietfaciliteiten of andere overeenkomsten van vergelijkbare strekking;
- overeenkomsten met recht of plicht van terugkoop van eerder verkochte activa.

4. Wij hebben geen voornemens die een invloed van materieel belang zouden kunnen hebben op de huidige boekwaarde van de activa en passiva zoals opgenomen in de jaarrekening, dan wel op de rubricering daarvan.

---

[1] Invullen het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving: ook bij entiteiten met een andere rechtsvorm dan BV/NV komt Titel 9 Boek 2 BW in aanmerking, zie http://www.accountant.nl/vaktechniek/2012/10/samenstellingsverklaringen/.

5. Het economisch eigendom van de activa berust bij de vennootschap. Er zijn geen andere pand- of hypotheekrechten gevestigd op de activa van de vennootschap, dan die welke zijn vermeld in de toelichting van de jaarrekening [onder punt X].

6. De onderneming heeft voldaan aan alle bepalingen en overeenkomsten die een belangrijke invloed zouden kunnen hebben op de jaarrekening.

7. [***Optioneel, een besloten vennootschap en ingeval van een voorgestelde dividenduitkering:****Met betrekking tot het voorstel voor de resultaatbestemming zoals vermeld in de toelichting op de jaarrekening bevestigen wij u dat de voorgestelde dividenduitkering, op basis van onze inzichten per heden en de ons per heden ter beschikking staande informatie*[2]*, toelaatbaar is en niet tot gevolg zal hebben dat de vennootschap na het doen van de voorgestelde uitkering niet zal kunnen voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden en dat ook niet is te voorzien dat de vennootschap na de uitkering in die situatie zal komen te verkeren. Wij bevestigen dat het in de jaarrekening verwerkte dividendvoorstel een voorwaardelijk karakter heeft en dat de hoogte van het uiteindelijk uit te keren dividend afhankelijk is van een te zijner tijd uit te voeren balanstest en uitkeringstoets.*]

8. Wij bevestigen dat wij instemmen met de door u samengestelde jaarrekening over onderhavig boekjaar.

Hoogachtend,

... (naam opdrachtgever)

Algemeen directeur

Financieel directeur

[Optioneel: cc: Auditcommissie]

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Van welke schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening zoekt u een voorbeeld?	2.3 Schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening (samenstellingsopdracht)

[2] Het ligt voor de hand dat als het bestuur een voorstel tot uitkering doet in de jaarrekening dat het bestuur dan ook zal toetsen of dit mogelijk is. Bij de daadwerkelijke uitkeringstoets op het moment van uitbetaling zou het mogelijk kunnen zijn dat de situatie dan is gewijzigd.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

4.1 Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een controleopdracht

---

... (naam verkoper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

In verband met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door ... (naam koper) heeft u ons verzocht om aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in de informatie die onze dossiers bevatten naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) alsmede vragen te beantwoorden.

Onze dossiers zijn samengesteld ten behoeve van de onderbouwing van onze controleverklaring inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) in zijn geheel. De dossiers zijn de vastleggingen met betrekking tot onze controleaanpak, de uitgevoerde werkzaamheden, de verkregen informatie en de relevante conclusies. Zij gaan mogelijkerwijs niet in op alle vragen die een potentiële koper kan hebben. Zij bevatten eventueel ook gevoelige informatie over de onderneming die door een derde onjuist kan worden geïnterpreteerd en die van invloed kan zijn op de voorgenomen overname.

U erkent dat wij niet verantwoordelijk of aansprakelijk zijn voor een wijziging ten aanzien van de voorgenomen transactie of het niet doorgaan daarvan, als gevolg van de inzage in onze dossiers door ... (naam accountantskantoor koper).

Aan ... (naam koper) en ... (naam accountantskantoor koper) zal worden gevraagd bijgevoegde (concept-) brieven getekend voor akkoord aan ons te retourneren. In deze brieven is onder meer aangegeven dat u ons toestemming heeft gegeven om ... (naam accountantskantoor koper) inzage te verlenen in de betreffende dossiers.

Wij verzoeken u ons door ondertekening en datering van de kopie van deze brief deze toestemming te bevestigen.

Hoogachtend,

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Bijlagen:

- De aan ... (naam koper) te verzenden brief
- De aan ... (naam accountantskantoor koper) te verzenden brief

Wij verlenen u toestemming om vertrouwelijk inzage te verlenen in uw dossiers, alsmede de hiervoor vermelde vragen te beantwoorden.

... (naam verkoper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.1 Brief Accountant Verkoper aan zijn cliënt Verkoper BV indien sprake is van een controleopdracht

4.2 Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een controleopdracht

---

... (naam accountantskantoor koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte ... (naam partner/vennoot/directeur),

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht u vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door uw cliënt ... (naam koper).

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om u vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers. Deze toestemming beperkt zich tot het verschaffen van vertrouwelijke inzage. Het is ons beleid dat geen kopieën van dossierstukken worden verstrekt en dat u daaruit niet mag citeren.

Onze controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een controleverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een (goedkeurende/afkeurende) controleverklaring (met beperking/van oordeelonthouding) verstrekt.

Op grond van Nederlands recht is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het controleproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat en dat deze is opgemaakt in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [optioneel: en EU-IFRS].

Onze controle is niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor de oordeelsvorming door ... (naam koper) wellicht niet of niet volledig tijdens de controle aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze controleverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze controledossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die ... (naam koper) en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw cliënt is aangegaan door aan u bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze controle niet is gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde controledossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan andere derden dan uw cliënt ... (naam koper) mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

Daarnaast verzoeken wij u om bijgaande aan ... (naam koper) gerichte brief met gelijke strekking voor te leggen aan uw cliënt en uw cliënt te verzoeken de eveneens bijgaande kopie van bedoelde brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam accountantskantoor koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.2 Brief Accountant Verkoper aan Accountant Koper indien sprake is van een controleopdracht

4.3 Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een controleopdracht

---

... (naam koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht uw accountant ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door u.

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers en de vragen van ... (naam accountantskantoor koper) aangaande vastleggingen in de dossiers te beantwoorden.

Onze controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een controleverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een (goedkeurende/afkeurende) controleverklaring (met beperking/van oordeelonthouding) verstrekt.

Op grond van Nederlands recht is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het controleproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat en dat deze is opgemaakt in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [optioneel: en EU-IFRS]. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van ... (naam verkoper).

Onze controle is niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor uw oordeelsvorming

wellicht niet of niet volledig tijdens de controle aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze controleverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze controledossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die u en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw accountant is aangegaan door aan ... (naam accountantskantoor koper) bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze controle niet is gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde controledossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan derden mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Aan uw accountant hebben wij een brief met gelijke strekking verzonden. Na ontvangst van beide voor akkoord getekende brieven zullen wij aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage geven in de in de aanhef van deze brief omschreven controledossiers.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.3 Brief Accountant Verkoper aan Koper BV indien sprake is van een controleopdracht

4.4 Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een beoordelingsopdracht

---

... (naam verkoper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

In verband met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door ... (naam koper) heeft u ons verzocht om aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in de informatie die onze dossiers bevatten naar aanleiding van onze beoordelingswerkzaamheden inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) alsmede vragen te beantwoorden.

Onze dossiers zijn samengesteld ten behoeve van de onderbouwing van onze beoordelingsverklaring inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) in zijn geheel. De dossiers zijn de vastleggingen met betrekking tot onze werkwijze, de uitgevoerde werkzaamheden, de verkregen informatie en de relevante conclusies. Zij gaan mogelijkerwijs niet in op alle vragen die een potentiële koper kan hebben. Zij bevatten eventueel ook gevoelige informatie over de onderneming die door een derde onjuist kan worden geïnterpreteerd en die van invloed kan zijn op de voorgenomen overname.

U erkent dat wij niet verantwoordelijk of aansprakelijk zijn voor een wijziging ten aanzien van de voorgenomen transactie of het niet doorgaan daarvan, als gevolg van de inzage in onze dossiers door ... (naam accountantskantoor koper).

Aan ... (naam koper) en ... (naam accountantskantoor koper) zal worden gevraagd bijgevoegde (concept-) brieven getekend voor akkoord aan ons te retourneren. In deze brieven is onder meer aangegeven dat u ons toestemming heeft gegeven om ... (naam accountantskantoor koper) inzage te verlenen in de betreffende dossiers.

Wij verzoeken u ons door ondertekening en datering van de kopie van deze brief deze toestemming te bevestigen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Bijlagen:

- De aan ... (naam koper) te verzenden brief
- De aan ... (naam accountantskantoor koper) te verzenden brief

Wij verlenen u toestemming om vertrouwelijk inzage te verlenen in uw dossiers, alsmede de hiervoor vermelde vragen te beantwoorden.

... (naam verkoper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.4 Brief Accountant Verkoper aan zijn cliënt Verkoper BV indien sprake is van een beoordelingsopdracht

4.5 Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een beoordelingsopdracht

---

... (naam accountantskantoor koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte ... (naam partner/vennoot/directeur),

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht u vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de beoordeling van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door uw cliënt ... (naam koper).

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om u vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers. Deze toestemming beperkt zich tot het verschaffen van vertrouwelijke inzage. Het is ons beleid dat geen kopieën van dossierstukken worden verstrekt en dat u daaruit niet mag citeren.

Onze beoordeling van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een beoordelingsverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een (goedkeurende/afkeurende) beoordelingsverklaring (met beperking/met onthouding van een conclusie) verstrekt. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van de leiding van ... (naam verkoper).

Op grond van Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400, is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het beoordelingsproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een beperkte mate van zekerheid te verkrijgen omtrent de getrouwheid van een jaarrekening als geheel. Wij verwijzen naar het Stramien voor Assurance-opdrachten.

Onze beoordeling is niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor de oordeelsvorming

door ... (naam koper) wellicht niet of niet volledig tijdens de beoordeling aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze beoordelingsverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze beoordelingsdossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de door ons uitgevoerde beoordelingsopdracht over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die ... (naam koper) en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw cliënt is aangegaan door aan u bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze beoordeling niet is gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde beoordelingsdossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan andere derden dan uw cliënt ... (naam koper) mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Daarnaast verzoeken wij u om bijgaande aan ... (naam koper) gerichte brief met gelijke strekking voor te leggen aan uw cliënt en uw cliënt te verzoeken de eveneens bijgaande kopie van bedoelde brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam accountantskantoor koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.5 Brief Accountant Verkoper aan Accountant Koper indien sprake is van een beoordelingsopdracht

4.6 Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een beoordelingsopdracht

---

... (naam koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht uw accountant ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de beoordeling van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door u.

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers en de vragen van ... (naam accountantskantoor koper) aangaande vastleggingen in de dossiers te beantwoorden.

Onze beoordeling van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 'Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten'. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een beoordelingsverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een (goedkeurende/afkeurende) beoordelingsverklaring (met beperking/met onthouding van een conclusie) verstrekt. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van de leiding van ... (naam verkoper).

Op grond van Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400, is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het beoordelingsproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een beperkte mate van zekerheid te verkrijgen omtrent de getrouwheid van een jaarrekening als geheel. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van ... (naam verkoper).

Onze beoordeling is niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor uw oordeelsvorming

wellicht niet of niet volledig tijdens de beoordeling aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze beoordelingsverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze beoordelingsdossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de door ons uitgevoerde beoordelingsopdracht over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die u en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw accountant is aangegaan door aan ... (naam accountantskantoor koper) bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze beoordeling niet is gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde beoordelingsdossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan derden mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Aan uw accountant hebben wij een brief met gelijke strekking verzonden. Na ontvangst van beide voor akkoord getekende brieven zullen wij aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage geven in de in de aanhef van deze brief omschreven beoordelingsdossiers.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.6 Brief Accountant Verkoper aan Koper BV indien sprake is van een beoordelingsopdracht

4.7 Brief accountant verkoper aan zijn cliënt, verkoper, indien sprake is van een samenstellingsopdracht

---

... (naam verkoper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

In verband met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door ... (naam koper) heeft u ons verzocht om aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in de informatie die onze dossiers bevatten naar aanleiding van onze samenstellingswerkzaamheden inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) alsmede vragen te beantwoorden.

Onze dossiers zijn samengesteld ten behoeve van de onderbouwing van onze samenstellingsverklaring inzake de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) in zijn geheel. De dossiers zijn de vastleggingen met betrekking tot onze werkwijze, de uitgevoerde werkzaamheden, de verkregen informatie en de relevante conclusies. Zij gaan mogelijkerwijs niet in op alle vragen die een potentiële koper kan hebben. Zij bevatten eventueel ook gevoelige informatie over de onderneming die door een derde onjuist kan worden geïnterpreteerd en die van invloed kan zijn op de voorgenomen overname.

U erkent dat wij niet verantwoordelijk of aansprakelijk zijn voor een wijziging ten aanzien van de voorgenomen transactie of het niet doorgaan daarvan, als gevolg van de inzage in onze dossiers door ... (naam accountantskantoor koper).

Aan ... (naam koper) en ... (naam accountantskantoor koper) zal worden gevraagd bijgevoegde (concept-) brieven getekend voor akkoord aan ons te retourneren. In deze brieven is onder meer aangegeven dat u ons toestemming heeft gegeven om ... (naam accountantskantoor koper) inzage te verlenen in de betreffende dossiers.

Wij verzoeken u ons door ondertekening en datering van de kopie van deze brief deze toestemming te bevestigen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Bijlagen:

- De aan ... (naam koper) te verzenden brief
- De aan ... (naam accountantskantoor koper) te verzenden brief

Wij verlenen u toestemming om vertrouwelijk inzage te verlenen in uw dossiers, alsmede de hiervoor vermelde vragen te beantwoorden.

... (naam verkoper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.7 Brief Accountant Verkoper aan zijn cliënt Verkoper BV indien sprake is van een samenstellingsopdracht

4.8 Brief accountant verkoper aan accountant koper indien sprake is van een samenstellingsopdracht

---

... (naam accountantskantoor koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte ... (naam partner/vennoot/directeur),

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht u vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de door ons samengestelde jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door uw cliënt ... (naam koper).

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om u vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers. Deze toestemming beperkt zich tot het verschaffen van vertrouwelijke inzage. Het is ons beleid dat geen kopieën van dossierstukken worden verstrekt en dat u daaruit niet mag citeren.

Onze samenstellingswerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) zijn uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410 'Samenstellingsopdrachten'). De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een samenstellingsverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een samenstellingsverklaring verstrekt. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van de leiding van ... (naam verkoper).

Op grond van Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410, is het onze verantwoordelijkheid om de jaarrekening samen te stellen zonder het oogmerk daarbij zekerheid omtrent de getrouwheid van de jaarrekening te verkrijgen.. Wij verwijzen naar het Stramien voor Assurance-opdrachten. De jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is door ons derhalve niet gecontroleerd of beoordeeld.

Onze samenstellingswerkzaamheden zijn niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn

voor de oordeelsvorming door ... (naam koper) wellicht niet of niet volledig tijdens de samenstellingswerkzaamheden aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze samenstellingsverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze samenstellingsdossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de door ons uitgevoerde samenstellingsopdracht van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die ... (naam koper) en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw cliënt is aangegaan door aan u bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze samenstellingswerkzaamheden niet zijn gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde samenstellingsdossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan andere derden dan uw cliënt ... (naam koper) mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Daarnaast verzoeken wij u om bijgaande aan ... (naam koper) gerichte brief met gelijke strekking voor te leggen aan uw cliënt en uw cliënt te verzoeken de eveneens bijgaande kopie van bedoelde brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam accountantskantoor koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.8 Brief Accountant Verkoper aan Accountant Koper indien sprake is van een samenstellingsopdracht

4.9 Brief accountant verkoper aan koper indien sprake is van een samenstellingsopdracht

---

... (naam koper)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

Onze cliënt ... (naam verkoper) heeft ons verzocht uw accountant ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de door ons samengestelde jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper). Dit verzoek hangt samen met de voorgenomen overname van ... (naam verkoper) door u.

De directie van ... (naam verkoper) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers en de vragen van ... (naam accountantskantoor koper) aangaande vastleggingen in de dossiers te beantwoorden.

Onze samenstellingswerkzaamheden met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) zijn uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410 'Samenstellingsopdrachten'). De verrichte werkzaamheden waren erop gericht een samenstellingsverklaring aangaande de jaarrekening af te geven. Op ... (datum) hebben wij aangaande de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) een samenstellingsverklaring verstrekt. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van de leiding van ... (naam verkoper).

Op grond van Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 4410, is het onze verantwoordelijkheid om de jaarrekening samen te stellen zonder het oogmerk daarbij zekerheid omtrent de getrouwheid van de jaarrekening te verkrijgen.. De jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper) is door ons derhalve niet gecontroleerd of beoordeeld.

Onze samenstellingswerkzaamheden zijn niet gepland en uitgevoerd in het kader van een eventuele overname van ... (naam verkoper). Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn

voor uw oordeelsvorming wellicht niet of niet volledig tijdens de samenstellingswerkzaamheden aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze samenstellingsverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam verkoper).

De in onze samenstellingsdossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de door ons uitgevoerde samenstellingsopdracht van de jaarrekening als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die u en/of ... (naam accountantskantoor koper) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde voorgenomen transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor verkoper) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw accountant is aangegaan door aan ... (naam accountantskantoor koper) bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze samenstellingswerkzaamheden niet zijn gepland en uitgevoerd in het kader van een (beoordeling door uw cliënt van een) eventuele overname van ... (naam verkoper), sluit ... (naam accountantskantoor verkoper) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountantskantoor koper) in de hiervoor genoemde samenstellingsdossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan derden mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt.

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor verkoper) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Aan uw accountant hebben wij een brief met gelijke strekking verzonden. Na ontvangst van beide voor akkoord getekende brieven zullen wij aan ... (naam accountantskantoor koper) vertrouwelijk inzage geven in de in de aanhef van deze brief omschreven samenstellingsdossiers.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor verkoper)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam koper)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.9 Brief Accountant Verkoper aan Koper BV indien sprake is van een samenstellingsopdracht

4.10 Brief accountant uitgevende entiteit aan zijn cliënt, uitgevende entiteit, bij controleopdracht

---

... (naam uitgevende entiteit)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

In verband met uw voornemen effecten van uw vennootschap door ... (naam bank) te laten aanbieden, heeft u ons verzocht om aan ... (naam accountant bank) vertrouwelijk inzage te geven in de informatie die onze dossiers bevatten naar aanleiding van onze controles van de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit) alsmede vragen te beantwoorden.

Onze dossiers zijn samengesteld ten behoeve van de onderbouwing van onze controleverklaringen inzake de jaarrekening JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit) in zijn geheel. De dossiers zijn de vastleggingen met betrekking tot onze controleaanpak, de uitgevoerde werkzaamheden, de verkregen informatie en de relevante conclusies. Zij gaan mogelijkerwijs niet in op alle vragen die ... (naam bank) kan hebben. Zij bevatten eventueel ook gevoelige informatie over de onderneming die door een derde onjuist kan worden geïnterpreteerd en die van invloed kan zijn op het hiervoor genoemde voornemen effecten aan te bieden.

U erkent dat wij niet verantwoordelijk of aansprakelijk zijn voor een wijziging ten aanzien van de voorgenomen transactie of het niet doorgaan daarvan, als gevolg van de inzage in onze dossiers door ... (naam accountant bank).

Aan ... (naam bank) en ... (naam accountant bank) zal worden gevraagd bijgevoegde (concept-) brieven getekend voor akkoord aan ons te retourneren. In deze brieven is onder meer aangegeven dat u ons toestemming heeft gegeven om ... (naam accountant bank) inzage te verlenen in de betreffende dossiers.

Wij verzoeken u ons door ondertekening en datering van de kopie van deze brief deze toestemming te bevestigen.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit)

Namens deze

... (naam partner)

Bijlagen:

- De aan ... (naam bank) te verzenden brief
- De aan ... (naam accountant bank) te verzenden brief

Wij verlenen u toestemming om vertrouwelijk inzage te verlenen in uw dossiers, alsmede de hiervoor vermelde vragen te beantwoorden.

... (naam uitgevende entiteit)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.10 Brief Accountant Uitgevende entiteit aan Uitgevende entiteit

4.11 Brief accountant uitgevende entiteit aan accountant bank bij controleopdracht

---

... (naam accountant bank)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte ... (naam partner/vennoot/directeur),

Onze cliënt ... (naam uitgevende entiteit) heeft ons verzocht u vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de controles van de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit). Dit verzoek hangt samen met het voornemen van ... (naam bank) effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden.

De directie van ... (naam uitgevende entiteit) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om u vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers. Deze toestemming beperkt zich tot het verschaffen van vertrouwelijke inzage. Het is ons beleid dat geen kopieën van dossierstukken worden verstrekt en dat u daaruit niet mag citeren.

Onze controles van de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit) zijn uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht controleverklaringen aangaande deze jaarrekeningen af te geven. Op ... (datum, data) hebben wij aangaande de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) (goedkeurende/afkeurende) controleverklaringen (met beperking/van oordeelonthouding) verstrekt.

Op grond van Nederlands recht is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het controleproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid te verkrijgen dat een jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat en dat deze is opgemaakt in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [optioneel: en EU-IFRS].

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Onze controles zijn niet gepland en uitgevoerd met het oog op het voornemen van... (naam bank) effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden. Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor de oordeelsvorming door ... (naam bank) wellicht niet of niet volledig tijdens de controles aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze controleverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit).

De in onze controledossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekeningen als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die ... (naam bank) en/of ... (naam accountant bank) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde eventuele transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw cliënt, ... (naam bank), is aangegaan door aan u bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze controles niet zijn gepland en uitgevoerd met het oog op het voornemen van ... (naam bank) effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden, sluit ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountant bank) in de hiervoor genoemde controledossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan andere derden dan uw cliënt ... (naam bank) mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt anders dan, uitsluitend in het kader van de mogelijke aanbieding van effecten en op vertrouwelijke basis:

- aan een werknemer, lid van de directie of raad van bestuur van ... (naam bank),
- aan juridisch adviseurs van ... (naam bank), onder de voorwaarde dat wij jegens hen geen verplichting of aansprakelijkheid aanvaarden,
- uitsluitend voor zover vereist bij wet of regelgeving of in overstemming met van toepassing zijnde professionele standaarden of regels (onder voorwaarde dat, voor zover toegestaan door van

toepassing zijnde wet- of regelgeving, wij als accountant van de uitgevende entiteit van te voren hiervan op de hoogte worden gesteld).

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

De voorwaarden die in deze brief zijn vastgelegd, zijn onderworpen aan Nederlands recht. Alle geschillen die hieruit zouden voortvloeien worden beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) is gevestigd.

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.
Aan ... (naam bank) hebben wij een brief met gelijke strekking verzonden met het verzoek om de kopie gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren. Na ontvangst van beide voor akkoord getekende brieven zullen wij aan u vertrouwelijk inzage geven in de in de aanhef van deze brief omschreven controledossiers.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam accountant bank)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.11 Brief Accountant Uitgevende entiteit aan Bank Uitgevende entiteit

4.12 Brief accountant uitgevende entiteit aan bank uitgevende entiteit bij controleopdracht

---

... (naam bank)

Adres en plaats

Plaats en datum

Geachte directie,

Onze cliënt ... (naam uitgevende entiteit) heeft ons verzocht uw accountant ... (naam accountant bank) vertrouwelijk inzage te geven in onze dossiers inzake de controles van de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit). Dit verzoek hangt samen met het voornemen van ... (naam bank) effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden.

De directie van ... (naam uitgevende entiteit) heeft ons op ... (datum schriftelijke toestemming tot inzage) schriftelijk toestemming verleend om ... (naam accountant bank) vertrouwelijk inzage te verlenen in de desbetreffende dossiers en de vragen van ... (naam accountant bank) aangaande vastleggingen in de dossiers te beantwoorden.

Onze controles van de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit) zijn uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht. De verrichte werkzaamheden waren erop gericht controleverklaringen aangaande deze jaarrekeningen af te geven. Op ... (datum, data) hebben wij aangaande de jaarrekeningen JJJJ-2 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-2) tot en met JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) (goedkeurende/afkeurende) controleverklaringen (met beperking/van oordeelonthouding) verstrekt.

Op grond van Nederlands recht is het onze verantwoordelijkheid om, binnen de beperkingen die inherent zijn aan het controleproces, werkzaamheden te verrichten die erop gericht zijn een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid te verkrijgen dat een jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat en dat deze is opgemaakt in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW [optioneel: en EU-IFRS].

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Onze controles zijn niet gepland en uitgevoerd met het oog op uw voornemen effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden. Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk van belang kunnen zijn voor uw oordeelsvorming wellicht niet of niet volledig tijdens de controles aan de orde zijn gesteld en derhalve ook niet in onze dossiers zijn gedocumenteerd.

Wij hebben sinds de datum van onze controleverklaring, ... (datum), geen werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam uitgevende entiteit).

De in onze controledossiers voorkomende aantekeningen, toelichtingen en individuele conclusies dienen in het kader van de oordeelsvorming over de getrouwheid van de jaarrekeningen als geheel te worden bezien en staan derhalve niet op zichzelf. Zij dienen niet te worden gelezen als een oordeel of conclusie met betrekking tot eventuele individuele bedragen, rekeningen, saldi, transacties of toelichtingen noch met betrekking tot de kwaliteit van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen.

Het voorgaande houdt in dat inzage in onze dossiers niet kan dienen ter vervanging van andere acties die u en/of ... (naam accountant bank) mogelijk zouden moeten ondernemen in het licht van de voormelde eventuele transactie.

U erkent dat ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of ... (naam accountant bank) is aangegaan door aan ... (naam accountant bank) bedoelde inzage te verlenen.

Met het oog op de omstandigheid dat, zoals hiervoor is aangegeven, onze controles niet zijn gepland en uitgevoerd met het oog op uw voornemen effecten van ... (naam uitgevende entiteit) aan te bieden, sluit ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) hierbij elke aansprakelijkheid verband houdende met de inzage die aan ... (naam accountant bank) in de hiervoor genoemde controledossiers is verleend uit.

Wij wijzen u erop dat de informatie die door u wordt verkregen naar aanleiding van de vertrouwelijke inzage door u niet aan derden mag worden verstrekt of openbaar mag worden gemaakt anders dan, uitsluitend in het kader van de mogelijke aanbieding van effecten en op vertrouwelijke basis:

- aan een werknemer, lid van de directie of raad van bestuur van ... (naam bank),
- aan juridisch adviseurs van ... (naam bank), onder de voorwaarde dat wij jegens hen geen verplichting of aansprakelijkheid aanvaarden,
- uitsluitend voor zover vereist bij wet of regelgeving of in overstemming met van toepassing zijnde professionele standaarden of regels (onder voorwaarde dat, voor zover toegestaan door van

toepassing zijnde wet- of regelgeving, wij als accountant van de uitgevende entiteit van te voren hiervan op de hoogte worden gesteld).

In de situatie dat u deze voorwaarde schendt en informatie aan andere derden verstrekt of openbaar maakt, zult u ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) en haar personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

De voorwaarden die in deze brief zijn vastgelegd, zijn onderworpen aan Nederlands recht. Alle geschillen die hieruit zouden voortvloeien worden beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin ... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit) is gevestigd.

Graag verzoeken wij u het voorgaande te bevestigen door bijgaande kopie van deze brief gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren.
Aan ... (naam accountant bank) hebben wij een brief met gelijke strekking verzonden met het verzoek om de kopie gedateerd en ondertekend aan ons te retourneren. Na ontvangst van beide voor akkoord getekende brieven zullen wij aan ... (naam accountant bank) vertrouwelijk inzage geven in de in de aanhef van deze brief omschreven controledossiers.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor uitgevende entiteit)

Namens deze

... (naam partner)

Voor akkoord

... (naam bank)

... (naam en functie)

... (datum ondertekening)

Vragen en antwoorden

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

4 Vrijwaringsbrieven inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten / emissies

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk soort vrijwaringsbrief inzake dossierreviews bij due diligence opdrachten of emissies zoekt u?	4.12 Brief Accountant Uitgevende entiteit aan Accountant Bank

6.1.1 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties

NB: Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Aan: de oprichters/het bestuur van ... N.V.

... (datum brief opdrachtbevestiging)

Onderwerp: Storting op aandelen

Geachte ...,

Opdracht
In verband met de storting op aandelen die zullen worden uitgegeven door ... (naam vennootschap (i.o.)) zal door u een beschrijving zoals bedoeld in artikel *[2:94a/2:94b]* lid 1 BW worden opgesteld (hierna te noemen: 'de beschrijving'). U heeft ons opdracht gegeven met betrekking tot deze beschrijving een controleverklaring zoals bedoeld in lid 2 van dat artikel af te geven.

Met deze brief bevestigen wij de aan ons verstrekte opdracht en de voorwaarden waaronder wij deze opdracht zullen uitvoeren. Ook wijzen wij u op de doelstelling van de opdracht, de aard van onze dienstverlening en de beperkingen die daaruit voortvloeien.

Verantwoordelijkheid van de accountant voor de controleopdracht
De beschrijving van de voorgenomen inbreng vormt het uitgangspunt van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden zijn erop gericht met betrekking tot de beschrijving een aantal aspecten te onderzoeken om een controleverklaring zoals bedoeld in voornoemd wetsartikel te kunnen afgeven. Daartoe zullen wij onderzoeken of de waarde van de voorgenomen inbreng naar de toestand op de in de beschrijving genoemde datum, bij toepassing van in het maatschappelijk verkeer in Nederland als algemeen aanvaardbaar beschouwde waarderingsmethoden (welke in de beschrijving worden vermeld), ten minste gelijk is aan het bedrag van de stortingsplicht waaraan met de inbreng moet worden voldaan. Wij wijzen erop dat er door de aard van de opdracht en de beperkingen die inherent zijn aan een dergelijke opdracht een onvermijdbaar risico blijft bestaan dat zelfs een onjuistheid van materieel belang onontdekt blijft.

6 Betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties

In onze controleverklaring zullen wij uitsluitend verklaren dat de waarde van de inbreng, zoals in de beschrijving vermeld, naar ons oordeel tenminste gelijk is aan de stortingsplicht. Dit betekent dat wij in het kader van deze opdracht geen eigen oordeel geven over de waarde van de inbreng. Evenmin zullen wij onderzoek doen naar de beschikkingsbevoegdheid van de inbrenger(s) met betrekking tot de in te brengen vermogensbestanddelen.
Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[1]

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[2]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.[3]

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte

---

1 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

2 De onderstaande vindplaats is opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

3 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij de controlecliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[4]

Uw verantwoordelijkheid voor de beschrijving van de inbreng

Wij vestigen er de aandacht op dat u verantwoordelijk bent voor de inhoud van de beschrijving. Dit brengt mee dat wij, voordat wij onze controleverklaring kunnen afgeven, de beschikking dienen te hebben over een door alle oprichters/bestuurders ondertekend exemplaar van de beschrijving. In verband hiermee zullen wij u ook verzoeken om een zogenaamde bevestigingsbrief te ondertekenen.

---

[4] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

Daarin verklaart u onder meer dat aan ons alle informatie is verstrekt die noodzakelijk is voor de uitvoering van onze werkzaamheden in het kader van de opdracht.

Verder wijzen wij u er op dat het ook uw verantwoordelijkheid is er voor te zorgen dat de storting op de aandelen tijdig en op juridisch juiste wijze geschiedt.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.[5]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij u. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie en detectie van fraude.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij in de vorm van een controleverklaring. Een specimen-exemplaar treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

[Optioneel: Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties]
Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.][6]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[7]

---

5 Eventueel vermeldt de accountant, bijvoorbeeld in een bijlage, een overzicht van omstandigheden die het honorarium en de nagestreefde data van completering significant kunnen beïnvloeden.

6 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het verstrekken van inzage in de dossiers is opdrachtafhankelijk.

7 De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. [***Alternatief-1****: indien sprake is van inbrengcontrole bij oprichting, art. 94a: Wij zullen ons honorarium na de oprichting van de vennootschap aan haar factureren. In uw hoedanigheid van opdrachtgever(s) en oprichter(s) van de vennootschap blijft u echter jegens ons aansprakelijk voor de voldoening van onze factuur, totdat deze door de vennootschap zal zijn voldaan.*]

[***Alternatief-2****: indien sprake is van inbrengcontrole na oprichting, art. 94b: Wij zullen ons honorarium naar gelang van de voortgang van onze werkzaamheden factureren.*]

De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

[***Optioneel****: Indien tijdens de controle bevindingen worden gedaan die nader onderzoek vergen, zullen de kosten hiervan separaat in rekening worden gebracht.*]

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam naamloze vennootschap (i.o.))

door ... (naam bestuurders/oprichters)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Specimen-exemplaar van verwachte controleverklaring;

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties zoekt u?	6.1.1 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties

6.1.2 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij Nachgründung

NB: Deze voorbeeldbrief pretendeert niet alle mogelijke relevante onderwerpen te omvatten. In alle gevallen zal de voorbeeldtekst in overeenstemming moeten worden gebracht met de specifieke situatie. Eventuele niet in Algemene Voorwaarden opgenomen aansprakelijkheidsregelingen zullen van geval tot geval specifiek moeten worden geredigeerd. Zo nodig zal over de brief moeten worden overlegd met een jurist.

Aan: het bestuur van ... N.V.

... (datum brief opdrachtbevestiging)

Onderwerp: Nachgründung

Geachte ...,

Opdracht
In verband met de verkrijging door ... (naam vennootschap) van goederen die toebehoren of hebben toebehoord aan een oprichter of aandeelhouder van de vennootschap zal door u een beschrijving zoals bedoeld in artikel 2:94c lid 2 BW worden opgesteld (hierna te noemen: 'de beschrijving'). U heeft ons opdracht gegeven met betrekking tot deze beschrijving een controleverklaring zoals bedoeld in lid 3 van dat artikel af te geven.

Met deze brief bevestigen wij de aan ons verstrekte opdracht en de voorwaarden waaronder wij deze opdracht zullen uitvoeren. Ook wijzen wij u op de doelstelling van de opdracht, de aard van onze dienstverlening en de beperkingen die daaruit voortvloeien.

Verantwoordelijkheid van de accountant voor de controleopdracht
De beschrijving van de voorgenomen inbreng vormt het uitgangspunt van onze werkzaamheden. Onze werkzaamheden zijn erop gericht met betrekking tot de beschrijving een aantal aspecten te onderzoeken om een controleverklaring zoals bedoeld in voornoemd wetsartikel te kunnen afgeven. Daartoe zullen wij onderzoeken of de waarde van goederen die door vennootschap [*zullen worden/zijn*] verkregen naar de toestand op de in de beschrijving genoemde datum, bij toepassing van in het maatschappelijk verkeer in Nederland als algemeen aanvaardbaar beschouwde waarderingsmethoden (welke in de beschrijving worden vermeld), ten minste gelijk is aan het bedrag van de door de vennootschap verschuldigde tegenprestatie. Wij wijzen er op dat er door de aard van de opdracht en de beperkingen die inherent zijn aan een dergelijke opdracht een onvermijdbaar risico blijft bestaan dat zelfs een onjuistheid van materieel belang onontdekt blijft.

In onze controleverklaring zullen wij uitsluitend verklaren dat de waarde van de goederen, zoals in de beschrijving vermeld, naar ons oordeel tenminste gelijk is aan het bedrag van de door de vennootschap verschuldigde tegenprestatie. Dit betekent dat wij in het kader van deze opdracht geen eigen oordeel geven over de waarde van die goederen. Evenmin zullen wij onderzoek doen naar de beschikkingsbevoegdheid van de overdrager(s) met betrekking tot de over te dragen goederen.
Wij verrichten onze controle in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften.[1]

[***Optioneel**: Op deze plaats brengen wij onder uw aandacht dat wijzigingen in wet- en regelgeving van invloed kunnen zijn op onze werkzaamheden.*]

Onafhankelijkheid
Op grond van Nederlands recht, waaronder de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze 'assurance-cliënten'.[2]

Deze regelgeving bevat onder meer beperkingen ten aanzien van de diensten die wij aan controlecliënten kunnen verlenen.[3]

Als uitgangspunt geldt verder dat wij in het kader van onze dienstverlening niet zullen participeren in besluitvormingsprocessen binnen uw organisatie en ook geen besluiten namens u zullen nemen. Voorts gelden aanvullende voorwaarden of beperkingen als wij of andere onderdelen van ons netwerk ook bepaalde non-assurance-diensten zouden gaan verrichten. Wij zullen in voorkomende gevallen deze voorwaarden en/of eventuele beperkingen met u bespreken.

Indien wij gestart zijn met de uitvoering van de controleopdracht en daarna omstandigheden identificeren die de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht in gevaar zouden kunnen brengen, moeten wij onze werkzaamheden ter uitvoering van de controleopdracht mogelijk met onmiddellijke ingang opschorten. In dat geval zullen wij trachten zo snel mogelijk een oplossing te vinden die ons in staat stelt de controleopdracht voort te zetten. Indien wij van mening zijn dat de situatie niet kan worden opgelost, zullen wij mogelijk genoodzaakt zijn de controleopdracht tussentijds te beëindigen.

Als de bedreiging voortvloeit uit een samenloop van de controleopdracht met een andere opdracht aan ons of aan een onderdeel van ons netwerk en een oplossing ons inziens niet mogelijk is, dan kan het

---

1 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) kunnen wij u die toesturen.

2 De onderstaande vindplaats is opgenomen ter nadere duiding voor de accountant. De tekst is niet bedoeld voor de uiteindelijke opdrachtbrief.
- Artikel 3, lid 6, ViO: onafhankelijkheid ten opzichte van het assurance-object, de verantwoordelijke persoon en de verantwoordelijke entiteit.

3 Indien u prijs stelt op een exemplaar van de ViO kunnen wij u die toesturen.

noodzakelijk zijn dat een van de opdrachten tussentijds wordt beëindigd. Wij zullen u op de hoogte stellen voordat wij een dergelijk besluit nemen. Voor schade die voortvloeit uit een dergelijke beëindiging zijn wij niet aansprakelijk. Het voorgaande blijft buiten toepassing indien sprake is van opzet of bewuste roekeloosheid van onze zijde.

Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw vennootschap, de namen van de directe en indirecte aandeelhouders, en ook van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw vennootschap direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de vennootschap of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw vennootschap te beëindigen.

[*Als geen sprake is van een vennootschap voorgaande paragraaf vervangen door: Om onze onafhankelijkheid op efficiënte wijze blijvend te kunnen waarborgen informeert u ons over de juridische structuur van uw organisatie en de namen van alle overige (groeps)maatschappijen en gelieerde maatschappijen waarmee uw organisatie direct of indirect is verbonden. (Voorgenomen) wijzigingen in de juridische structuur van de organisatie of in de samenstelling of structuur van de groep kunnen ertoe leiden dat wij genoodzaakt zijn de verlening van bepaalde diensten aan uw organisatie te beëindigen.*]

Wij bespreken in voorkomende gevallen potentiële bedreigingen van onze onafhankelijkheid met u. Het kan in dat verband bijvoorbeeld gaan om de volgende onderwerpen:

- Langdurige betrokkenheid;
- Geschenken en gastvrijheid;
- Zakelijke relaties;
- Werkrelaties (in dienst treden bij de controlecliënt).

[***Optioneel**: Wij verzoeken u onze onafhankelijkheid op de agenda te plaatsen van onze jaarlijkse bespreking met het toezichthoudend orgaan/de raad van commissarissen//de raad van toezicht/de auditcommissie/het bestuur*].[4]

Uw verantwoordelijkheid voor de beschrijving van de inbreng

Wij vestigen er de aandacht op dat u verantwoordelijk bent voor de inhoud van de beschrijving. Dit brengt mee dat wij, voordat wij onze controleverklaring kunnen afgeven, de beschikking dienen te hebben over een door alle bestuurders/oprichters van de vennootschap ondertekend exemplaar van de

---

[4] Wanneer de accountant gebruik maakt van het verlichte onafhankelijkheidsregime op grond van de ViO is een daartoe strekkende aanvullende passage nodig. Zie de voorbeeldtekst hierover op de NBA-website.

beschrijving. In verband hiermee zullen wij u ook verzoeken om een zogenaamde bevestigingsbrief te ondertekenen. Daarin verklaart u onder meer dat aan ons alle informatie is verstrekt die noodzakelijk is voor de uitvoering van onze werkzaamheden in het kader van de opdracht.

Verder wijzen wij u er op dat het ook uw verantwoordelijkheid is er voor te zorgen dat de overdracht van de goederen aan de vennootschap op juridisch juiste wijze geschiedt.

Wij rekenen op volledige medewerking van uw medewerkers en vertrouwen erop dat zij alle voor de controle benodigde vastleggingen, documentatie en andere informatie beschikbaar zullen stellen.[5]

Fraude
De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij u. Als accountant zijn wij niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie en detectie van fraude.

Rapportage
Over de uitkomsten van onze werkzaamheden rapporteren wij in de vorm van een controleverklaring. Een specimen-exemplaar treft u aan als bijlage bij deze brief. Er kunnen omstandigheden zijn waarin het noodzakelijk kan zijn de vorm en inhoud van onze rapportage aan te passen.

[Optioneel: Inzage in onze dossiers door toezichthouders en andere instanties]
Wij kunnen op grond van wettelijke bepalingen of andere voorschriften verplicht worden om aan derden, bijvoorbeeld toezichthouders en FIOD, informatie of toegang tot onze werkpapieren en dossiers te verschaffen. Daarnaast kunnen derden ons verzoeken informatie te verstrekken of inzage te geven in onze werkpapieren en dossiers.][6]

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Bij het uitvoeren van deze opdracht kunnen wij te maken krijgen met persoonsgegevens. Dan geldt de *Algemene Verordening Gegevensbescherming* (AVG). Voor deze opdracht zijn wij aan te merken als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG. Voor meer informatie over de AVG verwijzen wij u graag naar de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/).[7]

---

5 Eventueel vermeldt de accountant, bijvoorbeeld in een bijlage, een overzicht van omstandigheden die het honorarium en de nagestreefde data van completering significant kunnen beïnvloeden.

6 Het al dan niet opnemen van een paragraaf over het verstrekken van inzage in de dossiers is opdrachtafhankelijk.

7 De accountant moet zich bij elke individuele opdracht afvragen of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. Voor sommige opdrachten zal dat eenvoudig zijn: bij een controle-opdracht is de accountant verwerkingsverantwoordelijke. Bij andere opdrachten is het wat minder voor de hand liggend. De accountant dient per geval te kijken of hij/zij verwerker of verwerkingsverantwoordelijke is. De website van de NBA geeft (met de Autoriteit Persoonsgegevens afgestemde) guidance over dit onderwerp. Daarnaast zijn er modellen verwerkersovereenkomsten te vinden.

Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme
Volgens de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme* (Wwft) dienen wij cliëntonderzoek te verrichten. Verder zijn wij op grond van de Wwft verplicht een verrichte of voorgenomen ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van een cliënt te melden aan de Financial Intelligence Unit Nederland te Zoetermeer.

Honorarium
Ons honorarium is gebaseerd op de tijdbesteding van ons team, inclusief te maken kosten. De individuele uurtarieven zijn in overeenstemming met de mate van verantwoordelijkheid en de vereiste ervaring en bekwaamheid van elk der teamleden. Wij zullen ons honorarium naar gelang van de voortgang van onze werkzaamheden factureren. De betalingstermijn bedraagt ... dagen.

[***Optioneel**: Indien tijdens de controle bevindingen worden gedaan die nader onderzoek vergen, zullen de kosten hiervan separaat in rekening worden gebracht.*]

Geldigheidsduur en Algemene Voorwaarden
De inhoud van deze opdrachtbevestiging blijft van kracht totdat de opdracht wordt beëindigd, gewijzigd of vervangen door een andersoortige opdracht. Op onze dienstverlening zijn onze Algemene Voorwaarden van toepassing, waarvan u bijgaand een exemplaar aantreft. Door ondertekening en retournering van deze opdrachtbevestiging verklaart u onze Algemene Voorwaarden te hebben ontvangen en te accepteren.

Ten slotte
Met groot genoegen aanvaarden wij de opdracht. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet contact met ons op te nemen. Wij verzoeken u het bijgevoegde tweede exemplaar van deze brief te ondertekenen en aan ons te retourneren. Dit ter bevestiging dat deze brief een correcte weergave is van wat wij overeenkwamen.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Voor akkoord getekend namens ... (naam naamloze vennootschap)

door ... (naam bestuurders/oprichters)

... (datum ondertekening)

Bijlagen:

- Algemene Voorwaarden;

- Specimen-exemplaar van verwachte controleverklaring;

- Tweede exemplaar van deze brief.

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties zoekt u?	6.1.2 Opdrachtbevestiging inzake betrokkenheid accountant bij Nachgründung

6.2.1 Bevestigingsbrief van de oprichters/bestuurders bij inbrengtransacties

---

(briefhoofd vennootschap (i.o.))

... (naam accountantskantoor)

T.a.v.: Accountant...

... (datum)

Betreft: bevestiging in verband met de opdracht tot het afgeven van een controleverklaring als bedoeld in artikel [*2:94a / 2:94b*] BW met betrekking tot storting op aandelen in het kapitaal van ... (naam vennootschap (i.o.)).

Geachte ...,

Deze bevestigingsbrief verstrekken wij u [*in onze hoedanigheid van oprichter(s) / namens het bestuur*] van bovengenoemde vennootschap (i.o.)) in verband met de voorgenomen storting 'anders dan in geld' op door de vennootschap [***optioneel, alleen bij oprichting ex artikel 2:94a BW**: bij haar oprichting*] uit te geven aandelen.

- Ter voldoening aan de wettelijke voorschriften hebben wij een beschrijving van de in te brengen vermogensbestanddelen opgesteld;

- Het is ons duidelijk dat wij zelf de verantwoordelijkheid dragen voor de inhoud van de beschrijving;

- In de beschrijving is de waarde van de inbreng vermeld zoals die door ons is bepaald met toepassing van de vermelde waarderingsgrondslagen;

- Ook is het onze verantwoordelijkheid te zorgen voor de tijdige effectuering van de storting door middel van een juridisch juiste overdracht van de in te brengen vermogensbestanddelen aan de vennootschap.

Wij hebben u opdracht gegeven om over de beschrijving de door de wet vereiste controleverklaring als bedoeld in bovenvermeld wetsartikel af te geven. [***Optioneel:** Daartoe ontvangt u bijgaand een door [ons / alle oprichters / alle bestuurders] ondertekend exemplaar van de beschrijving.*]

6 Betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties

In dit kader bevestigen wij u hierbij het volgende:

1. Wij hebben u inzage gegeven in onze administratie en de daaraan ten grondslag liggende gegevens en u voorts al dan niet gevraagd alle documenten en informatie verstrekt, voor zover die relevant was of kon zijn om u, gelet op uw verantwoordelijkheid, in staat te stellen bedoelde controleverklaring af te geven;

2. De financiële gegevens zoals door ons opgenomen in de beschrijving bevatten geen onjuistheden of onvolledigheden van materieel belang. In dat kader hebben wij alle feiten van betekenis vermeld in verband met alle aanwijzingen voor fraude, of beschuldigingen daarvan, waarvan ons bekend is dat ze de onderneming beïnvloed kunnen hebben;

3. De gehanteerde waarderingsmethode(n), zoals in de beschrijving vermeld, wordt/worden in Nederland in het maatschappelijk verkeer als algemeen aanvaardbaar beschouwd. Voor zover daarbij schattingen zijn verricht zijn de daarbij gehanteerde veronderstellingen redelijk;

4. Op de in de beschrijving genoemde peildatum is de waarde van de voorgenomen inbreng, bepaald met toepassing van de genoemde waarderingsmethoden, ten minste gelijk aan het bedrag van de stortingsplicht op de desbetreffende aandelen, waaraan met de inbreng moet worden voldaan, zijnde € ...;

5. De waarde van de inbreng, zoals in de beschrijving vermeld, is in de periode vanaf de in de beschrijving genoemde peildatum tot heden niet zodanig gedaald dat niet meer aan de vereiste stortingsplicht wordt voldaan.

Hoogachtend,

Namens [*de oprichters / het bestuur*] van ... (naam vennootschap (i.o.))

*[**Optioneel**: Bijlage: Beschrijving inbreng]*

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties zoekt u?	6.2.1 Bevestigingsbrief van de oprichters/bestuurders bij inbrengtransacties

6.2.2 Bevestigingsbrief van de bestuurders bij Nachgründung

(briefhoofd vennootschap)

... (naam accountantskantoor)

T.a.v.: Accountant...

... (datum)

Betreft: bevestiging in verband met de opdracht tot het afgeven van een controleverklaring als bedoeld in artikel 2:94c BW (Nachgründung).

Geachte ...,

Deze bevestigingsbrief verstrekken wij u namens het bestuur van ... (naam vennootschap) in verband met de verkrijging door de vennootschap van goederen die toebehoren of hebben toebehoord aan een of meer van haar oprichters of aandeelhouders (Nachgründung).

- Ter voldoening aan de wettelijke voorschriften hebben wij een beschrijving van de desbetreffende goederen opgesteld;
- Het is ons duidelijk dat wij zelf de verantwoordelijkheid dragen voor de inhoud van de beschrijving;
- In de beschrijving is de waarde van deze goederen vermeld zoals die door ons is bepaald met toepassing van de vermelde waarderingsgrondslagen;
- Ook is het onze verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat de overdracht van de goederen aan de vennootschap op juridisch juiste wijze plaatsvindt.

Wij hebben u opdracht gegeven om over de beschrijving de door de wet vereiste controleverklaring als bedoeld in bovenvermeld wetsartikel af te geven. [***Optioneel:*** *Daartoe ontvangt u bijgaand een door alle bestuurders ondertekend exemplaar van de beschrijving.*]

In dit kader bevestigen wij u hierbij het volgende:

1. Wij hebben u inzage gegeven in onze administratie en de daaraan ten grondslag liggende gegevens en u voorts al dan niet gevraagd alle documenten en informatie verstrekt, voor zover die relevant was of kon zijn om u, gelet op uw verantwoordelijkheid, in staat te stellen bedoelde controleverklaring af te geven;

2. De financiële gegevens zoals door ons opgenomen in de beschrijving bevatten geen onjuistheden of onvolledigheden van materieel belang. In dat kader hebben wij alle feiten van betekenis vermeld in verband met alle aanwijzingen voor fraude, of beschuldigingen daarvan, waarvan ons bekend is dat ze de onderneming beïnvloed kunnen hebben;

3. De gehanteerde waarderingsmethode(n), zoals in de beschrijving vermeld, wordt/worden in Nederland in het maatschappelijk verkeer als algemeen aanvaardbaar beschouwd. Voor zover daarbij schattingen zijn verricht zijn de daarbij gehanteerde veronderstellingen redelijk;

4. Op de in de beschrijving genoemde peildatum is de waarde van de goederen, bepaald met toepassing van de genoemde waarderingsmethoden, ten minste gelijk aan het bedrag van de door de vennootschap verschuldigde tegenprestatie, zijnde € ...;

5. De waarde van de goederen, zoals in de beschrijving vermeld, is in de periode vanaf de in de beschrijving genoemde peildatum tot heden niet zodanig gedaald dat die waarde niet meer ten minste gelijk is aan het bedrag van de verschuldigde tegenprestatie.

Hoogachtend,

Namens het bestuur van ... (naam vennootschap)

*[**Optioneel**: Bijlage: Beschrijving inbreng]*

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Een voorbeeld van welk soort betrokkenheid accountant bij inbrengtransacties zoekt u?	6.2.2 Bevestigingsbrief van de bestuurders bij Nachgründung

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

7.0 Collegiaal overleg opdrachtaanvaarding

NB 1: Goede communicatie tussen opvolgende en voorgaande accountant is van groot belang. Deze voorbeeldbrief kan een bijdrage leveren aan goede communicatie.

Hoe specifieker de opvolgende accountant communiceert, des te groter de kans dat de voorgaande accountant navenant reageert.

Vermijd een checklist-achtige uitwisseling van standaardbrieven.

NB 2: Op grond van artikel 15a van de VGBA is collegiaal overleg verplicht voorafgaand aan het aanvaarden van een nieuwe opdracht tot het controleren, beoordelen of samenstellen van historische financiële informatie om na te gaan of er aanleiding is om de opdracht niet te aanvaarden. Dit geldt als een (voorgaande) accountant van een andere accountantspraktijk een dergelijke opdracht in de voorafgaande 24 maanden heeft uitgevoerd, ongeacht het risicoprofiel van de cliënt.

NB 3: Collegiaal overleg is niet verplicht indien een accountant al één van deze drie opdrachten uitvoert of heeft uitgevoerd in het voorafgaande boekjaar of indien hij een opdracht overneemt van een andere accountant binnen dezelfde accountantspraktijk. Collegiaal overleg is ook mogelijk in situaties wanneer het niet verplicht is, bijvoorbeeld een andere assurance-opdracht dan controleren of beoordelen van historische financiële informatie, een opdracht tot het verrichten van specifiek overeengekomen werkzaamheden of een overige opdracht.

NB 4: De Toelichting op Wijzigingsverordening VGBA 2019 verduidelijkt dat de opvolgend accountant vraagt of er aanleiding is om een controle-, beoordelings- of samenstellingsopdracht niet te aanvaarden. Het zal daarbij vooral om integriteitsredenen gaan. Het collegiaal overleg is niet bedoeld om zaken te bespreken die (mogelijk) in strijd zijn met het mededingingsrecht. Wel mogen accountants informatie delen op grond van specifieke regelgeving in de EU-verordening, de Wta, het Bta en de NV COS. Het betalingsgedrag van een cliënt is geen onderwerp van collegiaal overleg.

NB 5: Voorgaande accountants hebben geen toestemming van hun (voormalige) cliënt nodig om een verzoek om collegiaal overleg volgens artikel 15a van de VGBA te kunnen beantwoorden. Een accountant beantwoordt een verzoek tot collegiaal overleg binnen een redelijke termijn.

Vertrouwelijk

... (naam andere accountant)

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

Adres en plaats

Plaats en datum

Betreft: Collegiaal overleg opdrachtaanvaarding

Geachte collega(e),

Het bestuur van ... (naam entiteit) heeft ons verzocht de opdracht tot ... (controle/beoordeling/samenstelling) van de jaarrekening van ... (naam entiteit) te aanvaarden met ingang van het jaar JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ).[1]

[***Optioneel***: Naar wij begrijpen, heeft het bestuur u [***optioneel***: schriftelijk/mondeling op ... (datum)] van deze wijziging op de hoogte gesteld.][2]

Het bestuur deelde ons [***optioneel***: verder] mee dat u tot dusverre (of: in de afgelopen 24 maanden) een ... (controleopdracht/beoordelingsopdracht/samenstellingsopdracht) hebt uitgevoerd.
Zoals vereist in artikel 15a van de VGBA vernemen wij graag op korte termijn of er aanleiding is om de opdracht niet te aanvaarden.

Hierbij gaat het hoofdzakelijk om integriteitsredenen die aanleiding geven de opdracht wel of niet te aanvaarden. [U kunt denken aan onder meer de volgende voorbeelden van redenen, feiten of omstandigheden (zie ook de NBA-handreiking 1130 met uitleg van en voorbeelden bij de VGBA): betrokkenheid bij onwettige activiteiten zoals belastingfraude en witwassen, misleidende of discutabele verslaggevingsmethoden of verhindering een deskundige in te schakelen voor meer kennis.]

Voor alle inlichtingen hierover zijn wij u bij voorbaat erkentelijk.

Hoogachtend,

... (ondertekenend accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

[1] Aan te passen aan de specifieke omstandigheden bij de cliënt.

[2] Er hoeft niet altijd sprake te zijn van een 'wijziging'. Het is ook mogelijk dat een accountant die voor het eerst een controleopdracht gaat uitvoeren collegiaal overleg pleegt met een accountant die de jaarrekening samenstelt.

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk voorbeeld zoekt u met betrekking tot toegang relevante informatie opvolgende accountant?	7.0 Collegiaal overleg opdrachtaanvaarding

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

7.1 Verzoek van opvolgende accountant om toegang te verlenen tot relevante informatie

NB: In deze voorbeeldbrief is een controleopdracht het uitgangspunt. Bij een andere opdracht dan een controle is deze voorbeeldbrief navenant aan te passen.

Persoonlijk en vertrouwelijk

... (naam voorgaande accountant)

Adres en plaats

Plaats en datum

Betreft: Afstemming ten behoeve van de overdracht van de controle van de jaarrekening van ... (naam entiteit)

Geachte ... (naam voorgaande accountant),

Wij zijn benoemd als accountant van ... (naam entiteit) en haar dochterondernemingen voor de controle van de jaarrekening over het jaar JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ). U controleert de jaarrekening over het boekjaar JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) van ... (naam entiteit) / U heeft de jaarrekening gecontroleerd over het boekjaar JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1)van ... (naam entiteit).

Met dit schrijven willen wij toegang vragen tot onderstaande informatie in het kader van deze transitie. Wij zullen deze informatie niet voor een ander doel gebruiken.

Kennisoverdracht
In verband met een goede kennisoverdracht willen wij hierover afspraken met u maken en informatie en documentatie opvragen. Hierbij sluiten wij aan op de NBA-handreiking 1134 'Samenwerking voorgaande en opvolgende accountant'.

Wij willen u hierbij wijzen op de naleving van [bij wettelijke controles: artikel 20 lid 3 Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta) en] artikel 16 lid e van de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Via dit schrijven willen wij op een goede wijze invulling geven aan deze overdracht.

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

Afspraken en communicatie [1]
Wij willen met u contactmomenten inplannen omtrent het volgende:

- de aanlevering en het beschikbaar stellen van het overdrachtsdossier, waaronder de transitiefasen en de timing daarvan ('afspraken in de tijd');
- het bespreken van de aanpak van de overdracht en het transitieplan;
- het door ons als waarnemer bijwonen van de bespreking tussen ... (naam entiteit), het auditcomité en u op ... (datum);
- [o***ptioneel****: het door ons als waarnemer bijwonen van overige relevante besprekingen*;]
- het bespreken van de controlerisico's [***optioneel****:, de risicoanalyse, de controleaanpak*] en relevante zaken in het kader van verslaggeving;
- (...).[2]

Overdrachtsdossier
Om de overdracht te vergemakkelijken, vragen wij toegang tot relevante informatie via een overdrachtsdossier. Hierbij maken wij onderscheid tussen stukken van ... (naam entiteit) en stukken van ... (naam voorgaande accountant) welke wij graag van u ontvangen.[3]

A Stukken van de cliënt

- statuten;
- (significante) contracten;
- notariële akten;
- kredietovereenkomsten;

---

1 Deze formele communicatiemomenten zijn vaak gebruikelijk bij organisaties van openbaar belang (oob's). Bij andere organisaties is het afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant of en welke contactmomenten wenselijk worden geacht.

2 Dit overzicht bestaat uit voorbeelden van contactmomenten die noodzakelijk worden geacht in verband met een goede overdracht. Het is niet verplicht om alle momenten zoals in dit overzicht beschreven bij te wonen/uit te voeren, noch is deze lijst limitatief. Het aantal en soort contactmomenten is afhankelijk van de inschattingen van de opvolgend accountant.

3 Een overdrachtsdossier is voor oob's verplicht vanaf 17 juni 2016. Voor de overige organisaties is het afhankelijk van de inschattingen van de opvolgend accountant om een overdrachtsdossier op te vragen.

- organisatiestructuur/organigram;
- notulen van [het management en/of audit commissie en/of Raad van toezicht] over de periode dd-mm-JJJJ tot en met dd-mm-JJJJ;
- (...).[4]

B Stukken van ... (naam voorgaande accountant)

- accountantsrapportages, zijnde:
  - management letters van huidig en voorgaand boekjaar;
  - accountantsverslagen van huidig en voorgaand boekjaar;
  - [***optioneel**: en andere formele rapportages met aanbevelingen en/of bevindingen*];
- de risicoanalyse inclusief:
  - indicaties voor mogelijke tendenties bij het management;
  - ineffectieve interne beheersingsmaatregelen [***optioneel**: en de effectiviteit van de IT-omgeving*]; en
  - [***optioneel**: de evaluatie van*] frauderisico's.
- significante aangelegenheden (inclusief consultaties) die tijdens de controle zijn voorgekomen en de daaruit getrokken conclusies voorzien van de significante professionele oordeelsvormingen die tot deze conclusies hebben geleid;
- [***optioneel**: toelichting van de materiële schattingen van het management en de conclusie van ... (naam voorgaande accountant) van deze inschattingen;*]
- beschrijvingen van [***optioneel**: de materiële processen en*] interne beheersing [***optioneel**: inclusief:*
  - *inzicht in de relevante interne beheersingsmaatregelen voor de jaarrekeningcontrole;*
  - *een beeld van de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen;*

---

[4] Dit overzicht bestaat uit voorbeelden van documenten die opgevraagd kunnen worden bij de cliënt. Het is niet verplicht deze documenten bij de voorgaande accountant op te vragen, noch is deze lijst limitatief.

- *bevindingen en bijzonderheden in de interne beheersing;*
- *bevindingen en bijzonderheden op het gebied van compliance; en*
- *bevindingen en bijzonderheden op het gebied van fraude*];

- overzicht van alle gecorrigeerde afwijkingen;
- overzicht van alle ongecorrigeerde afwijkingen;
- [***optioneel**: de controleaanpak ten aanzien van de significante risico's;*]
- [***optioneel**: de controleaanpak ten aanzien van de groepsonderdelen inclusief de belangrijkste overwegingen die zijn gemaakt bij de totstandkoming hiervan;*]
- de bevestiging bij de jaarrekening van het management;
- samenvattend overzicht van controlebevindingen;
- evaluatie van aangelegenheden die tot een aangepast oordeel hebben geleid;
- (...).[5]

Dossierreview

[***Optioneel**, Controle door voorgaande accountant nog niet afgerond: Wij zullen contact met u opnemen voor het maken van een afspraak voor een dossierreview. Omdat u momenteel nog bezig bent met de controle over het boekjaar JJJJ stellen wij voor de dossierreview te verdelen in twee contactmomenten. Bij het eerste contactmoment zullen wij kennis nemen van de planningsactiviteiten met betrekking tot de controle van boekjaar JJJJ. Het tweede contactmoment zal worden geïnitieerd na afronding van uw controle over het boekjaar JJJJ waarbij wij kennis zullen nemen van de uitgevoerde controlewerkzaamheden en de conclusies*.]

of

[***Optioneel**, Controle door voorgaande accountant reeds afgerond: Wij zullen contact met u opnemen voor het maken van een afspraak voor een dossierreview*.][6]

---

5 Dit overzicht bestaat uit voorbeelden van documenten die opgevraagd kunnen worden bij de voorgaande accountant. Het is niet verplicht om deze documenten op te vragen, noch is deze lijst limitatief.

6 Een dossierreview is vaak gebruikelijk bij organisaties van openbaar belang (oob's). Bij andere organisaties is het afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de opvolgend accountant of een dossierreview wenselijk wordt geacht.

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

Algemeen
Wij zullen de opgedane kennis en verkregen informatie alleen gebruiken voor een goede, efficiënte en effectieve overdracht en de controle van de beginbalans in het kader van Standaard 510. De informatie die aan ons ter beschikking wordt gesteld kan, wanneer dit naar onze inschatting relevant is, onderdeel uitmaken van ons dossier. In overeenstemming met de NBA-handreiking 1134 zal dan duidelijk de oorsprong worden aangegeven op de documenten. Het is onze verantwoordelijkheid te bepalen in hoeverre de door u verstrekte informatie leidt tot controle informatie in het kader van onze controleopdracht.

Hoogachtend,

... (naam opvolgende accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk voorbeeld zoekt u met betrekking tot toegang relevante informatie opvolgende accountant?	7.1 Voorbeeldbrief van opvolgende accountant met verzoek toegang te verlenen tot relevante informatie

7.2 Verzoek om bevestiging benoeming tot opvolgend accountant

---

Vertrouwelijk

... ((voormalige) cliënt)

Adres en plaats

Plaats en datum

Betreft: Verzoek om bevestiging benoeming tot opvolgend accountant

Geachte ... ((voormalige) cliënt),

Hierbij informeren wij u dat ... (naam opvolgende accountant) heeft aangegeven benoemd te zijn als accountant van ... (naam entiteit) voor de controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) en ons heeft verzocht om toegang tot relevante informatie.

Een dergelijk verzoek is in algemene zin bedoeld om de nieuwe accountant te ondersteunen de controle in het eerste jaar te plannen en uit te voeren, en daarmee bij te dragen aan de kwaliteit van de controle. Uiteraard zijn wij gaarne bereid hier aan mee te werken. Wel zijn wij voornemens een redelijke vergoeding in rekening te brengen voor de kosten die betrekking hebben op het verlenen van de toegang tot de relevante informatie.

Alvorens daadwerkelijk toegang tot de relevante informatie te verlenen verzoeken wij u ons te bevestigen dat ... (naam opvolgende accountant) daadwerkelijk benoemd is als opvolgend accountant. Aan ... (naam accountantskantoor) zullen wij voorts vragen bijgevoegde (concept)brief getekend voor akkoord aan ons te retourneren. In deze brief geven wij onder meer aan dat u ons toestemming geeft om ... (naam accountantskantoor) inzage te verlenen in de dossiers en de door ... (naam accountantskantoor) gestelde vragen te beantwoorden.

Wij verzoeken u ons door ondertekening en datering van de kopie van deze brief deze toestemming te bevestigen.

Hoogachtend,

... (ondertekenend accountantskantoor)

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

(Naam ondertekenaar)

Voor akkoord met verlenen van toestemming zoals bovenstaand uiteengezet ...

... (naam entiteit)

Bijlage:

- De aan ... (naam accountantskantoor) te verzenden brief

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk voorbeeld zoekt u met betrekking tot toegang relevante informatie opvolgende accountant?	7.2 Voorbeeldbrief verzoek om bevestiging benoeming tot opvolgend accountant

7.3 Toestemming aan opvolgende accountant inzake toegang tot gevraagde relevante informatie

NB: In deze voorbeeldbrief is een controleopdracht het uitgangspunt. Bij een andere opdracht dan een controle is deze voorbeeldbrief navenant aan te passen.

... (naam opvolgende accountant)

Adres en plaats

Plaats en datum

Betreft: Toestemming aan opvolgende accountant inzake toegang tot gevraagde relevante informatie

Geachte ... (naam opvolgende accountant),

Wij hebben de jaarrekening over het boekjaar JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) van ... (naam entiteit) gecontroleerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Wij hebben een controleverklaring aangaande deze jaarrekening afgegeven. Wij hebben sedert ... (datum), de datum van onze controleverklaring geen werkzaamheden met betrekking tot deze jaarrekening uitgevoerd.

In verband met uw controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ) hebt u ons schriftelijk verzocht nadere informatie te verstrekken omtrent:

- ... (opsomming gevraagde relevante informatie).

Onze dossiers zijn opgesteld in het kader van de controle van de jaarrekening JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1). ... (naam entiteit) heeft ons op ... (datum) schriftelijk toestemming verleend om u toegang te verlenen tot de hiervoor genoemde relevante informatie. [***Optioneel:*** *Het is ons beleid dat geen kopieën van onze dossierstukken worden verstrekt*.]

Onze controle van de jaarrekening van ... (naam entiteit) was niet gepland en uitgevoerd met het oog op uw beoordeling. Dit betekent dat onderwerpen die mogelijk voor u van belang zijn niet of niet volledig aan de orde zijn gesteld. Onze oordeelsvorming en de inschatting van het controlerisico en materieel belang voor onze controle betekent dat zaken kunnen hebben bestaan die door u anders zouden zijn geïnterpreteerd. Wij staan niet in voor de toereikendheid of de geschiktheid van de informatie in onze dossiers voor het doel waarvoor u deze wenst te gebruiken.

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

Wij begrijpen dat het doel van uw inzage is het verkrijgen van informatie in het kader van uw controleopdracht van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar eindigend op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit). Uitsluitend voor dat doel verlenen wij u toegang tot de hiervoor genoemde relevante informatie.

Aangezien uw verzoek tot het verstrekken van informatie wordt uitgevoerd met het oog op de hiervoor genoemde doelstelling gaat u ermee akkoord dat:

1. u derden geen mondeling of schriftelijk oordeel zult verstrekken of onze controle in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen is uitgevoerd; en

2. u geen opdracht tot ondersteuning bij procesvoering of een andersoortige opdracht zult aanvaarden, teneinde commentaar te geven op onderwerpen met betrekking tot de kwaliteit van onze controle(s).

De door ons uitgevoerde werkzaamheden kunnen niet als vervanging dienen van werkzaamheden die door u zelfstandig dienen te worden uitgevoerd aangaande de controle van de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) en u mag geen verwijzing opnemen naar onze werkzaamheden in enig rapport dat door u aan derden wordt verstrekt of anderszins openbaar wordt gemaakt.

U erkent dat ... (naam voorgaande accountant) geen enkele verplichting jegens of verbintenis met u of uw cliënt is aangegaan door aan u informatie te verstrekken.

... (naam voorgaande accountant) sluit hierbij elke aansprakelijkheid uit verband houdende met het aan u verstrekken van genoemde relevante informatie. Wij wijzen erop dat de informatie die door u wordt verkregen door u niet aan derden mag worden verstrekt of anderszins openbaar mag worden gemaakt. U zult ... (naam voorgaande accountant) en zijn personeel te allen tijde schadeloos stellen en vrijwaren voor enige claim van derden ten gevolge van het feit dat u deze voorwaarde niet nakomt.[1]

U zult de hiervoor genoemde relevante informatie onderwerpen aan uw normale richtlijnen voor de bewaring van dossierstukken en bescherming van vertrouwelijke cliëntinformatie. In geval derden verzoeken om inzage in uw dossier dat is opgesteld in verband met uw controle van ... (naam entiteit), zult u ons vooraf toestemming vragen voordat u vrijwillig toegang verschaft tot informatie die is afgeleid uit onze dossiers en namens ons vrijwaring verkrijgen van deze derde. U zult ons onmiddellijk op de hoogte stellen en ons een kopie verschaffen van enige dagvaarding of ander gerechtelijk vonnis om toegang te verschaffen tot uw dossiers waarin informatie, die is afgeleid uit onze controledossiers, is opgenomen.

---

[1] Zo nodig juridisch advies inwinnen over het al dan niet verwijderen van deze passage.

7 Toegang tot relevante informatie opvolgende accountant

De voorwaarden die in deze brief zijn vastgelegd, zijn onderworpen aan Nederlands recht. Alle geschillen die hieruit zouden voortvloeien worden beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement waarin ... (naam voorgaande accountant) is gevestigd.

Na ontvangst van de voor akkoord getekende brief zullen wij u vertrouwelijk toegang verlenen tot de hiervoor genoemde relevante informatie.

Hoogachtend,

... (ondertekenend accountantskantoor)

[Ondertekening]

Cc: [voormalige cliënt]

Voor akkoord: ... (naam opvolgende accountant)

Namens deze: ...

Functie: ...

Datum: ...

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk voorbeeld zoekt u met betrekking tot toegang relevante informatie opvolgende accountant?	7.3 Voorbeeldbrief aan opvolgende accountant betreffende het verlenen van toegang tot gevraagde relevante informatie

9 Aanbiedingsbrief OR

9.1 Aanbiedingsbrief OR

NB: Deze voorbeeldbrief refereert aan NBA-Alert 46 '*Toesturen accountantsverklaring in het kader van art. 31a WOR*'. Zo nodig is deze voorbeeldbrief aan te passen aan de specifieke situatie bij de cliënt.

De ondernemingsraad van

... (naam entiteit)

t.a.v. ... ((naam) voorzitter ondernemingsraad)

Adres en plaats

Betreft: Afschrift controleverklaring

Kenmerk: ...

Plaats en datum

Geachte ... (geadresseerde),

Hierbij ontvangt u op grond van artikel 31a lid 8 van de Wet op de ondernemingsraden (WOR) een afschrift van onze controleverklaring d.d. ... (datum) bij de door het bestuur opgemaakte jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit).

Artikel 31a lid 8 WOR vereist dat wij een afschrift van onze controleverklaring onverwijld zenden aan de ondernemingsraad als deze een 'verklaring betreffende materiële onzekerheden die verband houden met gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen rijzen of de rechtspersoon zijn werkzaamheden voort kan zetten' omvat. In dat kader wijzen wij u op de sectie 'Materiële onzekerheid over de continuïteit' in bijgevoegde controleverklaring waarin wij onder andere de aandacht vestigen op de toelichting in de jaarrekening. Onze controleverklaring dient dan ook te worden gelezen in samenhang met de door ons gecontroleerde jaarrekening.

Wij wijzen u er op dat het het bestuur van ... (naam entiteit) verplicht is desgevraagd aan de ondernemingsraad tijdig alle inlichtingen en gegevens te verstrekken, die de ondernemingsraad voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs nodig heeft (artikel 31 WOR).

9 Aanbiedingsbrief OR

Gelet op de vertrouwelijkheid die wij in acht dienen te nemen, verzoeken wij u om voor nadere informatie in contact te treden met het bestuur van ... (naam entiteit). Wij wijzen u volledigheidshalve op uw geheimhoudingsplicht op grond van artikel 20 WOR.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Bijlage:

- Afschrift van controleverklaring d.d. ... (datum) inzake de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Wat voor soort voorbeeldbrief wilt u voorbereiden?	Aanbiedingsbrief aan OR

SECTIE II VOORBEELDRAPPORTAGES

Inhoudsopgave SECTIE II VOORBEELDRAPPORTAGES

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1	Goedkeurende controleverklaring	213
1.1.2	Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden	333
1.1.3	Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf materiële onzekerheid over de continuïteit	358
1.1.4	Controleverklaring indien niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen een (volledig) bestuursverslag op te stellen	383
1.1.5	Goedkeurende controleverklaring waarbij niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen ingevolge artikel 2:392	417
1.1.6	Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen	442
1.1.7	Controleverklaring met beperking wegens een materiële afwijking in de jaarrekening	468
1.1.8	Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen en een materiële afwijking in de jaarrekening	494
1.1.9	Controleverklaring met beperking indien sprake is van een afwijking van specifieke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW aangaande de jaarrekening	521
1.1.10	Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen; situatie doet zich per einde van het onderhavige boekjaar niet meer voor, echter het effect op de beginbalans leidt tot een onmogelijkheid voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen in de controle van het onderhavige boekjaar	547
1.1.11	Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar eveneens een aangepaste controleverklaring	583
1.1.12	Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit	609
1.1.13	Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post in de jaarrekening	626

1.1.14	Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van meerdere posten in de jaarrekening	642
1.1.15	Afkeurende controleverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed in de jaarrekening	659
1.1.16	Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van materieel belang	685
1.1.17	Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van diepgaande invloed	712
1.1.18	Afkeurende controleverklaring wegens ontoereikende uiteenzetting van materiële onzekerheid omtrent de continuïteit	739
1.2.1	Goedkeurende controleverklaring bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht - toereikende controle-informatie over beginbalans	765
1.2.20	Controleverklaring van oordeelonthouding bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de beginbalans, hetgeen van diepgaande invloed is	791
1.3	Controleverklaring bij financiële overzichten	813
1.4	Controleverklaring bij jaarcijfers voor consolidatiedoeleinden	822
1.6	Controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek (de balans is niet opgenomen in een volledige jaarrekening)	844
1.7	Controleverklaring inzake een opstelling van ontvangsten en uitgaven	852
1.8	Controleverklaring betreffende omzet projecten	859
1.9	Controleverklaring bij opgave ziekteverzuim	866
1.10.5	Controleverklaring volgens onderwijsaccountantsprotocol	872
1.11	Controleverklaring bij staten (verzekeraar, solo)	884
1.12	Controleverklaring bij staten (bank)	893
1.14	Controleverklaring bij staten (pensioenfonds)	902
1.20	Verklaringen bij samengevatte financiële overzichten	911

2 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen (Nederlandse Standaarden 2400 en 2410)

2.1	Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening	921
2.2	Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij een jaarrekening bij eerste uitvoering beoordelingsopdracht	946
2.3	Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij opgave verzekerd belang	951
2.4	Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers	956

5 Samenstellingsverklaringen (Nederlandse Standaard 4410)

5.1	Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening	965
5.2	Samenstellingsverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening	975

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 214

1.1.1.2 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv IFRS (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 223

1.1.1.3 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv IFRS voor SMEs (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 232

1.1.1.4 Goedkeurende controleverklaring, niet obv Titel 9 Boek 2 BW wel obv in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, bijvoorbeeld RJ-Richtlijnen (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 242

1.1.1.5 Goedkeurende controleverklaring, Titel 9 Boek 2 BW niet van toepassing; jaarrekening niet opgesteld volgens een in Nederland algemeen aanvaard verslaggevingsstelsel, doch wel in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen 252

1.1.1.A Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW, tevens een afzonderlijke geconsolideerde jaarrekening opgesteld 259

1.1.1.B Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening IFRS, tevens een afzonderlijke geconsolideerde jaarrekening opgesteld 269

1.1.1.C Voorbeeldtekst igv geconsolideerde jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW, tevens een afzonderlijke enkelvoudige jaarrekening opgesteld 279

1.1.1.D Voorbeeldtekst igv geconsolideerde jaarrekening obv IFRS, tevens een afzonderlijke enkelvoudige jaarrekening opgesteld 289

1.1.1.E Voorbeeldtekst igv enkelvoudige en een geconsolideerde jaarrekening, beide opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 299

1.1.1.F Voorbeeldtekst igv een enkelvoudige en een geconsolideerde jaarrekening, beide opgesteld obv IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 308

1.1.1.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 318

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

---

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

---

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

---

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap

[30] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.2 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv IFRS (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[5] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de winst- en verliesrekening, het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie, één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van IFRS
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.3 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv IFRS voor SMEs (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

NB: Deze voorbeeldtekst verwijst naar Titel 9 Boek 2 BW en naar International Financial Reporting Standards for Small and Medium sized Entities (IFRS for SMEs) als basis voor de financiële verslaggeving en kan alleen worden gebruikt indien de jaarrekening is opgesteld overeenkomstig elk van deze stelsels voor financiële verslaggeving. Dit betekent dat de jaarrekening gelijktijdig moet voldoen aan Titel 9 Boek 2 BW en aan IFRS for SMEs, zonder dat daarvoor aansluitingsoverzichten noodzakelijk zijn.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[5] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards for Small and Medium sized Entities (IFRS for SMEs) en met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de winst- en verliesrekening, het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met IFRS for SMEs en met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van gelijktijdig Titel 9 Boek 2 BW en IFRS for SMEs
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.4 Goedkeurende controleverklaring, niet obv Titel 9 Boek 2 BW wel obv in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving, bijvoorbeeld RJ-Richtlijnen (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

NB: Deze verklaring dient slechts te worden afgegeven indien de cliënt een verslaggevingsstelsel toepast dat in Nederland algemeen aanvaard is, op basis van de wet, richtlijnen of algemeen aanvaarde gebruiken in de branche. Algemeen aanvaarde verslaggevingsstelsels zijn, bijvoorbeeld:

- Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 voor organisaties zonder winststreven
- Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 voor fondsenwervende instellingen

In de voorbeeldtekst wordt verwezen naar RJ 640; deze verwijzing dient te worden aangepast indien sprake is van een ander algemeen aanvaard verslaggevingsstelsel.

In RJ 640 wordt geëist dat een bestuursverslag wordt opgesteld. In Standaard 720 wordt ingegaan op of andere informatie, waaronder het bestuursverslag, materiële afwijkingen bevat en met de jaarrekening verenigbaar is. Om die reden bevat de voorbeeldtekst hierover een afzonderlijke paragraaf.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[6]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[7]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[8]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

7 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[9]

Controleaanpak continuïteit[10]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

8 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

9 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[12] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[13]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

---

10 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

11 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

12 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

13 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'.[14]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[15] voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 'Organisaties zonder winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[16] in staat is om haar activiteiten[17] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[18] te liquideren of haar activiteiten[19] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[20] haar activiteiten[21] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[22]

---

14 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

15 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

16 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

17 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

19 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[23]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[24]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[25];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

23 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

24 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

25 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[26]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[27]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[28] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

26 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

27 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[28] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Anders dan Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: de andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van ANDERE stelsels dan EU-IFRS, Titel 9 Boek 2 BW of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	RJ-Richtlijn ...
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.5 Goedkeurende controleverklaring, Titel 9 Boek 2 BW niet van toepassing; jaarrekening niet opgesteld volgens een in Nederland algemeen aanvaard verslaggevingsstelsel, doch wel in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen

NB: In deze rapportage speelt de continuïteitsveronderstelling vanaf 2023 **wel** een rol in de grondslagen inzake financiële verslaggeving die de entiteit zelf heeft gekozen en beschreven in de toelichting op de jaarrekening.

Dit om misverstanden over de continuïteitsveronderstelling te vermijden en verder om de voorbeeldtekst beter te laten aansluiten op de praktijk. Eigen grondslagen bestaan in de praktijk meestal uit een mix van diverse getrouw-beeld-stelsels waarvan de continuïteitsveronderstelling onderdeel uitmaakt.

Deze verklaring wordt afgegeven in het kader van de uitvoering van een bijzondere controleopdracht. De verklaring kan alleen worden gebruikt indien sprake is van een beperkte, bekende, verspreidingskring.

Het gebruik van deze verklaring bij een jaarrekening die een volledige set van financiële overzichten voor algemene doeleinden vormt, is niet toegestaan.

Er dient terughoudend te worden omgegaan met het afgeven van deze verklaring omdat de jaarrekening niet wordt opgesteld op basis van algemeen aanvaarde grondslagen. Het bestuur dient derhalve gedegen te kunnen motiveren waarom het vindt dat het gekozen stelsel geschikt en toereikend is in de gegeven omstandigheden. Voordat de accountant de opdracht tot controle van de jaarrekening accepteert, dient deze vast te stellen dat de door de entiteit gekozen grondslagen inderdaad geschikt en toereikend zijn gegeven de cliëntspecifieke omstandigheden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in punt ... van de toelichting van de jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[5]

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[6]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

---

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

6 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van [de jaarrekening] waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De jaarrekening is opgesteld voor ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) met als doel ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (omschrijving vereisten, doel, contract etc.). Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) en dient niet te worden verspreid of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring).[7]
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[8] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in punt ... van de toelichting van de jaarrekening en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[9] in staat is om haar activiteiten[10] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[11] te liquideren of haar activiteiten[12] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[13] haar activiteiten[14] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[15]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

---

7 Aan te passen naargelang de situatie, zoals opdrachtobject [de jaarrekening].
8 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
9 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
10 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
11 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
12 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
13 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
14 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
15 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[16]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[17]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[18];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en

---

16 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

17 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[19] en

- het evalueren of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[20]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[21] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

19 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

20 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

21 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van ANDERE stelsels dan EU-IFRS, Titel 9 Boek 2 BW of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	alleen niet-oob: de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in punt ... van de toelichting van de jaarrekening
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Nee

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.A Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW, tevens een afzonderlijke geconsolideerde jaarrekening opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] enkelvoudige jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de enkelvoudige jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) die deel uitmaakt van de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de enkelvoudige jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Enkelvoudige jaarrekening als onderdeel van de (volledige) jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening die is opgenomen in dit jaarverslag maakt onderdeel uit van de jaarrekening van de vennootschap. De jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening is opgenomen in een afzonderlijk jaarverslag. Voor een goed inzicht in het vermogen en resultaat dient deze enkelvoudige jaarrekening in samenhang te worden gezien met de geconsolideerde jaarrekening. Bij de geconsolideerde jaarrekening hebben wij op ... (datum) een afzonderlijke controleverklaring afgegeven.
[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de enkelvoudige jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de enkelvoudige jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Nader toelichten ingeval een aangepast oordeel is afgegeven.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de enkelvoudige jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de enkelvoudige jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de enkelvoudige jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de enkelvoudige jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de enkelvoudige jaarrekening.[26]

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de enkelvoudige jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze enkelvoudige jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de enkelvoudige jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

---

26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de enkelvoudige jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de enkelvoudige jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de enkelvoudige jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

---

[30] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

[31] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's

[32] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de geconsolideerde jaarrekening (alleen voor de varianten A en B bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject enkelvoudige jaarrekening naast een geconsolideerde jaarrekening in een apart boekwerk)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW (naast de geconsolideerde jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.B Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening IFRS, tevens een afzonderlijke geconsolideerde jaarrekening opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] enkelvoudige jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de enkelvoudige jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) die deel uitmaakt van de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[5] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

de enkelvoudige winst- en verliesrekening, het enkelvoudige overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het enkelvoudige mutatieoverzicht eigen vermogen en het enkelvoudige kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de enkelvoudige jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Enkelvoudige jaarrekening als onderdeel van de (volledige) jaarrekening

De enkelvoudige jaarrekening die is opgenomen in dit jaarverslag maakt onderdeel uit van de jaarrekening van de vennootschap. De jaarrekening bestaat uit de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. De geconsolideerde jaarrekening is opgenomen in een afzonderlijk jaarverslag. Voor een goed inzicht in het vermogen en resultaat dient deze enkelvoudige jaarrekening in samenhang te worden gezien met de geconsolideerde jaarrekening. Bij de geconsolideerde jaarrekening hebben wij op ... (datum) een afzonderlijke controleverklaring afgegeven.[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de enkelvoudige jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de enkelvoudige jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Nader toelichten ingeval een aangepast oordeel is afgegeven.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de enkelvoudige jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de enkelvoudige jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de enkelvoudige jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de enkelvoudige jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de enkelvoudige jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de enkelvoudige jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de enkelvoudige jaarrekening.[26]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de enkelvoudige jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze enkelvoudige jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de enkelvoudige jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

---

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de enkelvoudige jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de enkelvoudige jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de enkelvoudige jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

30 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

[31] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[32] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de geconsolideerde jaarrekening (alleen voor de varianten A en B bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject enkelvoudige jaarrekening naast een geconsolideerde jaarrekening in een apart boekwerk)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie, enkelvoudige jaarrekening op basis van IFRS (naast de geconsolideerde jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.C Voorbeeldtekst igv geconsolideerde jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW, tevens een afzonderlijke enkelvoudige jaarrekening opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] geconsolideerde jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)) die deel uitmaakt van de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de geconsolideerde winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[6] Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Geconsolideerde jaarrekening als onderdeel van de (volledige) jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening die is opgenomen in dit jaarverslag maakt onderdeel uit van de jaarrekening van de vennootschap. De jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening. De enkelvoudige jaarrekening is opgenomen in een afzonderlijk jaarverslag. Voor een goed inzicht in het vermogen en resultaat dient deze geconsolideerde jaarrekening in samenhang te worden gezien met de enkelvoudige jaarrekening. Bij de enkelvoudige jaarrekening hebben wij op ... (datum) een afzonderlijke controleverklaring afgegeven.
[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Nader toelichten ingeval een aangepast oordeel is afgegeven.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de geconsolideerde jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de geconsolideerde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde jaarrekening.[26]

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

---

26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

---

30 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

31 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's

[32] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de enkelvoudige jaarrekening (alleen voor de varianten C en D bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject geconsolideerde jaarrekening naast een enkelvoudige jaarrekening in een apart boekwerk)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: geconsolideerde jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW (naast de enkelvoudige jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.D Voorbeeldtekst igv geconsolideerde jaarrekening obv IFRS, tevens een afzonderlijke enkelvoudige jaarrekening opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] geconsolideerde jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ)) die deel uitmaakt van de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[5] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Geconsolideerde jaarrekening als onderdeel van de (volledige) jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening die is opgenomen in dit jaarverslag maakt onderdeel uit van de jaarrekening van de vennootschap. De jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde jaarrekening en de enkelvoudige jaarrekening. De enkelvoudige jaarrekening is opgenomen in een afzonderlijk jaarverslag. Voor een goed inzicht in het vermogen en resultaat dient deze geconsolideerde jaarrekening in samenhang te worden gezien met de enkelvoudige jaarrekening. Bij de enkelvoudige jaarrekening hebben wij op ... (datum) een afzonderlijke controleverklaring afgegeven.
[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Nader toelichten ingeval een aangepast oordeel is afgegeven.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de geconsolideerde jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de geconsolideerde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde jaarrekening.[26]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

---

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

30 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

[31] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[32] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenheden-paragraaf met uitleg over (de controleverklaring bij) de enkelvoudige jaarrekening (alleen voor de varianten C en D bij Titel 9 Boek 2 BW resp. EU-IFRS bij controleobject geconsolideerde jaarrekening naast een enkelvoudige jaarrekening in een apart boekwerk)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie, geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS (naast de enkelvoudige jaarrekening in een afzonderlijk boekwerk)
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.E Voorbeeldtekst igv enkelvoudige en een geconsolideerde jaarrekening, beide opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

---

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

---

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap

[30] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, beide op basis van Titel 9 Boek 2 BW, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.F Voorbeeldtekst igv een enkelvoudige en een geconsolideerde jaarrekening, beide opgesteld obv IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[5] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:
   de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening, het geconsolideerde en enkelvoudige overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde en

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[6] Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

enkelvoudige mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde en enkelvoudige kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie, enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening, beide op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.1 Goedkeurende controleverklaring

1.1.1.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*

- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*

- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
[19]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

---

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

Paragraafkop per kernpunt
De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

---

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

---

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;
- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:
    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;
    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse

---

36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

---

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

---

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie, onder meer het bestuursverslag en de overige gegevens, bevat geen materiële afwijkingen, en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.2 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

1.1.2.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 334

1.1.2.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 343

1.1.2 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

1.1.2.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Benadrukking van gevolgen van een brand
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel [onderdeel benoemen] in de toelichting [***optioneel***: *op pagina* ...] van ... (opdrachtobject) [*omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: , waarin de gevolgen van een brand in de productiefaciliteiten van de onderneming na balansdatum zijn beschreven*].
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.
17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een benadrukkingsparagraaf die ik naar believen kan aanpassen
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.2 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

1.1.2.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*

- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*

- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
[19]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

---

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

Paragraafkop per kernpunt
De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Benadrukking van gevolgen van een brand
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel [onderdeel benoemen] in de toelichting [***optioneel***: *op pagina* ...] van ... (opdrachtobject) [*omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: , waarin de gevolgen van een brand in de productiefaciliteiten van de onderneming na balansdatum zijn beschreven*].
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

[23] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

[24] Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

[25] Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

[26] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[27] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)

---

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een benadrukkingsparagraaf die ik naar believen kan aanpassen een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie, onder meer het bestuursverslag en de overige gegevens, bevat geen materiële afwijkingen, en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.3 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf materiële onzekerheid over de continuïteit

1.1.3.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 359
1.1.3.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 368

1.1.3 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf materiële onzekerheid over de continuïteit

1.1.3.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit[10]

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting [***optioneel**: op pagina ...*] van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de entiteit [*omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: afhankelijk is van een positieve toekomstige resultaatontwikkeling en de bereidwilligheid van de bank om de financiering te blijven continueren*.] Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Optioneel:[11]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Op grond van artikel 31a lid 8 van de Wet op de ondernemingsraden is de accountant per 1 januari 2023 verplicht de controleverklaring onverwijld aan de ondernemingsraad te zenden indien een materiële onzekerheid bestaat die verband houdt met gebeurtenissen of omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan over de mogelijkheid van de rechtspersoon om zijn continuïteit te handhaven en zijn activiteiten voort te zetten.

11 De beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' kan worden geïntegreerd in deze sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (materiële onzekerheid over de continuïteit) of worden opgenomen in de sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[12]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

---

[12] Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

[13] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te	Ja, geïntegreerd met controleaanpak continuïteit.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.3 Goedkeurende controleverklaring met een paragraaf materiële onzekerheid over de continuïteit

1.1.3.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materiële onzekerheid over de continuïteit[15]
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting [***optioneel**: op pagina ...*] van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de entiteit [*omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: afhankelijk is*

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

15 Op grond van artikel 31a lid 8 van de Wet op de ondernemingsraden is de accountant per 1 januari 2023 verplicht de controleverklaring onverwijld aan de ondernemingsraad te zenden indien een materiële onzekerheid bestaat die verband houdt met gebeurtenissen of omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan over de mogelijkheid van de rechtspersoon om zijn continuïteit te handhaven en zijn activiteiten voort te zetten.

van een positieve toekomstige resultaatontwikkeling en de bereidwilligheid van de bank om de financiering te blijven continueren.] Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Optioneel:[16]
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[17]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

16 De beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' kan worden geïntegreerd in deze sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (materiële onzekerheid over de continuïteit) of worden opgenomen in de sectie 'Informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

17 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[18]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[19]

Reikwijdte van de groepscontrole[20]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*

---

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

19 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

20 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*

- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
[21]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

---

[21] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

[22] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'Materiële onzekerheid over de continuïteit[25]' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[26]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[27] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[28]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Op grond van artikel 31a lid 8 van de Wet op de ondernemingsraden is de accountant per 1 januari 2023 verplicht de controleverklaring onverwijld aan de ondernemingsraad te zenden indien een materiële onzekerheid bestaat die verband houdt met gebeurtenissen of omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan over de mogelijkheid van de rechtspersoon om zijn continuïteit te handhaven en zijn activiteiten voort te zetten.

26 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

27 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[29]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][30]

Benoeming[31]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[32]

Geen verboden diensten[33]

---

28 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

29 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

30 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

31 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

32 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

33 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;
- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:
    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[34] en de raad van commissarissen[35] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[36]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[37] in staat is om haar activiteiten[38] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[39] te liquideren of haar activiteiten[40] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[41] haar activiteiten[42] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[43]

De raad van commissarissen is[44] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[45].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

---

34 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
35 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
36 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
37 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
38 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
39 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
40 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
41 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
42 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
43 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
44 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
45 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[46]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[47]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[48];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar

---

46 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

47 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

48 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[49]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[50]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[51] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening

---

49 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

50 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[52] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[53] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[54]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[55] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[56]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere	het jaarverslag

52 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

53 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

54 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

55 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

56 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie, onder meer het bestuursverslag en de overige gegevens, bevat geen materiële afwijkingen, en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Ja, geïntegreerd met controleaanpak continuïteit.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.4 Controleverklaring indien niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen een (volledig) bestuursverslag op te stellen

1.1.4.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) en geen bestuursverslag opgesteld 384

1.1.4.3 Voorbeeldtekst igv bevindingen bij het bestuursverslag en igv jaarrekening opgesteld obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 393

1.1.4.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht en geen bestuursverslag opgesteld 402

1.1.4 Controleverklaring indien niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen een (volledig) bestuursverslag op te stellen

1.1.4.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) en geen bestuursverslag opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die alleen bestaat uit de overige gegevens op grond van Titel 9 Boek 2 BW.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie een materiële afwijking bevat:

- In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt het bestuursverslag. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[15]

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[16] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[17]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[18] in staat is om haar activiteiten[19] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[20] te liquideren of haar activiteiten[21] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[22] haar activiteiten[23] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[24]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[25]

---

16 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
17 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
19 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
24 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
25 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[26]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[27];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[28]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

---

26 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

27 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

28 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[29]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[30] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap

[29] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[30] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Het bestuursverslag ontbreekt. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag. Verder bevatten de overige gegevens geen materiële afwijkingen en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.4 Controleverklaring indien niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen een (volledig) bestuursverslag op te stellen

1.1.4.3 Voorbeeldtekst igv bevindingen bij het bestuursverslag en igv jaarrekening opgesteld obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[6] Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie een materiële afwijking bevat:

- In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt in het bestuursverslag een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de entiteit wordt geconfronteerd.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	In het bestuursverslag ontbreekt een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de de entiteit wordt geconfronteerd, een materiële afwijking van Titel 9 Boek 2 BW. Verder bevatten de overige gegevens geen materiële afwijkingen en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.4 Controleverklaring indien niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen een (volledig) bestuursverslag op te stellen

1.1.4.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht en geen bestuursverslag opgesteld

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*

- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*

- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
[19]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

---

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

Paragraafkop per kernpunt
De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die alleen bestaat uit de overige gegevens op grond van Titel 9 Boek 2 BW.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie een materiële afwijking bevat:

- In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt het bestuursverslag. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

---

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[27]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][28]

Benoeming[29]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[30]

Geen verboden diensten[31]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

---

27 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

28 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

29 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

30 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

31 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;
- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:
    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;
    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[32] en de raad van commissarissen[33] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[34]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

32 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

33 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

34 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[35] in staat is om haar activiteiten[36] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[37] te liquideren of haar activiteiten[38] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[39] haar activiteiten[40] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[41]

De raad van commissarissen is[42] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[43].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[44]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse

---

35 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
36 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
37 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
38 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
39 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
40 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
41 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
42 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
43 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
44 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[45]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[46];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[47]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

---

45 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

46 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

47 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[48]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[49] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[50] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[51] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[52]

---

48 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

49 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

52 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[53] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[54]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

53 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

54 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Het bestuursverslag ontbreekt. Om die reden doen wij geen uitspraak over het bestuursverslag. Verder bevatten de overige gegevens geen materiële afwijkingen en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.5 Goedkeurende controleverklaring waarbij niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen ingevolge artikel 2:392

1.1.5.1 Voorbeeldtekst igv ontbreken statutaire regeling voor resultaatbestemming en igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld 418

1.1.5.G Voorbeeldtekst igv ontbreken statutaire regeling voor resultaatbestemming en igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 427

1.1.5 Goedkeurende controleverklaring waarbij niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen ingevolge artikel 2:392

1.1.5.1 Voorbeeldtekst igv ontbreken statutaire regeling voor resultaatbestemming en igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld

---

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de overige gegevens een materiële afwijking bevatten:

- In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt een weergave van de statutaire regeling voor de bestemming van het resultaat.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard,

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.
17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	In de overige gegevens ontbreekt de statutaire regeling voor de bestemming van het resultaat weer te geven. Verder bevatten het bestuursverslag en de overige gegevens geen materiële afwijkingen, en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.5 Goedkeurende controleverklaring waarbij niet wordt voldaan aan één of meer verplichtingen ingevolge artikel 2:392

1.1.5.G Voorbeeldtekst igv ontbreken statutaire regeling voor resultaatbestemming en igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*[19]
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

---

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de overige gegevens een materiële afwijking bevatten:

---

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- In afwijking van Titel 9 Boek 2 BW ontbreekt een weergave van de statutaire regeling voor de bestemming van het resultaat.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van het voorgaande zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]

---

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere	het jaarverslag

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	In de overige gegevens ontbreekt de statutaire regeling voor de bestemming van het resultaat weer te geven. Verder bevatten het bestuursverslag en de overige gegevens geen materiële afwijkingen, en bevatten ze alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.6 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen

1.1.6.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 443

1.1.6.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 453

1.1.6 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen

1.1.6.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
De deelneming van ... (naam entiteit) in ... (naam deelneming), een buitenlandse deelneming die gedurende het boekjaar werd verworven en die is gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, is op de balans per ... JJJJ opgenomen voor € ... en het aandeel van ... (naam entiteit) in het resultaat van ... (naam deelneming) ad € ... is begrepen in het resultaat van ... (naam entiteit) over JJJJ. Wij hebben niet voldoende en geschikte controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de waardering van de deelneming per ... JJJJ en het aandeel in het resultaat van de deelneming over JJJJ omdat wij geen toegang hebben gekregen tot de financiële informatie, het bestuur en de accountant van ... (naam deelneming). Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot de hiervoor genoemde bedragen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.6 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen

1.1.6.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking
De deelneming van ... (naam entiteit) in ... (naam deelneming), een buitenlandse deelneming die gedurende het boekjaar werd verworven en die is gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, is op de balans per ... JJJJ opgenomen voor € ... en het aandeel van ... (naam entiteit) in het resultaat van ... (naam deelneming) ad € ... is begrepen in het resultaat van ... (naam entiteit) over JJJJ. Wij hebben niet voldoende en geschikte controle-informatie kunnen verkrijgen omtrent de waardering van de deelneming per ... JJJJ en het aandeel in het resultaat van de deelneming over JJJJ omdat wij geen toegang hebben gekregen tot de financiële informatie, het bestuur en de accountant van ... (naam deelneming). Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot de hiervoor genoemde bedragen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van*

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

[18] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

---

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[32] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.7 Controleverklaring met beperking wegens een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.7.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 469

1.1.7.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 479

1.1.7 Controleverklaring met beperking wegens een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.7.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
De voorraden zijn op de balans opgenomen voor € ... Wij verschillen van mening met het bestuur van de vennootschap over de waardering daarvan. De voorraden zijn niet gewaardeerd tegen de laagste van kostprijs of opbrengstwaarde maar tegen kostprijs hetgeen een afwijking is van Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Uit de administratie van de vennootschap blijkt dat de voorraden € ... lager gewaardeerd zouden moeten worden om tot de opbrengstwaarde te komen. Eveneens zou de kostprijs van de omzet stijgen met € ..., terwijl de vennootschapsbelasting, de winst na belasting en het eigen vermogen met respectievelijk € ..., € ..., en € ... verlaagd zouden moeten worden.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens een materiële afwijking
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.7 Controleverklaring met beperking wegens een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.7.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking
De voorraden zijn op de balans opgenomen voor € ... Wij verschillen van mening met het bestuur van de vennootschap over de waardering daarvan. De voorraden zijn niet gewaardeerd tegen de laagste van kostprijs of opbrengstwaarde maar tegen kostprijs hetgeen een afwijking is van Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Uit de administratie van de vennootschap blijkt dat de voorraden € ... lager gewaardeerd zouden moeten worden om tot de opbrengstwaarde te komen. Eveneens zou de kostprijs van de omzet stijgen met € ..., terwijl de vennootschapsbelasting, de winst na belasting en het eigen vermogen met respectievelijk € ..., € ..., en € ... verlaagd zouden moeten worden.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

[18] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

---

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[32] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

[48] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

[49] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens een materiële afwijking
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.8 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen en een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.8.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 495
1.1.8.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 505

1.1.8 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen en een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.8.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking

1. In de balans zijn de voorraden opgenomen voor een bedrag van € ... Dit bedrag heeft voor € ... betrekking op voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen. Het laatste bedrag is ontleend aan de door de entiteit gevoerde administratie. Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk de opname van deze voorraden bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan en de waardering van deze voorraden kunnen verifiëren.

2. Onder de vorderingen is een als volwaardig opgenomen vordering ad € ... begrepen die vanwege het faillissement van de betrokken debiteur niet meer kan worden geïncasseerd. Hiervoor is in de balans geen voorziening opgenomen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

---

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

---

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

---

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat ten aanzien van punt 1, naast de materiële afwijking ten aanzien van punt 2
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, en wegens een materiële afwijking
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.8 Controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen en een materiële afwijking in de jaarrekening

1.1.8.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking

1. In de balans zijn de voorraden opgenomen voor een bedrag van € ... Dit bedrag heeft voor € ... betrekking op voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen. Het laatste bedrag is ontleend aan de door de entiteit gevoerde administratie. Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk de opname van deze voorraden bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan en de waardering van deze voorraden kunnen verifiëren.

2. Onder de vorderingen is een als volwaardig opgenomen vordering ad € ... begrepen die vanwege het faillissement van de betrokken debiteur niet meer kan worden geïncasseerd. Hiervoor is in de balans geen voorziening opgenomen.

---

[10] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

[11] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

---

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

---

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*[19]
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

---

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse

---

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in

---

40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

---

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

---

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	afwijkingen bevat ten aanzien van punt 1, naast de materiële afwijking ten aanzien van punt 2
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, en wegens een materiële afwijking
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.9 Controleverklaring met beperking indien sprake is van een afwijking van specifieke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW aangaande de jaarrekening

1.1.9.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 522

1.1.9.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 532

1.1.9 Controleverklaring met beperking indien sprake is van een afwijking van specifieke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW aangaande de jaarrekening

1.1.9.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
In de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening heeft geen vermelding plaatsgevonden van de bezoldiging van bestuurders en commissarissen hetgeen een afwijking is van artikel 2:383 lid 1 BW. Het bedrag van de bezoldigingen, met inbegrip van de pensioenlasten, en van de andere uitkeringen bedraagt voor de gezamenlijke (gewezen) bestuurders € ... en bedraagt voor de gezamenlijke (gewezen) commissarissen € ...[8]

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[9]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[10] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[11]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aanpassen naargelang de situatie.
Let op! Deze onderbouwing is mogelijk van toepassing op een jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW of EU-IFRS.

9 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

10 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

11 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[12]

Controleaanpak continuïteit[13]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

13 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[14] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[26]

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

30 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

31 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[32] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet vermelden van de bezoldiging van de bestuurders
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.9 Controleverklaring met beperking indien sprake is van een afwijking van specifieke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW aangaande de jaarrekening

1.1.9.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking
In de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening heeft geen vermelding plaatsgevonden van de bezoldiging van bestuurders en commissarissen hetgeen een afwijking is van artikel 2:383 lid 1 BW. Het bedrag van de bezoldigingen, met inbegrip van de pensioenlasten, en van de andere uitkeringen bedraagt voor de gezamenlijke (gewezen) bestuurders € ... en bedraagt voor de gezamenlijke (gewezen) commissarissen € ...[12]

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[13]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[14] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[15] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aanpassen naargelang de situatie.
Let op! Deze onderbouwing is mogelijk van toepassing op een jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW of EU-IFRS.

13 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

14 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

15 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[16]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[17]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[18]

Reikwijdte van de groepscontrole[19]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

16 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

17 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

18 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[20]

[19] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[21]

Controleaanpak continuïteit[22]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

20 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

22 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[23]

De kernpunten van onze controle[24]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[25] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[26]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[27] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[28]

---

23 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

24 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

25 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

26 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

27 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[29]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][30]

Benoeming[31]

Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[32]

---

28 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

29 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

30 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

31 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

32 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[33]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[33] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[34] en de raad van commissarissen[35] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[36]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[37] in staat is om haar activiteiten[38] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[39] te liquideren of haar activiteiten[40] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[41] haar activiteiten[42] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[43]

De raad van commissarissen is[44] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[45].

---

34 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
35 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
36 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
37 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
38 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
39 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
40 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
41 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
42 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
43 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
44 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
45 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[46]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[47]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[48];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

46 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

47 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

48 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[49]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[50]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[51] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

49 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

50 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[52] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[53] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[54]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[55] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[56]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

53 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

54 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

55 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

56 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet vermelden van de bezoldiging van de bestuurders
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.10 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen; situatie doet zich per einde van het onderhavige boekjaar niet meer voor, echter het effect op de beginbalans leidt tot een onmogelijkheid voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen in de controle van het onderhavige boekjaar

1.1.10.1	Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)	548
1.1.10.1.1	Controleverklaring met beperking ex de Nederlandse Standaard 710.11b; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, situatie is opgelost, maar niet retrospectief	558
1.1.10.G	Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht	568

1.1.10 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen; situatie doet zich per einde van het onderhavige boekjaar niet meer voor, echter het effect op de beginbalans leidt tot een onmogelijkheid voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen in de controle van het onderhavige boekjaar

1.1.10.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk per .. JJJJ-1 de opname van de voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan van deze voorraden kunnen verifiëren. Aangezien deze voorraden van invloed zijn op de bepaling van het resultaat van de entiteit, hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het resultaat over JJJJ-1 en de ingehouden winst per ...JJJJ-1. Als gevolg hiervan hebben wij bij de jaarrekening JJJJ-1 een oordeel met beperking verstrekt. Vermelde omstandigheden doen zich per ... JJJJ niet meer voor, echter door deze omstandigheden waren wij niet in staat voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen bij onze controle van het onderhavige boekjaar. Aangezien de voorraden in de balans per ... JJJJ-1 van invloed zijn op de bepaling van het resultaat over JJJJ hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het resultaat over JJJJ en de ingehouden winst per ... JJJJ.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

---

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Voorgaande verslagperiode: wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, situatie doet zich in de lopende verslagperiode niet meer voor
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.10 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen; situatie doet zich per einde van het onderhavige boekjaar niet meer voor, echter het effect op de beginbalans leidt tot een onmogelijkheid voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen in de controle van het onderhavige boekjaar

1.1.10.1.1 Controleverklaring met beperking ex de Nederlandse Standaard 710.11b; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, situatie is opgelost, maar niet retrospectief

NB: Indien de controleverklaring over het voorafgaande boekjaar een beperking, oordeelonthouding of afkeuring bevatte en de aanleiding daartoe nog niet opgelost is, maar niet een zodanige invloed op de cijfers van de onderhavige verslagperiode heeft dat een niet-goedkeurende controleverklaring zou moeten worden afgegeven, dient echter toch een dergelijke verklaring te worden afgegeven op grond van de vergelijkende cijfers (de Nederlandse Standaard 710, 'Ter vergelijking opgenomen informatie - Vergelijkende cijfers en vergelijkende financiële overzichten').

Deze voorbeeldtekst betreft een uitwerking voor de situatie dat voorgaand jaar een controleverklaring met beperking is afgegeven.

In de situatie dat voorgaand jaar een controleverklaring van oordeelonthouding of een afkeurende controleverklaring is afgegeven, dient deze verklaring naar analogie van deze voorbeeldtekst te worden aangepast.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
De in deze jaarrekening ter vergelijking opgenomen bedragen zijn ontleend aan de jaarrekening over het voorgaande boekjaar, waarbij een controleverklaring met beperking is verstrekt, gelet op het belang van de volgende bevinding:
'Wij zijn pas gedurende ... JJJJ-1 benoemd tot accountant van de entiteit en hebben daarom de voorraadopname aan het begin van dat boekjaar niet kunnen bijwonen. Het is niet mogelijk gebleken om op andere wijze voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen omtrent de aanwezige voorraden aan het begin van JJJJ-1. Aangezien beginvoorraden van invloed zijn op de resultaatbepaling, hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventuele correcties nodig zouden zijn met betrekking tot de verantwoorde resultaten en de openingsbalans van het ingehouden resultaat met betrekking tot JJJJ-1. Als gevolg hiervan hebben wij bij de jaarrekening JJJJ-1 een oordeel met beperking verstrekt.'
Vermelde omstandigheden zijn niet meer van invloed op het onderhavige boekjaar, maar gelden wel voor de vergelijkende cijfers.

---

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

---

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

---

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

---

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

---

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap

[30] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over	Nee

Vraag	Antwoord
materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Voorgaande verslagperiode: wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, situatie is opgelost, maar niet retrospectief
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.10 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar controleverklaring met beperking wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen; situatie doet zich per einde van het onderhavige boekjaar niet meer voor, echter het effect op de beginbalans leidt tot een onmogelijkheid voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen in de controle van het onderhavige boekjaar

1.1.10.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

2. de volgende overzichten over JJJJ:
de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking
Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk per .. JJJJ-1 de opname van de voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan van deze voorraden kunnen verifiëren. Aangezien deze voorraden van invloed zijn op de bepaling van het resultaat van de entiteit, hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het resultaat over JJJJ-1 en de ingehouden winst per ...JJJJ-1. Als gevolg hiervan hebben wij bij de jaarrekening JJJJ-1 een oordeel met beperking verstrekt. Vermelde omstandigheden doen zich per ... JJJJ niet meer voor, echter door deze omstandigheden waren wij niet in staat voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen bij onze controle van het onderhavige boekjaar. Aangezien de voorraden in de balans per ... JJJJ-1 van invloed zijn op de bepaling van het resultaat over JJJJ hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het resultaat over JJJJ en de ingehouden winst per ... JJJJ.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

---

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

[18] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

[20] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[21] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*

- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*

- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*

- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

---

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[32] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij niet in staat na te gaan of de andere informatie al dan niet materiële afwijkingen bevat
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over	Nee

Vraag	Antwoord
materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Voorgaande verslagperiode: wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, situatie doet zich in de lopende verslagperiode niet meer voor
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.11 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar eveneens een aangepaste controleverklaring

1.1.11.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 584

1.1.11.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 594

1.1.11 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar eveneens een aangepaste controleverklaring

1.1.11.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel met beperking
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons oordeel met beperking
Zoals in punt ... in de toelichting van de jaarrekening is vermeld, zijn in de jaarrekening geen afschrijvingen verwerkt, wat een afwijking is van Titel 9 Boek 2 BW. Dit is het gevolg van een besluit van het bestuur van de entiteit genomen aan het begin van het voorgaande boekjaar en is voor ons aanleiding om, evenals bij de jaarrekening over het voorgaande jaar, een oordeel met beperking te verstrekken. Gebaseerd op een lineaire afschrijvingsmethode met een afschrijvingspercentage van 5% voor de gebouwen en 20% voor de installaties dient het verlies over het boekjaar JJJJ met €... en over het boekjaar JJJJ-1 met €... te worden verhoogd, de vaste activa met de som van de afschrijvingen ad €... in JJJJ en ad € ... in JJJJ-1 te worden verlaagd en het verlies tot en met het boekjaar met € ... in JJJJ en ad €... in JJJJ-1 te worden verhoogd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's
De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Voorgaande verslagperiode: wegens een materiële afwijking, situatie doet zich in de lopende verslagperiode nog steeds voor
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.11 Controleverklaring met beperking; voorgaand boekjaar eveneens een aangepaste controleverklaring

1.1.11.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel met beperking

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel met beperking
Zoals in punt ... in de toelichting van de jaarrekening is vermeld, zijn in de jaarrekening geen afschrijvingen verwerkt, wat een afwijking is van Titel 9 Boek 2 BW. Dit is het gevolg van een besluit van het bestuur van de entiteit genomen aan het begin van het voorgaande boekjaar en is voor ons aanleiding om, evenals bij de jaarrekening over het voorgaande jaar, een oordeel met beperking te verstrekken. Gebaseerd op een lineaire afschrijvingsmethode met een afschrijvingspercentage van 5% voor de gebouwen en 20% voor de installaties dient het verlies over het boekjaar JJJJ met €... en over het boekjaar JJJJ-1 met €... te worden verhoogd, de vaste activa met de som van de afschrijvingen ad €... in JJJJ en ad € ... in JJJJ-1 te worden verlaagd en het verlies tot en met het boekjaar met € ... in JJJJ en ad €... in JJJJ-1 te worden verhoogd.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van*

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

---

[18] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons oordeel met beperking' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]

Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

---

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[32] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' bevat de andere informatie een materiële afwijking
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Voorgaande verslagperiode: wegens een materiële afwijking, situatie doet zich in de lopende verslagperiode nog steeds voor
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.12 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit

1.1.12.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 610

1.1.12.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 616

1.1.12 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit

1.1.12.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

NB: Deze NB-tekst kan gelden voor alle controleverklaringen met een oordeelonthouding.
Naast de onderbouwing van de oordeelonthouding vermeldt de accountant in de sectie 'Basis voor onze oordeelonthouding' andere materiële afwijkingen als gevolg van fraude of fouten, ook als deze materiële afwijkingen op zichzelf niet leiden tot een oordeelonthouding.
Zo kan de accountant aanvullend communiceren over een materiële afwijking, of over een situatie niet in staat te zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materieel belang is voor die situatie.
Zie de controleverklaringen in de hoofdstukken 1.1.6 t/m 1.1.11 voor voorbeelden.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Onze oordeelonthouding
Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening van de vennootschap[5].
Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[6]

De basis voor onze oordeelonthouding
Gegeven de aard van de activiteiten en de omvang van de entiteit kan de interne organisatie niet op economisch verantwoorde wijze zodanig worden ingericht dat door accountantscontrole op rationele wijze voldoende en geschikte controle-informatie kan worden verkregen over de volledigheid van de omzet en de daarmee rechtstreeks samenhangende posten, die zijn opgenomen in de jaarrekening van de entiteit.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[7] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[8]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

---

6 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

7 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

8 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[9]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[10] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[11]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[12] in staat is om haar activiteiten[13] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[14] te liquideren of haar activiteiten[15] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[16] haar activiteiten[17] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[18]

---

9 Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving. Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.

10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

11 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

14 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

15 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

16 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

17 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

18 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[19] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

[19] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.12 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit

1.1.12.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap[6]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[8]

De basis voor onze oordeelonthouding
Gegeven de aard van de activiteiten en de omvang van de entiteit kan de interne organisatie niet op economisch verantwoorde wijze zodanig worden ingericht dat door accountantscontrole op rationele wijze voldoende en geschikte controle-informatie kan worden verkregen over de volledigheid van de omzet en de daarmee rechtstreeks samenhangende posten, die zijn opgenomen in de jaarrekening van de entiteit.

Materialiteit[9]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[10]

Reikwijdte van de groepscontrole[11]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van... (naam entiteit(en)).

---

8 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

9 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

10 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

11 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

[12]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[13] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[14]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

---

[12] Bij een oordeelonthouding blijven kernpunten achterwege en zijn de paragrafen over materialiteit en reikwijdte groepscontrole optioneel.

[13] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[14] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[15]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][16]

Benoeming[17]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[18]

Geen verboden diensten[19]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)

---

15 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving.

16 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

17 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

18 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

19 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[20] en de raad van commissarissen[21] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[22]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[23] in staat is om haar activiteiten[24] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[25] te liquideren of haar activiteiten[26] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[27] haar activiteiten[28] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[29]

De raad van commissarissen is[30] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[31].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

---

20 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
21 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
22 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
26 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
27 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
28 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
29 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
30 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
31 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[32] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[33] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit reikwijdte groepscontrole

[32] Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
[33] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen als gevolg van de omvang van de entiteit, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.13 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post in de jaarrekening

1.1.13.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 627

1.1.13.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 632

1.1.13 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post in de jaarrekening

1.1.13.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening van de vennootschap[5]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[6]

De basis voor onze oordeelonthouding
Het aandeel van ... (naam entiteit) in de door haar aangegane joint venture XYZ in ... (land) is op de balans opgenomen voor € ... Dit bedrag vertegenwoordigt meer dan ...% van het balanstotaal van ... (naam entiteit) per ... JJJJ. Wij hebben geen toestemming verkregen om in contact te treden met het bestuur en de accountant van XYZ, evenmin hebben wij inzage gekregen in zijn controledossiers. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het aandeel van ... (naam entiteit) in de activa en de passiva van XYZ en in de opbrengsten en kosten van XYZ over JJJJ.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[7] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[8]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

---

6 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

7 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

8 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[9]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[10] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[11]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[12] in staat is om haar activiteiten[13] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[14] te liquideren of haar activiteiten[15] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[16] haar activiteiten[17] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[18]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

---

9 Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving. Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.

10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

11 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

14 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

15 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

16 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

17 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

18 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[19] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren

[19] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. één post, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.13 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post in de jaarrekening

1.1.13.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Onze oordeelonthouding
Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap[6]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[8]

De basis voor onze oordeelonthouding
Het aandeel van ... (naam entiteit) in de door haar aangegane joint venture XYZ in ... (land) is op de balans opgenomen voor € ... Dit bedrag vertegenwoordigt meer dan ...% van het balanstotaal van ... (naam entiteit) per ... JJJJ. Wij hebben geen toestemming verkregen om in contact te treden met het bestuur en de accountant van XYZ, evenmin hebben wij inzage gekregen in zijn controledossiers. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het aandeel van ... (naam entiteit) in de activa en de passiva van XYZ en in de opbrengsten en kosten van XYZ over JJJJ.

Materialiteit[9]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[10]

Reikwijdte van de groepscontrole[11]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van... (naam entiteit(en)).

---

8 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

9 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

10 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

[12]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[13] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[14]

---

[11] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

[12] Bij een oordeelonthouding blijven kernpunten achterwege en zijn de paragrafen over materialiteit en reikwijdte groepscontrole optioneel.

[13] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[14] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[15]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][16]

Benoeming[17]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[18]

Geen verboden diensten[19]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

---

15 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving.

16 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

17 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

18 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

19 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[20] en de raad van commissarissen[21] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[22]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[23] in staat is om haar activiteiten[24] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[25] te liquideren of haar activiteiten[26] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[27] haar activiteiten[28] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[29]

De raad van commissarissen is[30] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[31].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

---

20 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
21 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
22 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
26 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
27 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
28 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
29 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
30 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
31 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[32] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[33] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit reikwijdte groepscontrole

[32] Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
[33] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. één post, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de	EU-IFRS

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.14 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van meerdere posten in de jaarrekening

1.1.14.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 643

1.1.14.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 649

1.1.14 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van meerdere posten in de jaarrekening

1.1.14.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening van de vennootschap[5]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[6]

De basis voor onze oordeelonthouding
Wij zijn pas na ... JJJJ benoemd tot accountant van de entiteit en hebben daarom de voorraadopname aan het begin en het eind van het boekjaar niet bijgewoond. Het is niet mogelijk gebleken om op andere wijze voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de aanwezige voorraden per ... JJJJ-1 en JJJJ. Deze voorraden zijn in de balans opgenomen voor respectievelijk € ... en € ... Daarnaast heeft de implementatie van een nieuw geautomatiseerd debiteurensysteem in ... JJJJ geleid tot een groot aantal fouten in de debiteurenadministratie. Op de datum van onze verklaring was het personeel van de entiteit nog doende de tekortkomingen in het systeem te herstellen en de fouten te corrigeren. Het is niet mogelijk gebleken om op andere wijze het in de balans per ... JJJJ opgenomen bedrag aan debiteurenvorderingen ad euro ... te verifiëren. Als gevolg van de hiervoor genoemde omstandigheden hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventuele correcties nodig zouden zijn met betrekking tot de verantwoorde of niet-verantwoorde voorraden en debiteurenvorderingen. Hetzelfde geldt voor de desbetreffende posten van de winst- en verliesrekening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[7] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[8]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

6 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

7 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

8 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[9]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[10] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[11]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[12] in staat is om haar activiteiten[13] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[14] te liquideren of haar activiteiten[15] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[16] haar activiteiten[17] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[18]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden.

---

9 Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving. Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.

10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

11 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

14 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

15 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

16 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

17 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

18 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[19] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

[19] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. meerdere posten, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
(raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.14 Controleverklaring van oordeelonthouding wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van meerdere posten in de jaarrekening

1.1.14.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap[6]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[8]

De basis voor onze oordeelonthouding
Wij zijn pas na ... JJJJ benoemd tot accountant van de entiteit en hebben daarom de voorraadopname aan het begin en het eind van het boekjaar niet bijgewoond. Het is niet mogelijk gebleken om op andere wijze voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de aanwezige voorraden per ... JJJJ-1 en JJJJ. Deze voorraden zijn in de balans opgenomen voor respectievelijk € ... en € ... Daarnaast heeft de implementatie van een nieuw geautomatiseerd debiteurensysteem in ... JJJJ geleid tot een groot aantal fouten in de debiteurenadministratie. Op de datum van onze verklaring was het personeel van de entiteit nog doende de tekortkomingen in het systeem te herstellen en de fouten te corrigeren. Het is niet mogelijk gebleken om op andere wijze het in de balans per ... JJJJ opgenomen bedrag aan debiteurenvorderingen ad euro ... te verifiëren. Als gevolg van de hiervoor genoemde omstandigheden hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventuele correcties nodig zouden zijn met betrekking tot de verantwoorde of niet-verantwoorde voorraden en debiteurenvorderingen. Hetzelfde geldt voor de desbetreffende posten van de winst- en verliesrekening.

Materialiteit[9]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[10]

---

8 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

9 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

10 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

Reikwijdte van de groepscontrole[11]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

[12]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[13] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[14]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

---

[11] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

[12] Bij een oordeelonthouding blijven kernpunten achterwege en zijn de paragrafen over materialiteit en reikwijdte groepscontrole optioneel.

[13] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[15]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][16]

Benoeming[17]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[18]

Geen verboden diensten[19]

---

14 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

15 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving.

16 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

17 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

18 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

19 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;
- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:
    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[20] en de raad van commissarissen[21] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[22]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[23] in staat is om haar activiteiten[24] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[25] te liquideren of haar activiteiten[26] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[27] haar activiteiten[28] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[29]

De raad van commissarissen is[30] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[31].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze

---

20 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
21 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
22 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
26 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
27 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
28 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
29 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
30 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
31 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[32] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[33] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

[32] Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
[33] Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit reikwijdte groepscontrole een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. meerdere posten, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.15 Afkeurende controleverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed in de jaarrekening

1.1.15.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 660

1.1.15.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 670

1.1.15 Afkeurende controleverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed in de jaarrekening

1.1.15.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons afkeurend oordeel
De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € ... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... te hoog voorgesteld.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

[11] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.15 Afkeurende controleverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed in de jaarrekening

1.1.15.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons afkeurend oordeel
De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € ... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... te hoog voorgesteld.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

---

[18] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons afkeurend oordeel' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

Benoeming[30]

Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

---

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[32] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.16 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van materieel belang

1.1.16.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 686

1.1.16.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 696

1.1.16 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van materieel belang

1.1.16.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons afkeurend oordeel

1. De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € ... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... te hoog voorgesteld.

2. In de balans zijn de voorraden opgenomen voor een bedrag van € ... Dit bedrag heeft voor €... betrekking op voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen. Het laatste bedrag is ontleend aan de door de entiteit gevoerde administratie. Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk de opname van deze voorraden bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan en de waardering van deze voorraden kunnen verifiëren.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

---

[12] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[15] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

---

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

[30] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

[31] Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed, met samenloop met een situatie van niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materieel belang is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.16 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van materieel belang

1.1.16.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

2. de volgende overzichten over JJJJ:
de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons afkeurend oordeel

1. De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € ... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... te hoog voorgesteld.

2. In de balans zijn de voorraden opgenomen voor een bedrag van € ... Dit bedrag heeft voor €... betrekking op voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen. Het laatste bedrag is ontleend aan de door de entiteit gevoerde administratie. Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk de opname van deze voorraden bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan en de waardering van deze voorraden kunnen verifiëren.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

---

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

---

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

[19]

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

[20] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[21] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons afkeurend oordeel' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

---

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

---

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

---

42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.

44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening

---

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed, met samenloop met een situatie van niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materieel belang is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.1.17 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van diepgaande invloed

1.1.17.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 713

1.1.17.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 723

1.1.17 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van diepgaande invloed

1.1.17.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons afkeurend oordeel
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons afkeurend oordeel

1. De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt ad €... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met ad € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met ad € ... te hoog voorgesteld.

2. Gegeven de aard van de activiteiten en de omvang van de entiteit kan de interne organisatie niet op economisch verantwoorde wijze zodanig worden ingericht dat door accountantscontrole op rationele wijze voldoende en geschikte controle-informatie kan worden verkregen over de volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen omzet en de daarmee rechtstreeks samenhangende posten.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[14] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[15]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

---

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

13 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

14 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

15 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[16]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[18]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[19] in staat is om haar activiteiten[20] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[21] te liquideren of haar activiteiten[22] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

16 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

18 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

19 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

20 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[23] haar activiteiten[24] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[25]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[26]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[27]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze

---

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
25 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
26 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
27 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[28];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[29]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[30]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[31] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

29 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

---

30 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

31 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed, met samenloop met een situatie van niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, hetgeen van diepgaande invloed is
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of	Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.17 Afkeurende controleverklaring met samenloop van het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen van diepgaande invloed

1.1.17.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

2. de volgende overzichten over JJJJ:
de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons afkeurend oordeel

1. De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt ad €... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met ad € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met ad € ... te hoog voorgesteld.

2. Gegeven de aard van de activiteiten en de omvang van de entiteit kan de interne organisatie niet op economisch verantwoorde wijze zodanig worden ingericht dat door accountantscontrole op rationele wijze voldoende en geschikte controle-informatie kan worden verkregen over de volledigheid van de in de jaarrekening opgenomen omzet en de daarmee rechtstreeks samenhangende posten.

---

[10] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

[11] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

---

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

---

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*[19]
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

19 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons afkeurend oordeel' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*

---

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[26] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[27]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[28]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][29]

---

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

27 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

28 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

Benoeming[30]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[31]

Geen verboden diensten[32]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

---

29 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

30 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

31 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

32 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

    - het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[33] en de raad van commissarissen[34] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[35]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[36] in staat is om haar activiteiten[37] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[38] te liquideren of haar activiteiten[39] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[40] haar activiteiten[41] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[42]

---

33 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
34 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
35 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
36 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
37 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
38 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
39 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
40 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
41 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

De raad van commissarissen is[43] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[44].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[45]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[46]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

---

42 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

43 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.

44 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

45 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

46 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[47];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[48]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[49]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[50] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening

---

47 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

48 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[51] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[52] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[53]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[54] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[55]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

49 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

50 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

53 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

54 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

55 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens een afwijking van diepgaande invloed, met samenloop met een situatie van niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, hetgeen van diepgaande invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.18 Afkeurende controleverklaring wegens ontoereikende uiteenzetting van materiële onzekerheid omtrent de continuïteit

1.1.18.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 740

1.1.18.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht 750

1.1.18 Afkeurende controleverklaring wegens ontoereikende uiteenzetting van materiële onzekerheid omtrent de continuïteit

1.1.18.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor ons afkeurend oordeel

De jaarrekening is opgesteld met toepassing van grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de entiteit. De financiële positie van de entiteit en de omstandigheden waarin de entiteit verkeert, geven aanleiding tot ernstige onzekerheid omtrent de continuïteit van de entiteit. De in de jaarrekening onder punt ... in de toelichting gegeven toelichting bevat geen adequate uiteenzetting van voornoemde omstandigheden, wat een afwijking is van[8] Titel 9 Boek 2 BW[9].

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[10]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[11] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[12]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Opdrachtobject aan te passen naargelang de situatie.

9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

10 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

11 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

12 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

Controleaanpak continuïteit[14]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast

---

[13] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

[14] Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[15]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[16] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[17]

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

---

[15] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[16] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[17] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[18]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[19] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[20]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[21] in staat is om haar activiteiten[22] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[23] te liquideren of haar activiteiten[24] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[25] haar activiteiten[26] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[27]

---

18 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

19 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

20 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

21 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

22 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

23 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

24 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

25 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

26 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

27 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[28]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[29]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[30];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

28 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

29 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

30 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[31]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[32]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[33] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

---

[31] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

[32] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570)

33 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens ontoereikende uiteenzetting van de onzekerheid over de continuïteit, wat van diepgaande invloed is (niet in combinatie met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteitsveronderstelling)
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.1.18 Afkeurende controleverklaring wegens ontoereikende uiteenzetting van materiële onzekerheid omtrent de continuïteit

1.1.18.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2 BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons afkeurend oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel', geen getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons afkeurend oordeel
De jaarrekening is opgesteld met toepassing van grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de entiteit. De financiële positie van de entiteit en de omstandigheden waarin de entiteit verkeert, geven aanleiding tot ernstige onzekerheid omtrent de continuïteit van de entiteit. De in de jaarrekening onder punt ... in de toelichting gegeven toelichting bevat geen adequate uiteenzetting van voornoemde omstandigheden, wat een afwijking is van[12] EU-IFRS.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[13]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[14] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[15] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.
12 Opdrachtobject aan te passen naargelang de situatie.
13 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
14 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
15 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons afkeurend oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[16]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[17]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[18]

Reikwijdte van de groepscontrole[19]
... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

16 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

17 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

18 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

20

---

19 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[21]

Controleaanpak continuïteit[22]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

---

20 Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

22 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Of een combinatie van deze elementen.[23]

De kernpunten van onze controle[24]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[25] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Naast de aangelegenheid/-heden die staat (staan) beschreven in de sectie 'De basis voor ons afkeurend oordeel' hebben wij onderstaande aangelegenheid/-heden als kernpunt(en) van de controle geïdentificeerd.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[26]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[27] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[28]

---

23 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

24 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

25 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

26 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

27 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

Uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' zijn wij op grond van onderstaande werkzaamheden van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[29]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][30]

Benoeming[31]

Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[32]

---

28 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

29 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

30 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

31 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

32 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Geen verboden diensten[33]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

---

[33] Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[34] en de raad van commissarissen[35] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[36]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[37] in staat is om haar activiteiten[38] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[39] te liquideren of haar activiteiten[40] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[41] haar activiteiten[42] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[43]

De raad van commissarissen is[44] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[45].

---

34 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
35 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
36 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
37 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
38 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
39 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
40 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
41 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
42 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
43 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
44 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
45 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[46]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[47]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[48];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

---

46 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

47 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

48 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[49]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[50]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[51] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven

---

49 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

50 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[52] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[53] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[54]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[55] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[56]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	afkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag'	het jaarverslag

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

52 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

53 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

54 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

55 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

56 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons afkeurend oordeel' bevat de andere informatie een afwijking van diepgaande invloed
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een afkeurend oordeel: wat is de reden voor het afkeurend oordeel?	Wegens ontoereikende uiteenzetting van de onzekerheid over de continuïteit, wat van diepgaande invloed is (niet in combinatie met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteitsveronderstelling)
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.2.1 Goedkeurende controleverklaring bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht - toereikende controle-informatie over beginbalans

1.2.1.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld) 766

1.2.1.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht; 776

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.2.1 Goedkeurende controleverklaring bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht - toereikende controle-informatie over beginbalans

1.2.1.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[5] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

5 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[8]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[9] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*

---

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

9 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[11]

Controleaanpak continuïteit[12]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*
- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*
- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[13]

---

11 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

12 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd

Op de jaarrekening JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: over het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast.

Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening en de daaraan gerelateerde toelichtingen, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in de mutatieoverzichten [***optioneel***: *het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht afzonderlijk noemen*] niet gecontroleerd.[14]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[15] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[16]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

---

[13] Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

[14] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

[15] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

[16] Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[17]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[18] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[26]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

---

17 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.
Passages met een verwijzing naar Titel 9 Boek 2 BW kunnen vervallen bij een vrijwillige controle of zijn aan te passen bij andere geldende wet- en regelgeving.

18 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[27]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[28]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[29];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie

---

27 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

28 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

29 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[30]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[31]

Wij communiceren met de met governance belaste personen[32] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

30 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

31 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

32 Wanneer een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt, is het mogelijk dat met een ander orgaan wordt gecommuniceerd over de planning en de bevindingen van de controle. In de tekst kunnen de woorden 'de met governance belaste personen' worden vervangen door de aanduiding van het desbetreffende orgaan.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie bestaat uit alleen het bestuursverslag en de overige gegevens, wat minimaal is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW. De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.2.1 Goedkeurende controleverklaring bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht - toereikende controle-informatie over beginbalans

1.2.1.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht;

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ[6] in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[7];

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen enkelvoudige jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[9].

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
9 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[10]

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[11]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[12]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[13] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[14] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

---

10 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

11 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

12 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

13 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.

14 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[15]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit[16]

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR X. De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de relevante benchmark b.v. winst, omzet of andere criteria). Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[17]

Reikwijdte van de groepscontrole[18]

... (naam entiteit(en)) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit(en)).

---

15 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

16 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

18 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing);*
- *Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]

Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze op frauderisico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang tijdens de controle is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29B van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de frauderisico's die aandacht vereisten bij de controle;*
- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*[19]
- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

---

[19] Alleen voor oob's: Artikel 10 lid 2 onder c. van Verordening (EU) 537/2014 vereist: 'Indien relevant voor [de informatie ter ondersteuning van ons oordeel] **over elk als significant ingeschat risico op een afwijking van materieel belang** verstrekte informatie, bevat de controleverklaring een duidelijke verwijzing naar de desbetreffende toelichtingen in de financiële overzichten.'

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[20]

Controleaanpak continuïteit[21]

De mate van detail die in de controleverklaring moet worden verschaft om te beschrijven op welke wijze de accountant heeft ingespeeld op de geschiktheid van het hanteren door het management van de continuïteitsveronderstelling bij het opstellen en presenteren van de financiële overzichten en op gebeurtenissen of omstandigheden die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven is ingespeeld is een kwestie van professionele oordeelvorming en wordt aangepast aan de specifieke omstandigheden en complexiteit van de controle. In overeenstemming met paragraaf 29A van Standaard 700 kan de accountant het volgende omschrijven:

- *de aangelegenheden die aandacht vereisten bij de controle;*

- *een verwijzing naar eventuele toelichtingen in de financiële overzichten;*

- *een kort overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden;*

- *een indicatie van de uitkomst van de werkzaamheden van de accountant;*

- *belangrijke waarnemingen met betrekking tot de aangelegenheid.*

Of een combinatie van deze elementen.[22]

---

20 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Indien er frauderisico's zijn die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang die van de accountant geen significante aandacht vereisten bij het uitvoeren van de controle [zie ook de toepassingsgerichte en overige verklarende teksten bij Standaard 701, paragraaf 9(a), waaronder A21], heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen. Wet- of regelgeving kan openbare toelichting door het management of de accountant verhinderen. Zo kan bij wet- of regelgeving specifiek zijn verboden dat een openbare mededeling wordt gedaan die een nadelige invloed zou kunnen hebben op een onderzoek dat door een bevoegde instantie naar een daadwerkelijke dan wel een vermoede illegale handeling wordt uitgevoerd (zoals aangelegenheden die gerelateerd zijn aan witwassen).

21 Alleen vereist voor wettelijke controles (niet bij een oordeelonthouding).
Op deze plaats beschrijven wij de controle-aanpak continuïteit als géén sprake is van de situatie zoals bedoeld in Standaard 570 paragraaf 22 (materiële onzekerheid over de continuïteit) en evenmin sprake is van onzekerheid over continuïteit ('close call', zie Stappenplan rapporteren over continuïteit, scenario 2.2). In het laatste geval ligt het voor de hand om dit te beschrijven als een kernpunt van onze controle. Zie ook het continuïteitscontinuüm in de NBA Continuïteitsgids en het Stappenplan rapporteren over continuïteit (scenario 1 en 2.1).

22 Indien er geen gebeurtenissen of omstandigheden bestaan die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven die van de accountant significante aandacht ereisten bij het uitvoeren van de controle heeft de accountant de mogelijkheid om werkzaamheden en uitkomsten en/of waarnemingen in verkorte vorm op te nemen.

De kernpunten van onze controle[23]

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van commissarissen[24] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Paragraafkop per kernpunt

De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*
- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*
- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*[25]

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd

Op de jaarrekening JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: over het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast.

Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht en de daaraan gerelateerde toelichtingen niet gecontroleerd.[26]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[27] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[28]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

---

23 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

24 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

26 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

27 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[29]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][30]

Benoeming[31]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[32]

Geen verboden diensten[33]
Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

---

28 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

29 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

30 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

31 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

32 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:

    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

---

33 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[34] en de raad van commissarissen[35] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW[36]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[37] in staat is om haar activiteiten[38] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[39] te liquideren of haar activiteiten[40] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[41] haar activiteiten[42] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[43]

De raad van commissarissen is[44] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[45].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

---

34 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
35 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
36 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
37 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
38 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
39 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
40 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
41 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
42 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
43 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
44 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
45 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[46]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[47]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[48];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar

---

46 Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

47 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

48 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[49]

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[50]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[51] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan het auditcomité op grond van artikel 11 van de Europese verordening

---

49 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis en alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel. Termen als 'bestuur', 'vennootschap' en 'haar activiteiten' zijn naargelang de situatie aan te passen.

50 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

51 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan de raad van commissarissen[52] dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad[53] over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.[54]

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de raad van commissarissen[55] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[56]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere	het jaarverslag

52 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

53 Zo nodig aanpassen als een raad (raad van commissarissen, raad van toezicht) of soortgelijk orgaan ontbreekt.

54 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de passage over onafhankelijkheid facultatief.

55 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

56 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	controleaanpak frauderisico's controleaanpak continuïteit (overslaan bij keuze voor paragraaf materiële onzekerheid over continuïteit op grond van Standaard 570) een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	De andere informatie, onder meer het bestuursverslag en de overige gegevens, bevat geen materiële afwijkingen, en bevat alle informatie die is vereist op grond van Titel 9 Boek 2 BW
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring
VRAAG: Welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? 2 communicatie aan de raad van commissarissen over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de raad van commissarissen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alle passages. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.2.20 Controleverklaring van oordeelonthouding bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de beginbalans, hetgeen van diepgaande invloed is

1.2.20.1	Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)	792
1.2.20.1.1	Controleverklaring van oordeelonthouding; niet voldoende en geschikte controle-informatie over de beginbalans, wel over de eindbalans	798
1.2.20.G	Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht;	804

1.2.20 Controleverklaring van oordeelonthouding bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de beginbalans, hetgeen van diepgaande invloed is

1.2.20.1 Voorbeeldtekst igv jaarrekening obv Titel 9 Boek 2 BW (geen geconsolideerde jaarrekening opgesteld)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening van de vennootschap[5]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

[1] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.

[2] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

[3] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

[4] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[5] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[6]

De basis voor onze oordeelonthouding
Het is niet mogelijk gebleken achteraf tot het oordeel te komen dat de balans per 31 december JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ-1) een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen, welk oordeel kan dienen als uitgangspunt voor de controle van de jaarrekening over het boekjaar JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Indien bedragen van genoemde balans anders zouden moeten luiden, zou dit van directe invloed zijn op de gepresenteerde resultaten over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Als gevolg hiervan is onzekerheid blijven bestaan met betrekking tot de grootte en de samenstelling van het resultaat over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ).

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd
Op de jaarrekening JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: over het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast.
Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening en de daaraan gerelateerde toelichtingen, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in de mutatieoverzichten [***optioneel***: *het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht afzonderlijk noemen*] niet gecontroleerd.[7]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[8] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[9]

---

6 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

8 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

9 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[10]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[11] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[12]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[13] in staat is om haar activiteiten[14] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[15] te liquideren of haar activiteiten[16] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

10 Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving. Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.

11 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

12 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

13 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

14 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

15 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

16 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[17] haar activiteiten[18] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[19]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[20] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen

17 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
18 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
19 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
20 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Alleen bij een eerste controle: Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. de beginbalans, wat van diepgaande invloed is

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.2.20 Controleverklaring van oordeelonthouding bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de beginbalans, hetgeen van diepgaande invloed is

1.2.20.1.1 Controleverklaring van oordeelonthouding; niet voldoende en geschikte controle-informatie over de beginbalans, wel over de eindbalans

NB: Deze voorbeeldtekst is gebaseerd op de situatie uit de Nederlandse Standaard 510 par. 10, respectievelijk A8 aangepast aan de Nederlandse situatie. Het onder deze omstandigheden afgeven van een goedkeurend oordeel bij de eindbalans is alleen mogelijk als het resultaat niet afzonderlijk in de balans wordt vermeld.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders van ... (naam entiteit(en))[1]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[2] jaarrekening JJJJ[3]

Onze oordeelonthouding
Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[4] jaarrekening van de vennootschap[5]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.
De verkregen controle-informatie is wel geschikt als basis voor ons oordeel over de balans op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) met bijbehorende toelichting.

---

1 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
2 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
5 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Ons oordeel over de balans op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) met bijbehorende toelichting
Naar ons oordeel is de balans op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) met bijbehorende toelichting in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[7]

De basis voor onze oordeelonthouding
Het is niet mogelijk gebleken achteraf tot het oordeel te komen dat de balans per 31 december JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ-1) een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen, welk oordeel kan dienen als uitgangspunt voor de controle van de jaarrekening over het boekjaar JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Indien bedragen van genoemde balans anders zouden moeten luiden, zou dit van directe invloed zijn op de gepresenteerde resultaten over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Als gevolg hiervan is onzekerheid blijven bestaan met betrekking tot de grootte en de samenstelling van het resultaat over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ).

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd
Op de jaarrekening JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: over het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast.
Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening en de daaraan gerelateerde toelichtingen, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in de mutatieoverzichten [***optioneel***: *het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht afzonderlijk noemen*] niet gecontroleerd.[8]

---

6 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

8 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[9] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[10]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[11]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[12] voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[13]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige

---

9 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

10 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

11 Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving. Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert en in voorkomende gevallen de tekst aanpassen wanneer in het stelsel van financiële verslaggeving de mogelijkheid van een vrijstelling van het bestuursverslag en de overige gegevens is opgenomen, bijvoorbeeld voor een kleine rechtspersoon in Titel 9 Boek 2 BW.

12 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

13 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[14] in staat is om haar activiteiten[15] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[16] te liquideren of haar activiteiten[17] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[18] haar activiteiten[19] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[20]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.
De verkregen controle-informatie is wel geschikt als basis voor ons oordeel over de balans op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) met bijbehorende toelichting.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[21] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

14 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
15 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
16 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
17 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
19 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
20 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
21 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd
VRAAG: Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Nee
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Alleen bij een eerste controle: Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de beginbalans, wat van diepgaande invloed is, wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	Titel 9 Boek 2 BW
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1.2.20 Controleverklaring van oordeelonthouding bij een jaarrekening ingeval van eerste uitvoering van controleopdracht wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen ten aanzien van de beginbalans, hetgeen van diepgaande invloed is

1.2.20.G Voorbeeldtekst igv enkelvoudige jaarrekening, opgesteld conform Titel 9 Boek 2BW en een geconsolideerde jaarrekening, opgesteld conform IFRS en gezamenlijk in één boekwerk uitgebracht;

NB:

Niet-verboden diensten
Ingeval de controlerende accountant(sorganisatie) aan een organisatie van openbaar belang (oob) niet-verboden diensten anders dan de wettelijke controle heeft verleend heeft het de voorkeur wanneer de cliënt deze vermeldt in haar bestuursverslag, jaarrekening of elders in haar jaarverslag. Wanneer dit niet (volledig) het geval is, is de accountant verplicht de verleende niet-verboden diensten (die ontbreken in het jaarverslag) op te nemen in de controleverklaring. Het onderdeel 'Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten' komt het meest in aanmerking. Om te vermijden dat dit onderdeel hierdoor onevenwichtig omvangrijk wordt, is het mogelijk om daarvandaan te verwijzen naar een bijlage bij de controleverklaring.

Bezoldigingsverslag
Een voorbeeld van een passage over het bezoldigingsverslag vindt u op de NBA-website, onder 'Voorbeeldteksten'.
In de NBA-verklaringengenerator ontbreekt een default-passage over het bezoldigingsverslag.
Ingeval van een jaarrekening van een beursgenoteerde oob kan de controleverklaring een passage over het bezoldigingsverslag bevatten. De paragraaf over andere informatie komt in aanmerking voor een passage over het bezoldigingsverslag.

Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering
In de sectie over Andere informatie laat de voorbeeldtekst achterwege om rekening te houden met de eventuele inwerkingtreding hiervan. Ingeval het Implementatiebesluit richtlijn duurzaamheidsrapportering toch in werking is getreden voor uw cliënt, kan het tweede punt van de tweede alinea als volgt luiden:

- 'alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag, *uitgezonderd het duurzaamheidsverslag*, en de overige gegevens.'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen[1] van ... (naam entiteit(en))[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Onze oordeelonthouding

Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te controleren. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening.

Wij geven geen oordeel over de in dit jaarverslag opgenomen[5] geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van de vennootschap[6]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening als geheel.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:

   de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde mutatieoverzicht eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.[7]

---

1 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.
2 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt.
3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.
6 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
7 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De enkelvoudige jaarrekening bestaat uit:

1. de enkelvoudige balans per 31 december JJJJ;

2. de enkelvoudige winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[8]

De basis voor onze oordeelonthouding
Het is niet mogelijk gebleken achteraf tot het oordeel te komen dat de balans per 31 december JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ-1) een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen, welk oordeel kan dienen als uitgangspunt voor de controle van de jaarrekening over het boekjaar JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Indien bedragen van genoemde balans anders zouden moeten luiden, zou dit van directe invloed zijn op de gepresenteerde resultaten over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ). Als gevolg hiervan is onzekerheid blijven bestaan met betrekking tot de grootte en de samenstelling van het resultaat over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ).

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd
Op de jaarrekening JJJJ-1 (of bij een gebroken boekjaar: over het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast.
Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in het overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht en de daaraan gerelateerde toelichtingen niet gecontroleerd.[9]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[10] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[11]

Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW te overwegen of de andere informatie al dan niet:

---

8 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

9 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

10 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben opdracht gekregen de andere informatie te lezen en op basis van onze kennis en ons begrip, te verkrijgen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, te overwegen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.[12]

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten [indien van toepassing: en ESEF][13]

Benoeming[14]
Wij zijn door de raad van commissarissen op ... (datum eerste benoeming) benoemd als accountant van ... (naam entiteit(en)) vanaf de controle van het boekjaar XXXX en zijn sinds dat boekjaar tot nu toe de externe accountant.[15]

Geen verboden diensten[16]

---

11 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals:
'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'
Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

12 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Op grond van Titel 9 Boek 2 BW is het ook bij een oordeelonthouding verplicht te rapporteren over het bestuursverslag en de overige gegevens. Behalve in uitzonderingsgevallen blijft rapportage over andere informatie achterwege bij andere geldende wet- en regelgeving.

13 Zie Alert 43 van de NBA voor uitleg. Hierin is ook de voorbeeldtekst opgenomen voor entiteiten die geen geconsolideerde jaarrekening opmaken.

14 Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen is de passage over benoeming facultatief.

15 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt.

16 Zie de NB-tekst om, indien van toepassing, de verleende niet-verboden diensten te vermelden. Om te vermijden dat die passage onevenwichtig omvangrijk wordt, kan een verwijzing naar een bijlage worden opgenomen. De passage met de vermelding van de verleende niet-verboden diensten, of de verwijzing naar een bijlage hierover bij de controleverklaring, kan bijvoorbeeld komen te staan vóór de passage over geen verboden diensten.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben geen verboden diensten geleverd als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Europees uniform elektronisch formaat (European Single Electronic Format, ESEF)
... (naam entiteit(en)) heeft haar (hebben hun) jaarverslag opgesteld in ESEF.
De vereisten hiervoor zijn vastgelegd in de Gedelegeerde verordening (EU) 2019/815 met technische reguleringsnormen voor de specificatie van een uniform elektronisch verslagleggingsformaat (hierna: de RTS voor ESEF).

Naar ons oordeel voldoet het jaarverslag opgesteld in XHTML-formaat, met daarin opgenomen de (deels) gemarkeerde geconsolideerde jaarrekening zoals door ... (naam entiteit(en)) opgenomen in de rapportageset, in alle van materieel belang zijnde aspecten aan de RTS voor ESEF.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag inclusief de jaarrekening in overeenstemming met de RTS voor ESEF, waarbij het bestuur de verschillende onderdelen samenvoegt in één enkele rapportageset.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat het jaarverslag voldoet aan de RTS voor ESEF.

Wij hebben ons onderzoek uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3950N '*Assurance-opdrachten inzake het voldoen aan de criteria voor het opstellen van een digitaal verantwoordingsdocument*'.

Ons onderzoek bestond onder meer uit:

- het verkrijgen van inzicht in het financiële rapportageproces van de entiteit, waaronder het opstellen van de rapportageset;
- het identificeren en inschatten van de risico's dat het jaarverslag niet in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de RTS voor ESEF en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van verdere assurance-werkzaamheden als basis voor ons oordeel, waaronder:
    - het verkrijgen van de rapportageset en het uitvoeren van validaties om vast te stellen of de rapportageset met de daarin opgenomen Inline XBRL-instancedocument en de XBRL-extensie taxonomiebestanden in overeenstemming met de technische specificaties zoals opgenomen in de RTS voor ESEF zijn opgesteld;

- het onderzoeken van de informatie met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening in de rapportageset om vast te stellen of alle vereiste markeringen zijn toegepast en of deze in overeenstemming zijn met de RTS voor ESEF.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur[17] en de raad van commissarissen[18] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie (EU-IFRS) en met Titel 9 Boek 2 BW[19]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vennootschap[20] in staat is om haar activiteiten[21] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[22] te liquideren of haar activiteiten[23] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[24] haar activiteiten[25] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.[26]

De raad van commissarissen is[27] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[28].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze

---

17 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
18 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
19 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
20 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
21 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
22 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
23 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
24 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
25 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
26 Deze passage alleen laten vervallen wanneer de continuïteitsveronderstelling geen rol speelt in het van toepassing zijnde verslaggevingsstelsel.
27 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
28 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang,[29] de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),[30] de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

29 Laten vervallen ingeval de eventuele beursnotering van de entiteit geldt voor een beurs buiten de EU.
30 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd een ESEF-paragraaf in de sectie Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten (alleen bij oob's)
Wat de andere informatie naast het controleobject betreft, is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	Om dezelfde reden als beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat na te gaan om daarop onze rapportage over de andere informatie te baseren
Geldt de eerste volzin van de paragraaf verslag openbaarmaking inzake de winstbelasting ingeval u deze paragraaf opneemt?	Ja
VRAAG: Is uw cliënt een beleggingsentiteit (beleggingsinstelling, -fonds, -maatschappij, of -onderneming)?	Nee
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeelonthouding: wat is de reden voor de oordeelonthouding? Let op! De optie wel voldoende en geschikte controle-informatie over de eindbalans geldt alleen voor de stelsels Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS en Titel 9 Boek 2 BW en gelijktijdig IFRS for SMEs	Alleen bij een eerste controle: Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen t.a.v. de beginbalans, wat van diepgaande invloed is
VRAAG: Neemt u de passage over verantwoordelijkheid van de raad van commissarissen voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject op in uw controleverklaring?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van EU-IFRS of Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Wel consolidatie: enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW en geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS, in één boekwerk
VRAAG: Welk(e) verslaggevingsstelsel(s) is (zijn) van toepassing? Beantwoord deze vraag ook wanneer de samenstelling van de jaarrekening is gebaseerd op toepassing van Titel 9 Boek 2 BW, EU-IFRS of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW. Kies 'EU-IFRS' of 'gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW' bij variant G	EU-IFRS
VRAAG: Is het een wettelijke controle?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.3 Controleverklaring bij financiële overzichten

1.3 Controleverklaring bij financiële overzichten 814

1.3 Controleverklaring bij financiële overzichten

1.3 Controleverklaring bij financiële overzichten

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij de financiële overzichten kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden. In deze controleverklaring bij de financiële overzichten wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is een rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben de financiële overzichten over ... (boekjaar) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel zijn de in dit jaarverslag opgenomen[1] financiële overzichten over ... (boekjaar) van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de vereisten voor financiële verslaggeving uit (sectie Z...) van het contract.

De financiële overzichten bestaan uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[2]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de financiële overzichten waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De financiële overzichten zijn opgesteld met als doel ... (*naam entiteit(en)*) in staat te stellen te voldoen aan ... (*omschrijving vereisten, doel, contract etc.*). Hierdoor zijn de financiële overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

---

1 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt het controleobject opneemt - (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar het controleobject wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

2 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

3 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[4] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de financiële overzichten en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de financiële overzichten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie [indien van toepassing: , waaronder ... in overeenstemming met ... (invullen geldend stelsel inzake financiële verslaggeving)].

Verantwoordelijkheden van het bestuur[5] en de de raad van commissarissen[6] voor de financiële overzichten

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële overzichten in overeenstemming met de vereisten voor financiële verslaggeving uit (sectie Z...) van het contract. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de financiële overzichten moet het bestuur afwegen of de vennootschap[7] in staat is om haar activiteiten[8] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de financiële overzichten opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[9] te liquideren of haar activiteiten[10] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

---

4 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

5 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

6 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

7 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

8 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

9 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

10 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[11] haar activiteiten[12] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de financiële overzichten.

De raad van commissarissen is[13] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[14].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële overzichten
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[15]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[16]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

---

11 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
12 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
13 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
14 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
15 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
16 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[17];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële overzichten staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de financiële overzichten. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[18] en

- het evalueren of de financiële overzichten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de financiële overzichten. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[19]

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

17 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
18 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Andere volledige set van financiële overzichten dan een jaarrekening, bijvoorbeeld in het kader van (grondslagen in overeenstemming met) een contract
VRAAG: Ingeval van andere financiële overzichten dan een jaarrekening, hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst.	het jaarverslag
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

[19] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds'.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	de vereisten voor financiële verslaggeving uit het contract
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.4 Controleverklaring bij jaarcijfers voor consolidatiedoeleinden

1.4.1 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden - Het materialiteitsniveau zoals opgegeven in instructies van de groepsaccountant is groter dan die voor de jaarrekening van de entiteit (zelfstandig onderdeel) 823

1.4.8 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden – Niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, alsmede een materiële afwijking. Het materialiteitsniveau zoals opgegeven in instructies van de groepsaccountant is groter dan die voor de jaarrekening van de entiteit (zelfstandig onderdeel). 830

1.4.21 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden – Niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, doordat de groepsaccountant in de instructies aangeeft dat bepaalde werkzaamheden niet hoeven te worden verricht (deze werkzaamheden worden op groepsniveau uitgevoerd). De component accountant is van mening dat er daardoor sprake is van een beperking in de reikwijdte van de controle ('scope limitation'). 837

1.4 Controleverklaring bij jaarcijfers voor consolidatiedoeleinden

1.4.1 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden - Het materialiteitsniveau zoals opgegeven in instructies van de groepsaccountant is groter dan die voor de jaarrekening van de entiteit (zelfstandig onderdeel)

NB: Het nieuwe format is niet verplicht voor deze voorbeeldrapportage aan de groepsaccountant. Uit efficiency-overwegingen - onderhoudbaarheid van deze generator - staat ook deze rapportage in het nieuwe format. De component auditor en groepsaccountant kunnen anders overeenkomen.

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden. In deze controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: ... (naam groepsaccountant)

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Ons oordeel

Zoals gevraagd in uw instructies ... (naam en datum instructies) hebben wij, voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening van ... (naam moedermaatschappij), de bijgaande financiële informatie over ... (boekjaar)[1] van ... (naam component) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de financiële informatie over ... (boekjaar) van ... (naam component) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum).

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam component) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Gehanteerde materialiteit

Ingevolge uw instructies hebben wij onze werkzaamheden gepland en uitgevoerd rekening houdend met het door u opgegeven materialiteitsniveau dat afwijkt van het materialiteitsniveau dat zou zijn gehanteerd om een oordeel te kunnen geven over de financiële informatie van de vennootschap als zelfstandig onderdeel.

---

[1] De te onderscheiden componenten van het rapporteringspakket hangen samen met het van toepassing zijnde stelsel voor financiële verslaggeving.

[2] Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

[3] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[4]

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de financiële informatie waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De financiële informatie is opgesteld met als doel om ... (naam moedermaatschappij) in staat te stellen om aan de hand van de financiële informatie van ... (naam component) de geconsolideerde jaarrekening van de groep op te stellen. Hierdoor vormt de financiële informatie geen volledige set van financiële overzichten van ... (naam component) in overeenstemming met ... (stelsel van financiële verslaggeving dat ten grondslag ligt aan de verslaggevingsgrondslagen van de moedermaatschappij) en is niet bedoeld om een getrouw beeld te geven van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam component) per 31 december JJJJ en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ. Hierdoor is de financiële informatie mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.[5]
Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[6] en de de raad van commissarissen[7] voor de financiële informatie
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële informatie in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de financiële informatie moet het bestuur afwegen of de vennootschap[8] in staat is om haar activiteiten[9] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de financiële informatie opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling,

---

4 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.
5 Aan te passen aan een gebroken boekjaar.
6 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
7 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
8 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
9 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[10] te liquideren of haar activiteiten[11] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[12] haar activiteiten[13] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de financiële informatie.

De raad van commissarissen is[14] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[15].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de financiële informatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[16]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[17]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële informatie afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel

---

10 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
11 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
14 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
15 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
16 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
17 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[18];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële informatie staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de financiële informatie. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[19] en

- het evalueren of de financiële informatie de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

---

[18] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

[19] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Financiële informatie voor consolidatiedoeleinden
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u	Geen van de passages 2, 3 en 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Ja

1.4 Controleverklaring bij jaarcijfers voor consolidatiedoeleinden

1.4.8 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden – Niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, alsmede een materiële afwijking. Het materialiteitsniveau zoals opgegeven in instructies van de groepsaccountant is groter dan die voor de jaarrekening van de entiteit (zelfstandig onderdeel).

NB: Het nieuwe format is niet verplicht voor deze voorbeeldrapportage aan de groepsaccountant. Uit efficiency-overwegingen - onderhoudbaarheid van deze generator - staat ook deze rapportage in het nieuwe format. De component auditor en groepsaccountant kunnen anders overeenkomen.

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden. In deze controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: ... (naam groepsaccountant)

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Ons oordeel met beperking

Zoals gevraagd in uw instructies ... (naam en datum instructies) hebben wij, voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening van ... (naam moedermaatschappij), de bijgaande financiële informatie over ... (boekjaar)[1] van ... (naam component) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de financiële informatie over ... (boekjaar) van ... (naam component) uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in punt 1 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' en uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in punt 2 van de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum).

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel met beperking

1. In de balans zijn de voorraden opgenomen voor een bedrag van € ... Dit bedrag heeft voor € ... betrekking op voorraden die in het buitenland liggen opgeslagen. Het laatste bedrag is ontleend aan de door de entiteit gevoerde administratie. Wegens de geografische ligging en ambtelijke beletselen was het ons niet mogelijk de opname van deze voorraden bij te wonen. Evenmin hebben wij op andere wijze het bestaan en de waardering van deze voorraden kunnen verifiëren.

2. Onder de vorderingen is een als volwaardig opgenomen vordering ad € ... begrepen die vanwege het faillissement van de betrokken debiteur niet meer kan worden geïncasseerd. Hiervoor is in de balans geen voorziening opgenomen.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie'.

---

[1] De te onderscheiden componenten van het rapporteringspakket hangen samen met het van toepassing zijnde stelsel voor financiële verslaggeving.

[2] Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam component) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Gehanteerde materialiteit
Ingevolge uw instructies hebben wij onze werkzaamheden gepland en uitgevoerd rekening houdend met het door u opgegeven materialiteitsniveau dat afwijkt van het materialiteitsniveau dat zou zijn gehanteerd om een oordeel te kunnen geven over de financiële informatie van de vennootschap als zelfstandig onderdeel.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[4]

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de financiële informatie waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De financiële informatie is opgesteld met als doel om ... (naam moedermaatschappij) in staat te stellen om aan de hand van de financiële informatie van ... (naam component) de geconsolideerde jaarrekening van de groep op te stellen. Hierdoor vormt de financiële informatie geen volledige set van financiële overzichten van ... (naam component) in overeenstemming met ... (stelsel van financiële verslaggeving dat ten grondslag ligt aan de verslaggevingsgrondslagen van de moedermaatschappij) en is niet bedoeld om een getrouw beeld te geven van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam component) per 31 december JJJJ en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ. Hierdoor is de financiële informatie mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.[5]
Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

---

3 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
4 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.
5 Aan te passen aan een gebroken boekjaar.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[6] en de de raad van commissarissen[7] voor de financiële informatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële informatie in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de financiële informatie moet het bestuur afwegen of de vennootschap[8] in staat is om haar activiteiten[9] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de financiële informatie opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[10] te liquideren of haar activiteiten[11] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[12] haar activiteiten[13] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de financiële informatie.

De raad van commissarissen is[14] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[15].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de financiële informatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de

---

6 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

7 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

8 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

9 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

10 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

11 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.

14 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.

15 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[16]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[17]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële informatie afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[18];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële informatie staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de financiële informatie. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[19] en

---

16 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

17 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

19 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

- het evalueren of de financiële informatie de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Financiële informatie voor consolidatiedoeleinden
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, en wegens een materiële afwijking
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Geen van de passages 2, 3 en 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Ja

1.4 Controleverklaring bij jaarcijfers voor consolidatiedoeleinden

1.4.21 Controleverklaring voor consolidatiedoeleinden – Niet in staat zijn voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen, wat van materiële invloed is, doordat de groepsaccountant in de instructies aangeeft dat bepaalde werkzaamheden niet hoeven te worden verricht (deze werkzaamheden worden op groepsniveau uitgevoerd). De component accountant is van mening dat er daardoor sprake is van een beperking in de reikwijdte van de controle ('scope limitation').

NB: Het nieuwe format is niet verplicht voor deze voorbeeldrapportage aan de groepsaccountant. Uit efficiency-overwegingen - onderhoudbaarheid van deze generator - staat ook deze rapportage in het nieuwe format. De component auditor en groepsaccountant kunnen anders overeenkomen.

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden. In deze controleverklaring bij de financiële informatie voor consolidatiedoeleinden wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: ... (naam groepsaccountant)

Ons oordeel met beperking
Zoals gevraagd in uw instructies ... (naam en datum instructies) hebben wij, voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening van ... (naam moedermaatschappij), de bijgaande financiële informatie over ... (boekjaar)[1] van ... (naam component) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de financiële informatie over ... (boekjaar) van ... (naam component) uitgezonderd de mogelijke effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking' in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum).

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel met beperking
Ingevolge uw instructies is de reikwijdte van onze controle beperkt en hebben wij op uw verzoek de volgende werkzaamheden niet uitgevoerd ... (opsomming werkzaamheden). Het is voor ons praktisch niet uitvoerbaar aan te geven wat de mogelijke financiële effecten zijn van de ons opgelegde beperking.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam component) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

---

[1] De te onderscheiden componenten van het rapporteringspakket hangen samen met het van toepassing zijnde stelsel voor financiële verslaggeving.

[2] Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

[3] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

Gehanteerde materialiteit
Ingevolge uw instructies hebben wij onze werkzaamheden gepland en uitgevoerd rekening houdend met het door u opgegeven materialiteitsniveau dat afwijkt van het materialiteitsniveau dat zou zijn gehanteerd om een oordeel te kunnen geven over de financiële informatie van de vennootschap als zelfstandig onderdeel.

Wij zijn met de raad van commissarissen overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven EUR Y rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.[4]

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de financiële informatie waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De financiële informatie is opgesteld met als doel om ... (naam moedermaatschappij) in staat te stellen om aan de hand van de financiële informatie van ... (naam component) de geconsolideerde jaarrekening van de groep op te stellen. Hierdoor vormt de financiële informatie geen volledige set van financiële overzichten van ... (naam component) in overeenstemming met ... (stelsel van financiële verslaggeving dat ten grondslag ligt aan de verslaggevingsgrondslagen van de moedermaatschappij) en is niet bedoeld om een getrouw beeld te geven van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam component) per 31 december JJJJ en van het resultaat en de kasstromen over JJJJ. Hierdoor is de financiële informatie mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.[5]
Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam component), ... (naam groepsaccountant) en ... (naam moedermaatschappij).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[6] en de de raad van commissarissen[7] voor de financiële informatie
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële informatie in overeenstemming met de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij op ... (datum). In dit kader is het bestuur

---

4 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.
5 Aan te passen aan een gebroken boekjaar.
6 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
7 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de financiële informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de financiële informatie moet het bestuur afwegen of de vennootschap[8] in staat is om haar activiteiten[9] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de financiële informatie opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[10] te liquideren of haar activiteiten[11] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[12] haar activiteiten[13] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de financiële informatie.

De raad van commissarissen is[14] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[15].

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de financiële informatie
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de financiële informatie nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[16]

---

8 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
9 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
10 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
11 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
14 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
15 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
16 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[17]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de financiële informatie afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[18];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de financiële informatie staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de financiële informatie. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[19] en

- het evalueren of de financiële informatie de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

---

17 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
19 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	oordeel met beperking
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Financiële informatie voor consolidatiedoeleinden
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	materialiteit een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	
VRAAG: Ingeval van een oordeel met beperking: wat is de reden voor het oordeel met beperking?	Beperking van reikwijdte van de controle op grond van instructies van groepsaccountant
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	de verslaggevingsinstructies van de moedermaatschappij
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Geen van de passages 2, 3 en 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.6 Controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek (de balans is niet opgenomen in een volledige jaarrekening)

1.6 Controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek (de balans is niet opgenomen in een volledige jaarrekening) 845

1.6 Controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek (de balans is niet opgenomen in een volledige jaarrekening)

1.6 Controleverklaring bij zelfstandig balansonderzoek (de balans is niet opgenomen in een volledige jaarrekening)

NB: Bij een wettelijke controle is alleen de volledige jaarrekening object van onderzoek, ook bij de eerste uitvoering van een controleopdracht. Om fouten te vermijden is daarom de controleverklaring vervallen bij een balans met toelichting die als object van onderzoek is opgenomen in een volledige jaarrekening.

NB: Deze controleverklaring wordt afgegeven bij een zelfstandig balansonderzoek, waarbij de balans en niet de gehele jaarrekening object van onderzoek is. Deze verklaring is van toepassing indien het resultaat niet afzonderlijk in de balans is vermeld. De situatie waarin dit resultaat wel afzonderlijk wordt vermeld dient te worden ontraden. Mocht de cliënt hier toch toe overgaan, dan wordt een controleverklaring met beperking (als het resultaat van materieel belang is) of een controleverklaring van oordeelonthouding (als het resultaat van diepgaande invloed is) verstrekt. Onderstaande voorbeeldtekst veronderstelt dat de balans met toelichting is opgesteld voor een bijzonder doel.

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is een raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel is expliciete aandacht voor de continuïteitsveronderstelling.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant geen controleverklaring afgegeven.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Ons oordeel

Wij hebben de bijgesloten, door ons gewaarmerkte balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) met toelichting van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[1].

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de balans met toelichting'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de balans met toelichting waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De balans met toelichting is opgesteld met als doel ... (*naam entiteit(en)*) in staat te stellen te voldoen aan ... (*omschrijving vereisten, doel, contract etc.*). Hierdoor is de balans met toelichting mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*) en dient

---

[1] Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.

[2] Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

[3] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd
Op [opdrachtobject] JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast. Derhalve is de ter vergelijking opgenomen informatie in [opdrachtobject] niet gecontroleerd.[4]

Verantwoordelijkheden van het bestuur[5] en de de raad van commissarissen[6] voor de balans met toelichting
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de balans met toelichting in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[7]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de balans met toelichting mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de balans met toelichting moet het bestuur afwegen of de vennootschap[8] in staat is om haar activiteiten[9] in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de balans met toelichting opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap[10] te liquideren of haar activiteiten[11] te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap[12] haar activiteiten[13] in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de balans met toelichting.

De raad van commissarissen is[14] verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap[15].

---

4 Naargelang de situatie aan te passen, onder meer het opdrachtobject.
5 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
6 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
7 Indien van toepassing aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals WNT.
8 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
9 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
10 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
11 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
12 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.
13 Naargelang de situatie de passage 'haar activiteiten' aan te passen.
14 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of een andere naam heeft.
15 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de balans met toelichting
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de balans met toelichting nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[16]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[17]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de balans met toelichting afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[18];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de balans met toelichting staan;

---

16 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.
17 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
18 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de balans met toelichting. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;[19] en

- het evalueren of de balans met toelichting de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Een balans voor een bijzonder doel, niet opgenomen in een omvattend document, de controleverklaring wordt niet bij de volledige jaarrekening gevoegd
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de raad van commissarissen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande	bestuur

[19] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht) een overige-aangelegenhedenparagraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	Titel 9 Boek 2 BW (bij een balans niet opgenomen in een omvattend document)
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Geen van de passages 2, 3 en 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.7 Controleverklaring inzake een opstelling van ontvangsten en uitgaven

1.7 Goedkeurende controleverklaring inzake een opstelling van ontvangsten en uitgaven 853

1.7 Controleverklaring inzake een opstelling van ontvangsten en uitgaven

1.7 Goedkeurende controleverklaring inzake een opstelling van ontvangsten en uitgaven

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is geen raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant een controleverklaring afgegeven. In de controleverklaring bij het overzicht betreffende ontvangsten en uitgaven kan de accountant een paragraaf betreffende overige aangelegenheden opnemen, om daarin te verwijzen naar de controleverklaring bij de jaarrekening die een paragraaf bevat ter benadrukking van aangelegenheden (bijvoorbeeld over materiële onzekerheid over de continuïteitsveronderstelling). In deze controleverklaring bij het overzicht betreffende ontvangsten en uitgaven wordt geen gebruik gemaakt van die mogelijkheid.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel

Wij hebben het bijgesloten, door ons gewaarmerkt overzicht inzake de ontvangsten en uitgaven over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) (hierna 'het overzicht')[1] van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Naar ons oordeel is het overzicht inzake de ontvangsten en uitgaven over JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld op basis van het kasstelsel in overeenstemming met de vereisten voor financiële verslaggeving uit (sectie Z...) van het contract.

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het overzicht'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van het overzicht waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. Het overzicht is opgesteld met als doel ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (*omschrijving vereisten, doel, contract etc.*). Hierdoor is het overzicht mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

---

[1] Hierbij een geschikte identificatie aangeven, door verwijzing naar paginanummers of door aanduiding van de specifieke opstelling.

[2] Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

[3] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] voor het overzicht
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het overzicht op basis van het kasstelsel in overeenstemming met de vereisten voor financiële verslaggeving uit Sectie Z... van het contract tussen ... a(naam entiteit en naam contractpartij), gedateerd ... (datum) (hierna 'het contract'). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van het overzicht mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het overzicht
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van het overzicht nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[5]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[6]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het overzicht afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

---

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

6 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[7];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het overzicht staan; en

- het evalueren of het overzicht de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Overzicht van ontvangsten en uitgaven
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

[7] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	kasstelsel in overeenstemming met vereisten voor financiële verslaggeving uit het contract. In deze vereiste grondslagen speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Geen van de passages 2, 3 en 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.8 Controleverklaring betreffende omzet projecten

1.8 Goedkeurende controleverklaring betreffende omzet projecten 860

1.8 Controleverklaring betreffende omzet projecten

1.8 Goedkeurende controleverklaring betreffende omzet projecten

NB: Deze voorbeeldtekst is opgesteld voor de situatie waarbij op het overzicht met de omzet van projecten een zelfstandige controle heeft plaatsgevonden. Bij het plannen en uitvoeren van de controle van specifieke elementen uit de jaarrekening dient de accountant alle Nederlandse Standaarden die relevant zijn voor de controle aan te passen voor zover noodzakelijk is in de omstandigheden van de opdracht. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de materialiteit voor de controle van het overzicht met de omzet van projecten lager is dan de materialiteit die voor de volledige jaarrekening van de entiteit is vastgesteld. Dit zal van invloed zijn op de aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden en op de evaluatie van de niet gecorrigeerde afwijkingen. Zie hiervoor de Nederlandse Standaard 805, 'Speciale overwegingen - controles van een enkel financieel overzicht en controles van specifieke elementen, rekeningen of items van een financieel overzicht'.

Overigens kan men de voorbeeldrapportage voor omzet projecten als uitgangspunt nemen en deze aanpassen voor ingetrokken voorbeeldrapportages (controleverklaringen bij een debiteurenoverzicht of een opgave verzekerd belang).

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is geen raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant geen controleverklaring afgegeven.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben het bijgesloten, door ons gewaarmerkt overzicht van de omzet aan verricht werk over JJJJ-2 tot en met JJJJ, eventueel met gebroken boekjaar (hierna 'het overzicht')[1] van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is het overzicht van de omzet aan verricht werk over JJJJ-2 tot en met JJJJ, eventueel met gebroken boekjaar van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met ... (omschrijving van de vereisten die de gebruiker stelt).

... (opdrachtobject, eventueel meervoud) bestaat (bestaan) uit:

1. ....

2. ....

3. ....[2]

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het overzicht'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

---

1 Hierbij een geschikte identificatie aangeven, door verwijzing naar paginanummers of door aanduiding van de specifieke opstelling.

2 Deze facultatieve passage kan vervallen.
Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzen die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

3 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van het overzicht waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. Het overzicht is opgesteld met als doel ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (*omschrijving vereisten, doel, contract etc.*). Hierdoor is het overzicht mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] voor het overzicht
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het overzicht in overeenstemming met ... (omschrijving van de vereisten die de gebruiker stelt). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van het overzicht mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het overzicht
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van het overzicht nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[5]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[6]. Onze controle bestond onder andere uit:

---

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

6 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het overzicht afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[7];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het overzicht staan; en

- het evalueren of het overzicht de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Overzicht omzet projecten

[7] Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	... (omschrijving van de vereisten die de gebruiker stelt. In deze vereiste grondslagen speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol)
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en	Geen van de passages 2, 3 en 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.9 Controleverklaring bij opgave ziekteverzuim

1.9 Goedkeurende controleverklaring bij opgave ziekteverzuim 867

1.9 Controleverklaring bij opgave ziekteverzuim

1.9 Goedkeurende controleverklaring bij opgave ziekteverzuim

NB: Aan deze voorbeeldtekst liggen de onderstaande veronderstellingen ten grondslag.

- Er is geen raad van commissarissen of vergelijkbaar orgaan die verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de totstandkoming van het opdrachtobject.
- Er is niet sprake van een groep.
- Het management heeft geen keuze bij de bepaling van het verslaggevingsstelsel.
- In het geldende verslaggevingsstelsel speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol.
- Bij de statutaire jaarrekening heeft de accountant geen controleverklaring afgegeven.
- In de controleverklaring neemt de accountant geen kernpunten van de controle op.
- Er is geen rapporteringsplicht conform Standaard 720.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben de bijgesloten, door ons gewaarmerkte opgave inzake de jaarsalarissen per ... (datum) (hierna 'de opgave') van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de opgave inzake de jaarsalarissen per ... (datum) van ... (naam entiteit(en)) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de polisvoorwaarden.

De opgave is opgesteld op basis van de polisvoorwaarden zoals omschreven in de Ziekteverzuim Polis Conventioneel nr ... (polisnummer verzekering) d.d. ... (datum afgifte verzekeringspolis), afgegeven door ... (naam makelaar of verzekeringsmaatschappij) aan ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[1]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de opgave'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de opgave waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De opgave is opgesteld met als doel ... (*naam entiteit(en)*) in staat te stellen te voldoen aan ... (*omschrijving vereisten, doel, contract etc.*). Hierdoor is de opgave mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (*naam entiteit(en)*) en ... (*omschrijving specifieke verspreidingskring*).
Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[2] voor de opgave
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de opgave in overeenstemming met de polisvoorwaarden. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de opgave mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de opgave
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

---

[1] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
[2] Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de opgave nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[3]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[4]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de opgave afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap[5];

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de opgave staan; en

- het evalueren of de opgave de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

---

3 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

4 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

5 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
VRAAG: Wat is het controleobject?	Opgave ziekteverzuim
VRAAG: Hoe heet het interne toezichthoudend orgaan? Kies 'de met governance belaste personen' bij afwezigheid van een intern toezichthoudend orgaan	de met governance belaste personen
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring (bij een financieel overzicht)
VRAAG: Ingeval van aanwezigheid van andere informatie en van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	Niet van toepassing
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring een beschrijving op waaruit het controleobject bestaat?	Ja
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk stelsel inzake financiële verslaggeving wordt toegepast in het controleobject?	de polisvoorwaarden. In deze polisvoorwaarden speelt de continuïteitsveronderstelling geen rol (bij opgave ziekteverzuim)
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Geen van de passages 2, 3 en 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Neemt u de passage in uw controleverklaring op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond het controleobject?	Nee

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.10.5 Controleverklaring volgens onderwijsaccountantsprotocol

1.10.5 Controleverklaring volgens onderwijsaccountantsprotocol 873

1.10.5 Controleverklaring volgens onderwijsaccountantsprotocol

1.10.5 Controleverklaring volgens onderwijsaccountantsprotocol

NB:

De voorbeeldtekst is afgestemd met de Onderwijsinspectie. Vanuit de definitieve versie van het onderwijsaccountantsprotocol wordt verwezen naar de NBA-voorbeeldtekst, de onderwijscontroleverklaring is komen te vervallen uit het onderwijsaccountantsprotocol.

Dit voorbeeld is voor een (enkelvoudige) jaarrekening (zonder consolidatie, eventueel inclusief groepsrelaties).

Ingeval van een geconsolideerde jaarrekening met een enkelvoudige jaarrekening dient de voorbeeldtekst overeenkomstig de beroepsvoorschriften te worden aangepast.

Hierna volgen opmerkingen over lay-out-aangelegenheden en noten:

Aanduiding verslagperiode
In de NBA-verklaringengenerator is in invoervelden de defaultwaarde 'JJJJ' beschikbaar om naar believen een concrete verslagperiode in te vullen. Beroepsbeoefenaren die de NBA-verklaringengenerator gebruiken voor een controleverklaring vervangen de defaultwaarde 'JJJJ' door de actuele verslagperiode;

Voetnoten
In de NBA-verklaringengenerator zijn alleen voetnoten mogelijk. De uitleg via een voetnoot bij een term als 'bestuur' of 'raad van toezicht' komt een beperkt aantal keren voor, om herhalingen van de voetnoot en bijbehorende uitleg te vermijden bij andere keren dat eenzelfde term voorkomt in de tekst;

Paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening', opsommingstekens
De modeltekst voor de controleverklaring is gebaseerd op voorbeeldrapportage 10.2a, zie het word-document met Nederlandstalige NBA-voorbeeldteksten in aanvulling op dit pdf-bestand. Daarin is het mogelijk zonder opsommingsteken in te springen na de passage

- 'het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten,
    - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,'

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

In de XBRL-architectuur in het algemeen is dit nog niet gedefinieerd. Om die reden verschijnt een opsommingsteken na bovenstaande passage in de NBA-verklaringengenerator.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht[1] van ... (naam entiteit)[2]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[3] jaarrekening JJJJ[4]

Ons oordeel[5]

Wij hebben de jaarrekening JJJJ van ... (naam entiteit)[6] te ... ((statutaire) vestigingsplaats) gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen[7] jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit) op 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en van het resultaat over JJJJ[8] in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;

---

1 'raad van toezicht':
Voor een instelling op grond van WPO, WEC of WVO vervangen door:
'intern toezichthouder' of 'intern toezichthoudend orgaan' (zoals bedoeld in WPO, artikel 17a, 17b en 17c, WEC, artikel 28g, 28h en 28i en WVO 2020, artikel 3.1 en 3.3);
Voor een openbare school zonder raad van toezicht vervangen door:
'gemeenteraad' (of 'gemeenteraden') op grond van WPO, artikel 47 en 48.

2 '... (naam entiteit)':
Ingeval van een school zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid in de sector PO of een gemeentelijke school in de sector VO vervangen door:
'de gemeentelijke scho(o)l(en) voor (primair)(voortgezet) onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente ... (naam gemeente)'

3 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz.

4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

5 Wanneer op een van de twee onderwerpen een aanpassing van het oordeel van toepassing is, kunnen twee kopjes worden gebruikt. Bijvoorbeeld 'Ons oordeel betreffende de getrouwheid van de jaarrekening' en 'Ons oordeel met beperking betreffende de rechtmatigheid'.

6 '... (naam entiteit)':
Ingeval van een school zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid in de sector PO of een gemeentelijke school in de sector VO vervangen door:
'de gemeentelijke scho(o)l(en) voor (primair)(voortgezet) onderwijs zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid van de gemeente ... (naam gemeente)'

7 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)verslag, jaarstukken, jaarrapportage, (jaar)rapport, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit jaarverslag) opgenomen [...] Let op! Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

8 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde[9] baten en lasten alsmede de balansmutaties over JJJJ in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de staat van baten en lasten over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

[Optioneel: Informatie ter ondersteuning van ons oordeel[10]

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel, de controle van de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.]

---

9 Aan te passen aan de term van het document waarin de baten, lasten en balansmutaties staan.

[Optioneel: Materialiteit[11]
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € .... De materialiteit is gebaseerd op ... (nader in te vullen % van de totale baten of het balanstotaal).
De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op € ..., deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 'Materialiteitstabel' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ. In deze paragraaf van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.
Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT JJJJ. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de raad van toezicht overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € ... rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen of WNT-redenen relevant zijn.][12]

[Optioneel: Reikwijdte van de groepscontrole[13]
... (naam entiteit) staat (staan) aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de jaarrekening van ... (naam entiteit).

---

10 Deze paragraafkop samen met de bijbehorende alinea, is een voorbeeld om tegemoet te komen aan de vereisten inzake een inleidende tekst met betrekking tot de beschrijving van de controleaanpak continuïteit, de controleaanpak frauderisico's en de kernpunten van de controle op grond van Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk Standaard 701, paragraaf 11 (b). De accountant kan het passend achten om op een alternatieve wijze tegemoet te komen aan de hiervoor genoemde vereisten.
Indien de beschrijving van de 'controleaanpak continuïteit' wordt geïntegreerd in de sectie die de rapportagevereisten in paragraaf 22 van Standaard 570 behandelt (Materiële onzekerheid over de continuïteit), kan bijvoorbeeld aan Standaard 700, paragraaf 29C respectievelijk 701, paragraaf 11 (b) tegemoet worden gekomen door in de tweede zin niet alleen naar 'Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel' te verwijzen, maar ook naar 'Bovenstaande informatie met betrekking tot onze controleaanpak continuïteit en onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel'.

11 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over materialiteit facultatief.

12 'raad van toezicht' (of afgekort 'raad'):
Voor een instelling op grond van WPO, WEC of WVO vervangen door:
'intern toezichthouder' of 'intern toezichthoudend orgaan' (zoals bedoeld in WPO, artikel 17a, 17b en 17c, WEC, artikel 28g, 28h en 28i en WVO 2020, artikel 3.1 en 3.3);
Voor een openbare school zonder raad van toezicht vervangen door:
'gemeenteraad' (of 'gemeenteraden') op grond van WPO, artikel 47 en 48.

13 Deze tekst kan specifiek worden gemaakt; wanneer geen sprake is van een groepscontrole kan deze paragraaf vervallen.
Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de reikwijdte van de groepscontrole facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Op basis van onze risico-inschatting hebben we de aard, timing en omvang van de uit te voeren controlewerkzaamheden bepaald, inclusief de groepsonderdelen waar controlewerkzaamheden worden uitgevoerd. [*Verder uitleggen met bijvoorbeeld:*

- *Hoe aard, timing en omvang van de controlewerkzaamheden is bepaald;*
- *Hoe de communicatie met accountants van groepsonderdelen geregeld is (indien van toepassing); Het effect van de groepsstructuur op de reikwijdte. De controleaanpak van een groep die bestaat uit autonome dochtermaatschappijen kan verschillen van de aanpak die wordt toegepast op een groep die bestaat uit een aantal niet-autonome divisies;*
- *De aard en omvang van de betrokkenheid van de groepsaccountant bij de werkzaamheden van de accountant van het groepsonderdeel (bijvoorbeeld het aantal bezochte locaties door de accountant als onderdeel van het totale aantal locaties en de onderliggende beweegreden voor elk bezoekprogramma);*
- *Soort procedures die de groepsaccountant zelf heeft verricht op groepsonderdelen en in het kader van de aansturing van en het toezicht op accountants van groepsonderdelen en de beoordeling van hun werkzaamheden.*]]

[Door bovengenoemde werkzaamheden bij groepsonderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de jaarrekening.]

[Optioneel: De kernpunten van onze controle[14]
In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de raad van toezicht[15] gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Paragraafkop per kernpunt
De beschrijving van elk afzonderlijk kernpunt bevat de volgende elementen:

- *een beschrijving van het kernpunt;*
- *een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden;*

---

[14] Deze tekst kan specifiek worden gemaakt. Bij entiteiten niet zijnde oob's of andere beursgenoteerde ondernemingen of bij de controle van andere objecten dan financiële overzichten voor algemene doeleinden is de paragraaf over de kernpunten van de controle facultatief. Ingeval de accountant ervoor kiest deze passage op te nemen, is de accountant ook verplicht de paragrafen over materialiteit en, in voorkomend geval, over reikwijdte van de groepscontrole op te nemen.

[15] Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

- *indien relevant, belangrijke opmerkingen met betrekking tot het kernpunt; en*

- *indien relevant, een verwijzing naar toelichting of vermelding in het jaarverslag.*][16]

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen[17] andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.[18]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ.[19]

---

16 Praktijkvoorbeelden zullen op de website van de NBA beschikbaar worden gesteld.

17 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - '(jaar)verslag' 'jaarstukken', 'jaarrapportage', '(jaar)rapport', 'jaarbericht', enz. De passage 'in het jaarverslag opgenomen' kan eventueel vervallen.

18 Een meer specifieke opsomming kan worden gebruikt om de andere informatie te identificeren, zoals: 'De andere informatie bestaat uit:
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- ... (opsomming van overige andere informatie).'

Ongeacht een eventuele opsomming om andere informatie te identificeren kan andere informatie zelfstandig bestaan, los van het jaarverslag. Indien van toepassing is in de controleverklaring op te nemen: 'Verder bestaat andere informatie uit ...' (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[20]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse

---

[19] 'bestuur':
- ingeval van een school zonder zelfstandige rechtspersoonlijkheid in de sector PO vervangen door: 'College van burgemeester en wethouders' (eenmaal met de toevoeging 'van gemeente ... (naam gemeente)');
- ingeval van een zelfstandige of gemeentelijke school in de sector VO vervangen door: 'bevoegd gezag'.

controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW JJJJ, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
    - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten,
    - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;[21]

---

[20] Uitgezonderd bij XBRL-instances:
De tekst hierna kan worden weggelaten bij verwijzing naar een bijlage waarin deze tekst is opgenomen.
Voorbeeld verwijzing:
Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[22]

Wij communiceren met raad van toezicht[23] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met raad van toezicht[24] hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.[25]

---

21 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis of voor andere termen dan bestuur.

22 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds';
'de jaarrekening': aan te passen aan het opdrachtobject.

23 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

24 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

25 Deze passage wordt opgenomen als kernpunten worden vermeld in de controleverklaring. Het opnemen van kernpunten is verplicht in de controleverklaring bij de financiële overzichten voor algemene doeleinden van oob's en andere beursgenoteerde ondernemingen. Bij andere verantwoordingen is het opnemen van kernpunten facultatief.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Hoe heet het omvattend document waarin de cliënt het controleobject opneemt? Kies 'het jaarverslag' wanneer u een andere term voor het omvattend document kiest dan de termen in de keuzelijst. Let op! Op andere plaatsen kan een andere benaming van het omvattend document staan dan uw antwoord op deze vraag.	het jaarverslag
VRAAG: Wat de andere informatie betreft is de situatie bij mijn cliënt als volgt:	de andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Indien de jaarrekening is opgesteld op basis van ANDERE stelsels dan EU-IFRS, Titel 9 Boek 2 BW of gelijktijdig IFRS for SMEs en Titel 9 Boek 2 BW: hoe is de samenstelling van de jaarrekening?	Geen consolidatie: één (enkelvoudige) jaarrekening
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring in de paragraaf over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle de standaardpassages bevat of verwijst u in uw controleverklaring naar een bijlage met de standaardpassages? (onderwijs)	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant? (onderwijs) 2 communicatie aan de raad van toezicht over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan de met governance belaste personen over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	3 en 4. Met uw keuze voor communicatie over kernpunten en groepscontrole zijn de 'oob-passages' kernpunten, reikwijdte groepscontrole en materialiteit onderdeel van de controleverklaring

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.11 Controleverklaring bij staten (verzekeraar, solo)

1.11.1 Controleverklaring bij staten van een verzekeraar ex artikel 3:72 lid 3 Wft 885

1.11 Controleverklaring bij staten (verzekeraar, solo)

1.11.1 Controleverklaring bij staten van een verzekeraar ex artikel 3:72 lid 3 Wft

NB1: In de NBA-verklaringengenerator kan de gebruiker kiezen voor welke entiteit de rapportage geldt, een kredietinstelling of een verzekeraar (solo, groep). In vervolg op die keuze verschijnen de wet- en regelgeving, het stelsel inzake financiële verslaggeving, enz., die gelden voor die entiteit.

NB2: Verondersteld is dat het opdrachtobject andere historische financiële informatie betreft dan een enkel financieel overzicht of specifiek element van een financieel overzicht waarvoor Standaard 805 geldt. Een benadrukkingsparagraaf op grond van de Standaarden 805 en 800 is dan niet verplicht. Een overige-aangelegenhedenparagraaf is wel opgenomen. Zie het NBA-nieuwsbericht bij de update [november 2024] van deze voorbeeldtekst. In een voetnoot bij de overige-aangelegenhedenparagraaf staat in welke gevallen een benadrukkingsparagraaf wel aan de orde kan zijn.

NB3: Ook bij staten (van een bank of een verzekeraar) geldt Standaard 720. De default-tekst over de andere informatie is gebaseerd op het basismodel controleverklaring bij een jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW of EU-IFRS. De tekst is naar believen aan te passen.

NB4: Bij staten van een kredietinstelling of verzekeraar is 'LEI' de defaultwaarde voor type identificatie van de entiteit, vlak voor het genereren van de XBRL-instance.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben bepaalde ingevolge artikel 3:72 lid 3 van de Wet op het financieel toezicht (Wft) opgestelde staten over JJJJ van ... (naam verzekeraar) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) in overeenstemming met artikel 3:72 lid 7 Wft gecontroleerd.

Onze controle strekte zich uit over de volgende staten:
[opsomming opnemen van alle individuele staten die gecontroleerd zijn. Voor (solo) verzekeraar ook verwijzen naar de gecontroleerde Nationale Staat]
De in onze controle betrokken staten (hierna: 'de gecontroleerde staten') zijn bepaald op basis van bijlage 7 bij artikel 2:5 van de Regeling staten financiële ondernemingen Wft 2011.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De gecontroleerde staten maken onderdeel uit van de kwantitatieve jaarrapportage Solvabiliteit II ('Solvabiliteit II rapportage' of 'de staten'), opgesteld in de vorm van een XBRL-bestand, die door ... (naam verzekeraar(s)) zijn gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank N.V. (DNB).[1]

Naar ons oordeel zijn de gecontroleerde staten over JJJJ van ... (naam verzekeraar) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Gedelegeerde verordening (EU) 2015/35 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (hierna: 'de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II') en de Wet op het financieel toezicht ('Wft')[2], waaronder begrepen de door [naar keuze, wat van toepassing is: DNB/het College van toezichthouders] voor gebruik geaccepteerde interne modellen inclusief de daarbij behorende procesbeschrijvingen van ... (naam verzekeraar) (optioneel)[3].

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[4]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam verzekeraar) zoals vereist in *de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)*,[5] *de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

[Optioneel: Relevante aangelegenheden ten aanzien van de reikwijdte van onze controle

Onze controle omvat niet een zelfstandige validatie van de door ... (naam verzekeraar(s)) gebruikte interne modellen. Deze door [***naar keuze, wat van toepassing is***: *DNB/College van toezichthouders*] voor gebruik geaccepteerde interne modellen inclusief de daarbij behorende procesbeschrijvingen zijn in onze controle als norm gehanteerd.][6]

---

1 Ingeval de accountant het oordeel over een of meerdere van de staten dient aan te passen, dient de accountant dit door middel van het verstrekken van meerdere oordelen (aangepaste en niet aangepaste) tot uitdrukking te brengen of door separate verklaringen op de betreffende groep staten te verstrekken.

2 De verwijzing bij een verzekeraar naar 'Gedelegeerde verordening (EU) 2015/35 tot aanvulling van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (hierna: 'de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II')' is optioneel.

3 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1143, par. 4.3.7.3.

4 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

5 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

6 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1143, par. 4.3.7.3.

Beperking in gebruik en verspreidingskring
De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam verzekeraar) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II en de Wft. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam verzekeraar) en DNB en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam verzekeraar) en DNB.[7]

Andere informatie[8]

Andere staten maken onderdeel uit van de jaarstaten, naast de gecontroleerde staten en onze controleverklaring daarbij.[9]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de gecontroleerde staten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II en de Wft.[10]

---

7 Zie NB2. In het geval de controle is te classificeren als 'een controle van financiële overzichten voor bijzondere doeleinden' (Standaard 800) of van een enkel financieel overzicht daarvan, een specifiek element, rekening of post van een financieel overzicht (Standaard 805), dan is op grond van Standaard 800, paragraaf 14 een benadrukkingsparagraaf vereist:
Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de staten waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam verzekeraar) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II en de Wft. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ... (naam verzekeraar) en DNB en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.
Naargelang de situatie is de aanduiding 'het bestuur' aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
De verwijzing bij een verzekeraar naar 'Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II' is optioneel.

8 De kop en bijbehorende tekst van deze sectie zijn aan te passen.

9 Indien van toepassing aan te vullen met:
Verder bestaat andere informatie uit ... (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

10 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.
De verwijzing bij een verzekeraar naar 'Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II' is optioneel.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Verantwoordelijkheden van het bestuur[11] en de raad van commissarissen[12] voor de gecontroleerde staten
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de gecontroleerde staten in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II en de Wft[13]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de gecontroleerde staten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de gecontroleerde staten moet het bestuur afwegen of de verzekeraar in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Het bestuur moet de gecontroleerde staten opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de verzekeraar te liquideren of haar activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de verzekeraar haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de verzekeraar.[14]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze gecontroleerde staten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[15]

---

[11] Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
[12] Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen ontbreekt of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
[13] De verwijzing bij een verzekeraar naar de Gedelegeerde verordening Solvabiliteit II is optioneel.
[14] Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.
[15] Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[16]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de gecontroleerde staten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de verzekeraar;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de gecontroleerde staten staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de verzekeraar haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen [optioneel: in de gecontroleerde staten]. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een verzekeraar haar continuïteit niet langer kan handhaven;[17] en

- het evalueren of de gecontroleerde staten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of

---

16 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

17 De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de gecontroleerde staten. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[18]

Wij communiceren met de raad van commissarissen[19] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur

[18] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds'.

[19] Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over interne modellen die de cliënt gebruikt en waarvan zelfstandige validatie buiten de reikwijdte van uw controle valt (In de NBA-verklaringengenerator is verondersteld dat deze paragraaf samenhangt met een verwijzing naar interne modellen bij een ander oordeel dan een oordeelonthouding. Bij een oordeelonthouding kunt u deze paragraaf opnemen en blijft een verwijzing naar interne modellen achterwege in uw oordeelonthouding) een overige-aangelegenhedenparagraaf over beperking in gebruik en verspreidingskring van de controleverklaring
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring de passage op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond de gecontroleerde staten?	Ja
VRAAG: Welke soort entiteit is verantwoordelijk voor de staten?	Verzekeraar, solo

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.12 Controleverklaring bij staten (bank)

1.12.1 Controleverklaring bij staten van een kredietinstelling ex artikel 3:72 lid 1 Wft 894

1.12 Controleverklaring bij staten (bank)

1.12.1 Controleverklaring bij staten van een kredietinstelling ex artikel 3:72 lid 1 Wft

NB1: In de NBA-verklaringengenerator kan de gebruiker kiezen voor welke entiteit de rapportage geldt, een kredietinstelling of een verzekeraar (solo, groep). In vervolg op die keuze verschijnen de wet- en regelgeving, het stelsel inzake financiële verslaggeving, enz., die gelden voor die entiteit.

NB2: Verondersteld is dat het opdrachtobject andere historische financiële informatie betreft dan een enkel financieel overzicht of specifiek element van een financieel overzicht waarvoor Standaard 805 geldt. Een benadrukkingsparagraaf op grond van de Standaarden 805 en 800 is dan niet verplicht. Een overige-aangelegenhedenparagraaf is wel opgenomen. Zie het NBA-nieuwsbericht bij de update [november 2024] van deze voorbeeldtekst. In een voetnoot bij de overige-aangelegenhedenparagraaf staat in welke gevallen een benadrukkingsparagraaf wel aan de orde kan zijn.

NB3: Ook bij staten (van een bank of een verzekeraar) geldt Standaard 720. De default-tekst over de andere informatie is gebaseerd op het basismodel controleverklaring bij een jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW of EU-IFRS. De tekst is naar believen aan te passen.

NB4: Bij staten van een kredietinstelling of verzekeraar is 'LEI' de defaultwaarde voor type identificatie van de entiteit, vlak voor het genereren van de XBRL-instance.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben bepaalde ingevolge artikel 3:72 lid 1 van de Wet op het financieel toezicht (Wft) opgestelde staten over JJJJ van ... (naam kredietinstelling) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) in overeenstemming met artikel 3:72 lid 7 Wft gecontroleerd.

Onze controle strekte zich uit over de volgende staten:
[opsomming opnemen van alle individuele staten die gecontroleerd zijn.]
De in onze controle betrokken staten (hierna: 'de gecontroleerde staten') zijn bepaald op basis van bijlage 7 bij artikel 2:5 van de Regeling staten financiële ondernemingen Wft 2011.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

De gecontroleerde staten maken onderdeel uit van CRD IV Toezichtrapportages ('CRD IV rapportage' of 'de staten'), opgesteld in de vorm van een XBRL-bestand, die door ... (naam kredietinstelling(en)) zijn gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank N.V. (DNB).[1]

Naar ons oordeel zijn de gecontroleerde staten over JJJJ van ... (naam kredietinstelling) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Verordening (EU) 575/2013 betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen ('CRR') en de Wet op het financieel toezicht ('Wft'), waaronder begrepen de door [naar keuze, wat van toepassing is: DNB/ECB] voor gebruik geaccepteerde interne modellen inclusief de daarbij behorende procesbeschrijvingen van ... (naam kredietinstelling) (optioneel)[2].

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam kredietinstelling) zoals vereist in *de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),*[4] *de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

[Optioneel: Relevante aangelegenheden ten aanzien van de reikwijdte van onze controle

Onze controle omvat niet een zelfstandige validatie van de door ... (naam kredietinstelling(en)) gebruikte interne modellen. Deze door [***naar keuze, wat van toepassing is***: *DNB/ECB/College van toezichthouders*] voor gebruik geaccepteerde interne modellen inclusief de daarbij behorende procesbeschrijvingen zijn in onze controle als norm gehanteerd.][5]

Beperking in gebruik en verspreidingskring

De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam kredietinstelling) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de CRR en de Wft. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam kredietinstelling) en DNB en dient niet te

---

1 Ingeval de accountant het oordeel over een of meerdere van de staten dient aan te passen, dient de accountant dit door middel van het verstrekken van meerdere oordelen (aangepaste en niet aangepaste) tot uitdrukking te brengen of door separate verklaringen op de betreffende groep staten te verstrekken.

2 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1145, par. 4.3.2.1.

3 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

4 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

5 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1145, par. 4.3.2.1.

worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam kredietinstelling) en DNB.[6]

Andere informatie[7]

Andere staten maken onderdeel uit van de jaarstaten, naast de gecontroleerde staten en onze controleverklaring daarbij.[8]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de gecontroleerde staten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder ... in overeenstemming met ...[9]

Verantwoordelijkheden van het bestuur[10] en de raad van commissarissen[11] voor de gecontroleerde staten
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de gecontroleerde staten in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de CRR en de Wft. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de

---

6 Zie NB2. In het geval de controle is te classificeren als 'een controle van financiële overzichten voor bijzondere doeleinden' (Standaard 800) of van een enkel financieel overzicht daarvan, een specifiek element, rekening of post van een financieel overzicht (Standaard 805), dan is op grond van Standaard 800, paragraaf 14 een benadrukkingsparagraaf vereist:
Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de staten waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam kredietinstelling) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de CRR en de Wft. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ... (naam kredietinstelling) en DNB en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

7 De kop en bijbehorende tekst van deze sectie zijn aan te passen.

8 Indien van toepassing aan te vullen met:
Verder bestaat andere informatie uit ... (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

9 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.

10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

11 Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen ontbreekt of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

gecontroleerde staten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de gecontroleerde staten moet het bestuur afwegen of de kredietinstelling in staat is haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Het bestuur moet de gecontroleerde staten opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de kredietinstelling te liquideren of haar activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de kredietinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de kredietinstelling.[12]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze gecontroleerde staten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[13]

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[14]. Onze controle bestond onder andere uit:

---

12 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

13 Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

14 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de gecontroleerde staten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de kredietinstelling;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de gecontroleerde staten staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de kredietinstelling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen [optioneel: in de gecontroleerde staten]. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een kredietinstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;[15] en

- het evalueren of de gecontroleerde staten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de gecontroleerde staten. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[16]

---

[15] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij communiceren met de raad van commissarissen[17] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	bestuur
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over interne modellen die de cliënt gebruikt en waarvan zelfstandige validatie buiten de reikwijdte van uw controle valt (In de NBA-verklaringengenerator is verondersteld dat deze paragraaf samenhangt met een verwijzing naar interne

[16] Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds'.

[17] Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
	modellen bij een ander oordeel dan een oordeelonthouding. Bij een oordeelonthouding kunt u deze paragraaf opnemen en blijft een verwijzing naar interne modellen achterwege in uw oordeelonthouding) een overige-aangelegenhedenparagraaf over beperking in gebruik en verspreidingskring van de controleverklaring
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	Alleen 4
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring de passage op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond de gecontroleerde staten?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welke soort entiteit is verantwoordelijk voor de staten?	Bank

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.14 Controleverklaring bij staten (pensioenfonds)

1.14.1 Controleverklaring bij staten van een pensioenfonds ex artikel 147 lid 2 Pw 903

1.14 Controleverklaring bij staten (pensioenfonds)

1.14.1 Controleverklaring bij staten van een pensioenfonds ex artikel 147 lid 2 Pw

NB1: De Nederlandsche Bank (DNB) stelt met inachtneming van de Pensioenwet (Pw) en de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb), alsmede met inachtneming van Titel 9 Boek 2 BW, regels met betrekking tot de jaarstaten (artikel 32 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Besluit Ftk). DNB kan verder regels stellen met betrekking tot de inhoud van de controleverklaring (artikel 33 Besluit Ftk) en de toezending van de controleverklaring via het daartoe door DNB aangewezen elektronische rapportagesysteem (Artikel 2.2 lid 2 Regeling verslagstaten pensioenfondsen 2015). De Aanwijzingen Rapportagekader Pensioenfondsen (Aanwijzingen) vormen een bijlage van deze regeling.

In de NBA-verklaringengenerator zijn jaarstaten van een pensioenfonds op basis van de Pensioenwet het uitgangspunt voor de te genereren controleverklaring. Die is naar believen aan te passen voor jaarstaten van een bedrijfspensioenfonds op basis van de Wvb (artikel 142 lid 2/artikel 142 lid 5). Voor jaarstaten van een PPI staan de overeenkomstige voorschriften in artikel 3:72 lid 1/artikel 3:72 lid 7 Wft.

In de algemene toelichting van de Aanwijzingen is aangegeven dat DNB informatie verzamelt via de jaarstaten vanwege zowel haar wettelijke toezichtstaak als haar informatietaak. De accountant waarmerkt de jaarstaten. NBA-handreiking 1144 Specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant bij pensioenfondsen stelt dat de controle door de externe accountant zich evenwel beperkt, conform de Pw en de Wvb, tot de staten die de toezichthouder nodig heeft voor de juiste uitoefening van de toezichttaak (4.3.4).

De accountantswerkzaamheden per hoofdstuk van de staten zijn weergegeven in NBA-handreiking 1144 (tabel bij 4.3.6).

NB2: Verondersteld is dat het opdrachtobject andere historische financiële informatie betreft dan een enkel financieel overzicht of specifiek element van een financieel overzicht waarvoor Standaard 805 geldt. Een benadrukkingsparagraaf op grond van de Standaarden 805 en 800 is dan niet verplicht. Een overige-aangelegenhedenparagraaf is wel opgenomen. Zie het NBA-nieuwsbericht bij de update [november 2024] van deze voorbeeldtekst. In een voetnoot bij de overige-aangelegenhedenparagraaf staat in welke gevallen een benadrukkingsparagraaf wel aan de orde kan zijn.

NB3: Wanneer enkel de jaarstaten van een PPI zonder aanvullende informatie worden opgenomen in de verantwoording kan de sectie 'Andere informatie' vervallen.

---

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
Wij hebben de ingevolge artikel 147 lid 2 van de Pensioenwet (Pw) opgestelde staten over JJJJ van ... (naam pensioenfonds) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) in overeenstemming met artikel 147 lid 5 Pw gecontroleerd.

Onze controle strekte zich uit over de volgende staten:
[opsomming van alle gecontroleerde staten ten behoeve van toezichtstaak DNB op basis van actuele Aanwijzingen Rapportagekader Pensioenfondsen en NBA-handreiking 1144]
De gecontroleerde staten maken onderdeel uit van de jaarstaten, opgesteld in de vorm van een XBRL-bestand, die door ... (naam pensioenfonds(en)) zijn gerapporteerd aan De Nederlandsche Bank N.V. (DNB).[1]

Naar ons oordeel zijn de gecontroleerde staten over JJJJ van ... (naam pensioenfonds) in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Pensioenwet, waaronder begrepen het door DNB voor gebruik geaccepteerde interne model inclusief de daarbij behorende procesbeschrijving van ... (pensioenfonds) (optioneel)[2].

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen[3]. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam pensioenfonds) zoals vereist in *de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta),*[4] *de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

---

1 Ingeval de accountant het oordeel over een of meerdere van de staten dient aan te passen, dient de accountant dit door middel van het verstrekken van meerdere oordelen (aangepaste en niet aangepaste) tot uitdrukking te brengen of door separate verklaringen op de betreffende groep staten te verstrekken.
2 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1144, par. 4.3.7.
3 Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.
4 Laten vervallen bij een andere dan wettelijke controle.

[Optioneel: Relevante aangelegenheden ten aanzien van de reikwijdte van onze controle
Onze controle omvat niet een zelfstandige validatie van het door ... (naam pensioenfonds(en)) gebruikte interne model. Dit door DNB voor gebruik geaccepteerde interne model inclusief de daarbij behorende procesbeschrijving is in onze controle als norm gehanteerd.][5]

Beperking in gebruik en verspreidingskring
De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam pensioenfonds) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de Pensioenwet. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam pensioenfonds) en DNB en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam pensioenfonds) en DNB.[6]

Andere informatie[7]

Andere staten maken onderdeel uit van de jaarstaten, naast de gecontroleerde staten en onze controleverklaring daarbij.[8]

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de gecontroleerde staten.

---

5 Alleen toevoegen ingeval van interne modellen; tekst gebaseerd op Handreiking 1144, par. 4.3.7.

6 Zie NB2. In het geval de controle is te classificeren als 'een controle van financiële overzichten voor bijzondere doeleinden' (Standaard 800) of van een enkel financieel overzicht daarvan, een specifiek element, rekening of post van een financieel overzicht (Standaard 805), dan is op grond van Standaard 800, paragraaf 14 een benadrukkingsparagraaf vereist:
Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de staten waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De gecontroleerde staten zijn opgesteld door het bestuur ter verantwoording aan DNB met als doel ... (naam pensioenfonds) in staat te stellen te voldoen aan de bepalingen van en ingevolge de Pensioenwet. Hierdoor zijn de gecontroleerde staten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor ... (naam pensioenfonds) en DNB en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

7 De kop en bijbehorende tekst van deze sectie zijn aan te passen.

8 Indien van toepassing aan te vullen met:
Verder bestaat andere informatie uit ... (beschrijf de andere informatie die als zelfstandig document of documenten ter beschikking wordt gesteld).

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Pensioenwet.[9]

Verantwoordelijkheden van het bestuur[10] en de raad van toezicht[11] voor de gecontroleerde staten
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de gecontroleerde staten in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Pensioenwet. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de gecontroleerde staten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opstellen van de gecontroleerde staten moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is zijn activiteiten in continuïteit voort te zetten. Het bestuur moet de gecontroleerde staten opstellen op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of zijn activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het pensioenfonds.[12]

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de gecontroleerde staten
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze gecontroleerde staten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.[13]

---

9 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert.
10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
11 Zo nodig aanpassen als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
12 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt, of voor een andere term dan pensioenfonds.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen[14]. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de gecontroleerde staten afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de gecontroleerde staten staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds zijn activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen [optioneel: in de gecontroleerde staten]. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een pensioenfonds zijn continuïteit niet langer kan handhaven;[15] en

- het evalueren of de gecontroleerde staten de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeven.

---

[13] Uitgezonderd bij XBRL-instances: De tekst hierna, vanaf de laatste alinea vóór de bulletsgewijze opsomming, kan worden weggelaten bij verwijzing naar de website van de NBA waar deze tekst wordt opgenomen of naar een bijlage waarin deze tekst wordt opgenomen.

[14] Aan te vullen met andere geldende wet- en regelgeving, zoals een controleprotocol.

[15] De tekst van deze alinea aanpassen bij een controleobject op liquidatiebasis.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de gecontroleerde staten. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.[16]

Wij communiceren met de raad van toezicht[17] onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welk oordeel heeft u over het controleobject?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt? Let op! Staat uw term niet bij de onderstaande keuzemogelijkheden? Kies bij 'anders' een term die niet onzijdig is, dus met het lidwoord 'de'. Kies 'bestuur' bij een andere term die wel onzijdig is, dus met het lidwoord 'het', en vervang de defaultwaarde 'bestuur' door uw	bestuur

16 Deze passage kan vervallen wanneer geen sprake is van een groepscontrole zoals gedefinieerd in Standaard 600. Indien deze passage wel verplicht is, zijn de volgende termen aanpasbaar:
'groepscontrole':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving van de 'groepscontrole'. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van de groep, zou dit simpelweg kunnen zijn 'de controle van de jaarrekening';
'groep':
Indien er geen sprake is van een 'groep' zoals bedoeld in Titel 9 Boek 2 BW of (EU-)IFRS kan gekozen worden voor een meer passende omschrijving. Bijvoorbeeld: indien bij een pensioenfonds waarbij activiteiten aan derden zijn uitbesteed, sprake is van een consolidatieproces en waarbij een andere accountant werkzaamheden verricht in opdracht van de accountant van het pensioenfonds, zou dit simpelweg kunnen zijn 'van het pensioenfonds'.

17 Zo nodig aanpassen als een raad van toezicht of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

Vraag	Antwoord
andere term (management, hoofdbestuur, enz.). Kies 'beheerder' ingeval van een beleggingsentiteit.	
VRAAG: Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw controleverklaring?	een overige-aangelegenhedenparagraaf over interne modellen die de cliënt gebruikt en waarvan zelfstandige validatie buiten de reikwijdte van uw controle valt (In de NBA-verklaringengenerator is verondersteld dat deze paragraaf samenhangt met een verwijzing naar interne modellen bij een ander oordeel dan een oordeelonthouding. Bij een oordeelonthouding kunt u deze paragraaf opnemen en blijft een verwijzing naar interne modellen achterwege in uw oordeelonthouding) een overige-aangelegenhedenparagraaf over beperking in gebruik en verspreidingskring van de controleverklaring
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding geldt bij mijn cliënt het volgende over de andere informatie:	De andere informatie bevat geen materiële afwijkingen
VRAAG: Wilt u op grond van Standaard 570 de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit opnemen? Let op! Bij de antwoordmogelijkheden bestaat de mogelijkheid de sectie controleaanpak continuïteit op te nemen, eventueel geïntegreerd met de sectie over materiële onzekerheid over de continuïteit. Ingeval van een oordeelonthouding bij wettelijke controles blijft de sectie controleaanpak continuïteit achterwege	Nee
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: wilt u dat uw controleverklaring de standaardpassages bevat in de sectie over de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle bij een ander oordeel dan oordeelonthouding?	De standaardpassages neem ik op in mijn controleverklaring zelf, zonder dat ik verwijs naar een bijlage
VRAAG: Ingeval van een ander oordeel dan oordeelonthouding: welke standaardpassages wilt u opnemen onder verantwoordelijkheden van de accountant bij een ander oordeel dan oordeelonthouding? 2 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over naleving door de accountant van ethische en onafhankelijkheidsvoorschriften; 3 communicatie aan het intern toezichthoudend orgaan over kernpunten van de	Alleen 4

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vraag	Antwoord
controle 4 groepscontrole (verplicht als daarvan sprake is).	
VRAAG: Neemt u in uw controleverklaring de passage op over verantwoordelijkheid van het intern toezichtorgaan (raad van commissarissen, raad van toezicht of soortgelijk orgaan) voor het toezicht op het rapportageproces rond de gecontroleerde staten?	Ja
VRAAG: Welke soort entiteit is verantwoordelijk voor de staten?	Pensioenfonds

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.20 Verklaringen bij samengevatte financiële overzichten

1.20.1 Verklaring bij samengevatte financiële overzichten, opgesteld op basis van criteria die door het management zijn ontwikkeld en adequaat toegelicht. Accountant heeft vastgesteld dat de toegepaste criteria aanvaardbaar zijn. Goedkeurend oordeel bij gecontroleerde jaarrekening. Datum verklaring bij samengevatte financiële overzichten later dan datum verklaring bij jaarrekening waaraan de samenvatting is ontleend 912

1.20.2 Verklaring bij samengevatte financiële overzichten, opgesteld op basis van criteria die door het management zijn ontwikkeld en adequaat toegelicht. Accountant heeft vastgesteld dat de toegepaste criteria aanvaardbaar zijn. Oordeel met beperking bij gecontroleerde jaarrekening. Datum verklaring bij samengevatte financiële overzichten later dan datum verklaring bij jaarrekening waaraan de samenvatting is ontleend 915

1.20.3 Goedkeurende verklaring bij balans met toelichting kleine rechtspersoon bestemd voor deponering bij het handelsregister 918

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.20 Verklaringen bij samengevatte financiële overzichten

1.20.1 Verklaring bij samengevatte financiële overzichten, opgesteld op basis van criteria die door het management zijn ontwikkeld en adequaat toegelicht. Accountant heeft vastgesteld dat de toegepaste criteria aanvaardbaar zijn. Goedkeurend oordeel bij gecontroleerde jaarrekening. Datum verklaring bij samengevatte financiële overzichten later dan datum verklaring bij jaarrekening waaraan de samenvatting is ontleend

---

VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel

De samengevatte jaarrekening JJJJ[1] (hierna 'de samengevatte jaarrekening') van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[2] van ... (naam entiteit(en)).

Naar ons oordeel is de bijgesloten samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[3] van ... (naam entiteit(en)) op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt ... in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevatte balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:
   het samengevatte overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het samengevatte mutatieoverzicht eigen vermogen en het samengevatte kasstroomoverzicht; en

3. de bijbehorende toelichtingen.[4]

---

1 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Samengevatte jaarrekening
De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van ... (meld het stelsel inzake financiële verslaggeving dat is gehanteerd in de gecontroleerde jaarrekening van de entiteit). Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) en onze controleverklaring daarbij.
De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening).[5]

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij
Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[6] van ... (naam entiteit(en)) in onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening)..

[***Indien van toepassing***: *Die controleverklaring bevat ook ...*][7]

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen[8] voor de samengevatte jaarrekening
Het bestuur[9] is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt ... in de toelichting.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.[10]

Onze verantwoordelijkheden
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 '*Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten*'.

---

5 Indien de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening en de verklaring bij de samengevatte jaarrekening op dezelfde datum worden afgegeven, dient deze zin te worden verwijderd.
6 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
7 Indien in de controleverklaring bij de jaarrekening een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden of paragraaf inzake overige aangelegenheden, een sectie 'Materiële onzekerheid over de continuïteit', communicatie van materialiteit, reikwijdte groepscontrole en kernpunten van de controle of een vermelding die een niet gecorrigeerde afwijking van materieel belang in de andere informatie beschrijft bevat, dient een verwijzing naar de betreffende controleverklaring te worden opgenomen overeenkomstig Standaard 810.19.
8 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
9 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'De directie'
10 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt, of als de cliënt een andere rechtsvorm dan vennootschap heeft.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Wat is het controleobject?	samengevatte jaarrekening
VRAAG: Wat is het oordeel over de gecontroleerde jaarrekening waaraan de samengevatte financiële overzichten zijn ontleend?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Wat is het oordeel over de samengevatte financiële overzichten?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Geeft u de verklaring over de samengevatte financiële overzichten (samengevatte jaarrekening, balans met toelichting) af op een latere datum dan de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening?	Ja

1.20 Verklaringen bij samengevatte financiële overzichten

1.20.2 Verklaring bij samengevatte financiële overzichten, opgesteld op basis van criteria die door het management zijn ontwikkeld en adequaat toegelicht. Accountant heeft vastgesteld dat de toegepaste criteria aanvaardbaar zijn. Oordeel met beperking bij gecontroleerde jaarrekening. Datum verklaring bij samengevatte financiële overzichten later dan datum verklaring bij jaarrekening waaraan de samenvatting is ontleend

---

VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel met beperking

De samengevatte jaarrekening JJJJ[1] (hierna 'de samengevatte jaarrekening') van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van JJJJ[2] van ... (naam entiteit(en)).

Naar ons oordeel is de bijgesloten samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[3] van ... (naam entiteit(en)) op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt ... in de toelichting. Echter, de samengevatte jaarrekening bevat een afwijking in dezelfde mate als de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[4] van ... (naam entiteit(en)).

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevatte balans per 31 december JJJJ;

2. de volgende overzichten over JJJJ:
   het samengevatte overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het samengevatte mutatieoverzicht eigen vermogen en het samengevatte kasstroomoverzicht; en

3. de bijbehorende toelichtingen.[5]

---

1 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
3 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt en aan te passen aan een gebroken boekjaar.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Samengevatte jaarrekening
De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van ... (meld het stelsel inzake financiële verslaggeving dat is gehanteerd in de gecontroleerde jaarrekening van de entiteit). Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) en onze controleverklaring daarbij.
De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening).[6]

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij
Wij hebben een oordeel met beperking verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[7] van ... (naam entiteit(en)) in onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening)..
De basis voor ons oordeel met beperking was gerelateerd aan een onder de vorderingen als volwaardig opgenomen vordering ad € ... die vanwege het faillissement van de betrokken debiteur niet meer kan worden geïncasseerd. Hiervoor is in de balans geen voorziening opgenomen.

[***Indien van toepassing***: *Die controleverklaring bevat ook ...*][8]

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen[9] voor de samengevatte jaarrekening
Het bestuur[10] is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt ... in de toelichting.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.[11]

Onze verantwoordelijkheden
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze

---

6 Indien de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening en de verklaring bij de samengevatte jaarrekening op dezelfde datum worden afgegeven, dient deze zin te worden verwijderd.
7 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
8 Indien in de controleverklaring bij de jaarrekening een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden of paragraaf inzake overige aangelegenheden, een sectie 'Materiële onzekerheid over de continuïteit', communicatie van materialiteit, reikwijdte groepscontrole en kernpunten van de controle of een vermelding die een niet gecorrigeerde afwijking van materieel belang in de andere informatie beschrijft bevat, dient een verwijzing naar de betreffende controleverklaring te worden opgenomen overeenkomstig Standaard 810.19.
9 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
10 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'De directie'
11 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt, of als de cliënt een andere rechtsvorm dan vennootschap heeft.

werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 '*Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten*'.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Wat is het controleobject?	samengevatte jaarrekening
VRAAG: Wat is het oordeel over de gecontroleerde jaarrekening waaraan de samengevatte financiële overzichten zijn ontleend?	oordeel met beperking
VRAAG: Wat is het oordeel over de samengevatte financiële overzichten?	oordeel met beperking
VRAAG: Geeft u de verklaring over de samengevatte financiële overzichten (samengevatte jaarrekening, balans met toelichting) af op een latere datum dan de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening?	Ja

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

1.20 Verklaringen bij samengevatte financiële overzichten

1.20.3 Goedkeurende verklaring bij balans met toelichting kleine rechtspersoon bestemd voor deponering bij het handelsregister

NB: Onder 1.20.3 is een voorbeeldtekst opgenomen voor een verklaring bij de balans met toelichting van een kleine rechtspersoon die bij het handelsregister wordt gedeponeerd. De balans en toelichting zijn opgesteld in overeenstemming met de bepalingen en vrijstellingen van artikel 2:396 lid 8 BW.

De bedoeling van de wet is om de kleine rechtspersoon vrijstellingen te verlenen voor de te publiceren financiële informatie. In artikel 2:396 lid 8 is de financiële informatie vermeld die de kleine rechtspersoon minimaal moet deponeren bij het handelsregister.

In het kader van de Nederlandse Standaarden wordt deze balans met toelichting gezien als een aparte verantwoording. Indien de accountant wordt gevraagd om een controleverklaring bij deze verantwoording af te geven is sprake van een nieuwe opdracht.

Aangezien, in de bedoeling van de wetgever, de informatie in de te publiceren financiële informatie is afgeleid van de jaarrekening is deze voorbeeldtekst gebaseerd op de Nederlandse Standaard 810, '*Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten*'.

VERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

Ons oordeel
De balans met toelichting per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) (hierna 'de balans met toelichting') van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[1] van ... (naam entiteit(en)).

Naar ons oordeel is de bijgesloten balans met toelichting in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[2] van ... (naam entiteit(en)) onder toepassing van het bepaalde in artikel 2:396 lid 8 BW.

De balans met toelichting is bestemd voor deponering bij het handelsregister en bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9 Boek 2 BW.

---

[1] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
[2] Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.

De balans met toelichting en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening).[3]

De gecontroleerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij
Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening JJJJ[4] van ... (naam entiteit(en)) in onze controleverklaring van ... (datum controleverklaring volledige jaarrekening)..

[***Indien van toepassing***: *Die controleverklaring bevat ook ...*][5]

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen[6] voor de balans met toelichting
Het bestuur[7] is verantwoordelijk voor het opstellen van de balans met toelichting onder toepassing van het bepaalde in artikel 2:396 lid 8 BW.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.[8]

Onze verantwoordelijkheden
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de balans met toelichting in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 '*Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten*'.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

---

3 Indien de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening en de verklaring bij de balans met toelichting op dezelfde datum worden afgegeven, dient deze zin te worden verwijderd.
4 Of bij een gebroken boekjaar: over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
5 Indien in de controleverklaring bij de jaarrekening een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden of paragraaf inzake overige aangelegenheden, een sectie 'Materiële onzekerheid over de continuïteit', communicatie van materialiteit, reikwijdte groepscontrole en kernpunten van de controle of een vermelding die een niet gecorrigeerde afwijking van materieel belang in de andere informatie beschrijft bevat, dient een verwijzing naar de betreffende controleverklaring te worden opgenomen overeenkomstig Standaard 810.19.
6 Deze passage kan worden aangepast aan de terminologie bij de cliënt. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
7 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'De directie'
8 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt, of als de cliënt een andere rechtsvorm dan vennootschap heeft.

1 Controleverklaringen bij een jaarrekening, andere financiële overzichten en andere historische financiële informatie, inclusief verklaringen bij samengevatte financiële overzichten (Nederlandse Standaarden 700-810)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Wat is het controleobject?	balans met toelichting
VRAAG: Wat is het oordeel over de gecontroleerde jaarrekening waaraan de samengevatte financiële overzichten zijn ontleend?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Wat is het oordeel over de samengevatte financiële overzichten?	goedkeurend oordeel
VRAAG: Geeft u de verklaring over de samengevatte financiële overzichten (samengevatte jaarrekening, balans met toelichting) af op een latere datum dan de controleverklaring bij de gecontroleerde jaarrekening?	Ja

2 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen (Nederlandse Standaarden 2400 en 2410)

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.1	Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring	922
2.1.2	Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring met een onverplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden	926
2.1.3	Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteit	930
2.1.4	Nieuw format beoordelingsverklaring met beperking wegens een afwijking van materieel belang	934
2.1.5	Nieuw format afkeurende beoordelingsverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed	938
2.1.6	Nieuw format beoordelingsverklaring met de onthouding van een conclusie wegens de onmogelijkheid voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post, wat van diepgaande invloed is	942

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

6 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

7 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[8]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[9] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;

- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

---

8 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.
9 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[10]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.1.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening

[10] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.2 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring met een onverplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Benadrukking van een onzekerheid vanwege een rechtszaak
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de jaarrekening, waarin de onzekerheid uiteengezet is met betrekking tot de uitkomst van een rechtszaak waarin de entiteit verwikkeld is. Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

6 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[8]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[9] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

---

7 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

8 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

9 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;

- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[10]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw beoordelingsverklaring?	een benadrukkingsparagraaf die ik naar believen kan aanpassen
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.1.2 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een onverplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden

[10] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.3 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteit

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Benadrukking van materiële onzekerheid over de continuïteit
Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting [***optioneel**: op pagina ...*] van de jaarrekening, waarin uiteengezet is dat de entiteit [*omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: afhankelijk is van een positieve toekomstige resultaatontwikkeling en de bereidwilligheid van de bank om de financiering te blijven continueren*.] Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit. Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

6 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[8]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[9] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

---

7 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.
8 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.
9 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[10]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw beoordelingsverklaring?	een benadrukkingsparagraaf onzekerheid over de continuïteit
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.1.3 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een paragraaf ter benadrukking van onzekerheid over de continuïteit

[10] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.4 Nieuw format beoordelingsverklaring met beperking wegens een afwijking van materieel belang

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie met beperking
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze conclusie met beperking', is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze conclusie met beperking
De voorraden zijn op de balans opgenomen voor € ... Wij verschillen van mening met het bestuur van de vennootschap over de waardering daarvan. De voorraden zijn niet gewaardeerd tegen de laagste van kostprijs of opbrengstwaarde maar tegen kostprijs hetgeen een afwijking is van Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Uit de administratie van de vennootschap blijkt dat de voorraden € ... lager gewaardeerd zouden moeten worden om tot de opbrengstwaarde te komen. Eveneens zou de kostprijs van de omzet stijgen met € ..., terwijl de vennootschapsbelasting, de winst na belasting en het eigen vermogen met respectievelijk € ..., € ..., en € ... verlaagd zouden moeten worden.

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie met beperking.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject. Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

6 Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[8]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[9] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

---

7 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

8 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

9 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[10]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Ingeval van een conclusie met beperking: Wat is de reden voor de conclusie met beperking?	Wegens een materiële afwijking
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.1.4 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, conclusie met beperking bij een jaarrekening wegens een afwijking van materieel belang

[10] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.5 Nieuw format afkeurende beoordelingsverklaring wegens een afwijking van diepgaande invloed

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze afkeurende conclusie
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling concluderen wij, vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze afkeurende conclusie', dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze afkeurende conclusie
De bestaande onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn in de balans niet tot uitdrukking gebracht. Volgens Titel 9 Boek 2 BW dient voor deze verplichtingen een voorziening te worden gevormd. De per balansdatum benodigde voorziening bedraagt € ... Dientengevolge is het vermogen, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... en het resultaat, rekening houdend met belastingeffecten, met € ... te hoog voorgesteld.

Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze afkeurende conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

6 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[8]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[9] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

---

7 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

8 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

9 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;

- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[10]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.1.5 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, afkeurende conclusie bij een jaarrekening

[10] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen bij een jaarrekening

2.1.6 Nieuw format beoordelingsverklaring met de onthouding van een conclusie wegens de onmogelijkheid voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen ten aanzien van één post, wat van diepgaande invloed is

NB1: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

NB2: Bij een beperking in de reikwijdte van zijn werkzaamheden dienen accountants na te gaan of zij op rationele gronden de opdracht op een verantwoorde wijze kunnen afronden (Nederlandse Standaard 2400.29(a)). Indien het effect van de beperking zal resulteren in een onthouding van een conclusie dienen accountants volgens de Nederlandse Standaard 2400.29(e) in de verklaring te vermelden dat zij geen conclusie tot uitdrukking brengen. In dat geval kan deze voorbeeldtekst worden gebruikt.

NB3: Bij beoordeling van tussentijdse financiële informatie gelden volgens de Nederlandse Standaard 2410 ook nog nadere voorschriften. Volgens de Nederlandse Standaard 2410.48 is een beperking in de uitvoering voor accountants in normale omstandigheden een belemmering om de beoordeling af te ronden. Accountants dienen in dit geval volgens de Nederlandse Standaard 2410.49 te overwegen of het in de omstandigheden wel gepast is een verklaring af te geven. Mogelijk kunnen wet- en regelgeving accountants verplichten om een verklaring af te geven. In dat geval kan deze voorbeeldtekst worden gebruikt.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onthouding van onze conclusie
Wij hebben opdracht gekregen de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) te beoordelen.

Wij geven geen conclusie over de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] van de vennootschap[2]. Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor de

onthouding van onze conclusie' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen om daarop onze conclusie te kunnen baseren bij de in dit rapport opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor de onthouding van onze conclusie
Het aandeel van ... (naam entiteit) in de door haar aangegane joint venture XYZ in ... (land) is op de balans opgenomen voor € ... Dit bedrag vertegenwoordigt meer dan ...% van het balanstotaal van ... (naam entiteit) per ... JJJJ. Wij hebben geen toestemming verkregen om in contact te treden met het bestuur en de accountant van XYZ, evenmin hebben wij inzage gekregen in zijn controledossiers. Als gevolg daarvan hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventueel correcties noodzakelijk waren met betrekking tot het aandeel van ... (naam entiteit) in de activa en de passiva van XYZ en in de opbrengsten en kosten van XYZ over JJJJ.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[4] (optioneel: en de raad van commissarissen)[5] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[6]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

1 Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

2 Naargelang de situatie aan te passen: stichting, vereniging, fonds, enz.

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.

4 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

5 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

6 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

(Optioneel:) De raad van commissarissen[7] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over de jaarrekening op basis van onze beoordeling, verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*' . Vanwege het belang van de aangelegenheid/-heden beschreven in de paragraaf 'De basis voor de onthouding van onze conclusie' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen om daarop onze conclusie te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Ingeval van een onthouding van een conclusie: wat is de reden voor de onthouding van een conclusie?	Wegens het niet in staat zijn voldoende en geschikte assurance-informatie te verkrijgen t.a.v. één post, wat van diepgaande invloed is
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan	2.1.6 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, onthouding van een conclusie bij een jaarrekening

[7] Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

2 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen (Nederlandse Standaarden 2400 en 2410)

Vraag	Antwoord
jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	

2.2 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij een jaarrekening bij eerste uitvoering beoordelingsopdracht

2.2.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij een jaarrekening bij eerste uitvoering beoordelingsopdracht 947

2.2 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij een jaarrekening bij eerste uitvoering beoordelingsopdracht

2.2.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij een jaarrekening bij eerste uitvoering beoordelingsopdracht

NB: Omdat in Titel 9 Boek 2 BW wettelijke eisen ontbreken om te rapporteren over de overige gegevens en het bestuursverslag ingeval van een beoordeling of een andere opdracht dan een wettelijke controle en Standaard 720 ook niet van toepassing is, ontbreekt de paragraaf 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie' in de voorbeeldrapportage. Ingeval deze paragraaf in zeer bijzondere omstandigheden toch zou gelden (bijv. als overeengekomen in de opdrachtbevestiging), zou een kop 'Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening' nodig zijn aan het begin van de verklaring.

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de jaarrekening JJJJ (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen jaarrekening[1] geen getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 31 december JJJJ en van het resultaat over JJJJ in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[2].

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december JJJJ;

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de jaarrekening opneemt - (jaar)rapport, (jaar)verslag, jaarrapportage, jaarstukken, (jaar)bericht, enz. - en of de accountant via paginanummers naar de jaarrekening wil verwijzen: de [optioneel: op bladzijde ... tot en met bladzijde ...] in ... (dit rapport) opgenomen [...] NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Aan te passen aan een gebroken boekjaar: '[...] het vermogen van ... (naam entiteit(en)) per 30 juni JJJJ en van het resultaat over de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ [...]' en aan de terminologie van een ander getrouw-beeld-stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen: '[...] niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met ... (compliance-stelsel)'.

2. de winst- en verliesrekening over JJJJ; en

3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[3]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Ter vergelijking opgenomen informatie niet gecontroleerd of beoordeeld
Op de jaarrekening JJJJ-1 (of voor een gebroken boekjaar: voor het jaar geëindigd op 30 juni JJJJ-1) is geen accountantscontrole toegepast, noch is daarop een beoordelingsopdracht uitgevoerd.
Derhalve zijn de ter vergelijking opgenomen bedragen in de winst- en verliesrekening en de daaraan gerelateerde toelichtingen, evenals de ter vergelijking opgenomen bedragen in de mutatieoverzichten [optioneel: het mutatieoverzicht eigen vermogen en het kasstroomoverzicht afzonderlijk noemen] niet gecontroleerd of beoordeeld.[4]

Verantwoordelijkheden van het bestuur[5] (optioneel: en de raad van commissarissen)[6] voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW[7]. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

---

3 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt, aan te passen aan een gebroken boekjaar en terminologie aan te passen aan een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
4 Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.
5 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
6 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[8] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[9]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[10] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de jaarrekening te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de jaarrekening;

---

7 Aan te passen aan de terminologie van een ander stelsel dan Titel 9 Boek 2 BW.
Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met [compliance stelsel]'. Indien sprake is van door het bestuur gekozen grondslagen dit aanvullen met: 'en voor het bepalen dat de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving aanvaardbaar zijn in de gegeven omstandigheden.'

8 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

9 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

10 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;
- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;
- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;
- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, een getrouw beeld lijkt te geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.[11]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw beoordelingsverklaring?	een overige-aangelegenheden-paragraaf over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd of beoordeeld
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	Titel 9 Boek 2 BW (als in voorbeeldrapportages in par. 2.1, aan te passen in andere getrouw-beeld-stelsels)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.2.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een jaarrekening, met een paragraaf betreffende overige aangelegenheden over ter vergelijking opgenomen informatie die niet is gecontroleerd of beoordeeld

[11] Ingeval van een compliance-stelsel aan te passen naar: 'Het overwegen of de jaarrekening, inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.'

2.3 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij opgave verzekerd belang

2.3.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij opgave verzekerd belang 952

2.3 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij opgave verzekerd belang

2.3.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij opgave verzekerd belang

---

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de bijgevoegde, door ons gewaarmerkte, opgave verzekerd belang (of ander object dan jaarrekening) over ... (tijdvak), zoals omschreven in de polis van bedrijfsschadeverzekering no. ... (polisnummer verzekering), d.d. ... (datum afgifte verzekeringspolis), ... (aanhangsel verzekering vermelden, vb t/m ...e aanhangsel), afgegeven door ... (naam makelaar of verzekeringsmaatschappij) aan ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de opgave (of ander object dan jaarrekening) van ... (naam entiteit(en)) niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met de polisvoorwaarden.

De opgave (of ander object dan jaarrekening) bestaat uit;

1. ..;

2. ...[1]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2400 '*Opdrachten tot het beoordelen van financiële overzichten*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de opgave (of ander object dan jaarrekening)'.

---

[1] Deze facultatieve passage kan vervallen. Nader in te vullen naargelang de vereisten van het geldende stelsel inzake financiële verslaggeving en de keuzes die de entiteit daarbinnen heeft gemaakt.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de opgave waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De opgave is opgesteld om ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (omschrijving vereisten, doel, contract, etc.). Hierdoor is de opgave mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze beoordelingsverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam entiteit(en) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring).[2]
Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[3] (optioneel: en de raad van commissarissen)[4] voor de opgave (of ander object dan jaarrekening)
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de opgave (of ander object dan jaarrekening) in overeenstemming met de polisvoorwaarden. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de opgave (of ander object dan jaarrekening) mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[5] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de opgave (of ander object dan jaarrekening)
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

---

2 Aan te passen naargelang de situatie, zoals opdrachtobject [de opgave].
3 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
4 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
5 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

2 Nieuw-format-beoordelingsverklaringen (Nederlandse Standaarden 2400 en 2410)

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2400.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[6]

- Het verwerven van inzicht in de vennootschap en haar omgeving[7] en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de opgave (of ander object dan jaarrekening) te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van werkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de administratieve systemen en administratie van de vennootschap en het overwegen of deze gegevens opleveren die adequaat zijn voor het doel van het uitvoeren van cijferanalyses;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de opgave (of ander object dan jaarrekening);

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat overeenstemt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

- Het overwegen van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren of de door het bestuur gemaakte schattingen redelijk lijken;

- Het overwegen van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de opgave (of ander object dan jaarrekening) en de daarin opgenomen toelichtingen; en

- Het overwegen of de opgave (of ander object dan jaarrekening), inclusief de gerelateerde toelichtingen, de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.

---

6 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welke aanvullende paragrafen neemt u op in uw beoordelingsverklaring?	een benadrukkingsparagraaf over de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	polisvoorwaarden (als in voorbeeldrapportage 2.3.1)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.3.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende conclusie bij een opgave verzekerd belang als voorbeeld van een ander object dan jaarrekening of tussentijdse financiële informatie, met een paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden: basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring. Let op! U kiest deze rapportage ook bij een ander opdrachtobject is dan een jaarrekening, een opgave verzekerd belang of tussentijdse financiële informatie

7 Naargelang de situatie aan te passen aan de aard van de cliënt.

2.4 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers

2.4.1.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394 voor Tussentijdse berichten 957

2.4.1.2 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met IAS 34 zoals aanvaard binnen de Europese Unie 961

2.4 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers

2.4.1.1 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394 voor Tussentijdse berichten

---

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de (verkorte) [enkelvoudige/geconsolideerde] tussentijdse financiële informatie over de periode .. tot en met .. van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen tussentijdse financiële informatie[1] over de periode .. tot en met .. van ... (naam entiteit(en)) niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394, "Tussentijdse berichten".

De tussentijdse financiële informatie bestaat uit:

1. de (enkelvoudige/geconsolideerde) balans per 30 juni JJJJ;

2. de (enkelvoudige/geconsolideerde) winst- en verliesrekening over de periode ... tot en met ...; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[2]

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410 '*Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van*

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de tussentijdse informatie opneemt - (halfjaar)verslag, (halfjaar)bericht, enz. Verwijzing kan geschieden met behulp van paginanummers. NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

de entiteit'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de tussentijdse financiële informatie'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[3] (optioneel: en de raad van commissarissen)[4] voor de tussentijdse financiële informatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 394, "Tussentijdse berichten". In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de tussentijdse financiële informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[5] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de tussentijdse financiële informatie

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2410.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[6]

---

3 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.

4 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.

5 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

6 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

- Het actualiseren van ons inzicht in de vennootschap en haar omgeving[7] met inbegrip van de interne beheersing, en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de tussentijdse financiële informatie te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing met betrekking tot het opstellen van de tussentijdse financiële informatie;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de tussentijdse financiële informatie;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de tussentijdse financiële informatie overeenkomt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

- Het overwegen of zich wijzigingen hebben voorgedaan in de grondslagen voor de financiële verslaggeving of de toepassing daarvan en of nieuwe transacties de toepassing van nieuwe grondslagen voor de financiële verslaggeving noodzakelijk maken;

- Het overwegen of het bestuur alle gebeurtenissen heeft onderkend die een aanpassing van of een toelichting in de tussentijdse financiële informatie kunnen vereisen; en

- Het overwegen of de tussentijdse financiële informatie is opgesteld en weergegeven in overeenstemming met het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving en de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

---

[7] Een recent benoemde accountant die nog geen jaarrekeningcontrole overeenkomstig de Standaarden heeft uitgevoerd, vervangt 'Het actualiseren van het inzicht in [de entiteit] (...)' door 'Het verwerven van inzicht in [de entiteit] (...)' omdat deze accountant voor de planning en uitvoering van een beoordeling van tussentijdse financiële informatie kennis dient te verwerven van [de entiteit] en haar omgeving met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot het opstellen van zowel de jaarrekening als de tussentijdse financiële informatie (Standaard 2410.17).
Verder aan te passen aan de aard van de cliënt, naargelang de situatie.

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	RJ 394 (als in voorbeeldrapportage 2.4.1.1)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.4.1.1 Nieuw-format-beoordelingsverklaring, goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving 394 voor tussentijdse berichten

2.4 Nieuw-format-beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers

2.4.1.2 Nieuw format goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met IAS 34 zoals aanvaard binnen de Europese Unie

---

BEOORDELINGSVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Opdrachtgever

Onze conclusie
Wij hebben de (verkorte) [enkelvoudige/geconsolideerde] tussentijdse financiële informatie over de periode .. tot en met .. van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) beoordeeld.

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op grond waarvan wij zouden moeten veronderstellen dat de in dit rapport opgenomen tussentijdse financiële informatie[1] over de periode .. tot en met .. van ... (naam entiteit(en)) niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

De tussentijdse financiële informatie bestaat uit:

1. de (enkelvoudige/geconsolideerde) balans per 30 juni JJJJ;

2. de (enkelvoudige/geconsolideerde) winst- en verliesrekening over de periode ... tot en met ...; en

3. de toelichting met informatie van materieel belang over de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.[2]

---

[1] Aan te passen aan hoe het omvattend document heet waarin de cliënt de tussentijdse informatie opneemt - (halfjaar)verslag, (halfjaar)bericht, enz. Verwijzing kan geschieden met behulp van paginanummers. NB: Bij XBRL-instances is een verwijzing naar paginanummers zonder betekenis.

[2] Opsomming componenten van het opdrachtobject laten aansluiten op de eisen die het stelsel van financiële verslaggeving daaraan stelt en de keuzes die daarbinnen door de entiteit zijn gemaakt.

De basis voor onze conclusie
Wij hebben onze beoordeling verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410 '*Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit*'. Deze beoordeling is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de tussentijdse financiële informatie'.

Wij zijn onafhankelijk van ... (naam entiteit(en)) zoals vereist in de *Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten* (ViO) en andere relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Daarnaast hebben wij voldaan aan de *Verordening gedrags- en beroepsregels accountants* (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Verantwoordelijkheden van het bestuur[3] (optioneel: en de raad van commissarissen)[4] voor de tussentijdse financiële informatie
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse Financiële Verslaggeving' zoals aanvaard binnen de Europese Unie. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de tussentijdse financiële informatie mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

(Optioneel:) De raad van commissarissen[5] is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de beoordeling van de tussentijdse financiële informatie
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een beoordelingsopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een beoordelingsopdracht is aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een controleopdracht verricht in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden. Derhalve brengen wij geen controleoordeel tot uitdrukking.

Wij hebben deze beoordeling professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse Standaard 2410.

---

3 Naargelang de situatie aan te passen, bijvoorbeeld 'de directie'.
4 Terminologie laten aansluiten op die welke de entiteit hanteert. Zo nodig aanpassen als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan ontbreekt of geen verantwoordelijkheid heeft voor het opdrachtobject.
5 Zo nodig aan te passen, bijvoorbeeld als een raad van commissarissen of soortgelijk orgaan een andere benaming heeft of ontbreekt.

Onze beoordeling bestond onder andere uit:[6]

- Het actualiseren van ons inzicht in de vennootschap en haar omgeving[7] met inbegrip van de interne beheersing, en in het van toepassing zijnde stelsel inzake financiële verslaggeving, om gebieden in de tussentijdse financiële informatie te kunnen identificeren waar het waarschijnlijk is dat zich risico's op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten zullen voordoen, het in reactie hierop opzetten en uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden om op die gebieden in te spelen en het verkrijgen van assurance-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie;

- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing met betrekking tot het opstellen van de tussentijdse financiële informatie;

- Het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en andere functionarissen van de vennootschap;

- Het uitvoeren van cijferanalyses met betrekking tot de informatie opgenomen in de tussentijdse financiële informatie;

- Het verkrijgen van assurance-informatie dat de tussentijdse financiële informatie overeenkomt met of aansluit op de onderliggende administratie van de vennootschap;

- Het evalueren van de verkregen assurance-informatie;

- Het overwegen of zich wijzigingen hebben voorgedaan in de grondslagen voor de financiële verslaggeving of de toepassing daarvan en of nieuwe transacties de toepassing van nieuwe grondslagen voor de financiële verslaggeving noodzakelijk maken;

- Het overwegen of het bestuur alle gebeurtenissen heeft onderkend die een aanpassing van of een toelichting in de tussentijdse financiële informatie kunnen vereisen; en

- Het overwegen of de tussentijdse financiële informatie is opgesteld en weergegeven in overeenstemming met het van toepassing zijnde stelsel van financiële verslaggeving en de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder afwijkingen van materieel belang weergeeft.

---

6 Eventueel aan te vullen met opdrachtspecifieke werkzaamheden.

7 Een recent benoemde accountant die nog geen jaarrekeningcontrole overeenkomstig de Standaarden heeft uitgevoerd, vervangt 'Het actualiseren van het inzicht in [de entiteit] (...)' door 'Het verwerven van inzicht in [de entiteit] (...)' omdat deze accountant voor de planning en uitvoering van een beoordeling van tussentijdse financiële informatie kennis dient te verwerven van [de entiteit] en haar omgeving met inbegrip van de interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot het opstellen van zowel de jaarrekening als de tussentijdse financiële informatie (Standaard 2410.17).
Verder aan te passen aan de aard van de cliënt, naargelang de situatie.

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
VRAAG: Welke aanduiding hanteert u voor de cliënt?	de vennootschap
Hoe heet het verantwoordelijk orgaan bij uw cliënt?	bestuur
Welk stelsel inzake financiële verslaggeving is van toepassing?	IAS 34 (als in voorbeeldrapportage 2.4.1.2)
Welke beoordelingsverklaring uit de NBA-voorbeeldteksten wilt u, of dient het best als basis voor uw beoordelingsverklaring, gezien het opdrachtobject? Let op! Ingeval van een ander object dan jaarrekening beantwoordt u deze vraag uitsluitend wanneer u een goedkeurende conclusie uitbrengt.	2.4.1.2 Nieuw format-beoordelingsverklaring, goedkeurende beoordelingsverklaring bij (geconsolideerde) tussentijdse cijfers opgesteld in overeenstemming met IAS 34 zoals aanvaard binnen de Europese Unie

5 Samenstellingsverklaringen (Nederlandse Standaard 4410)

5.1 Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening

5.1.1	Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening	966
5.1.2	Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter benadrukking van onzekerheid over een rechtszaak	968
5.1.3	Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteit	970
5.1.4	Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter beperking van gebruik en verspreidingskring bij een controleplichtige opdrachtgever	972

5.1 Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening

5.1.1 Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en de winst- en verliesrekening over JJJJ[1], met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen[2].

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)[3]. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)). Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.[4]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

---

1 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Deze passage kan vervallen bij micro-entiteiten.
3 Invullen de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving.
4 Facultatief.

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[5]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
Ingeval van een jaarrekening als opdrachtobject: Bevat de jaarrekening toelichtingen? Let op! Bij micro-entiteiten mogen toelichtingen onder voorwaarden ontbreken.	Ja
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	jaarrekening

[5] Facultatief.

5.1 Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening

5.1.2 Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter benadrukking van onzekerheid over een rechtszaak

---

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en de winst- en verliesrekening over JJJJ[1], met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen[2].

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)[3]. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)). Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.[4]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

---

1 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Deze passage kan vervallen bij micro-entiteiten.
3 Invullen de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving.
4 Facultatief.

Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de [jaarrekening], waarin de onzekerheid uiteengezet is met betrekking tot de uitkomst van een rechtszaak waarin de entiteit verwikkeld is.

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[5]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage om een andere aangelegenheid dan onzekerheid over de continuïteit te benadrukken een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
Ingeval van een jaarrekening als opdrachtobject: Bevat de jaarrekening toelichtingen? Let op! Bij micro-entiteiten mogen toelichtingen onder voorwaarden ontbreken.	Ja
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	jaarrekening

[5] Facultatief.

5.1 Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening

5.1.3 Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter benadrukking van onzekerheid omtrent de continuïteit

---

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en de winst- en verliesrekening over JJJJ[1], met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen[2].

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)[3]. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)). Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.[4]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

---

1 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Deze passage kan vervallen bij micro-entiteiten.
3 Invullen de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving.
4 Facultatief.

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel 'continuïteit' in de toelichting [optioneel; op pagina...] van de [jaarrekening], waarin uiteengezet is dat de entiteit [omstandigheden benoemen, bijvoorbeeld: afhankelijk is van een positieve toekomstige resultaatontwikkeling en de bereidwilligheid van de bank om de financiering te blijven continueren.] Deze condities duiden op het bestaan van een onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de entiteit.[5]

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[6]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage om onzekerheid over de continuïteit te benadrukken een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
Ingeval van een jaarrekening als opdrachtobject: Bevat de jaarrekening toelichtingen? Let op! Bij micro-entiteiten mogen toelichtingen onder voorwaarden ontbreken.	Ja
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	jaarrekening

5 Opdrachtobject [jaarrekening] aan te passen.
6 Facultatief.

5.1 Samenstellingsverklaringen bij een jaarrekening

5.1.4 Samenstellingsverklaring bij een jaarrekening met een passage ter beperking van gebruik en verspreidingskring bij een controleplichtige opdrachtgever

---

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De jaarrekening van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december JJJJ (of bij een gebroken boekjaar: 30 juni JJJJ) en de winst- en verliesrekening over JJJJ[1], met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen[2].

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)[3]. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)). Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.[4]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

---

1 Of voor een gebroken boekjaar: de periode 1 juli JJJJ-1 tot en met 30 juni JJJJ.
2 Deze passage kan vervallen bij micro-entiteiten.
3 Invullen de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving.
4 Facultatief.

Wij hebben deze jaarrekening samengesteld voor het bestuur van ...(naam entiteit(en) met als doel ...(naam entiteit(en) in staat te stellen te voldoen aan de plicht de jaarrekening op te maken.
Onze samenstellingsverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en)) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.[5]

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[6]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage over beperking in gebruik en verspreidingskring van de samenstellingsverklaring een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
Ingeval van een jaarrekening als opdrachtobject: Bevat de jaarrekening toelichtingen? Let op! Bij micro-entiteiten mogen toelichtingen onder voorwaarden ontbreken.	Ja

5 Op grond van Standaard 4410 is het verplicht een samenstellingsverklaring uit te brengen bij een samengesteld opdrachtobject.
Het blijft mogelijk een samenstellingsopdracht uit te voeren voor een controleplichtige cliënt. Alleen is het onwenselijk wanneer een (te deponeren) gecontroleerde jaarrekening zou zijn voorzien van zowel een controle- als een samenstellingsverklaring. Met deze passage beoogt de samenstellende accountant ervoor te zorgen dat de verplicht uitgebrachte samenstellingsverklaring louter (het bestuur van) de opdrachtgever van de samenstellingsopdracht als verspreidingskring heeft. Het voorgaande heeft betrekking op de situatie dat de samenstellende accountant tot een andere praktijk (of ander netwerk) behoort dan de controlerende.
Ingeval de controlerende accountant ook betrokken is bij administratieve dienstverlening om de cliënt te ondersteunen bij de financiële overzichten op te stellen en te presenteren, wordt die dienstverlening niet beschouwd als samenstellen. Om die reden vervalt de verplichting voor de controlerende accountant ook een samenstellingsverklaring uit te brengen.

6 Facultatief.

5 Samenstellingsverklaringen (Nederlandse Standaard 4410)

Vraag	Antwoord
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	jaarrekening

5.2 Samenstellingsverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening

5.2.1	Samenstellingsverklaring bij een opgave verzekerd belang	976
5.2.2	Samenstellingsverklaring bij een liquiditeitsprognose voor een uitkeringstoets	978
5.2.3	Samenstellingsverklaring bij een kredietrapportage	981

5.2 Samenstellingsverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening

5.2.1 Samenstellingsverklaring bij een opgave verzekerd belang

---

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De opgave verzekerd belang over .... (tijdvak) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie en zoals omschreven in de polis van bedrijfsschadeverzekering no. [polisnummer verzekering], d.d. ... [datum afgifte verzekeringspolis], ... [aanhangsel verzekering vermelden, bijvoorbeeld: 'tot en met ...e aanhangsel'], afgegeven door [naam makelaar of verzekeringsmaatschappij] aan ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats).

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de opgave in overeenstemming met de polisvoorwaarden. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de opgave globaal nagegaan dat het beeld van de opgave overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)). Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de opgave.[1]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze opgave mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

---

[1] Facultatief.

Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de opgave verzekerd belang waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De opgave over .... (tijdvak) is opgesteld met als doel ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (omschrijving vereisten, doel, contract etc.). Hierdoor is de opgave mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze samenstellingsverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring).[2]

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[3]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage om de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring te benadrukken een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	opgave verzekerd belang

[2] Deze tekst moet worden aangepast aan de specifieke omstandigheden.
[3] Facultatief.

5.2 Samenstellingsverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening

5.2.2 Samenstellingsverklaring bij een liquiditeitsprognose voor een uitkeringstoets

---

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De liquiditeitsprognose van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie met als doel u in staat te stellen een besluit te nemen over een uitkering van vermogen conform artikel 2:216 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Deze liquiditeitsprognose bestaat uit een overzicht van geschatte uitgaven en ontvangsten per ...(periode) met een toelichting op de veronderstellingen die daaraan ten grondslag liggen.

Inherent aan een liquiditeitsprognose is dat het gaat om toekomstgerichte financiële informatie. De geschatte uitgaven en inkomsten zijn gebaseerd op aannames met betrekking tot in de toekomst te ondernemen activiteiten en verwachte gebeurtenissen. De kans is reëel dat deze verwachte activiteiten en gebeurtenissen niet of op andere wijze zullen plaatsvinden. De werkelijkheid kan dan ook belangrijk afwijken van de prognose. Desalniettemin kan een liquiditeitsprognose, mits goed opgesteld, een goede basis vormen voor het beoordelen door het bestuur of de vennootschap na een uitkering aan aandeelhouders kan blijven voortgaan met het betalen van haar opeisbare schulden.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de liquiditeitsprognose in overeenstemming met ... (grondslagen voor financiële verslaggeving). Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat relevante informatie en aannames de basis vormen voor de liquiditeitsprognose en dat u ons over alle relevante informatie en aannames informeert, voor zover bekend op het moment dat de liquiditeitsprognose wordt opgesteld. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de liquiditeitsprognose globaal nagegaan dat het beeld van de liquiditeitsprognose overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)).
Wij hebben geen assurance-werkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de liquiditeitsprognose.[1]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze liquiditeitsprognose mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

De liquiditeitsprognose is samengesteld voor het bestuur met als doel het bestuur in staat te stellen een besluit te nemen over een uitkering van vermogen conform artikel 2:216 BW. Hierdoor is de prognose mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.[2]
Zo is in de uitgangspunten bij de prognose uiteengezet dat voor de uitkeringstoets alleen de noodzakelijk geachte investeringen betrokken zijn en dat andere door het de gewenste investeringen geen onderdeel uitmaken van de liquiditeitsprognose.[3]
Onze samenstellingsverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor de besloten vennootschap. De samenstellingsverklaring dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.[4]

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[5]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage over beperking in gebruik en verspreidingskring van de samenstellingsverklaring

1 Facultatief.
2 Een passage met beperking in het gebruik en die in dit geval wordt weergegeven met de volzinnen 'De liquiditeitsprognose ... artikel 2:216 BW.' en 'Hierdoor ... doeleinden.', zal opgenomen worden als in het kader van de uitkeringstoets gebruik wordt gemaakt van specifieke uitgangspunten of afwijkende grondslagen bij het opstellen van de liquiditeitsprognose.
3 Een dergelijk onderscheid in investeringen is niet relevant in de situatie van een directeur-grootaandeelhouder (DGA) of meerdere aandeelhouders die ook het bestuur vormen.
4 Als sprake is van een beperking in het gebruik is de NBA van mening dat het vaak ook verstandig is een beperking in de verspreidingskring op te nemen (zie in dit kader paragraaf 4.6 van NBA-handreiking 1133). Uiteraard is het aan de accountant om te beslissen dit al dan niet te doen. In de tekst is de term besloten vennootschap aan te passen aan de soort entiteit.
5 Facultatief.

Vraag	Antwoord
	een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	liquiditeitsprognose (bij uitkeringstoets)

5.2 Samenstellingsverklaringen bij andere objecten dan een jaarrekening

5.2.3 Samenstellingsverklaring bij een kredietrapportage

SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: opdrachtgever

De kredietrapportage over .... (tijdvak) van ... (naam entiteit(en)) te ... ((statutaire) vestigingsplaats) is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, '*Samenstellingsopdrachten*'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de kredietrapportage in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW)[1]. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de kredietrapportage globaal nagegaan dat het beeld van de kredietrapportage overeenkwam met onze kennis van ... (naam entiteit(en)).
Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de kredietrapportage.[2]

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze kredietrapportage mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

Wij vestigen de aandacht op punt ... in de toelichting van de kredietrapportage waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De kredietrapportage over .... (tijdvak) is opgesteld met als doel ... (naam entiteit(en)) in staat te stellen te voldoen aan ... (omschrijving vereisten, doel, contract etc.).

---

[1] Invullen de van toepassing zijnde grondslagen van financiële verslaggeving.
[2] Facultatief.

Hierdoor is de kredietrapportage mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze samenstellingsverklaring is uitsluitend bestemd voor ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring) en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door andere partijen dan ... (naam entiteit(en)) en ... (omschrijving specifieke verspreidingskring).[3]

Voor een nadere toelichting op aard en reikwijdte van een samenstellingsopdracht en de VGBA verwijzen wij u naar www.nba.nl/uitleg-samenstellingsverklaring.[4]

Plaats en datum

... (naam accountantskantoor)

... (naam accountant)

Vragen en antwoorden

Vraag	**Antwoord**
Aan wie wilt u de samenstellingsverklaring adresseren?	opdrachtgever (naar believen aan te passen)
Welke aanvullende passages neemt u op in uw samenstellingsverklaring?	een passage om de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring te benadrukken een passage dat geen controle-, beoordelings- of assurance-werkzaamheden zijn uitgevoerd voor een oordeel of conclusie over het opdrachtobject een passage om te verwijzen naar de NBA-website voor uitleg over de samenstellingsverklaring
VRAAG: Welk opdrachtobject wilt u samenstellen?	kredietrapportage

[3] Deze tekst moet worden aangepast aan de specifieke omstandigheden.
[4] Facultatief.